

**ABDURRAHİM KARAKOÇ’UN ŞİİRLERİNDE
DİNÎ VE MİLLÎ UNSURLAR**

Şeyhmus BAŞARAN

**Yüksek Lisans Tezi
İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı
Doç. Dr. Ayşe Hilal KALKANDELEN
2023
Her Hakkı Saklıdır**

T.C
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANA BİLİM DALI

Şeyhmus BAŞARAN

ABDURRAHİM KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE
DİNÎ VE MİLLÎ UNSURLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Ayşe Hilal KALKANDELEN

ERZURUM- 2023

TEZ BEYAN FORMU

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum "ABDURRAHİM KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE DİNÎ VE MİLLÎ UNSURLAR" adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının aşağıda belirttiğim koşullarda saklanması için izin verdiğimi onaylarım.

Gereğini bilgilerinize arz ederim *.

☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☒ Tezimin/Raporumun makale için **altı ay**, patent için **iki yıl** süreyle erişiminin ertelenmesini istiyorum.

Aslı ıslak imzalıdır

Şeyhmus BAŞARAN

*** LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI, DÜZENLENMESİ VE ERİŞİME AÇILMASINA İLİŞKİN YÖNERGE**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi **MADDE 6– (1)** Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu **iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.**

(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile **altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.**

Gizlilik dereceli tezler MADDE 7– (1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Graduate School of Social Sciences

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. A. Hilal KALKANDELEN danışmanlığında, Şeyhmus BAŞARAN tarafından hazırlanan bu çalışma 05 / 07 / 2023 tarihinde aşağıda isimleri yazılı jüri tarafından. İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	:Doç. Dr. A. Hilal KALKANDELEN	İmza:	Aslı ıslak imzalıdır
Jüri Üyesi	:Doç. Dr. Mehmet GÖKTAŞ	İmza:	Aslı ıslak imzalıdır
Jüri Üyesi	:Dr. Ö. Üyesi Ömür ERBAY	İmza:	Aslı ıslak imzalıdır

Aslı ıslak imzalıdır

Prof. Dr. Sait UYLAŞ
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	VIII
ABSTRACT	IX
KISALTMALAR DİZİNİ	X
ÖNSÖZ.....	XI
GİRİŞ	1
I. YAŞADIĞI DÖNEMİN GENEL DURUMU	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ABDURRAHİM KARAKOÇ'UN HAYATI VE SANATI

1.1. DOĞUMU, ÇOCUKLUĞU VE AİLESİ	3
1.2. ÖLÜMÜ	12
1.3. ESERLERİ	144
1.4. EDEBİ KİŞİLİĞİ VE SANATI	144

İKİNCİ BÖLÜM

ABDURRAHİM KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE DİNÎ UNSURLAR

2.1. ALLAH İSİM VE SIFATLARI	300
2.1.1. Allah	311
2.1.2. Hudâ	322
2.1.3. Mevlâ.....	323
2.1.4. Kadir.....	333
2.1.5. Tanrı	344
2.1.6. Hâkim-i Mutlak	355
2.1.7. Rahim	355
2.1.8. Rahmet-i Rahman.....	366
2.1.9. Kerim.....	388
2.1.10. Gani	39
2.1.11. Hû.....	390
2.1.12. Yaradan	411
2.1.13. Hak	422
2.1.14. İlâh.....	433

2.1.15. Rab, Yâ Rab	444
2.1.16. Rezzak	445
2.1.17. Ma'bûd	456
2.1.18. Settar.....	466
2.2. MELEKLER.....	47
2.2.1 Cebrail	47
2.2.2. Azrail	48
2.2.3. İsrail	48
2.3. KUTSAL KİTAPLAR	49
2.3.1. Kur'an-ı Kerim.....	49
2.3.2. İncil	50
2.3.3. Tevrat	50
2.4. HZ. MUHAMMED İSİM VE SIFATLARI.....	51
2.4.1. Hz. Muhammed.....	52
2.4.2. Resul.....	53
2.4.3. Resûl-i Zîşan, Resûl-i Kibriya, Resûl-İ Kiram.....	54
2.4.4. Muhammedü'l-Emin	555
2.4.5. Habip	556
2.4.6. Sultanım	567
2.5. DİĞER PEYGEMBERLER (NEBİLER).....	568
2.5.1. Hz. İbrahim.....	60
2.5.2. Hz. İsa.....	62
2.5.3. Hz. Musa	633
2.5.4. Hz. Âdem	645
2.5.5. Hz. Hızır	646
2.5.6. Hz. İsmail	667
2.5.7. Hz. Nuh	677
2.6. SAHABE	678
2.7. DÖRT HALİFE.....	688
2.7.1. Hz. Ebubekir.....	688
2.7.2. Hz. Ömer	689
2.7.3. Hz. Osman.....	70

2.7.4. Hz. Ali	70
2.8. İNKÂRCILAR	71
2.8.1. Ebû Cehil.....	71
2.8.2. Firavun	72
2.8.3. Nemrud.....	72
2.8.4. Ebrehe.....	73
2.8.5. Yezit	734
2.8.6. Şeytan	744
2.9. DİNİ KAVRAMLAR, LAFIZLAR, TERKİPLER.....	74
2.9.1. Hadis.....	74
2.9.2. Âyet	755
2.9.2.1. Besmele ve Bismillah.....	756
2.9.2.2. Elhamdülillah	767
2.9.3. Fatiha.....	76
2.9.4. Rabbenâ.....	77
2.9.5. Lâilâhe İllallah	788
2.9.6. Maşallah.....	78
2.9.7. Lâhavle	79
2.9.8. İnşallah	79
2.9.9. Allahü Ekber	800
2.9.10. Vallahi	80
2.9.11. Alimallah.....	81
2.9.12. Zikrullah	822
2.9.13. Eyvallah.....	82
2.9.14. Fîsebîlillah.....	833
2.9.15. Aleykümselâm.....	83
2.10. İBADET İLE İLGİLİ KAVRAMLAR	83
2.10.1. Namaz ve İlgili Kavramlar	84
2.10.1.1. Namaz	84
2.10.1.2. Bayram Namazı.....	85
2.10.1.3. İkinci ve Kuşluk Namazı.....	85
2.10.2. Abdest ve Gusül	866

2.10.3. Mescit, Cami, Mihrap, Minber, Minare, Mahya	86
2.10.4. Mabet.....	88
2.10.5. Ezan.....	89
2.10.6. Kible.....	90
2.10.7. Dua	89
2.10.8. İmam	90

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ABDURRAHİM KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİ'NDE MİLLÎ UNSURLAR

3.1 TÜRK KELİMESİYLE İLGİ OLAN UNSURLAR.....	911
3.1.1 Türk	931
3.1.2 Türklük	933
3.1.3. Türkçe.....	944
3.1.4. Türkmen	955
3.1.5. Türkiye	966
3.1.6. Türk-İslam	966
3.1.7. Türk Birliği.....	988
3.2. MİLLİYETÇİLİK KAVRAMIYLA İLGİ OLAN UNSURLAR	988
3.2.1. Millet	988
3.2.2. Milliyet	1000
3.2.3. Vatan	1000
3.2.4. Anadolu	1022
3.2.5. Bayrak	1033
3.2.6. Toprak	1044
3.2.7. Vatandaş, Halk	1055
3.2.8. Ülkü, Ülküdaş.....	1066
3.2.8.1 Ülkü	1066
3.2.8.2 Ülküdaş.....	1088
3.2.9. Dava	1088
3.2.10. Irk	1099
3.2.11. Soydaş, Ced, Kardeş.....	1100
3.2.11.1. Ced, Soydaş	1100

3.2.11.2. Kardeş.....	1111
3.2.12. Memleket, Yurt, Ülke.....	1122
3.2.13. Ülke Güzelliği	1133
3.2.14. Hemşehri	1144
3.2.15. Köy, Köylüm, Avul.....	1144
3.2.15.1. Köy, Köylüm	1144
3.2.15.2. Avul	1166
3.2.16. Töre, Örf.....	1166
3.2.16.1. Töre.....	1166
3.2.16.2. Örf.....	1188
3.2.17. Oymak	11919
3.2.18. Seğmen	11919
3.3. TÜRK DÜNYASI VE TARİHSEL İLİŞKİLER.....	1200
3.3.1. Çeçenistan – Çerkez – Çeçenya	1200
3.3.2 Çin – Çin Seddi	1211
3.3.3. Kore	1233
3.3.4. Kıbrıs	1233
3.3.5. Semerkant-Buhara	1244
3.3.6. Bosna-Hersek	1255
3.3.7. Keşmir	1255
3.3.8. Kırım	1266
3.3.9. Türkistan-Doğu Türkistan	1277
3.3.10. Azerbaycan- Karabağ.....	1288
3.3.11. Kerkük	129
3.3.12. Yunan	1300
3.3.13. Bizans	1311
3.4. MODERN TÜRKİYE VE KİMLİK POLİTİKALARI	1322
3.4.1. AB	1322
3.4.2. Devrim.....	1322
3.4.3. Faşist.....	1333
3.4.4. Komünist	1344
3.4.5. Siyonist.....	1344

3.4.6. Laiklik – Demokratik - Cumhuriyet.....	1355
3.4.6.1. Laiklik.....	1355
3.4.6.2. Demokratik-Cumhuriyet.....	1355
3.4.7. Meclis.....	1366
3.4.8. Lozan.....	1377
3.4.9 Kürt.....	1377
3.4.10. PKK.....	1388
3.4.11. Alevi-Sünni	1388
3.4.12. IMF.....	1389
3.4.13. Ruhban Okulu	1400
3.4.14. Kızıl Elma	1400
3.4.15. Mankurt	1411
3.5. TÜRK DESTANI TİP VE MOTİFLERİ.....	1433
3.5.1. Türk Destanı Alp Tipiyle (Kahramanlık) İlgili Kavramlar.....	1433
3.5.1.1. Bahadır-Alperen-Gazi-Ermiş.....	1433
3.5.2. Türk Destanı Motifleri	144
3.5.2.1. At.....	1444
3.5.2.2 Bozkurt	1455
3.5.2.3. Nevruz	1466
3.6. DİĞER TİPLER.....	1477
3.6.1. Leyla ile Mecnun.....	1477
3.6.2. Aslı ile Kerem	1488
3.6.3. Ferhat.....	14949
3.6.4. Derviş – Salik.....	14949
3.6.5. Ozan- Âşık.....	1500
3.7. YEREL DİL UNSURLARI.....	1511
3.7.1. Nine – Dede.....	1511
3.7.2. Bala – Balaban	1522
3.7.3. Bacı – Gardaş	1533
3.7.4. Avrat.....	1533
3.7.5. Tohdur	1533
3.7.6. “Hemi.....hemi”	1544

3.7.7. “e mi”	1544
3.7.8. Mangır	1555
3.7.9. İrezillik	1555
3.7.10. Bellemek.....	1555
3.7.11. Abo	1566
3.7.12 Amma	1566
3.7.13. Bre	1566
3.7.14. Gâvur	1577
3.7.15. Caz.....	1577
SONUÇ.....	1588
KAYNAKÇA	1600
ÖZGEÇMİŞ.....	168

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ABDURRAHİM KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE DİNÎ VE MİLLÎ UNSURLAR

Şeyhmus BAŞARAN

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ayşe Hilal KALKANDELEN

2023, 168 sayfa

Jüri: Doç. Dr. Ayşe Hilal KALKANDELEN

Doç. Dr. Mehmet GÖKTAŞ

Dr. Öğr. Üyesi Ömür ERBAY

Bu çalışma Abdurrahim Karakoç'un hayatı, sanat anlayışı, genel hatlarıyla şiirleri, şiirlerindeki dinî ve millî unsurları ve bu unsurların şairin şiirlerinde içerdikleri manaları konu almaktadır. Abdurrahim Karakoç, Kahramanmaraş'ta yaşamış, bu bölgenin şiir ve fikir ikliminden etkilenmiş, bunu şiirlerine yansıtmış şair ve düşünürdür. Çalışmada Karakoç'un, yaşadığı coğrafyanın kültür zenginliğiyle dini görüşünü harmanlayarak yazdığı şiirlerinin temelini oluşturan millî ve dinî unsurlar ele alınmıştır. 1932-2012 yılları arasında yaşamış olan Karakoç, bu süre zarfında on altı şiir kitabı yayımlamış, gazete ve dergilerde de şairin pek çok şiirine yer verilmiştir. Karakoç, kendisinde ve toplumda gördüğü değerleri, toplumdaki aksayan yönleri, davasını, inancını ve hayalini kurduğu Türk-İslam sentezini korkmadan, hiçbir baskıya boyun eğmeden dile getirmiştir.

Çalışmanın giriş bölümünde Abdurrahim Karakoç'un yaşamış olduğu dönem ile ilgili genel bilgilere, birinci bölümde hayatı ve genel hatlarıyla sanat görüşüne yer verildi. Ayrıca şairle ve şairin yakınlarıyla yapılan röportajlar eşliğinde şairin yaşam şeklinin sanat anlayışı üzerindeki etkisi üzerinde de duruldu. İkinci bölümde Karakoç'un şiirlerinde yer alan dinî unsurlara ve bu unsurların şairin şiirlerinde kazandığı manalara değinildi. Çalışmanın üçüncü bölümünde Karakoç'un şiirlerinde yer alan millî unsurlara ve bu unsurların şairin şiirlerinde kazandığı manalar açıklandı. Sonuç kısmında ise Karakoç'un şiirlerindeki millî ve dinî unsurlar genel anlamda değerlendirildi.

Anahtar Kelimeler: Abdurrahim Karakoç, Şiir, Din, Millîlik.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

RELIGIOUS AND NATIONAL ELEMENTS IN ABDURRAHİM KARAKOÇ'S
POEMS

Şeyhmus BAŞARAN

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Ayşe Hilal KALKANDELEN

2023, 168 pages

Jury: Assoc. Prof. Dr. Ayşe Hilal KALKANDELEN

Assoc. Prof. Dr. Mehmet GÖKTAŞ

Doctor Akademik Member Ömür ERBAY

This study focuses on Abdurrahim Karakoç's life, his understanding of art, his poems in general terms, the religious and national elements in his poems and the meanings of these elements in the poet's poems. Abdurrahim Karakoç is a poet and thinker who lived in Kahramanmaraş, was influenced by the poetry and intellectual climate of this region and reflected this in his poetry. In this study, the national and religious elements that form the basis of Karakoç's poems, which he wrote by blending the cultural richness of the geography he lived in with his religious views, are discussed. Karakoç, who lived between 1932 and 2012, published sixteen poetry books during this period, and many of his poems were included in newspapers and magazines. Karakoç, who lived between 1932 and 2012, published sixteen books of poetry during this period, and many of his poems were published in newspapers and magazines. Karakoç expressed the values he saw in himself and in society, the flaws in society, his cause, his faith and the Turkish-Islamic synthesis he dreamed of without fear, without succumbing to any pressure.

In the introduction part of the study, general information about the period in which Abdurrahim Karakoç lived, his life and his view of art in general terms were included in the first part. In addition, the effect of the poet's way of life on his understanding of art was also emphasized in the interviews with the poet and his relatives. In the second part, the religious elements in Karakoç's poems and the meanings these elements gained in the poet's poems were mentioned. In the third part of the study, the national elements in Karakoç's poems and the meanings of these elements in the poet's poems were explained. In the conclusion, the national and religious elements in Karakoç's poems were evaluated in general terms.

Keywords: Abdurrahim Karakoç, Poetry, Religion, Nationalism.

KISALTMALAR DİZİNİ

a.s.	: Aleyhisselam
A.Ü.	: Atatürk Üniversitesi
AÇÜ	: Artvin Çoruh Üniversitesi
bkz	: Bakınız
c.	: Cilt
c.c.	: Celle Celâluhu
Çev.	: Çeviren
ÇÜ	: Çukurova Üniversitesi
Ed.	: Editör
Haz.	: Hazırlayan
Hız.	: Hazreti
KTÜEFAD	: Karadeniz Teknik Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi
r.a.	: Radıyallahu anh
s.	: Sayfa
S.a.v.	: Sallallahu aleyhi ve sellem
SBF	: Siyasal Bilgiler Fakültesi
vb.	: ve benzeri
Yay.	: Yayınları, Yayınevi

ÖNSÖZ

Şairler, şiirlerine mana yüklemek ve şiirleri aracılığıyla sanat görüşlerini yansıtmak amacıyla pek çok unsur kullanmıştır. Bu unsurlar arasında şairin hassasiyet gösterdiği dinî unsurlar ve Türk kültürünü yansıttığı millî unsurlar çok özel bir öneme sahiptir. Türk-İslam sentezini, Türk kültürünü yansıtan bu unsurlar, Abdurrahim Karakoç'un şiirlerinde sıklıkla kullanılmıştır.

Karakoç'un şiirlerinden ve yakınlarıyla yapılan röportajlardan yola çıkarak hazırladığımız bu çalışmada amacımız, Karakoç'un şiirlerindeki dinî ve millî unsurların niteliğini ve nasıl işlendiğini ortaya koymaktır. Toplumun dertlerini dert edinen bunu yaparken de çizgisinden uzaklaşmayan Karakoç, Türk edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Şiirlerinden anlaşıldığına göre ailesinin, çevresinin ve yaşadığı bölgenin yetişmesinde büyük tesiri olmuş, o da dinî ve millî duyarlılıkla insanları etkilemiştir.

Tezimiz giriş kısmından sonra üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde şairin yaşadığı dönemin genel durumuna yer verilmiştir. Birinci bölümde Abdurrahim Karakoç'un hayatı ve genel hatlarıyla sanat görüşüne yer verilmiştir. İkinci bölümde Karakoç'un şiirlerinde yer alan dini duyarlılık içeren unsurlara ve bu unsurların şairin şiirlerinde kazandığı manalara yer verilmiştir. Üçüncü bölümünde Karakoç'un hangi millî duygularla beslendiğini göstermek amacıyla millî unsurlara ve bu unsurların şairin şiirlerinde kazandığı anlamlara yer verilmiştir.

Sonuç kısmında ise Karakoç'un şiirlerindeki millî ve dinî duyarlılık içeren unsurlar genel anlamda değerlendirilmiştir.

Tezimin hazırlanma sürecinde desteğini esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Ayşe Hilal KALKANDELEN'e teşekkür ederim. Tezimin yazımında her zaman yanımdan olan eşime teşekkür ederim.

Erzurum-2023

Şeyhmus BAŞARAN

GİRİŞ

I. YAŞADIĞI DÖNEMİN GENEL DURUMU

Abdurrahim Karakoç, şairler diyarı Kahramanmaraş'ın hiç eskimeyecek ve her devirde daha bilinir ve daha anlaşılır olacak şairlerinden biridir. Belki şair, büyük üstatların bayrağını devralmış ve yeni nesillere devretmiş bir aracı belki de nesillerce dik başla, gururla devralınan ve devredilen bir bayraktır. Çünkü şair olmak; şair olmayı istemek ve çabalamakla olabilecek bir iş değildir. Ya kalıtsal bir şairlik yeteneğiyle şair bir ailede şair olarak doğmak ya da Allah'ın bahşettiği ve üstatların yonttuğu bir kabiliyetle şair olmak gerekir. Karakoç, şairlik yeteneğiyle şair bir ailede şair olarak doğmuştur ve onun şiirlerini insanın iliklerine işleten de bu takdir-i ilahidir.

Şair bir röportajında “*Peki burada ilhama mı inanıyorsunuz, çalışmaya mı?*” sorusuna şu cevabı verir: “*İlhama inanıyorum. Zekâma da inanıyorum. O zekâyı Allah verdi. Onunla onu birleştiriyor, ben değilim bunu yapan. Yani iki lüzumlu şeyi birbirlerine karşılıklı getiren güç ilahîdir. İnsan, hakan da olsa, komutan da olsa, büyük sanatkâr da olsa ya iyide ya kötude onun ruhunda hangi maya varsa o tarafa gönderiyor Allah.*” *Eskiler ‘tercüme-i hal’ derlerdi. Şimdi ‘hayat hikâyesi’ deniyor. Hayat bizatihi bir hikâyedir. Biz hikâyenin hikâyesini yazacağız.*¹

Abdurrahim Karakoç, 1932 yılında doğmuş ve 2012 yılında Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur. Yaşadığı bu kısa süre zarfında pek çok olaya şahit olmuştur. Çocukluk yıllarında tüm dünyayı etkileyen 2. Dünya Savaşı'na ve bu savaşın siyasi ve ekonomik tüm olumsuz etkilerine tanık olmuştur. Karne ile dağıtılan ekmek, atom bombasının korkunçluğu ve savaşın soğuk yüzüyle geçen çocukluk yıllarını muhtıralar ve darbelerle geçen gençlik yılları takip etmiştir. Siyasi belirsizlikler, askeri baskılar, Rusya-Amerika soğuk savaşı, Yunanistan bilmececi, Kıbrıs problemi, kapitalizm-komünizm ikilemi ve giderek artan kaos ile başlayan sokağa çıkma yasakları ve beraberindeki ekonomik krizler neticesinde gerçekleşen 1960 ihtilaliyle Adnan Menderes'in asılması gibi toplumda derin yaralar oluşturan pek çok olumsuzluk gerçekleşmiştir.

1960'lı yılların etkisi unutulmadan Türkiye tarihine damga vuran 1980'li yıllar

¹ Mehmet Önal, “Abdurrahim Karakoç’la Yapılan Son Mülâkat”, *Kardeş Kalemler Dergisi*, 69, 2012, 20-21.

başlamıştır. Karakoç'un yaşadığı dönem, sokağa çıkmanın cesaret gerektirdiği, devlet kurumlarının kaosu bitirmede çaresiz kaldığı, evden çıkan anne-baba-evladın yolunun heyecanla, korkuyla beklendiği ve şiddetin konuştuğu, insan hayatının değersizleştiği, gençlerin bilinmeyen kirlî eller aracılığıyla öldürüldükleri hatta birbirlerini öldürdükleri; aynı evde farklı fikirlerin dahi kabullenilemediği, baba-evlat, ağabey-kardeş arasında ölümle sonuçlanabilecek kadar şiddetli kavgaların yaşandığı bir dönemdir. Böyle bir dönemde elindeki güce rağmen korkanlara, imkânlarla rağmen susan yayın organlarına inat Abdurrahim Karakoç, kendisini haklı gördüğü davasından vazgeçmemiştir.

Halkın hayatından şüphe ettiği ve anayasal hak olan yaşama hakkının yok sayıldığı bilinmektedir. Pahalılık, enflasyon vb. maddi yokluk sınavıyla mücadele eden insanların ekmek-tüp-şeker-yağ kuyruklarında birbirini ezdiği ve de tüm bunlara rağmen fırsatçıların, stokçuların, gözü doymaz bir takım ruhsuzun, vicdansızın bu şartlarda da halktan çaldığı ve ceplerini doldurduğu bilinirken şair nasıl susabilirdi ki? Ölüm tehlikesi bile susturamamışken hangi güç şairi susturabilirdi? Yaşananlara boyun eğmeyen, bana dokunmayan yılan bin yaşasın demeyen diyemeyen, kadermiş susalım en iyisi diye gerçekleri söylemeyen şairlerden olamamıştır. Karakoç, her şeye rağmen sanatını icra etmiş, her şartta dinî ve millî duygularla toplumun sesi olmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

ABDURRAHİM KARAKOÇ'UN HAYATI VE SANATI

1.1. DOĞUMU, ÇOCUKLUĞU VE AİLESİ

Abdurrahim Karakoç, 7 Nisan 1932 tarihinde Kahramanmaraş-Elbistan ilçesi Cela köyünde dünyaya geldi. Beş erkek kardeşin yaş sıralamasında ikincisidir.² Hayat şartlarının zor olduğu bir dönemde çok çocuklu bir ailede doğan şair dünyaya gelişini şu şekilde ifade etmektedir: “*Ebedî kudretin tek sahibinden alınan emir üzerine 1932 yılında dünyaya gelmişim. Çocukluğum şöyle-böyle geçti. Kıt imkânlarla, kıtlık yıllarına rağmen hâlâ o günleri özlerim. Birçok kimseye o yılları anlatsam, 'Özlenecek neresi var?' diyebilirler, amma ben hep çocukluk yıllarımı sevdim*”³ Babası Ümmet Hoca diye bilinen Ümmet Karakoç, annesi Fadime Karakoç’tur. Babası ve dedesi de şiir yazan Karakoç kardeşlerin hepsi şairdir. Balcıfakı namı ile meşhur, 1935 yılında hayata gözlerini yuman dedesi Mehmet Karakoç da bilinen bir halk şairidir. İslamî ilimlere vâkıf, hem halk şairi, hem muhtar hem de okuryazar aydın bir baba ve ardında şair çocuklar. Abdurrahim Karakoç, ünlü şair ve yazar Bahaettin Karakoç’un kardeşi, şair ve eğitimci Ertuğrul Karakoç, şair Nafiz ve Osman Karakoç’un da ağabeyiydi.⁴

6 Ocak 2013 tarihinde Ömer Kebeli tarafından yayımlanan bir habere göre Ümmet Karakoç’un da şiir kitabı vardır: “Baba Karakoç’un 80 yıl önce Osmanlıca olarak kaleme aldığı şiirleri, çevirisi yapılarak okurla buluşacak. Kitap, ‘Babam ve Ben’ adıyla şiir severlerin beğenisine sunulacak.” 1933 yılında el yazısıyla Osmanlıca yazılan 50 sayfalık şiir kitabı, geçtiğimiz yıl içerisinde hayatını kaybeden ünlü şair ve yazar Abdurrahim Karakoç’un en küçük kardeşi şair Nafiz Karakoç’un gayretiyle bulunmuş, Karakoç, yazılanların babasının bir dostu tarafından muhafaza edildiğini söylemiştir. Cenaze için gittiği Hacınınoğlu köyünde babasının arkadaşıyla tanıştığını ifade eden Karakoç, “*Taziye evinde dedem ve babamdan konu açıldı. Ben de dedem ve babamın da şiir yazdığını anlattım. Babamın dostu Ali Yılmaz, şiir kitabının kendinde olduğunu ve bana*

² Abdurrahim Karakoç, *Kan Yazısı*, 2. Basım, Alperen Yayınları, Ankara 2006, arka kapak.

³ Abdurrahim Karakoç, *Dosta Doğru*, 2. Basım, Alperen Yayınları, Ankara 2006, arka kapak.

⁴ Karakoç, *Dosta Doğru*, arka kapak.

verebileceğini söyledi” demiş, 70’e yakın farklı konuda şiir olan kitabın tercümesini de Ali Yılmaz’ın yaptığını belirtmiştir.⁵

Karakoç, edebiyatla, özellikle şiirle iç içe olan ve şiiri bir yaşam biçimi, dünya görüşü ve de kendini ifade biçimi olarak gören bir aileden gelmektedir. Ağabeyi Bahattin Karakoç’un çeşitli gazete ve dergilerde şiirlerini neşretmesi, şairimizin şiir yazma arzusunu kamçılar. Bu arada birçok halk şairlerinin şiirlerini okur. Yunus, Dadaloğlu vd... Âşıklık usta malı söylemek, şiir meclislerin de bulunmak, milli duyguların galip gelmesi, sevdâ vb. sebeplerle başlar.⁶ Elbette ki yakın çevresinde yaşanan halk şairlerinin de etkisini göz ardı etmemek gerekir. Şair olan dedesi ve babasının etkisiyle küçük yaşlardan beri gördüğü, duyduğu ve yaşadığı olaylar karşısında kayıtsız kalmayarak şiire ilgi duymaya ve şiir yazmaya başlar.

Karakoç, şiirle olan bağıını şu cümlelerle ifade eder: “*Şiir yazmaya küçük yaşlarda başladım. Zaten bizim oralarda her genç şiir yazar. Bu tutku başka bir meşgalenin veya işin olmayışından kaynaklanıyor gibime geliyor. Ben de avareydim, boşluğumu şiirle doldurmaya çalıştım.*”⁷ Şiire derin bir muhabbetle bağlanan şair aynı zamanda genel olarak edebiyatla ilgilenmiştir. Her ne kadar yazmak başlı başına bir eylem olarak görünse de aslında okuma ve yaşama eylemlerini de içinde barındırır.

Ekinözü’nde doğan şair dönemin zorluklarına rağmen ilkokulu köyünde okumuştur. Karakoç, ayrıca 23.01.1985 tarihli mektubunda okul ve çocukluk hayatıyla ilgili olarak şu bilgiyi aktarmaktadır: “*İlkokulu kendi köyümde dört yılda bitirdim. Birinci sınıfa gittiğim ikinci ayında kaymakam, müfettiş ve o zamanın ilköğretim müdürü olan maarif memuru dediğimiz kişiler gelmişlerdi. Yukarı sınıftakiler bir mevzuyu bilemeyince bana sordular. Ben de bilince beni bir üst sınıfa geçirdiler. O sene de zaten üçüncü sınıfa geçtim. İlkokulu pekiyi derece ile bitirdim.*”⁸

Küçük yaşta kendini fark ettiren şair aynı zamanda arkadaşlarını ve çevresini eleştiren şiirler yazmaya başlamıştır. Günlük hayatın doğal olarak ortaya çıkardığı

⁵ Ömer Kebeli, “Karakoç, Ülkücü Dünya”, (Haziran 2014) <https://www.ulkucudunya.com.tr/> / “Karakoç”, (Erişim Tarihi: 02 Haziran 2014)

⁶ Burhan Kaçar, “Bir Ülkü Adamı Abdurrahim Karakoç”, 6-8 Mayıs Kahramanmaraş Sempozyumu, 2004, Kahramanmaraş: Maraşer Kahramanmaraş Belediyesi, 181.

⁷ Metin Özarslan, “Abdurrahim Karakoç Üzerine Düşünceler”, *Kardeş Kalemler Dergisi*, 69, 2012, 93.

⁸ Ramazan Avcı, *Halk Şairi Abdurrahim Karakoç, Hayatı, Sanatı ve Şiirleri*, (Yayımlanmamış Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Erzurum 1986, 73.

sıkıntılar ve arkadaşlarının haksızlıkları şairin eleştiriye yönelmesine zemin hazırlamıştır diyebiliriz. Karakoç'un en önemli özelliklerinden biri okumaya çok önem vermesidir. Hatta ayırım yapmadan kendisine yarar sağlayacağını düşündüğü tarihî, siyasî, dinî her eseri okuma taraftarıdır. Karakoç, ilkokul sıralarında arkadaşını hicveden şiirler yazar. Şairin küçük yaşta Kur'an öğrenme çabasını da ağabeyi Bahaettin Karakoç şu cümlelerle ifade eder: *"Eski elifba yazısını benden daha önce kavradı. Kur'an okurken babam beni sık sık azarlar, Abdurrahim'e ise iltifat ederdi."*⁹ Kur'an yazısını öğrendikten sonra babasının dinî edebî, tarihî kitaplarını okur. Çocukluğunda başlayan okuma merakı yaşadığı müddetçe devam etmiştir. Şair 23.01.1985 tarihli mektubunda okumayla ilgili düşüncelerini şu şekilde ifade eder: *"İlkokulu bitirdikten sonra kuzu güttüm, bağ bahçe işlerine baktım. Zamanı geldi kursa gidip marangozluk öğrendim. Marangozluk yaptım. Fakat bu arada devamlı okudum. Hiçbir yerde bulunmayan kitapları temin eder okurdum. Babam rahmetlik alırdı, ben alırdım, ağabeyim getirirdi. Derken oku, oku, oku. Ben bir okuma hastası olmuştum."*¹⁰

Ergenlik çağında J. J. Rousseau'nun *Emile*, Karl Max'ın *Kapital*'ini okuyan şairin hiç şüphesiz ki bu özelliği, bilgi-birikim ve en büyük şairlerden biri olma fırsatı vermiştir.

Bir röportajında da bahsettiği gibi genç yaşta şiirler yazan ve sürekli okuyan şaire köy halkı bazen takılır köy yerinde ne gerek var diye fakat şair onlara şu cevabı verir: *"Sanatkâr olduğumu da bilmiyordum. Fakat yaşıttım olan arkadaşlarım şöyle diyorlardı. "Ya ne kadar çok okuyorsun, ne yazıyorsun böyle?" Yazmak, okumak güzel bir şey... Niye böyle konuşuyorsunuz? "Ya köy yerinde bunun ne anlamı var?" dediklerinde, göreceksiniz Türkiye'de ve Türkiye'nin dışında da ismim duyulacak, dedim. "Ankara dururken İstanbul dururken seni kim tanıyacak?" derlerdi."*¹¹

Şair olmak çılgın olmayı, bir kalıba sığmamayı, özgür bir ortamda yaşamayı gerektirir derler. Şairin anılarına baktığımız da bunu daha iyi anlayabiliriz. Selevan Dağı'nın eteklerinde bağlar, bahçeler, pınarlar, kayalar arasında mutlu bir çocukluk... İlhamını aldığı o sert ve temiz iklimi bir türlü terk etmek istemez. Dolayısıyla da tahsil hayatını noktalar.¹² Bir yanda tahsil hayatı, geleceği ve hayalleri bir yanda büyüdüğü o

⁹ Abdurrahim Karakoç, *Gerdanlık - 1*, Alperen Yayınları, 2. Basım, Ankara 2005, arka kapak.

¹⁰ Avcı, *Halk Şairi Abdurrahim Karakoç, Hayatı, Sanatı ve Şiirleri*, 3.

¹¹ Önal, "Abdurrahim Karakoç'la Yapılan Son Mülâkat", 20.

¹² Karakoç, *Kan Yazısı*, arka kapak.

eşsiz coğrafya ve bu coğrafyanın doğal zorlukları, yokluk ve imkânsızlık fakat yine de onu o yapan başka yerlerde bulamayacağından korktuğu yaşam tarzı. Şairi farklı kılan nokta: inandığın uğruna sonunu düşünmeden, kar-zarar hesaplamadan belki de bir hiç uğruna gerekirse maddi varlıktan, maddi olarak var olan her şeyden vazgeçmek. Şairin bu seçimi onu makam mevki sahibi olmaktan alıkoymuşsa da gönüllerdeki tahtlardan alıkoyamamıştır. Küçük yaşta bazı söylentilere göre maddi imkânsızlıklardan dolayı okulu bırakan şair bulunduğu coğrafyanın imkânları ölçüsünde bir çocukluk geçirir. Kardeşi Ertuğrul ile lastik sapanlarla kuş avlamaya giden şair çoğu zaman eli boş dönmüştür. Bu tarz etkinliklere yeteneği olmayan şair aslında zevkli bir çocukluk geçirmiştir. Şair, arkadaşlarıyla bağ evine giden, bağ evinde yatan, keklik avına çıkan, koyun güden, dağda yatan bir çocuktur.

Abdurrahim Karakoç, tahsil hayatını sonlandırdıktan sonra meslek arayışına girer. Sanat okulu kursuna başlar ve marangozluk öğrenir... Az bir süre ceviz tahtalarına renk ve şekil verir. Kendi çizdiği motifleri ağaçta canlandırır. Şairlik ve Marangozluk... İki ayrı sanat... Birinde tahtaya birinde kelimelere renk, şekil ve can vermek... Belki de şair olmak için önemli bir adım... Önce pişmek, malzemenin ömrünü ve kalitesini tespit etmek, malzemeye can vermek ve yaşam sınırları çizmek, malzemeyle kendi iç dünyasını, zevk ve dünya görüşünü ifade etmek... İki ayrı malzeme bir usta; iki ayrı sanat bir amaç; iki ayrı dünya bir yaşam... Bulunduğu coğrafyanın iki doğal mesleği, iki geçim kaynağı, iki yaşam sebebi... Her ikisinde de ustalaşmış bir beden, bir zihin ve bitmek bilmez bir öğrenme açlığı ile kelimelere dökülen bir ömür...¹³

Şair bir röportajında yapmak isteyip de yapamadığı iki şeyden ve bunların sebebinden şu şekilde bahseder: *“Saz çalmaya çok merak sardım bir zaman. İyi saz çalan biri vardı, gel bana öğret, dedim. Sazı eskittik ama yok, olmuyor, çalamıyorum. Olmadı işte. İkincisi, lastik sapanlar vardır ya, kuş avlamak için. Bizim bahçede kuş kaynardı. Bizim Ertuğrul, on tane taş alır, ya dokuz ya on tane kuş vururdu. Ama ben yüzlerce sapan eskittim, bir tane vuramadım... Uçanı, kaçanı tabancayla vuruyorum ben. Fakat onunla vuramadım... İşte Allah kabiliyeti bir yere veriyor, bir yere vermiyor.”*¹⁴

¹³ Karakoç, *Kan Yazısı*, arka kapak.

¹⁴ Önal, “Abdurrahim Karakoç’la Yapılan Son Mülâkat”, 20.

Şair de kabiliyetinin farkına varır ve 1948’de şiir yazmaya başlar. Öncelikle ilkokulda kavga ettiği arkadaşını eleştiren bir şiir yazan şair sonraları Yunus’un, Karacaoğlu’nın, Seyranî’nin, Ruhsatî’nin, özellikle de Koroğlu ve Dadaloğlu’nun etkisinde kalmış ve bu etkiler doğrultusunda şiirler yazmıştır. Beş yıl boyunca aralıklarla şiirler yazan şair 1953 yılında askere gider. Çok kesin olmamakla birlikte askerliğinde paratifo hastalığına yakalanır. Bu hastalık kısa bir süreliğine de olsa şairin manen çökmesine; hayattan, şiirden ve kendini yaşama bağlayan her şeyden soğumasına sebep olur.

1953 yılında askere giden şair, içi şiir dolu bir bavulla askerden döner. 1954 yılına kadar yazdığı bütün şiirlerini bir çırpıda yırtıp atar. Bazı söylentilere göre aslında şair şiirlerini askerdeyken hastalığın ortaya çıkardığı bir bunaltı haliyle yırtıp atmıştır. Yani beraberinde getirmemiştir. Çünkü bu hastalık onun moral olarak çökmesine sebep olmuştur. Ve bu moral bozukluğuyla bir şeylere kızıp öfkesini şiirlerinden çıkarmıştır. Fakat bazı söylentiler ise şairin şiirlerini beraberinde getirdiği ve şiirlerini yeterli kalitede bulmayıp yırtıp attığı yönündedir.¹⁵ Her ne sebeple olursa olsun bilinen bir şey var ki o da şairin çocukluk ve ergenlik dönemi şiirlerinin belki de bir hiç uğruna yok olduğudur.

Tüm şiirlerini yırtan şair köyüne döndükten sonra bir süre marangozluk ve çiftçilik yapar. Marangozluk ve şiir... Tahta ve kelime... Var olan ve var edilen... Gerçek ve kopya... Belki de şairi şiir yazmaya ikna eden sessiz bir dil... Belki de şairi şair yapan gizli bir sır... Belki de şairi ölümsüz yapacak olan iksir... Şaire sınırları zorlama imkânı veren iki ayrı araç... Kendini ifadenin iki ayrı yolu; iki ayrı bürünmüş şekli...

Şair kısa bir ayrılıktan sonra tekrar esas sevgilisi olan şiirle barışır. Ve bu buluşmayla ilk şiirlerini yazar. 1955’te de ilk şiirini, Elbistan Kaymakamlığı’nın çıkardığı ‘Engizek Gazetesi’nde yayımlar.¹⁶

Şiirle olan bağını bir daha kopmamak üzere onaran şair marangozluk ve çiftçiliğin yanı sıra Cela Belediyesinde memurluk için açılan sınavlara başvurur. Sınavı kazanan Abdurrahim Karakoç, 1958 yılında yeni kurulan Cela Belediyesinde muhasebe memuru olur. Şair emekli olana kadar bu belediyede hizmet etmiştir. İlkokul mezunu olmasına rağmen tanıdıklarının dağ kadar kültürlü adam dediği şair kendini geliştirmekten asla

¹⁵ Abdurrahim Karakoç, *Gerdanlık- 3*, Kadim Yayınları, Ankara 2015, ön kapak.

¹⁶ Abdurrahim Karakoç, *Gökçekimi*, Kadim Yayınları, Ankara 2015, ön kapak.

vazgeçmemiştir. Kendisini görenler ve onunla sohbet edenler onun bilgisine, dürüstlüğüne ve mütevazılığına hayran olmuşlardır. Mehmet Gözükara'nın Kardeş Kalemler için hazırladığı 'Abdurrahim Karakoç Anlatırken' isimli röportajında şu bilgiler yer alır: *“Abdurrahim Ağabey'im bambaşkaydı. İlkokul mezunuydu, belediyede muhasebeci oldu, çalıştı oradan emekli oldu. Ben de ilkokul mezunuyum, adliyede memurdum, oradan emekli oldum. Ben Elbistan adliyesinde çalışırken, belediyeye tespit ve tedbir için Ahmet Talat isminde bir hâkim gelmiş. Abdurrahim Ağabey'im hâkime, falanca maddeden dolayı tedbir koyamazsın demiş. O da sen ne mezunusun deyip ilkokul cevabını alınca, sen mi bileceksin ben mi diye kafa tutmuş, tedbir koymuş. Ben de savcılıkta çalışıyorum, kaymakamın Mustafa Depdep adlı bir şoförü vardı, bizi o götürüyordu. Belan'dan aşağı inerken başladı bize anlatmaya; “ilkokul mezunu bir adam vardı belediyede, maddeyi bildi ben bilemedim, utandım gururuma yediremedim tedbiri koydum, şimdi gidip de tedbiri kaldıracam. Şairmiş, 'Hâkim Bey' şiiri de onunmuş meğer” diye anlatmaya başladı. Sonra, aslında böyle akıllı, böyle nizamlı, dürüst yapılan bir muhasebe görmediğini söyledi.”¹⁷*

Belediyede çalışmaya başlayan şair şiir yazma konusunda asla tembellik yapmamış aksine bir karınca çalışkanlığı ve bir sarraf titizliğiyle vaktinin çoğunu okumaya ve okuduklarını sentezleyerek şiir yazmaya ayırmıştır. Şairin kendi dilinden kendi tarifine baktığımızda şu cümlelerle karşılaşırız: *“Benimle şiire başlayanlar yalnızlıktan, yardımsızlıktan dökülüp gittiler. Bana gelince: Sağolsunlar, iktidarların ve muhalefetin irikiyim politikacıları, ihtilal cuntacıları, 'bilimsel' cüppeliler, entellektüel züppeler, millî soyguncular, sosyete parazitleri, sermaye sülükleri, zulüm-işkence makineleri, adalet katleden hukukçular, dalkavuklar, üçkâğıtçılar v.s. hep bana yardımcı oldular. Şiir malzememi veren onlar, öfkemi bileyen onlar oldular. Yardımlarını inkâr etmiyorum, fakat teşekkür de etmiyorum. Dinsizlerin değil, din düşmanlarının, yani İslâm düşmanlarının da az yardımı olmadı. Bir bakıma dinî duygularımın kuvvetlenmesine vesile oldular. En uygun zamanda yaşadığıma inanıyorum. Yardımcılarım (!) var oldukları sürece yazmaya devam edeceğim. Allah (cc) kısmet ederse..”¹⁸*

1960 ve 1980 yılları şairin en verimli dönemidir. 1960 – 1963 yılları arasında yazdığı şiirlerini, 1964'te Hasan'a Mektuplar adıyla kitaplaştırır. Sade fakat oldukça

¹⁷ Mehmet, Gözükara, “Abdurrahim Karakoç Anlatırken”, *Kardeş Kalemler Dergisi*, 69, 2012, 28.

¹⁸ Özarslan, “Abdurrahim Karakoç Üzerine Düşünceler”, 34.

kuvvetli bir üslup ve derin bir imanî kavrayışla şiirler yazan Karakoç, tüm eserlerinde var gücüyle Hakk'ı söyler ve adaletsizliği hicveder. *Hasan'a Mektuplar*'ın yayımlanışından sonra edebiyat camiası ve okuyucuların dikkatini çeker.¹⁹ Kitabın başarısı ve şaire kazandırdığı şöhretle birlikte şair yalnızlığını gidermek istemiş ve evlenmeye karar vermiştir. 1965'de Pakize Hanım'la evlenir. Bu evlilikten Mihriban, Türk İslam ve Enderhan doğar.²⁰ Hayatını şiir ve işine adayan şair artık aile olmanın verdiği lezzeti tatmıştır. Ardı ardına gelen şiir kitapları, ün, başarı ve çocuklar şairi çıkmaza sokacağına aksine ona güç katmış ve onu daha verimli ve üretken bir hale getirmiştir.

1969'da "Haber Bülteni"ni, "Hasan'a Mektuplar"la birlikte yayımlar. Yazdıkları artık daha dikkatle takip edilir. Artık ülke genelinde tanınan, sevilen bir şair olmuştur.²¹ Bir röportajında 1970'lerde Âşık Veysel ile karşılaşmasını şu şekilde anlatır: "*Ben Maraş'tayım. Millî Eğitim'deyiz. Şevket Bulut vardı. Allah rahmet eylesin. Sohbet ederken kapıdan birileri girdi, bir yer sordular, döndüler çıktılar. Birisi "Ya, bu Veysel idi." dedi. Koştular, getirdiler geri. Konuştuk. "Burada da var bir şair." dediler. "İyi bakalım, okusun bir şiirini." dedi. Ben de okudum. Şiiri bitirdiğim zaman kör haliyle kalktı, beni buldu, öpmeye başladı. "Allah'ıma şükürler olsun. Bu saha boş kalır diyordum, ne boş kalması, dolmuş taşmış." diyor. Ağladı neredeyse.*"²²

Şairin aynı röportajında Osman Yüksel Serdengeçti ile başından geçen ve kendisini tanımamıza yardımcı olacak olan bir anısını şu şekilde anlatır: "*Kendisinin matbaası yoktu zaten. Dergi çıkarttırıyor, kitap bastırıyordu. Bir gün otururken, "Ben bir yere kadar gideceğim. Gel sen otur burada." dedi. Onun koltuğuna oturdum. Bir sele de şeftali var. "Gelen olursa bundan verirsin." dedi. Karşısı da çay ocağı. "Çay da söylersin." dedi. "Olur." dedim. O gitti, ben otururken dört kişi geldi. O zamanın MTTB'nin başkanı Atilla Özer filan da var. Oturdular, onlarla sohbet ediyoruz. Şeftali ikram ettim, çay söyledim. Bir adam geldi, iri yarı. "Osman Abi, nerede?" dedi. "Gel, otur biraz. Gelecek." dedik. Neyse oturdu, benim yanıma. Göğsünde hukuk rozeti vardı. "Şeftali alır mısın?" dedim. "Teşekkür ederim, karpuz yemiştım." dedi. Çay geldi, çaya da öyle dedi. Bir tanesi sigara tuttu. Sigarayı alıcı. Sigara tutan gence, "Bırak o sigarayı. O karpuz*

¹⁹ Abdurrahim Karakoç, *Suları İslatamadım*, Kadim Yayınları, Ankara 2015, ön kapak.

²⁰ Abdurrahim Karakoç, *Beşinci Mevsim*, Kadim Yayınları, Ankara 2015, ön kapak.

²¹ Abdurrahim Karakoç, *Parmak İzi*, Kadim Yayınları, Ankara 2015, ön kapak.

²² Önal, "Abdurrahim Karakoç'la Yapılan Son Mülâkat", 21.

yemişti.” dedim. O da “Demez olaydım, kendi gibi birini oturtmuş buraya. Başkası oturmaz ki, hiç hayatımda görmedim.” dedi.²³

Şair; yoldaşını, her şeyini borçlu olduğu öğretmenini, akıl hocasını, ona durmadan kitaplar alıp okumasına ve şiir yazmasına vesile olan kendisi gibi Halk şairi kendisi gibi halkın tercümanı olan, mizacında-kalemünde-fikirlerinde-dilinde derin izler bırakan babasını 1972 yılında kaybetmiştir. Şairlerin ortak kaderi olan ölümsüzlük Karakoç’un babasında da kendisini göstermiştir. O öldükten sonra da şiirleri köyün yaşlıları tarafından okunmaya devam etmiştir. 1975 yılından sonra birçok eseri ile mazlum yüreklerin nefesi, halkın duygularının tercümanı olmuştur.²⁴

Fedai, Devlet, Töre, Bizim Ocak dergileriyle; kendisinin çıkardığı *Yeni Ufuk* ile *Yeni Düşünce*, *Yeni Hafta* ve *Yeni Akit* gazetelerinde yayımlanan şiirleriyle; “*Vur Emri*”, “*Beşinci Mevsim*”, “*Kan Yazısı*”, “*Dosta Doğru*” şiir kitapları ve sohbet, mektup ve röportajlardan oluşan “*Çobandan Mektuplar*” adlı kitapları şairi ülke çapında tanınan bir şair haline getirmiştir. Bir grup şiiri Mehriban/Goşgular adıyla Aşkabat’ta Türkmen lehçesiyle basılmıştır. 1984 yılında emekli olup Ankara’ya yerleşen şairin birçok şiiri bestelenir ve dillerde türküleşir. Emekli olan şair *Gündüz* ve *Yeni Akit* gazetelerinde köşe yazarlığı yapar. Ulusal bir gazetede yazan şair bir ara kısa bir süreliğine de olsa politikaya girer fakat çok vakit geçirmeden tekrar politikadan çıkar. Sebebi sorulduğunda ise şu şekilde cevap verir: “*Politikaya girişim de politikadan çıkışım da Allah rızası içindir.*”²⁵

30 yılı aşkın bir süre içerisinde Kadim, Serdengeçti, Töre-Devlet, Ocak, Yeni Düşünce, Yenisey, Alperen yayınları olarak şimdiye kadar pek çok şiir kitabı çıkmıştır. Abdurrahim Karakoç’u en iyi tanıyan ve tanıtan isimlerin başında gelen Lütfü Şehsuvaroğlu onun için şu sözleri kullanır: “*İmzası tek ağaç olan Mihriban’ın şairi Abdurrahim Karakoç benim can dostumdur. O yüzyılımızın Karacaoğlu’nu, Aşık Ömer’i Seyranî’siydi. 35 yıl köyünde şiir yazdı. Sonraki 35 yıl da ısrarımla Ankara’da geçirdiği yıllar.. Aşk, memleket, dava ve tasavvuf şiirleri yazdı. Fakat hepsinde ortak bir özellik göze çarpıyordu: Mihriban’ın şairi aynı zamanda suyun ve dağların şairiydi. O kadar mı? Küçük köyünden `global köy’e` iletiler yayan bir haberciydi. O Mevlâna’nın `hayat*

²³ Önal, “Abdurrahim Karakoç’la Yapılan Son Mülâkat”, 21.

²⁴ Abdurrahim Karakoç, *Yasaklı Rüya*, Kadim Yayınları, Ankara 2015, ön kapak.

²⁵ Abdurrahim Karakoç, *Vur Emri*, Kadim Yayınları, Ankara 2015, ön kapak.

*haberdar olmaktan ibarettir` sözüne uygun olarak çağından, etrafından haberdar olmakla kalmıyor; Habermas`ın iletişimsel eylem kuramına göre bir davanın, bir arka-planın dilini oluştuyordu. Edebiyat ve iletişim disiplinleri açısından "Şairin haberci olarak portresi" Türk Edebiyat ve düşünce tarihinde kendi kendine medya kuran bir ilk olarak önemlidir. Bozkırın bu yalnız ağacı şiiriyle bütün evreni kuşatmıştır. O bir pınar, bir kaynaktır. Suyun şairi olarak bir kaynak, haberci olarak bir kaynak..."*²⁶

“Doğuş Edebiyat (s. 20, 1983), Genç Kardelen (s. 9, 1998), Kardeş Kalemler (s. 67, 2012), Ay Vakti Dergisi (s. 77, 2007), Kültür ve Sanat Necip Fazıl Kısakürek Özel Sayısı (s. 25, 1983), Konevi Dergisi (s. 25, 1985), İlim Kültür ve Sanatta Gerçek Dergisi (s. 18, 1979), Fedai Dergisi (1964), Pınar Dergisi (1979), Türk Edebiyatı Dergisi (1991) Milli Gazete (2012), Dost Dergisi (1983), Türkmence Dergisi (1998), Türkiye Dil ve Edebiyat Derneği Çorum Şubesi yayın organı Edebiyat Bülteni Nisan (2014), Alkış Dergisi (2012) gibi pek çok dergi Abdurrahim Karakoç’la ilgili sayılar yayımladı.

Abdurrahman Dilipak, Ahmet Taşgetiren, Ali Parlak, Arif Ay, kardeşi Bahaettin Karakoç, Birol Dok, Cemal Kurnaz, Cevat Akkanat, D. Mehmet Doğan, Doğan Ürgüp, Erdal Noyan, Hakan Pala, Hakkı Öznur, Hasan Celal Güzel, Hasan Sağındık, İdris Aydın, İhsan Kurt, İrfan Sönmez, Lütfi Şehsuvaroğlu, Mehmet Baş, Mehmet Şeker, Mustafa Özçelik, Mustafa Uçurum, Necdet Ekici, Nurullah Çetin, Oğuz Karakoç, Osman Aytekin, Özcan Ünlü, Recep Garip, Reşat Gürel, Reşit Güngör Kalkan, Sevinç Çokum, Taha Akyol, Tayyib Atmaca, Vedat Bilgin, Yavuz Bülent Bakiler, Mehmet Önal gibi birçok ismin Abdurrahim Karakoç değerlendirmelerini içeren yayınlarıyla kişisel tanıklıkları, hatıraları ile de edebî tarihe ışık tuttu.²⁷

Hakkında Atatürk Üniversitesinde 1986 yılında Ramazan Avcı tarafından “Halk Şairi Abdurrahim Karakoç, Hayatı, Sanatı ve Şiirleri” konulu yayımlanmamış lisans tezi bulunmaktadır. Trakya Üniversitesinde 1995 yılında Tuncay Öztürk tarafından “Abdurrahim Karakoç’un Şiirlerinde Mahalli Deyişler” konulu lisans tezi hazırlanmıştır. Dumlupınar Üniversitesinde 1997 yılında “Vur Emrinde Unsurlar” konulu seminer çalışması yapılmıştır. İnönü Üniversitesinde 1998 yılında Felat Yaşa tarafından “Abdurrahim Karakoç’un Hayatı ve Şiirleri” konulu lisans tezi hazırlanmıştır. Gazi

²⁶ Lütfü Şehsuvaroğlu, *Şair’in Haberci Olarak Portresi*, Genç Arkadaş Yayınları, İstanbul 2013, 527.

²⁷ Selçuk Küpcük, “Abdurrahim Karakoç”, *Dünya Bizim*, (Kasım 2012) <https://www.dunyabizim.com/> / “Karakoç”, (Erişim Tarihi: 13 Mayıs 2023)

Üniversitesinde 2001 yılında Gülsüm Saldere tarafından "Abdurrahim Karakoç'un Lirik Şiirlerinde Kelime Dünyası" konulu yüksek lisans tezi vardır. Ankara Üniversitesinde 2007 yılında Derya Değirmencioğlu tarafından "Abdurrahim Karakoç'un Hayatı ve Türk Edebiyatındaki Yeri" konulu lisans tezi hazırlanmıştır. Kafkas Üniversitesinde 2010 yılında Mehtap Filiz tarafından "Abdurrahim Karakoç'un Şiirlerinin Tematik Açıdan İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezi bulunmaktadır. Ayrıca Ramazan Avcı "Kahramanmaraşlı Şairler Antolojisi", İhsan Kurt "Abdurrahim Karakoç", Lütfü Şehsuvaroğlu "Abdurrahim Karakoç-Şâir'in Habercisi Olarak Portresi", Hayrullah Eraslan "Abdurrahim Karakoç", Sadık Yalsızuçanlar "Aşk Kâğıda Yazılmıyor", Duran Boz "Kalemimde Sevda Yüğü Biriktiren Şair Abdurrahim Karakoç", Zeynep Alper "Bir Vatandaş Hasan "Abdurrahim Karakoç Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri" isimli eserleri yazmışlardır.

Karakoç, hiçbir yarışmaya katılmamış, ödül karşılığı bu tür yarışmalara karşı çıkmıştır. 100'ün üzerinde şiiri bestelenmiştir. Özellikle Musa Eroğlu tarafından bestelenen "Mihriban", "Unutursun Mihriban'ım", "Omuzumda Sevda Yüğü"; Ekrem Çelebi tarafından bestelenen "Sultanım"; Bayram Bilge Tokel tarafından bestelenen "Dağ İle Sohbet" adlı türküler Türk halk müziğinin klasikleri arasında yer almıştır. Bu türküler, İbrahim Tatlıses, Orhan Hakalmaz, Gülay, Şükriye Tutkun, Gülşen Kutlu, Selda Bağcan gibi ünlü sanatçılar tarafından yorumlanmıştır. "Tohdur Beğ" adlı şiiri, Âşık Mahzunî Şerif tarafından bestelenerek kasetlere okunmuştur. Hasan Sağındık tarafından pek çok şiiri bestelenmiş, şiirlerinin bazıları İbrahim Sadri, Bedirhan Gökçe gibi sanatçılar tarafından CD'lere okunmuştur."²⁸

Karakoç, toplumu ve toplumun aksayan yönlerini ve de toplumun kanını emenleri eleştirmiş ve bu yüzden hakkında otuza yakın dava açılmış bir şairdir. Karakoç, davalarda avukat tutmadan kendini savunmuş ve tüm davalardan beraat kararıyla ayrılmıştır.

1.2. ÖLÜMÜ

20. ve 21. yüzyıl Türk edebiyatının önde gelen şairlerinden Abdürrahim Karakoç, 21.04.2012 tarihinde ciğerlerindeki iltihap nedeniyle Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi

²⁸ Ramazan Avcı, "Abdurrahim Karakoç", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1/2, 2012, 90.

Hastanesi'nde yoğun bakıma alındı. Dualar, ağıtlar, sevinçler, üzüntüler; evler, arabalar, paralar nafile, ölüm kapıya dayandı mı boştur her şey. Ecel kapıya dayandı bir kez koca şair, yılların birikimi asıl amacına hizmet etmekteydi. En sevgiliye kavuşmak... Gerçekle yüzleşmek... Uğruna şiirler yazdığı ve ölümüne hizmet ettiği hakikat...

Şairin ölüme ve hayata bakış açısına onun *Gökçekimi* kitabındaki ifadelerinden anlayabiliriz: “*Yer dediğimiz kütle bizim ağırlığımızı çekti, pisliklerimizi çekti, sevdiklerimizi çekti ve bir gün cansız bedenimizi de içine kadar çekecek. Aklımızı hariç... Ruhumuzu hariç... Bunları kim nereye çekecek? Uyduların cirit attığı uzaya olması serçenin dahi kafasına sığmaz. Bırakın kalsın. Gidip de saraylar, köşkler mi yaptıracaksınız? Yeryüzü insanoğluna çok bile.*”²⁹ Görüldüğü üzere dünyaya ve dünya malına değer vermeyen şair ölümün bir gün geleceğini ve sadece ruh ile aklı alıp götüreceğini söyler. Hayat ölüme yürüyüşü aslında, her canlı mutlaka ölümü tadacaktı. Nefes tükenmeden ruh bedeni terk etmezdi öyle de oldu. Yaklaşık iki ay süren ölüm kalım mücadelesi yoğun bakımdaki şairi yormuş ve usulca gözlerinin kapanmasına sebep olmuştu. 07.06.2012 tarihinde Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde saat 13.15 sıralarında ölüm seksen yaşlarındaki şairin aramızdan ayrılmasına sebep olmuştu.

Abdurrahim Karakoç sevenleri tarafından dualar eşliğinde son yolculuğuna uğurlandı. Karakoç'un tabutunun üzerine asılmış, Şair Cemal Safi tarafından Karakoç'a yazılan şu dörtlük dikkat çekmekteydi:

Nasıl ağıt yakalım dinlerken “Mihriban”ı
Derdimizi dökecek kafiye mi bıraktın
Hece veznine âşık ettiğin garibanı
Teselli etsin diye Safi'ye mi bıraktın ³⁰

Abdurrahim Karakoç'tan geriye hiçbir zaman unutulmayacak ve tüm insanlığa ders olacak şu sözler kalmıştır: “*Hayatım boyunca hiç kimseye suç işlemiş adam değilim. Ve bağışlanmamı diliyorum. Kimse kendi kendine bakmasın, siz hepiniz benden daha çok suçlusunuz. Ben şehit analarına, yalan söylemeyen şahitlere, ben gökteki kartala, denizdeki balığa sesleniyorum. Ben yuvasını yitiren kuşlara, yıkandığım ırmağa, değerlendiremediğim vakitlere sesleniyorum: ‘Bağışlasınlar beni’.*”³¹

²⁹ Abdurrahim Karakoç, *Gökçekimi*, Kadim Yayınları, Ankara 2015, 9.

³⁰ Vatan, (2012), <https://www.gazetevatan.com.tr>.

³¹ Söz Kimin, (2012), <https://www.sozkimin.com>.

Belki de şairin ölümüne dair akıllarda kalan son şey şairin şu mısralarıdır:

Artık ne kar yağar ne ben üşürüm
Ne de saçlarımı dağıtır rüzgâr
Sağ iken bir günde bin kez öldürdüm
Şimdi ölüm yoktur, ölümsüzlük var³²

1.3. ESERLERİ

1. *Hasan'a Mektuplar*, Fedai Yayınları, Ankara, 1965.
2. *El Kulakta*, Maya Yayınları, Ankara, 1969.
3. *Vur Emri*, Töre-Devlet Yayınları, Ankara, 1973.
4. *Kan Yazısı*, Töre-Devlet Yayınları, Ankara, 1978.
5. *Suları Islatamadım*, Ocak Yayınları, Ankara, 1983.
6. *Beşinci Mevsim*, Ocak Yayınları, Ankara, 1985.
7. *Dosta Doğru*, Ocak Yayınları, Ankara, 1984.
8. *Gökçekimi*, Yenisey Yayınları, Ankara, 1991.
9. *Akıl Karaya Vurdu*, Ocak Yayınları, Ankara, 1994.
10. *Çobandan Mektuplar, (Sohbet, mektup, röportaj)*, Ocak Yayınları, Ankara, 1997.
11. *Yasaklı Rüyalara*, Alperen Yayınları, Ankara, 2000.
12. *Gerdanlık – I*, Alperen Yayınları, Ankara, 2000.
13. *Parmak İzi*, Alperen Yayınları, Ankara, 2002.
14. *Gerdanlık II*, Alperen Yayınları, Ankara, 2002.
15. *Gerdanlık – III*, Alperen Yayınları, Ankara, 2005.

1.4. EDEBİ KİŞİLİĞİ VE SANATI

Dedesı, babası gibi kendisi de şair olan Abdurrahim Karakoç, halk şairleri arasında halk şiirleriyle büyümüştür. Babasının ona Kur'an öğretmesi, kendi şiirlerinden okuması, onun şiire olan ilgisini artırmıştır. Dadaloğlu, Karacaoğlu, Yunus, Köroğlu, Seyranî gibi büyük şairlerin şiirlerini dinleyerek, ezberleyerek büyüyen şairin şiir ahlakı ve zevki bu doğrultuda oluşmuştur. Âşıklık geleneğinde usta babanın çırak oğlu olarak yetişen, baba ve dede şiir meclislerinde hem iyi bir dinleyici hem de iyi bir gözlemci olarak bulunan,

³² Avcı, "Abdurrahim Karakoç", 1/2, 2012, 90.

âşıklığın vazgeçilmezi olan aşkı derinden tadan ve tattıran bir şairdir. Karakoç, şiirle olan bağını şu cümlelerle ifade eder: “*Şiir yazmaya küçük yaşlarda başladım. Zaten bizim oralarda her genç şiir yazar. Bu tutku başka bir meşgalenin veya işin olmayışından kaynaklanıyor gibime geliyor. Ben de avareydim, boşluğumu şiirle doldurmaya çalıştım.*”³³

Büyük şairler gölgesinde, halk şiiri ikliminde yetişen şair, küçük yaşta şiir yazmaya başlamıştır. Hatta ilk şiirinin hiciv tarzında olduğu bilinmektedir. İlkokuldayken tartıştığı arkadaşını eleştiren bir şiir yazmıştır. Şiiri yazmakla kalmamış ortalık yerde okuyarak arkadaşını sinirlendirdiği düşünülmektedir. 1948 yılında ilk şiirini yazan şair askere gidene kadar şiir yazmış fakat bilinmeyen bir sebeple bu şiirlerini yırtmıştır. 1955 yılında yazdığı şiirini Enginek Gazetesi’nde yayımlamıştır.³⁴

Herkesin duygularına tercümen olan Karakoç, Hak diye bağırarak isteyenlerin kısılmayan sesi, ezilenlerin, mazlumların, haksızlığa uğrayanların feryadı ve âşıkların sırtındaki yükü hafifleten iksir, insan eti yiyenlerin, hak gözetmeyenlerin düşmanı olan bir şairdir. Bir sohbetinde bunu şöyle ifade eder: “*Galip Erdem Bey’in dediği gibi, inandığımız her şeyi söylemesek bile, söylediğimiz her söz inancımızın aynası olmalı...*” Şair kendini bildi bileli haksızlıklara susmamış, korkmadan en yakınlarından başlayarak hapis cezasını bile göze alarak kimseyi eleştirmekte çekinmemiştir. Bazen köyünün halkını bazen dönemin önemli siyasetçilerini acımasızca eleştirmiştir. O, inandığını söylemekten asla geri durmamış ve bu uğurda her şeyi göze almıştır. Onun edebi kişiliğinin özeti budur: İnancına ayna olmak.³⁵

Halk şiirine gönül vermiş pek çok şair vardır. Karacaoğlu, Emrah, Âşık Ömer, Kayıkçı Kul Mustafa, Pir Sultan Abdal, Ruhsatî, Köroğlu, Dadaloğlu, Seyranî, Bayburtlu Zihni, Çıldırî Âşık Şenlik, Şarkışlalı Âşık Veysel Şatıroğlu gibi isimlerden etkilenen, halk şiirinin en önemli şairlerinden biri Abdurrahim Karakoç’tur. O, kendini şöyle tanıtmaktadır:

İman kaynağımdır, tevhid havuzum
İslam’ın dışında arama beni
Muhammedü’l-Emin tek kılavuzum

³³ Mehmet Türkyılmaz, “Abdurrahim Karakoç”, *Edebiyat ve Şiir*, (Aralık 2019)

<http://www.mehmeteminturkyilmaz.com.tr//> “Karakoç”, (Erişim Tarihi: 13 Mayıs 2023.)

³⁴ Hümeysra Buluvalı, “Türküleşen Şair Abdurrahim Karakoç”, *Kültür*, (Haziran 2022) <https://www.aa.com.tr//> “Şair Karakoç”, (Erişim Tarihi: 13. 05. 2023.)

³⁵ Türkyılmaz, “Abdurrahim Karakoç”, <http://www.mehmeteminturkyilmaz.com.tr//> “Karakoç”.

Putların peşinde arama beni.

Hak kelam duyduğum kitap Kur'an'dır başka yok!

Uyduğum kitap Kur'an'dır.

Dolduğum, doyduğum kitap Kur'an'dır.

Beşerin 'boş'unda arama beni.³⁶

Hız. Peygamberin kılavuzluğuyla Kur'an yolundan başka yol benimsemeyen şair, seksen yıllık hayatını bu uğurda harcamıştır. Hem insanlığa hem İslam'a hiç yorulmadan hizmet etmiş, şiirleriyle yaşam tarzını fikirleri eşliğinde yoğurmuştur. Şairin haram-helal ayırımına dikkat ettiği haram yemekten çekindiği, yetim ve dul hakkına girmekten kaçındığı şiirlerinden anlaşılmaktadır. Şair kalp kırmaktan çekinir ve asla yaranmak için yanlışı onaylamazdı.

Şüphesiz ki Abdurrahim Karakoç, halk şairidir. Bu konuda farklı görüşler olsa dahi halk şairi olduğunu kanıtlar nitelikteki görüşler daha baskın gelmektedir. "Büyük halk şairi, Türk şiirinin köşe taşı, usta şair Abdurrahim Karakoç"; "Abdurrahim ağabey, yirminci yılın son, yirmi birinci yüzyılın ilk çeyreğinde -aşağı yukarı altmış yıldır-halk şiirinin tartışılmaz şairidir", "Abdurrahim Karakoç, geleneksel halk edebiyatı türünün son örneklerinden biridir. Bir halk adamı ve halk ozanıdır.", "O son yüzyılın en büyük halk şairiydi." veya "Abdurrahim Karakoç, Türk şiirinin son elli yılına damgasını vurmuş, yüzlerce şairi etkilemiş, davasını şiir diliyle milyonlarca insana ulaştırmayı başarmış özü ve sözü bir olan bilge bir halk şairidir" biçiminde ifadeler yer almaktadır. Halk şiirinin formlarına ve bin yıllık ses tecrübesine bağlı, ancak bu şiire yeni zenginlikler getiren, teknik olarak son derece sağlam, ironi yüklü, imaj bakımından fazla zengin değilse de yer yer hikmeti yakalayan etkili ve çok özel bir şiir yazıyor ve hiç şüphesiz, farklılığının arkasında entelektüel kişiliği yatıyordu.³⁷

Karakoç, gerçek manada halkın içinde yetişmiş ve halkın sıkıntılarını iliklerine kadar hissedebilmiştir. Halkın siyasi-sosyal-ekonomik kısacası her türlü problemlerine çözüm arayan şair, şiirlerinin içeriğini sanat yapmaktan ziyade halkı ve hakkı dile getirmek için kullanmıştır. Gerek yaşadığı coğrafya gerek içinde bulunduğu dönem gerekse karıştığı toplum açısından ele alındığında bu toprakların ruhunu, imkânlarını,

³⁶ Karakoç, *Gök Çekimi*, 35.

³⁷ Özarslan, "Abdurrahim Karakoç Üzerine Düşünceler", 95.

imkânsızlıklarını kısacası kaderini şiirlerinde en ince ayrıntısına kadar yaşayan ve de yaşatan şair, halkın şairi ve halk şairi olarak kabul görmektedir. Bazı şiirlerinde halkın hakkı, bazı şiirlerinde hakkın savunucusu, bazı şiirlerinde yurdun güzelliği, bazı şiirlerinde yurdun kendisi olmuştur.

Ahmet Kabaklı, Abdurrahim Karakoç'un şiir anlayışı hakkında şunları söyler: *"Abdurrahim Karakoç, halk şiirine derin düşünce ve davayı genişlemesine, derinlemesine sokan şairdir. Hem bir halk şairi hem de bir aydın yazar olarak, Anadolu halkının, devletinden, hükümetinden, gazetecisinden, doktorundan, hâkiminden ezeli şikâyetlerini dile getirir. Abdurrahim Karakoç, öyle bir yerdedir ki hem köylünün, kasaba yoksulunun kendisidir, hem de çevresindeki bazı aydınların kusurlarını görüp yüzlerine vuracak derecede görüş sahibidir."*³⁸

Abdurrahim Karakoç, çok çabaladıysa da saz çalmayı öğrenememiştir. Saz çalamaması onun bir âşık olmasını engellemez. O, saz çalmadan sadece söz ile şiirlerini Anadolu'ya duyuran ve zamanla Anadolu'nun kendisi olan bir şairdir. Şiirlerinde Anadolu insanının sıkıntılarını, Anadolu insanının diliyle hiç çekinmeden dile getirmiştir. Bu özelliği onu halkın sevgilisi, halkın sözcüsü yapmıştır.

Keçi kurda kaçmışsa çobanın günahı ne?
Evlat haylaz çıkmışsa babanın günahı ne?
Yağmur gökten yağacak, tedbir ona göredir
Tavanda delik varsa tabanın günahı ne?³⁹

Şiirde de görüldüğü üzere insanların kanını ve canını kemirenler onun bu korkusuz eleştirilerinden nasibini almakla kalmamış ona resmen savaş ilan etmişlerdir. O, şiirlerinde eleştirisine doğrudan konu olan bazı isimlerin altını çizmekle birlikte bazen de aksayan bir yönü eleştirmekle yetinmiştir. Bazı eleştirilerinde ise doğrudan eleştirmek yerine kendi yarattığı karakterler aracılığıyla tanınmış kişileri eleştirmiştir. Genel olarak halkın hakkının yenildiğini düşünen şair hak yiyenlerin halkın sırtında bir parazit gibi yaşadığını kastederek onların doğrudan ya da dolaylı yollarla yaptıkları haksızlıkları dile getirmekten çekinmemiştir.

³⁸ Ahmet Kabaklı, "Abdurrahim Karakoç'un Şairliği", *Üçgen Piramitin Zirvesindeki Cihan Şairi – Abdurrahim Karakoç*, Haz. Hayrullah Eraslan, Nar Yayınları, İstanbul 2012, 21.

³⁹ Karakoç, *Gerdanlık*- 1, 4.

Şair modernleşen dünya karşısında ayakta durmakta zorlanan toplumsal değerlerin yitirilmesinde buna dur diyemeyen halk kadar bu şartların oluşmasına sessiz kalan yönetenleri de suçlu görmüştür. Yönetenlerin halk arasından çıkmış olması ve yönetenle yönetilenin aynı değerleri paylaşıyor olması gerçeği yadsınamaz. Bu sebeple şair; değişen dünya, değişen düzen insanları da değerleriyle birlikte değiştirmiştir görüşündedir. Bu değişim, şairi tatmin eden bir değişim olmamakla birlikte beraber yaşamanın gerektirdiği bazı toplumsal kuralların geri planda kaldığı bir değişimdir.

Doğruluk, dürüstlük gibi insanda karakter olarak bulunması gereken özellikler ile dış güçlere bağlı olarak yönetilen ülkenin bağımsızlık, milli egemenlik gibi olmazsa olmazlarını yitirdiğini gören Karakoç, bu meseleyi davası olarak görmüştür. Bu davadan canı pahasına da olsa vazgeçmeyeceğini, davasına olan bağlılığını şu dörtlülle ifade eder:

Ben Milletim uğruna adamışım kendimi
Bir doğrunun imanı, bin eğriyi düzeltir.
Zulüm Azrail olsa, hep Hakk'ı tutacağım
Mukaddes davalarda ölüm bile güzeldir.⁴⁰

Karakoç, değişime karşılık özgünlüğünü korumuş, inandığı değerlerden ödün vermeden yoluna devam etmiş, cemiyeti de inandığı değerler doğrultusunda yönlendirmeye çalışarak toplumsal değerleri korumaya çalışmıştır. Hatta bu yolda mücadele etmek halkı, hakkı ve halkın hakkını savunmak ve Allah rızasını kazanmak amacıyla politikaya atılmıştır. Düşüncesine hizmet etmeyen ve umduğunu bulamayan Karakoç, politikanın kendisine göre olmadığını anlayınca yine Allah rızası için politikadan ayrılmıştır.

İmansızda vicdan olmaz çocuğum
Kırk cesette bir can olmaz çocuğum
Tay büyür at olur, ona sözüm yok
İt büyüyüp insan olmaz çocuğum.⁴¹

Hiciv yazanın her türlü sıkıntıya, her türlü karşılığa hazır olması gerekir. Çünkü hiciv yazmak eleştirilen kişiye bir nevi savaş açmaktır. Çünkü hiciv yazmak sözlü, yazılı mutlak surette geri dönüşü olabilecek bir sanattır. Karakoç tüm bunların farkında olarak hiciv yazar çünkü onun özü budur. O, tehlikeye atılmaktan, inandıkları uğruna savaştan, düşündüklerini hak rızası için söylemekten bunların yanında hak için

⁴⁰ Karakoç, *Vur Emri*, 11.

⁴¹ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 1.

susmaktan da asla vazgeçmez. Bu da şairin karakteristik özelliğidir. Kendine has üslubu, sözcük kullanımındaki özeni, nokta atışı tespitleri, değerlere olan bağlılığı, korkusuz tavrı, hak gözetme telaşı ve gerçeği olduğu gibi aktarışıyla bilinen Karakoç'un hiciv yönü bazı yazarların da dikkatini çekmiştir. Arif Bilgin 'Üç Karakoç Yoklar Anılarımı' isimli yazısında şairin hiciv yönünü şu örnekle anlatır: “*Halk şairlerinden Mustafa Zülkadiroğlu Bomboş (1967) isimli bir kitap yayınlar. Kitabın yayınlanmasından sonraki ayların birinde Abdurrahim Karakoç, Maraş'ta bir geceye katılır. Salonda onu gören Mustafa Zülkadiroğlu ile aralarında şu konuşma geçer:*

- Abdurrahim Bey, benim kitabımı görmüş müydünüz?
- Hangisini?
- Bomboş'u.
- Haa gördüm, gördüm.
- Nasıl buldunuz?
- Bomboş!..⁴²

Ciddi, pek gülmez gibi görünen yüzünün arkasında müthiş bir espri yeteneği, anlayışı ve taşı gedğine koyma zekâsı vardı. Zaten öyle olmasaydı, o harika, ince ve derin hiciv şiirlerini yazabilir miydi? Ayrıca çok sakın, sevecen, sesini hiç yükseltmeyen, sabırlı bir insan olarak yer etti içimde... Yazar bir de şu örneği verir: “*İleri saat uygulamasına kesinlikle uymazdı. Saatini hiç değiştirmezdi. Neden ileri almadığını sorunca, tam Abdurrahim Karakoç'a uygun bir cevap vermişti:– Niye alayım Arif, benim saatimin duruşu doğru, onlar eninde sonunda bunun ayarına geri geleceklerdir.*”⁴³ Şair hiciv uğruna başını veren Nefi'yi, derisi yüzülen Nesimi'yi bildiği halde hicivden vazgeçmez ve pek çok şiirinde hem toplumun aksak yönlerini hem de bu aksaklıkları ortaya çıkaran bireyleri eleştirir.

Kasap önce deriyi, sonra eti soyuyor
Hırsız ya pantolonu, ya ceketini soyuyor.
İri iri adamlar çıktılar yukarıya
Her biri bir taraftan memleketi soyuyor.⁴⁴

Dönem zor, şartlar zor ama şair de zor hatta zoru sanat sayan bir zor. Gözünü yummak hiçbir şey yokmuş gibi davranmak hele de kendini hiçe sayarak susmak onun için çok zor. Çünkü o, kendisinin yaşam felsefesi olan zulme sessiz kalan zulmedenle

⁴² Arif Bilgin, “Üç Karakoç Yoklar Anılarımı”, *Kardeş Kalemler Dergisi*, 69, 2012, 42.

⁴³ Bilgin, “Üç Karakoç Yoklar Anılarımı”, 42.

⁴⁴ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 1.

aynıdır görüşünü yok sayamazdı. Zulmün her türlüsünün karşısındaydı. Ülkenin içinde bulunduğu bu zor dönemde özellikle halkın yaşadığı problemlere kulak tıkamak ona göre değildi. İnsanların kendi hayatlarından, geleceklerinden endişe ettikleri ve kurtuluşun susmak ve de boyun eğmek olduğunu düşündükleri bu dönemde şair, gür sesiyle haksızlıkların karşısında durmuştur. Hatta kendi hayatını, geleceğini ve de ailesinin akıbetini hiçe sayarak var gücüyle gür sesiyle konuşmuştur.

Ellerin yurdunda çiçek açarken,
Bizim İl'e kar geliyor gardaşım.
Bu hududu kimler çizmiş gönlüme
Dar geliyor, dar geliyor gardaşım.⁴⁵

Yaşanan olaylar ve çizilmeye çalışılan sınırlar karşısında daralan şair ülkemize kış yaşatan, halkımızı zor durumda bırakanlara kelimelerinden oluşan oklarıyla karşılık vermiş ve onlara bu dünyayı dar etmiştir. İşte Abdurrahim Karakoç, işte hiciv... Susmayan şair yeri gelmiş: *"Konuşsam suç, sussam hata/ Zıkkım düşün bu sanata."* mısralarıyla hicvin kendisini bile eleştirmiştir.⁴⁶

12 Eylül'e tam on gün kaldı
Şimdi Marmaris'te durumlar nasıl
Yeni bir darbeye ihtiyaç var mı?
Washington- Paris'te yorumlar nasıl?⁴⁷

Şair bir şirinde ise bu olaylar karşısında vurdumduymaz olamayacağını şu dizelerle gösterir.

İstanbul'da patrik, Adana'da çekiç güç
Egemenlik yalandır, bağımsızlık gülünç
Şu her şeyi sineye çekenler var ya hani
Bize de vurdumduymazlık verseler ödünç.⁴⁸

Her sanatçının bir ideolojisinin bulunduğunu ve sanatçının bu ideolojisini sanatına yansıttığını ifade eden Abdurrahim Karakoç, kendisiyle yapılan mülakatta, sanat, sanatın amacı ve ideoloji ilişkisi hakkında şunları söylemişti: *"Her sanat ideallerine hizmet etmekle mükelleftir. Ama bu hizmet sanat olarak yapılır. İdeallerine hizmet etmek gayesiyle yapılan bir sanat zaten basit bir sanatsa idealine de hizmet edemez. Sanat,*

⁴⁵ Karakoç, *Vur Emri*, 10.

⁴⁶ Ali Akbaş, "Abdurrahim Karakoç'un Özgeçmişi", *Kardeş Kalemler Dergisi*, 69, (2012), 2.

⁴⁷ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 8.

⁴⁸ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 6.

mükemmel olmalıdır. İdealse güzelse elbette sanat idealin emrinde olacaktır. Her sanatın ideolojik bir yönü vardır. Mikelanj bir heykel yapar. Kimin heykeli? Musa'nın heykeli. Neden İsa'ninkini yapmaz? Çünkü Yahudi'dir. Leonardo da Vinci, kalkar en büyük katedrali yapar. Niçin cami yapmamıştır? Çünkü onun ideolojisi o idi. Dinine hizmet. Ama Mimar Sinan Süleymaniye'yi yapar. Niçin gidip de bir kilise yapmaz? Çünkü onun inancına aykırı idi. Yahya Kemal'in şiirinde niçin Süleymaniye'de bayram sabahı oluyor da filan yerin bilmem ne yortusu olmuyor? Mehmet Akif niçin Çanakkale şehitleri için şiir yazıyor? Bu şairleri şiiri ideolojisine kurban etmiş diyerek şairliklerini inkâr mı edeceğiz? Ama bu şairlerin şiirlerinde sanat da var ideoloji de.”⁴⁹

Yaşananlara karşı sessiz kalamayan, haksızlığı kabullenemeyen şair hiçbir güç karşısında boyun eğmemiştir. Yaşadığı dönemin her türlü tehlikesine rağmen her fırsatta hakikati dile getirmiş ve hakikatin yanında olmuştur. 1960'lı ve 1980'li yıllara tanıklık eden şair bu yıllarda hiciv sanatından vazgeçmemiştir. Toplum uğruna kendi hayatını ve özgürlüğünü tehlikeye atmıştır. Yargısız infaz sonucu acımasızca boynuna takılabilecek ipe kulak asmadı hatta onlara inat yaşananları şu şiiriyle eleştirdi:

Hesap ettim ayakaltı baş yedi
Vallahi nazlı yar yine geç kaldık
Zalim bülbül gül dalında leş yedi
Yollara yağdı kar gene geç kaldık.⁵⁰

Geç kalmanın yani yaşananlara vaktinde dur dememenin, müdahale etmemenin bedeli kana, şiddete, zulme doymayan zalimlerin iyileri, iyilikleri yok etmesine fırsat vermektir. Şair, ayakaltı baş yedi derken aslında ima ettiği başını yiyen ayakların başsız kaldığı ve toplumun başını kaybetmekle istikametini kaybettiğidir. Hatta şaire göre halkın değerlerinin çiğnenmesine sessiz kalması onarılmaz, çaresiz sonuçlar doğurmuştur.

Akşamı geç saydık, sabahı erken
Seyrettik kediler ciğeri yerken
Hele şu bulutlar dağılsın derken
Yollara yağdı kar, gene geç kaldık.⁵¹

Beklemek, başlamak için bahane beklemek... Akşam geç, sabah erken... Yağmur yağdı çamur oldu, hele bir kar erisin de. Birileri hep bahane üretirken birileri her şeyin

⁴⁹ Avcı, *Halk Şairi Abdurrahim Karakoç, Hayatı, Sanatı ve Şiirleri*, 130.

⁵⁰ Karakoç, *Vur Emri*, 48.

⁵¹ Karakoç, *Vur Emri*, 48.

sahibi oldu. Şair, içinde bulunduğu dönemdeki şartların, yaşananların aslında toplumun toplumdan çalanlara, topluma kan kusturanlara müdahale etmemesinden kaynaklanmış olabileceğini dile getirmiştir.

Karakoç geçmişin, şimdinin ve geleceğin usta şairidir. Halk şiirinin gür sesi hem lirik hem de pastoral şiirleriyle zirveye tırmanmış bir şairdir. Şiirlerinde günlük hayatın en ince ayrıntısını, toplumun her kesiminin ortak problemlerini halk diliyle söyler. Her coğrafyaya nasip olmayan eşsiz güzelliklerden, her topluma nasip olmayan birlik ve beraberlikten, amcalardan, ninelerden, beşikteki baladan, gurbetteki babadan... Aşk ile yoğrulanlardan, kavuşamayanlardan, deli gönüllülerden, bağlanmışlardan, ne yapsa çözülemeyenlerden, bilinenlerden, bilinmeyenlerden, duyulanlardan, duyulmayanlardan, zalimlerden, mazlumlardan, başı okşanmayan yetimlerden, ayaktakımı tarafından kesilmiş başlardan, yenilmiş haklardan, hak uğruna konuşmaktan, haram yiyenlerden, kendi geleceğinden çalan hırsızlardan, kendi değerlerini hiçe sayan uğursuzlardan, suskunlardan... Yetimlerden, yiğitlerden, gazilerden, davasına gönül vermişlerden, memleketten, Türk dünyasından bahsetmekten vazgeçmemiştir.

İleri görüşlülüğüyle yeni nesillere seslenmeyi görev bilen şair, milleti için gösterdiği çaba ve her türlü tehlikeye rağmen gerçekleri söylemekteki cesaretiyle örnek alınacak bir şahsiyettir. Maddiyata tamah etmeyen nefsine boyun eğmeyen Karakoç, şiirlerini çıkar gözetmeden halka ulaştırmış, halkın sözcüsü olmuştur. Yaşadığı dönemin baskı ve sansür içeren havası, sıkıyönetimi gerektiren koşullar bile şairi hak bildiği yoldan, haktan, halktan koparamamıştır. Sanatına yalan, çıkar ve menfaat sokmayan şair bu yönüyle geleceğe sanatın bile dürüstü makbuldür görüşünü hediye etmiştir. Karakoç, söyleyeceklerini, hislerini, dünya görüşünü, toplumun ruh halini, ülkenin siyasi-sosyal portresini samimi bir üslupla ve yerel kelimelerle söyleyerek halka daha çok yakınlaşmıştır. Böylelikle halk şairi olmanın yanında halkın şairi olma yolunda da sağlam adımlarla ilerlemiştir. Halk için, halk gibi, halk diliyle şiirler yazan şair sanatına halk lezzeti katmış ve halkın tercümanı olmuştur. Kimileri onun şiirleriyle içinde bulunulan şartları eleştirmiş, kimileri duygularını dile getirmiş kimileri ise üzüntülerini seslendirmiştir. Bu yönüyle onun şiirleri pek çok insanın pek çok duygusunu dile getirmiştir.

Şiire yeni bir kimlik kazandıran, halk şairliğinin görev tanımını genişleten, sanata yeni bir ekol, yeni bir işlev, farklı bir görüş, derin bir samimiyet, etkili bir coşku, alışılmamış benzetmeler, yoğun anlamlar ve tadılmamış lezzetler getiren şair bu yönüyle pek çok şairden ayrılır. O, aslında kendisidir ve başkası gibi olmamak onun sanat anlayışının özünü oluşturur.

Şair ailesi Karakoç... Kendisi, dedesi, babası, kardeşi kısacası ailesi şair olan şair... Aynı ev, aynı genetik miras, aynı coğrafya, aynı hava, aynı iklim, aynı şartlar ve aynaların farklılaştırdığı ve de birleştirdiği şairlik yeteneği... Karakoç'u ölümsüz yapan onu farklı kılan onu şair yapan bu genetik miras şairlik ruhu, onu zamandan taştan, mekâna sığmayan, sözcüklerin yetersiz geldiği bir yetenek haline getirmiştir. Farklılığını farklılık haline getiren özgünlüğün sınırını genişleten şairin şiirlerinde pek çok tat vardır aslında. O, her çiçekten öz almış bir arı gibi titizlikle zenginleştirmiştir şiirlerini. Ve çiçek çiçek dolaşırken bir çiçeğe özgü olmakla yetinmemiş tüm tatlara tüm renklere yer vermiştir şiirlerinde. Onun için onun şiirlerinde Yunus'un sehl-i mümtenisine, Fuzuli'nin şairlik yeteneğine, Namık Kemal'in vatan sevgisine, Karacaoğlu'nun ölümsüz sevgisine, Akif'in duyarlılığına, Arif'in bayraktarlığına, Köroğlu'nun başkaldırısına, Nefi'nin sivri diline, Necip'in davasına, Mevlana'nın hoşgörüsüne kadar pek çok renk pek çok dünya görüşü ve pek çok lezzet vardır. Şair diğer şairlerle ortak bir görüşte buluşsa da şairin, diğer şairlerden farklı bir çizgisi de mevcuttur. Onun şiirlerini öncekilerden ayıramadığımız gibi sonrakilerden de soyutlayamayız. Çünkü şair bir nevi köprüdür ama kendine özgü bir köprü.

Âşık edebiyatının vazgeçilmesi olan milli ölçümüz hece vezni, şairle birlikte tekrar önem kazanmıştır. Karakoç, hece veznini kullanmakla birlikte biçim olarak diğer âşıklarla benzer ama içerik olarak diğer âşıklardan farklı güncel problemlere de değinmiştir. Onun şiirleri dünün özeti, günün meselesi, geleceğin yol haritası olabilecek şekildedir. Karakoç, modern konuları ulusal şiir formlarıyla ustalıkla işlemiş ve bunu yaparken yeni bir ekol oluşturmuştur. Çünkü şair, cesaret gerektiren konuları, kuyumcu titizliğiyle seçtiği kelimeler aracılığıyla gürül gürül akan bir ritimler zinciriyle vermiştir. Onun şiirlerinde karşılaştığımız okumakla dinlemek arasındaki söz ve musikin kulak ve göze hitabı yeni tatların habercisidir.

Şair ulusallığı bir an elden bırakmamıştır. Mis gibi Anadolu, buram buram samimiyet ve her penceresi içimiz kokan mısralarında kullanmış olduğu unutulmaya yüz tutmuş, risk gerektiren yerel dil örneklerine yer vermiştir. Onu, diğer şairlerden ayıran kılı kırk yaran titizliğiyle bizi biz yapan, bizi bir arada tutan manevi duyguları dilde sığ ama anlamda derin söylemleridir. Şair, kimi zaman kılıçtan keskin kimi zaman pamuktan yumuşak bir dil kullanmıştır. Uсталık gerektiren benzetmeleri, mizahi yönü, can yakan söylemleri, tertemiz ve canlı üslubu, mecazında bile gerçekçi penceresini açık tutması, halkın her kesimine aynı mesafeden seslenmesi onu halk üstadı yapan özelliklerindendir.

Abdurrahim Karakoç'a göre şiir madde ve mana iklimine açılan bir gönül kapısıdır. Şaire göre şiir eğer, yasakçı ozon tabakasını delip metafizik âleme götürüyorsa okuyucusunu; sair kalıpların sıkıcı atmosferinden kurtarıyorsa makbuldür. Şaire göre, şair eserin içinde saklıdır. Tıpkı çam ağacının çam kozalağında saklı olduğu gibi... İşte şairin dediği gibi onun şiirleri de hem maddi hem manevi iklimlere açılan ve içinde kendini saklayan gönül kapılarıdır. Şair her gönle ayrı bir kapı inşa etmiş ve gönülden gönle yormayan, sıkmayan, bitsin artık dedirtmeyen yolculuklar yapmıştır. Şairin gönül dünyasına erişen okur, onun temiz kalbini ve ulvi amacını sezmiş ve davasına destek vermiştir.⁵²

Karakoç, hayat gayemiz olan İslamiyet ile hayatımızın gerçeği olan Türklüğü baş tacı yapmış ve kalemini, kalemını, sanatını Müslüman Türk milleti için vakfetmiştir. Onun yüreği, 'Kar koysan kor olur aşkın külüne' dedirten bir sevdâ yemini; gönlü, Mekke'den İstanbul'a Medine'den Buhara'ya, Üsküp'ten Kerkük'e, Altaylar'dan Tuna'ya, Elhamra'dan Kudüs'e yol bulan mukaddes aşkların meskeni ve her bir mısrası Anadolu insanının sesidir...⁵³ O; kalplere ve zihinlere 'mıh gibi' kazınmış dizeleri ve geniş kitlelerce ezberlenmiş şiirleriyle ardında çok önemli eserler bırakmıştır. O, bir dava adamı olarak inanç ve ideallerini; şiirlerine, yazılarına ve hayatına hükümrân kılmış ve Türk-İslam Ülküsü'nü birkaç neslin gönül gönderinde dalgalandırmıştır...⁵⁴

Dr. Mehmet Güneş 'Türk Şiirinin ve İdealizmin Son Efsanesi' adlı yazısında Karakoç'tan ve onun şiir hakkındaki fikirlerinden şöyle bahseder: *Bir Güzel Ülkü*'ye âşık,

⁵² Mustafa Toygar, "Lambada Titreyen Alevi Üşüten Dostum", *Haber Platosu*, (Haziran 2022) <https://www.haberplatosu.com/> "Lambada Titreyen Alevi Üşüten Dostum", (Erişim Tarihi: 07 Mayıs 2023).

⁵³ Mehmet Güneş "Türk Şiirinin ve İdealizmin Son Efsanesi", *Kardeş Kalemler Dergisi*, 69, 2012, 37.

⁵⁴ Karakoç, *Vur Emri*, 7.

“Anamızın ağzımızdaki ak sütü” olan güzel Türkçemiz gibi azîz vatanımıza ve Türk Dünyası’na da yürekten sevdâlı bir insan olan Abdurrahim Karakoç; îman, aksiyon, düşünce, fikir ve gönül adamıdır... Fakat bunların hepsinin üstünde ve ötesinde ancak yüzyılda bir yetişen çok büyük bir halk şâiridir... Karakoç, bir ömür şiirle iştigâl etmiş ve ondan hiç âzâde kalmamıştır... Bu sebeple olsa gerek Abdurrahim Karakoç; “Şiiri çıkarırsam hayatımdan geriye bir şey kalmaz.” demiş, şâir ve şiir hakkındaki düşüncelerini şu şiirsel ifâdelerle dile getirmiştir: “Şâir, suların akışından şiiri yakalar. Çiçeklerin kokusundan şiiri yakalar, kınalı keklğin nakışından şiire renk katar. Yalnız bunlar mı ki... Bazen bir at yelesinin savrulması, bazen akan bir yılanın kıvrılması şiirin mayası olur. Şiiri tam anlamıyla tarif etmek ne şiirin, ne de edebiyatçıların haddine düşmüştür. Çünkü şiir tatlı bir düştür. Bebekçe gülüştür. Kimi zaman kabaran öfke seli, kimi zaman uyuyan bir denizdir. Şiir kimi zaman yaraya ilaç, kimi zaman başa taç... İman, edep ve has duygularla yoğrulduğu zaman Mi’rac; içine dalkavukluk, şehvet, menfaat ve edep dışı söz karıştığı zaman da bulamaç olur şiir.” O; “şiirin konusu her zaman bağlı olduğu milleti ve inandığı Hakk’ı anlatmak için bir araç olmalıdır... Şiir; millîliktir, saflıktır, Hakk’a bağlılıktır, halka saygılı olmaktır. Ağaç kökünden uzakta büyüyemez.” demektedir... Karakoç, şâir hakkındaki düşüncelerini de: “Şâir, yaşadığı çağı yorumlayan, gelecek çağlara mesaj gönderen söz sanatçısıdır... Şâir, çiçeklerden bal toplayan bir arıdır; bu balı toplarken geçmişinden ve geleceğinden yararlanır.” diye ifâde etmektedir...⁵⁵

Sayısız şiire sahip olan şair hemen hemen her temayı ele alan şiirler yazmıştır. Karakoç, şiirlerinin bir kısmında dini-tasavvufî temaları işlemiştir. Allah kelimesiyle birlikte nefis terbiyesi, tasavvufî yolculuk, Dört Halife gibi dini-tasavvufî terimleri kullanmıştır.

Bunca yıldır bir hiçliğe
Gittim sana geliyorum
Yeter artık döne döne
Bittim sana geliyorum.⁵⁶

Şer mülküne açtık hasır
Sırtımızda günah, kusur
Nefsimize olduk esir

⁵⁵ Güneş, “Türk Şiirinin ve İdealizmin Son Efsanesi”, 38.

⁵⁶ Karakoç, Vur Emri, 68.

Bizi sen kurtar Allah'ım ⁵⁷

Önümde dururken Türklüğün hali
Susup da boynuma almam vebali
Ebubekir Ömer Osman ve Ali
Susarsam hakkını helal etmesin. ⁵⁸

Karakoç, şiirlerinin bir kısmında milli duyguları işlemiştir. Onu halkın şairi yapan, milyonları bir arada barış içerisinde huzurla yaşatan görünmez bir çatı olan Türklük ve uğruna nesillerin hayatları pahasına kan döktükleri, umutlarından, hayallerinden vazgeçerek can verdikleri yurt kavramı gibi milli duygular içeren terimleri kullanmıştır.

Vakti iken çadır kur aşk diyarına
Her şeyin sahibi sensin yarına
Yumruğu Türklüğün düşmanlarına
Vuracak güçtesin, zayıfım sanma. ⁵⁹

Karakoç, şiirlerinin bir kısmında aşkı işlemiştir. Onun aşk şiirleri söz olmuş yetmemiş, ses olmuş milyonların can kenarına, duygu dünyasına hitap etmiş. Onu büyük şair yapmış, hatta yetmemiş aşk denilince akıllara gelen ilk isimlerden olmuş. Halk şairi Karakoç, aşk şairi Karakoç olmuş. Aşkın insan ruhunda bıraktığı derin izleri, insanın aşk karşısında kendisine söz geçiremediğini onun şiirlerinden anlarız.

Sarı saçlarına deli gönlümü
Bağlamışlar, çözülüyor Mihriban.
Ayrılıktan zor belleme ölümü
Görmeyince sezilmiyor Mihriban ⁶⁰

Şair aşkı çözülmeyen bir bağ olarak görmüş, deli gönlün aşk karşısındaki çaresizliğini ölüme benzetmiştir.

Yar deyince kalem elden düşüyor
Gözlerim görmüyor aklım şaşıyor
Lambada titreyen alev üşüyor
Aşk kâğıda yazılmıyor Mihriban ⁶¹

⁵⁷ Abdurrahim Karakoç, *Suları Islatamadım*, Ocak Yayınları, Ankara 1983, 166.

⁵⁸ Abdurrahim Karakoç, *Kan Yazısı*, Töre-Devlet Yayınları, Ankara 1978, 48.

⁵⁹ Karakoç, *Kan Yazısı*, 26.

⁶⁰ Karakoç, *Vur Emri*, 80.

⁶¹ Karakoç, *Vur Emri*, 80.

Lambadan titreyen alevin üşüdüğü, kalemin elden düştüğü, kelimelerin kifayetsiz kaldığı, hiçbir sözün kar etmediği aklın, mantığın duygulara yenildiği bir aşkı onun sevdiğine duyduğu aşk. Şair ancak bu kadarını kâğıda yazabilmişti.

Önce naz, sonra söz ve sonra hile
Sevilen seveni düşürür dile
Seneler asırlar değişse bile
Eski töre bozulmuyor Mihriban⁶²

Kimileri onu Mihriban şairi olarak tanımış, kimileri ayrılığın imkânsız olduğunu ondan öğrenmiş. Halk arasında da isminden önce Mihriban kelimesi akla gelmiş. Hatta bu şiiri uzun yıllar tartışma konusu olmuş. Kimileri bunun hayali olduğunu söylemiş, kimileri ise gerçek.

Tabiplerde ilaç yoktur yarama;
Aşk deyince ötesini arama
Her nesnenin bir bitimi var ama
Aşka hudut çizilmiyor Mihriban⁶³

Sınırını kendi belirleyen aşkın bir ilacı yoktu şaire göre. Sevmiştii, ötesi yoktu. Her şey son bulacaktı mutlaka ama onun duyguları onunla birlikte ölümsüzleşecekti.

Boşa bağlanmamış bülbül gülüne;
Kar koysan köz olur aşkın külüne
Şaştım kara bahtım tahammülüne,
Taşa çalsam ezilmiyor Mihriban⁶⁴

Tarife sığmıyor aşkın anlamı;
Ancak çeken bilir bu derdi gamı
Bir kördüğüm baştan sona tamamı
Çözemedim, çözülüyor Mihriban.⁶⁵

Çözülmeyen bir sırdır Mihriban. Şair bu aşkı kabul etse de Mihriban hakkında bilgi vermeye pek yanaşmaz. Şair, ardından kim ne söylerse yalan söylemiştir çünkü kimse bilmez demeyi de unutmaz. İşte bu sebeple bu konuya değinmeyeceğiz fakat Mehmet Gözükarar'ın şairin yakınlarıyla yaptığı bir röportajda şu bilgiler yer alır: “Size Mihriban konusunda bir anıdan bahsedeyim birçok kişi bilmez bunu. Abdurrahim Ağabey benden on yedi yaş büyüktü, o zamanlar ben gencim, o delikanlı... Mihriban aha şu evde

⁶² Karakoç, *Vur Emri*, 80.

⁶³ Karakoç, *Vur Emri*, 80.

⁶⁴ Karakoç, *Vur Emri*, 80.

⁶⁵ Karakoç, *Vur Emri*, 80.

otururdu. Kardeşi Osman Ağabey de bilir. Abdurrahim Ağabey elime bir kibrit kutusu tutuşturdu, götür şu kıza (Mihriban'a) ver dedi. Ne yapacak bu kibriti diye sordum, gaz ocağı yakacak dedi. O zamanlar gaz ocağı vardı. Götürdüm verdim ben de. Aradan az bir zaman geçti, kız beni çağırdı, götür bu kibriti kendisine ver, ben onu unutmam dedi. Meğerse Mihriban'a mektup yazmış, kibrit kabının içine koyup, benimle de göndermiş. Ondan sonra Abdurrahim Ağabey; “....Oğlun kızın olsun hele, Unutursun Mihriban'ım” şiirini yazmış.⁶⁶

Karakoç, bazı şiirlerinde doğadan, doğaya beslediği duygulardan bahseder. Özellikle de bu doğa Anadolu ise şair için apayrı bir önemi vardı.

Gök mavi, dağlar ak, ovalar yeşil...
Dört mevsim bahardır güney illeri
Çiğ düşmüş çiçekte gün ıslıl ıslıl
Bir sarı, bir mordur güney illeri.⁶⁷

İlkbaharı geldi Anadolu'nun
Silifke'de çiçek açtı nar şimdi
Her tarafı yeşillendi Bolu'nun
Sultandağı benek benek kar şimdi.⁶⁸

Karakoç, bazı şiirlerinde toplumun sorunlarından bahsetmiş hem toplumu hem de toplumu bu hale getirenleri acımadan ve çekinmeden eleştirmiştir.

Gitmişti makama arz-ı hâl için
“Bey” dedi, yutkundu, eğdi başını
Bir azar yedi ki oldu o biçim
“Şey” dedi yutkundu, eğdi başını.⁶⁹

Şair bu şiirinde Anadolu insanının bürokrasi karşısındaki ezilmişliğini, insanların haklarını isterken bile mahcup olduğu, buna rağmen hor görüldüğünü dile getirmiştir.

Avrat yeğün sayrı, benim karnım aç
Keyf için gelmedik bura tohdur beğ
Fukara harandan yaz da bir ilaç
Olsun derdimize çare tohdur beğ.⁷⁰

⁶⁶ Gözü kara, “Abdurrahim Karakoç Anlatırken”, 28.

⁶⁷ Karakoç, *Vur Emri*, 92.

⁶⁸ Karakoç, *Vur Emri*, 108.

⁶⁹ Karakoç, *Vur Emri*, 147.

⁷⁰ Karakoç, *Vur Emri*, 270.

Vatandaşın yoksullukla sağlık arasında gidip geldiği yoksullukla mücadele ederken bir yandan da sağlık problemleri yaşadığı dile getirilmektedir. Doktora sadece mecburi durumlarda gidildiği ve çare bulmak için bir maddi külfet gerektiği dile getirilmiştir.

Tama vatandaşık, gardaşık tama
Bunca pahılm'olur adam adama
Geldik de sabahtan, kaldık akşama
Yarına mümkün mü sıra tohdur beğ ⁷¹

Vatandaş – gardaş kavramlarını bir arada kullanan şair birlik ve beraberlik içinde birbirimize yardımcı olmamız, paylaşmamız gerekirken insanların maddi kaygılar sebebiyle birbirlerine yardımcı olmadıklarını ve hayatın, sağlığın, kaliteli yaşamının pahalı bir insani hak olduğunu dile getirilmiştir.

⁷¹ Karakoç, *Vur Emri*, 270.

İKİNCİ BÖLÜM

ABDURRAHİM KARAKOÇ’UN ŞİİRLERİNDE DİNÎ UNSURLAR

2.1. ALLAH’IN İSİM VE SIFATLARI

Sözlükte “bir varlığın nitelik, hal ve özelliklerini belirtmek” anlamında masdar ve “bir varlığın tanınmasını sağlayan hal ve nitelik” mânasında isim olan **sıfat** kelimesi (*Kâmus Tercümesi*, III, 759-760), terim olarak “Allah’ın insanlarca bilinmesini sağlayan nitelik” veya “Allah’ın zâtına nisbet edilen mâna ve mefhum” diye tanımlanır. Normal zihnî yetenekteki insanlar, kendi fizyolojik ve psikolojik yapılarından başlamak üzere tabiatta müşahade ettikleri fevkalâde kuruluş ve işleyişe bakarak bunların bir yaratıcı, düzenleyici ve yöneticinin varlığına işaret ettiğini hisseder, duyu vasıtalarıyla algılayamayan bu yüce varlığı bazı kavramlarla niteleyip ifadelendirirler. İslâm literatüründe Allah’a nisbet edilen bu mâna, mefhum ve kavramlara isim veya sıfat denilir.⁷²

Allah’ın Kur’an-ı Kerim’de geçtiği bilinen ve her biri birbirinden farklı anlam taşıyan yüzden fazla ismi vardır. Bunlara el-Esmâü’l-hüsnâ, Allah’ın güzel isimleri denir. Allah’ın sıfatları selbi, sübuti, haberi ve fiili sıfatlardır. Vücut (var olmak), Kıdem (Başlangıcı olmamak), Beka (Ebediyyet), Vahdaniyyet (Benzersiz), Muhalefetün li’l-havâdis (Kimseye benzememek), Kıyam binefsihi (Hiçbir şeye muhtaç olmamak) gibi selbi sıfatları ile Hayat (Diri olmak), İlim (bilmek), Semi‘ (İşitmek), Basar (Görmek), İrade (Dilemek), Kudret (Gücü yetmek), Kelam (Söylemek), Tekvin (Yaratmak) gibi Sübuti sıfatlarıdır.⁷³

Allah’ın bu isim ve sıfatları, O’nun niteliklerini, özelliklerini ve hangi vasıflara sahip olup olmadığını beyan eden isim ve sıfatlardır.⁷⁴ Abdurrahim Karakoç’un şiirlerinde bu isim ve sıfatlara yer verilmiştir.

⁷² İlyas Çelebi, “Sıfat”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2009, XXXVII, 100-106.

⁷³ Hikmet Yağlı (Mavil), Ebü’l-Muin *En-Neseî’nin Fiili Sıfatlar Anlayışı*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Kelam Bilim Dalı, Bursa 2004, 31-33.

⁷⁴ Bekir Topaloğlu, “Esmâ-i -hüsnâ”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1995, IX, 404-418.

2.1.1. Allah

Abdurrahim Karakoç'un şiirlerinde Allah ismine sıkça yer verilmiştir. Allah kelimesi İlâh kelimesinden türemiştir. İlâh kelimesinin başına harf-i ta'rif getirilmiş, bir taraftan el-ilâh şeklinde dildeki yerini almışken diğer taraftan kullanım sırasında dile kolaylık sağlamak maksadıyla asıl kelimenin hemzesi kaldırılmış, lâmlar birleştirilmiş (idgam) ve azamet ifade eden kalın bir ses verilerek Allah tarzında okunmuştur. İlâh kelimesi ise "kulluk etmek" mânasındaki elehe-ye'lehu veya "hayret ve şaşkınlık içinde kalmak, gönülden bağlanıp sığınmak" anlamındaki elihe-ye'lehu ve velihe-yevlehu kökünden ism-i mef'ûl mânasında bir masdar olup "tapınılan, yüceliğinin karşısında hayrete düşülen, gönülden bağlanılıp sığınılan" mânalarını ifade eder.⁷⁵

Doğrudan doğruya görülmeyen, işitilmeyen, konuşulmayan vb. insan duyuları ve aklının sınırlarının ötesinde olan Allah, maddi bir varlık olmadığı için onun varlığı kalplerde hissedilir. Var olan ve yok olan her şey aslında onun varlığının delillerine hizmet eder. O, mutlaktır, mükemmeldir, her şeyi bilendir; eksiksiz ve yücedir. Allah, eşi ve benzeri olmayan, övülmeye layık tek varlıktır. Süleyman Uludağ da Allah'ı tasavvufi anlamda şöyle izah etmektedir: "*Arapça yazılışında Allah kelimesinde dört harf vardır: elif, (iki) lâm, ha. Elif alınacak olursa Lillâh (Hak için), birinci lâm alınacak olursa Lehu (Onun için), ikinci lâm da alınacak olsa Hu (o) kalır. Kısacası Allah kelimesinde her harfin bir anlamı vardır. Elif Hakk'ın zatına, birinci lâm aklın suretine, ikinci lâm ruhun suretine, he nefsin suretine işaret eder.*"⁷⁶

Kur'an-ı Kerim'de pek çok ayette Allah ismine ve Allah'ın sıfatlarına yer verilmiştir: "*En güzel isimler Allah'ındır; bu güzel isimlerle O'na dua edin, O'nun isimleri hakkında doğru inançtan sapanları kendi başlarına bırakın. Onlar yaptıklarının cezasına çarptırılacaklardır.*"⁷⁷ Karakoç'un şiirlerinde Allah, rahman ve rahimdir, kerem sahibidir. Sonsuz bir hikmete sahip olan Allah karada, denizde ne varsa her şeyi bilir. Bunu bildikleri halde insanların kötü halleri Karakoç'a sıkıntı vermektedir.

Uçsuz hikmeti var Allah'ın 'az'da;
İsyana kalkarlar, anlamazlar da...

⁷⁵ Bekir Topaloğlu, "Allah", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1989, II, 471-498.

⁷⁶ Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yay., İstanbul 2012, 37.

⁷⁷ Araf 9/7, Kur'an-ı Kerim Meâli, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., 2003.

Pis maksatlar için, pis dünyamızda
İnsanların insan kanı dökmesi
Yaralar, yaralar, öldürür beni.⁷⁸

Tasavvufi aşkta kastedilen sevgili Allah'tır. Sevgiliye ulaşmak için O'na itaat etmek, teslim olmak gerekir. Karşılık beklemeden beslenen aşk, pek çok fedakârlığı gerektirir. Bu fedakârlıklar elbetteki sevgiliye açılacak olan kapılardır. Allah'ı tanımak, O'nun cemalini temaşa etmek, emirlerindeki sırları anlamak, aşkların en büyüğü ve en gerçeğidir. Çünkü bu aşk kişiyi Allah'a kavuşturacaktır.

Geceyi geçmeden sabaha gidilmez
Nefsi bırakmadan dergâha gidilmez
Ey gönül kapısı kilitli putperest
Aşkı yaşamadan Allah'a gidilmez.⁷⁹

2.1.2. Hudâ

Allah'ın isimlerinden biri olan Farsça Hudâ kelimesinin sözlük anlamı doğru yol gösteren, hidayet edendir. Şair şiirinde Hudâ kelimesini Allah manasında kullanmıştır.⁸⁰ Yoksula umut verme gücü yalnızca Allah'a mahsustur. O, dilediğine dilediğini verir.

Umudu yoksula bol verir Hudâ;
Bin tohumu can var bir damla suda.
Gerek uyanık ol gerek uykuda,
Benden bakıp seni görmek ne güzel.⁸¹

2.1.3. Mevlâ

Arapça olan Mevlâ kelimesinin efendi, malik, sahip, köle azat eden kimse gibi pek çok anlamı olmasıyla birlikte Allah manası yaygın olarak kullanılmaktadır. “*Biliniz ki Allah sizin Mevlânızdır. O, ne güzel Mevlâ, ne güzel yardımcıdır.*”⁸²

Kur’anda olduğu gibi Abdurrahim Karakoç’un şiirlerinde de Mevlâ kelimesi, Allah manasında kullanılmıştır. Şair, beş vakit dilimiz Mevlâ’ya gider mısrasıyla kul ile Allah arasındaki en gizli ve kutsal ibadet olan namazı dile getirmiştir. Kul gün içerisinde beş

⁷⁸ Karakoç, *Vur Emri*, 29.

⁷⁹ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 83.

⁸⁰ Topaloğlu, “Esmâ-i Hüsnâ”, 404-418.

⁸¹ Karakoç, *Vur Emri*, 74.

⁸² El-Enfal, 9/8.

vakit namaz aracılığıyla dua, yalvarış ve yakarışlarını Allah’a iletir. Kul ile Allah arasındaki en büyük yakınlaşma namaz aracılığıyla gerçekleşir.

Muhammed Resuldür, Allah bir dedik;
Beş vakit dilimiz Mevlâ’ya gider.
Hazret-i Kur’an’ı rehber eyledik;
İnşallah yolumuz Mevla’ya gider.⁸³

Mecnun kelimesi âşıklar için kullanılan en yaygın tabirdir. Mecnun’un Leyla’dan Mevlâ’ya uzanan aşkı yani tasavvufi aşk şairin bu mısralarında da kendini gösterir. Canda Mevlâ’yı bulmak vuslattır, Vahdeti Vücuttur. Âşık artık aşkın en doruğuna çıkmış ve kavuşmanın verdiği sarhoşluktur.

Her ne kusur varsa geçen zamanda
Suçsuzdur aynalar, ela gözlü yar.
Mecnun’lar Mevlâ’yı bulursa canda
El olur Leylalar, ela gözlü yar.⁸⁴

2.1.4. Kadir

Kadir kelimesi Allah’ın 99 isminden biridir. Güç yetirmek, ölçülü ve planlı yaratıp düzenlemek, her türlü güç ve kuvvete sahip tükenmez kudreti olan, istediğini dilediği gibi yapmaya ve istediğini, istediği gibi yaratmaya muktedir olan gibi anlamlara gelmektedir.⁸⁵ Kadir ismi varlığın yaradılışı açısından çok önemlidir. Çünkü hem insanlar hem de insanlar dışındaki varlıklar bu güç sayesinde yaratılmıştır. İnsan gücünün zirvesi dahi bir canlıya bir saniyelik bir ömür biçemezken her canlının ayrı ayrı ilahi takdire bağlı olması Allah’ın güç ve kudretine bir delildir. Şairin şiirinde de vurguladığı gibi yaratılmış olan her şey Allah’ın bir eseridir. Çünkü O, bir sırdır ve bilinmek istemiştir. Böylece şaheser değerindeki insanı yaratmıştır. Böylesine bir güç ve kudret yalnızca Kadir olan Allah’a mahsustur.

Sen: Koyu gölgesin, yaz sıcağında
Sen: Olgun meyvesin dal kucağında

⁸³ Karakoç, *Vur Emri*, 38.

⁸⁴ Karakoç, *Vur Emri*, 42.

⁸⁵ *Dini Terimler Sözlüğü*, M.E.B Yay., Ankara 2004, 189; Bekir Topaloğlu, “Kadir”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2001, 24, 124.

Sen: Korsun alevsin aşk ocağında
Sen: Gadir Allah'ın şaheserisin.⁸⁶

Var olan her şey varlık olabilmek ve varlığını devam ettirebilmek için ilahi izne ve güce muhtaçtır. Çünkü insan gücü kendisine ek olarak bir saniyelik ömür vermeye bile yetmez. Bir kan pıhtısından insan yaratmak ve ona can vermek yalnızca kudret sahibi Allah'a mahsustur çünkü onun gücü her şeye yeter. Şair, Kadir olan Allah'ın gücünün her şeye yetebileceğinin bilinciyle insanlara onların bir gün hedeflerine ulaşabilecekleri öğüdünü verir.

Siz!
Afgan dağlarında yaralı, yorgun
Ve cümlemiz evden, camiden sürgün
Hedefiniz İslam, yolunuz İslam
Varacaksınız bir gün...
Allah Gadir, Allah bir
Gönlümüz sizinledir.⁸⁷

2.1.5. Tanrı

Orhun Yazıtlarında gök tanrı manasında kullanılan “tengri” kelimesi zamanla değişime uğramış ve günümüz Türkçesinde Tanrı olarak kullanılmaya devam edilmiştir. Tapılan ilah manasında kullanılan Tanrı kelimesi, şairin şiirlerinde yaratan-yaratıcı manalarına gelmektedir.⁸⁸ Yerleri gökleri yaratan Tanrı kelimesi, Allah'ın yaygın olarak kullanılan isimlerindendir.

Yerleri gökleri yaratan Tanrı
Sana, Sen'den şikâyetim var benim
Hâkim-i mutlaksın haktır kararın
Anlatayım hayallerimi gör benim.⁸⁹

Tanrı kelimesi şairin şiirinden de anlaşılacağı üzere Türkler arasında yaygın olarak kullanılan Allah manasındaki kelimedir.

Kara pas bağlamış ozan dilleri
Ayıya in olmuş Bozkurt illeri

⁸⁶ Karakoç, *Vur Emri*, 50.

⁸⁷ Karakoç, *Suları İslatamadım*, 18.

⁸⁸ Harun Güngör, “Tanrı”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2010, IXXXX, 570-571.

⁸⁹ Karakoç, *Vur Emri*, 52.

Ulu Tanrı'sına açmış kolları
Kökü Türklük olan bir çınar üşür.⁹⁰

2.1.6. Hâkim-i Mutlak

Hâkim-i Mutlak terribini kullanan şair bu ifadeyle hâkim gücün temsilini kastetmiştir. Her şeyin sahibi olan Cenâb-ı Hak (C.C) var olan her şeyin sahibi olduğu gibi her şeyi de bilendir. Hükmü noksan olmayan anlamındaki Hâkim kelimesi ile kendi başına var olan yani başkasına ihtiyaç duymayan anlamlarındaki mutlak kelimesinin birleşmesiyle oluşan Hâkim-i mutlak terribini Karakoç, Hâkim-i mutlağın mutlak surette geçerli ve tartışılmayacak hükümler veren kişi olduğunu dile getirir.

Yerleri gökleri yaratan Tanrı
Sana, Sen'den şikâyetim var benim
Hâkim-i mutlaksın haktır kararın
Anlatayım hayallerimi gör benim.⁹¹

2.1.7. Rahim

Bismillâhirrahmânirrahîm müstakil ayetinde yer alan Rahim kelimesi, yaratmış olduğu bütün varlıklara karşılıksız rızık veren, yarattıklarını koruyan, esirgeyen, bağışlayan ve merhamet eden, ahirette ise sadece mümin kullarına şefkat edecek olan gibi anlamlarda kullanılan Allah'ın esmâ-ı hüsnâsından biridir. Kemâlâtın müminlere marifet, tevhid şeklinde feyz halinde gelip yerleşmesine de rahim adı verilmektedir.⁹²

Yaratılış itibariyle aciz bir varlık olan insan her daim hata yapmaya meyillidir. Allah'ın Rahim sıfatı aslında insanın bu mizacıyla ilgilidir. Merhamet sahibi olan Allah yaptığı hatadan dolayı pişman olan inananları affeden, bağışlayandır. Bu açıdan bakıldığında rahim sıfatı dünyevi olmaktan ziyade ahireti ilgilendirir. Çünkü inananların, amelleri sonucunda görebileceği bir af söz konusudur. Hata yapan ve pişman olan insan ahiret günü Allah'ın gazabıyla karşılaşmamak ve Allah'ın sevgisini, merhametini yitirmemek için af diler. Af dileyen insan Allah'ın rahmetine yani onun affediciliğinin

⁹⁰ Karakoç, *Vur Emri*, 12.

⁹¹ Karakoç, *Vur Emri*, 52.

⁹² Ethem Cebecioğlu, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, .Otto Yayınları, Ankara 2014, 393.

yüceliğine sığmır. Karakoç da şiirinde Allah'ın merhametinin yüceliğini bildiği için ondan bağışlanma içeren bir müjde beklediğini dile getirir.

Her nereye baksam karşımda duran
Ya yıkanmış sevap ya kirli günah.
Bir müjdeli haber kalbime vuran
'Gadir'dir, Rahim'dir, Kerim'dir Allah.⁹³

*“Toprağa giren ve oradan çıkan her şeyi, yine gökten inen ve göğe yükselen her şeyi O bilir, ne ki tarifsiz bağışlayan da daima merhamet eden işin de çok merhametli olan da (er-Rahîm) yine O’dur.”*⁹⁴ Ayet-i kerimesinden anlaşılacağı üzere her şeyin sahibi olan Allah Rahim ismiyle tüm mahlûkata karşı daima merhametlidir. Her şeyi bilen, bildiği her şeye rağmen insana kapıları kapatmayan, insanı affedebilen, merhamet sahibi olan Allah rahimdir.

Siz!
Afgan dağlarında yaralı, yorgun
Ve cümlemiz evden, camiden sürgün
Hedefiniz İslam, yolunuz İslam
Varacaksınız bir gün...
Allah Gadir, Allah bir
Gönlümüz sizinledir.⁹⁵

Şair şiirinde herkesin mutlak son olan ölümü tadacağını ve Allah yolunda gidenlerin merhametle ve aıla karşılanacağını dile getirmiştir.

2.1.8. Rahmet-i Rahman

Allah'ın esmâsından olan Rahmân, “merhamet” kelimesi ile aynı kökten gelmektedir. Şefkat gösterip lütufta bulunma anlamında “Kur’ân’da elli yedi defa geçen Rahmân kelimesi, Allah’tan başkası için kullanılmaz. Bu isim, “sıfat-ı gâlibe” olup Allah'ın güzel isimlerinin ikincisidir. Bu kelimenin ikili ve çoğulu yoktur. Allah'ın Rahmân sıfatı, rahîm sıfatından daha kapsamlıdır. Allah, Rahmân sıfatının gereği olarak yarattığı bütün varlıklara merhamet eder.⁹⁶ Tüm varlıkları bir gören, varlıklar arasında ayırım yapmayan Allah her şeyi aynı mükemmellikte ve de kusursuzlukta yaratmıştır.

⁹³ Karakoç, *Suları İslatamadım*, 14.

⁹⁴ Sebe, 22/34.

⁹⁵ Karakoç, *Suları İslatamadım*, 18.

⁹⁶ *Dini Kavramlar Sözlüğü*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2009, 476.

Karakoç'un da bahsettiği üzere Allah'ın varlık ve birliğini öğütleyen, Allah'ın kusursuzluğundan bahseden söz bile rahmani bir vasıf kazanmıştır.

Kim ne derse desin sen cana bedelsin
İçi boş binlerce insana bedelsin
Ey tevhidi tebliğ eden Rahmani söz
Sen benim indimde cihana bedelsin.⁹⁷

Râgıb el-İsfahânî, rahmet kavramının temel mânasının “acınacak durumda bulunan kimseye yönelik yufka yüreklilik ve şefkat” olduğunu, Allah'a nisbet edildiğinde merhametin ürünü olan “lütüfta bulunma” mânasına alınması gerektiğini söyler.⁹⁸ İyi-kötü, güzel-çirkin, zengin-fakir, âlim-cahil hiçbir fark gözetmeden canlılardan rahmetini esirgemeyen, canlıları merhametinden mahrum bırakmayan, gözetken ve de koruyan kollayan yaratıcı rahmet sahibidir.

Hep iyiyi aradık- çıkmadı karşımıza
Kötüler yağmur gibi yağdılar başımıza
Zahiri hallerimiz sizleri korkutmasın
Yüz bin rahmet okutur içimiz dışımıza.⁹⁹

Her şey Allah'ın rahmet sıfatından yaratılmıştır. Rahman ve Rahim isimleri rahmet sözcüğünden türemekle birlikte rahmette Allah'ın affediciliği söz konusudur. Karakoç'un şiirinden de anlaşılacağı üzere rahmet okumak, Allah'ın affediciliğinin büyüklüğüne sığınmaktır. Çünkü Allah, herkese şefkat ve merhamet gösterendir. Allah, adil olandır. Allah, herkese eşit haklar sunandır. İster Müslüman ister kâfir olsun ister hak etsin ister hak etmesin herkesin bu dünyada bir rızık vardır. Rahman sıfatı aslında ezel ile ilgilidir. Yani dünyadaki adalet, eşitlik, ayırım yapılmamayı ifade eder. Tüm varlıkların aynı kusursuzlukla yaratılması ve onlara yaşam hakkı sunulması bunun en güzel kanıtıdır.

Ne yaktık kimseyi ne yananlarız
Rahmet-i Rahman'a dayananlarız
Biz Bezm-i Elest'te uyananlarız
Sarhoşlardan, ayıklardan bize ne?¹⁰⁰

⁹⁷ Abdurrahim Karakoç, *Gerdanlık-2*, Alperen Yayınları, Ankara 2002, 134.

⁹⁸ Topaloğlu, “Esmâ-i hüsnâ”, 404-418.

⁹⁹ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 21.

¹⁰⁰ Karakoç, *Yasaklı Rüya*, 117.

Rahmet ve Rahman kelimelerini bir arada kullanan şair merhamet sahibi Allah'tan başka sığınacak hiçbir şeyin olmadığını dile getirir. Çünkü her şey O'nun rahmetinin eseridir

2.1.9. Kerim

Kerim kelimesi: *Sözlükte “cömert olmak, iyi, ahlâklı, asil ve değerli olmak” anlamındaki kerem (kerâmet) kökünden sıfat olan kerîm “yaratılıştan cömert olan, insanın şerefiyle bağdaşmayan her türlü şeyden arınmış bulunan” demektir. Kerem kavramı Allah’a nisbet edildiğinde “lutuf ve ihsanda bulunma” mânası ağır basar.*¹⁰¹

Her nereye baksam karşımda duran
Ya yıkanmış sevap ya kirli günah.
Bir müjdeli haber kalbime vuran
‘Gadir’dir, Rahim’dir, Kerim’dir Allah.¹⁰²

Kullarına yaşam denilen en mükemmel hediyeği bağışlayan ve cömert olan Allah, kullarının İslam için mücadelelerini en güzel şekilde mükâfatlandıracaktır. O ki kendisine atılan bir adıma bin adımla karşılık verendir. Tövbeleri kabul eden, bağışlayan, canlıları sevap veya günahlarını gözetmeden rızıklandıran Allah Kerim’dir.

Siz!
Eritre çöllerinde aç susuz
Kaç geceden kaç sabaha uykusuz
Tevhit silahıyla küfrün üstüne
Yürüyorsunuz korkusuz
Allah Kerim, Allah bir
Gönlümüz sizinledir.¹⁰³

Karakoç, tevhit silahıyla uykusuz, aç, susuz ve de korkusuzca küfrün, zulmün, vahşetin üstüne yürüyenlere Allah'ın kerim olduğunu hatırlatmaktadır. Ayrıca bu kişilerin yalnız olmadığını gönülle desteklendiklerini de dile getirmiştir.

Ahvâl-i âleme kafayı takma
Allah Kerim, sabrı elden bırakma

¹⁰¹ Bekir Topaloğlu, “Kerim”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2022, XXV, 287-288.

¹⁰² Karakoç, *Suları Islatamadım*, 14.

¹⁰³ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 18.

İlmi düstûr eyle, imanı sakla
Gayrısı savrulan toz Balaban'ım.¹⁰⁴

Karakoç, sabrı elden bırakmayn diyerek sabrın sonunun selamet olacağını kastetmiştir. Çünkü Kerim olan Allah sabredenlerle beraberdir ve sabredenlerin ödülünü verecek olandır. Her canlı ne ektiyse onu biçer yani iyi ameller işleyenler Allah'ın cömertliğiyle cennetinin eşsiz lezzetlerini tadacakken kötü ameller işleyenler ise affedilmedikleri takdirde cehennemın sonsuz gazabıyla karşılaşacaklardır.

2.1.10. Gani

Gani; “çok zengin, hiçbir şeye muhtaç olmayan.”¹⁰⁵ anlamlarında kullanılmaktadır. Hakkında ihtiyaç ve noksanlıktan söz edilmeyen, kendisine ihtiyaç duyulan ve muhtaç olunan Allah var olan her şeyin sahibidir. Hiçbir zenginlik onun zenginliğiyle kıyaslanamaz.

Gadirsın, Ganisin mülkünde yok değil
Ver bize helal ne istersek, çok değil
Beşikten mezara kadar uzak değil
Azim ver, sabır ver, sebat ver Allah'ım.¹⁰⁶

Karakoç, Gani isminden hareketle Allah'ın zenginliğini dile getirirken Allah'tan çok değil, helal rızık talep etmektedir. Yine Karakoç, Allah'ın baki olduğunu, diğerlerinin fani olduğunu söylüyor ve “Ben gizli bir hazine idim, bilinmek istedim ve kâinatı yarattım.” mealindeki kutsi hadisine de telmihte bulunuyor.

Baki bir Allah'tır, gayrisi fani.
Bilinmeyi murat etti ol Gani!
Yarattı dünyayı, sonra insanı,
İnanmayan narlı yalan söylemiş.¹⁰⁷

2.1.11. Hû

Hû kelimesi, O, üçüncü şahıs zamiri. Allah'ın mutlak gayb olan hüviyeti, kühü; teması mümkün olmayan zatı şeklinde tanımlanır. Hû kelimesi sûfilere göre Allah'ın

¹⁰⁴ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 32.

¹⁰⁵ *Dini Terimler Sözlüğü*, 112.

¹⁰⁶ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 45.

¹⁰⁷ Karakoç, *Kan Yazısı*, 94.

zatına işaret eden ismidir. Hayy’dan gelen Hû’ya gider sözünden de anlaşılacağı üzere Allah’tan gelen yine Allah’a gider.¹⁰⁸

Muhyiddin-i Arabî’ye göre “Hû” hiçbir varlığın müşahede edemeyeceği Allah’ın mutlak gayb ve sır olan zatına işaret eder ki bu da Hadis-i Şeriflerde ifade edilen ihsan makamının karşılığıdır.¹⁰⁹ Necmeddin-i Kübra Hazretleri’ne göre isteseler de istemeseler de canlıların nefislerindeki zikir, alıp verdikleri nefeslerdir. Çıkan ve giren her solukta Allah’ın ismi vardır. Bu da “he” sesidir. Çıkan “he” nin kaynağı kalptir, inen “he” nin kaynağı ise Arştır. “Hû” kelimesindeki vav ise ruhun ismidir.¹¹⁰

Müslümanlar “Hû” kelimesi olmadan ibadet yapamaz. Kur’an okumada, kamet getirmede, zikirde, ezan okumada, cenazede, nefes alıp vermede sürekli bu zikirle iç içeyiz. Sadece insanlar değil yaratılan her şey aslında bu zikirle meşguldür

Sular aşka gelir, çoşar Hak diye
Başın taş vurur vurur Hû çeker.
Rüzgâr dağdan dağa koşar Hak diye
Arada bir durur durur Hû çeker.¹¹¹

Hû kelimesi; tarikatlarda da yaygın olarak çekilen zikirdir. İnsanlar gibi diğer varlıkların da zikir halinde olduğunu dile getiren Karakoç, suyun rüzgârın ve hatta var olan her şeyin aslında düzenli olarak Hû diye zikrettiğini söyler.

Otlar bile Hak diyerek bitermiş
Yağmur Hak’tan gelir, Hak’ka gidermiş
Hak âşıkı âmâ gözlü bir derviş
Hak yolunda yürür yürür Hû çeker.¹¹²

Şair dağdaki kar erir Hû çeker derken aslında insanda ölüme doğru erirken Hû çeker de fark etmez manasını kastetmiş olabilir. Çünkü Hû kelimesi varlıkla iç içedir.

Ağaç dal dal, Hakk’a açar kucağı
Acı vermez Hak emrinin bıçağı

¹⁰⁸ Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, 172.

¹⁰⁹ Osman Türer, “Hû”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1998, XVIII, 260-261.

¹¹⁰ Türer, “Hû”, 260-261.

¹¹¹ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 56.

¹¹² Karakoç, *Suları Islatamadım*, 56.

Gökte güneş Hakk'ın sönmez ocağı
Dağdaki kar erir erir Hû çeker.¹¹³

2.1.12. Yaradan

Yaratmak bir nesneyi yokluktan varlık sahasına çıkarmaktır. Bu anlamda yaratmak Allah'a mahsustur. Evreni ve evrendeki bütün varlıkları yaratan Allah'tır. En küçük varlıklardan gökteki aya, güneşe, yıldızlara kadar her şeyin yaratıcısı O'dur. Allah'ın yaratma sıfatına tekvin ismi verilir. Allah, âlemleri yaratan ve terbiye edendir. Yaratmasında tamamen serbesttir. Dilediğini var eder, dilediğini yok eder. Yaratmak O'na zor gelmez. Kur'an-ı Kerim'de: “...Allah dilediğini yaratır. Bir işe hükmedince ona sadece “Ol” der o da oluverir”¹¹⁴ şeklinde ifade edilir. Var olan her şey yaratana aittir. Var olan her şeyin diğer varlıklarla münasebetinde de yaratıcının ilmen mutlak hâkimliği söz konusudur.

Yerleri gökleri yaratan tanrı
Sana, senden şikâyetim var benim
Hâkim-i mutlaksın haktır kararın
Anlatayım hayallerimi gör benim.¹¹⁵

Yaratan kelimesi de yaratmak fiilinden ism-i faildir yerin ve göğün sahibi olan Allah kastedilir. Yeri göğü yaratan hâkimi mutlak olan Allah, her şeyin yaratıcısıdır. O, varlığı yoktan var etmiştir. Her şey, insanı bir kan pıhtısından yaratan Allah'ın yaratma takdiri üstünedir. O, dilediğini dilediği şekilde yaratır. Yaratan sadece yaratmakla kalmaz varlıkların yaşam çizgisi anlamındaki kaderlerini de belirler. Her insanın yaptığı gibi Karakoç da zor durumda Yaradana sığınıp “böylesin vermesin başa” sözüyle de duada bulunmaktadır.

Üç aylık bebekler tutuldu taş,
Düşmanlar geriden eyler temaşa.
Yaradan böylesin vermesin başa
Zor geliyor, zor geliyor gardaşım.¹¹⁶

¹¹³ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 56.

¹¹⁴ Mustafa Çağrıcı, “Yaratmak”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2013, XXXXIII, 324-329.

¹¹⁵ Karakoç, *Vur Emri*, 52.

¹¹⁶ Karakoç, *Vur Emri*, 23.

2.1.13. Hak

Hak, Allah Teâlâ'nın isimlerinden birisidir. Doğru, hakikat ve mutlak gerçek gibi anlamları vardır.¹¹⁷ Bir arada yaşamak ihtiyacına sahip olan ve hayatta kalmak için şehirleşen, toplumlaşan, küreselleşen insan birlikte yaşamanın bir gereği olan hak ve hukuka ihtiyaç duymuştur. Doğruyu-yanlış, helali-haramı, gerçeği-yalanı ayırt etmekte zorlanan insanoğlu, Yüce Hak'kın mutlak gerçek olarak doğruyu-yanlış, helali-haramı, gerçeği-yalanı Allah'ın yol göstericiliği ile öğrenir.

Biz nimetin helalini Hak'tan tanırız
Haramı, murdarı uzaktan tanırız
İnsan kim, hayvan kim demez bir bakışta
Boynuzdan, kuyruktan, kulaktan tanırız.¹¹⁸

Var olan her şeyin sahibi, mutlak gerçek olan Hak'tır. Bildiğimiz ve bilmediğimiz her türlü varlık Allah'ın yaratma sıfatıyla var olmuş ve onun takdiriyle yok olacaktır. O'ndan gelen yine O'na döndürülecektir. Çünkü O, Hak'tır tek gerçek O'dur.

Otlar bile Hak diyerek bitirmiş
Yağmur Hak'tan gelir, Hakk'a gidermiş
Hak âşığı âmâ gözlü bir derviş
Hak yolunda yürür yürür hû çeker.¹¹⁹

Hak kelimesi Yaratan ve mutlak gerçek olan Allah manasında kullanılmıştır. Sadece varlık değil varlığı oluşturan zerreler bile Allah'a aittir ve O'nun çizdiği sınırlar ve imkân verdiği ölçülerde O'nu anarlar.

Hakk'ın yolcuları Hak'ta buluşur
Varlık zerre, zerre Hakk'ı bölüşür
Kalp bedende Hak Hak diye çalışır
Kan damara varır varır hû çeker.¹²⁰

¹¹⁷ Dini Terimler Sözlüğü, 114.

¹¹⁸ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 64.

¹¹⁹ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 56.

¹²⁰ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 56.

2.1.14. İlah

Kelime-i Tevhid'in özünü oluşturan “La İlahe İllallah” “Allah’tan başka İlah yoktur.” anlamındadır.¹²¹ Yani Allah aynı zamanda İlah’tır. İlah Tanrı anlamında kullanılmakla birlikte ayrıca bütün yaratıkları yoktan var eden, onların üzerinde kesin (mutlak) güce sahip olan varlıktır.

Elinde patlar bir gün putperestin silahı
Ve onu kurtaramaz batıl, fani ilahı
Korkunun girdabında her an kıvranır durur
Arar amma bulamaz katlettiği felahı.¹²²

*İlah, yaratılmayan ve yarattıklarına benzemeyendir. İlah, hiçbir güç tarafından sınırlandırılmayan fakat her şeye gücü yetendir. İşte Allah, sahip olması gereken özelliklere sahip olan tek varlıktır.*¹²³ Karakoç da İlahın sadece Allah olduğunu, gaflete düşen ve kendini Allah’la kıyaslayıp şirk koşan insanların tarihin her döneminde olduğunu şöyle belirtiyor:

Yaradan dünyayı güzel yaratmış
Havaya, toprağa, suya can katmış
İlahlık taslayan nemrut insanlar
Her devirde aydınlığı karartmış.¹²⁴

İlahi kelimesi İlah’a ait olan O’ndan gelen anlamında kullanılmıştır. Varlığın özü İlahi kaynaktır çünkü sonsuzluğun başında da sonunda da sadece İlah vardır.

Ne söylesem, hava, ne yazsam yalan
İlahi kaynaktır tek makbul olan
Hazreti Kur’an’ın dışında kalan
Hangi söz yerinde kaldı bilmem ki?¹²⁵

¹²¹ Yusuf Şevki Yavuz, 2000, “İlah”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, XXIII, 64.

¹²² Karakoç, *Vur Emri*, 44.

¹²³ Yavuz, “İlah”, 64.

¹²⁴ Karakoç, *Gerdanlık-3*, 68.

¹²⁵ Karakoç, *Gökçekimi*, 16.

2.1.15. Rab, Yâ Rab

Rab kelimesi: “Yaratan, olgunlaştıran, besleyip büyüten, tüm varlıkları gözetim altında tutan, onlarla ilgili her türlü kuralı koyan ve bütün varlıkların rızkını veren” anlamında Allah’ın esmâ-ı hüsnâsından biridir.¹²⁶

Karakoç da ölümden sonra Âlemlerin Rabb’ine kavuşacağımızı söylerken onun cömertliğine ve affediciliğine sığınarak yardım istemektedir. Çünkü O, kullarını darda bırakmayan, dilediğini dilediğine veren Kerem sahibi Yüce Rab’dır.

Bağlanmış dünyalıklar dünyanın yularına;
Gösterin hangi yüzle çıkacağız yarına?
Ya Rab! İman ihsan et riyakâr kullarına;
Hac’da hacı yanıyor, haçta ruhban yanıyor.¹²⁷

“Ey iman edenler, rükû edin, secde edin, Rabbinize kulluk edin ve hayır işleyin ki kurtuluşa eresiniz.”¹²⁸ Ayetinden de anlaşıldığı üzere insanın kurtuluşa ermesi Rabb’ine olan yakınlığıylaadır. Yakınlığın en önemli yollarından biri de secde etmek ve secde esnasında aracısız buluşulan Rabb’imize dua etmektir.

Ardıçlı dağlarda kar yama yama,
Pembe bir kızılık vurunca cama;
Camide cemaat uyup imama
Rabb’i için secde ettiği zaman...¹²⁹

2.1.16. Rezzak

Rezzak kelimesi: “Yaratmış olduğu tüm canlıların hava, su başta olmak üzere tüm ihtiyaçlarını karşılayan, onların yeme, içme, mal mülk edinmelerini sağlayan, akıl fikir verip vahiy göndermek suretiyle onları destekleyen, her türlü rızkı sürekli veren anlamında Allah’ın esma-ı hüsnâsından biridir.”¹³⁰

İnsanlar yaşamak için belli bir nimete ihtiyaç duyar. Ve bu nimet ihtiyacını karşılamak üzere rızık arayışına girer. Türlü türlü işlerle uğraşan insan, Allah’ın ona bahşettiği yeteneği, ilmi sayesinde ona nasip olan rızkına kavuşur. Karakoç’un da dediği

¹²⁶ Dini Terimler Sözlüğü, 297.

¹²⁷ Karakoç, Vur Emri, 19.

¹²⁸ Hac, 17/22.

¹²⁹ Karakoç, Vur Emri, 99.

¹³⁰ Dini Terimler Sözlüğü, 314.

gibi Allah, insanlara mucizevî nimetler bahsetmiş ve insanın rızıkına kefil olmuştur. Her şeyin sahibi ve yaratıcısı olan Allah bahsettiği her şeyin gün gelince hesabını soracaktır. Verdiği nimetleri nasıl değerlendirdiğimize, paylaşp paylaşmadığımıza kadar bir sürü sebepten ötürü herkes neyi hak ettiyse onu alacaktır. Bu sebeple her canlı ölümün de hayat kadar yakın olduğunu ve ikisinin de insana aynı mesafede olabileceğini düşünerek hareket etmelidir. Despotluğun, zulmün, kötülüğün bir sonu yoktur. Can dahi emanettir insana ve günü geldiğinde insanın rızık bu dünyadan kesildiğinde o emanetin dahi hesabı insandan sorulacaktır.

Ne bu hayat çok yakın ne ölüm uzak bize
Despotluğu bırakın, kurmayın tuzak bize
Can süreli emanet, rızıkımıza kefil var
Her ne ki hak ettiyssek verecek Rezzak bize...¹³¹

Tefekkür edildiğinde insan doğadaki mucizenin farkına varır. İçilen suyun, tadılan nimetin, faydalanılan her türlü maddi manevi varlığın Rezzak olan Allah’a ait olması onun hikmetini gösterir. Akıl almaz bir yaratılma süreci, sıra dışı bir var olma ve varlığı sürdürme ve de mükemmel bir yok oluş aslında Rezzak olan Allah’ın insanlara sunduğu sınırsız nimetlerdendir. Bu sebeple insanlar tüm bunları göz önünde bulundurmalı ve buna göre davranışlar sergilemelidir.

Gör meyvenin lezzetini;
Bul Rezzak’ın hikmetini;
Toprak Hak’kın rahmetini;
İçtikçe kanar, yorulmaz.¹³²

2.1.17. Ma’bûd

Ma’bûd kelimesi: “*kendisine ibadet edilen, tapınılan varlık*”¹³³ anlamına gelmektedir İbadet etmek insana has bir görevdir ve İnsan yalnızca kendisini yaratan Allah’a ibadet eder. Karakoç, mabutlar değişti derken insanların kula kulluk ettiğini anlatmaktadır.

Zorbaya rüşvettir “Nur ol, çok yaşa”
Mabutlar, kibleler değişti hâşâ

¹³¹ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 218.

¹³² Karakoç, *Kan Yazısı*, 87.

¹³³ *Dini Terimler Sözlüğü*, 227.

İnsanın kâğıda, demire, taşa
Secdeye vardığı çağda yaşadık.¹³⁴

2.1.18. Settar

Settar: “örtme, gizleme, kapama” anlamlarına gelmektedir. Allah’ın isimlerinden biri olan Settar, Karakoç’un şiirlerinde de örten, gizleyen, kullarının ayıp ve günahlarını, hatalarını örten ve bağışlayan gibi anlamlarda kullanılmıştır.

Ayıplar örter Settar;
Amelleri ölçer, tartar,
Doğuştan ölüme kadar,
Kulları sınar yorulmaz.¹³⁵

Kullarının günahlarını gizleyen Allah onların iyi yola girmesine de vesile olur. İyi ameller işleyen ve İslam yolundan çıkmayanlar şüphesiz ki Allah’ın Settar isminin faziletine nail olacaklardır.

Siz!
Kırım’da, Kerkük’te, Azerbaycan’da
Batı Trakya’da, Doğu Türkistan’da
Makbulsünüz iki cihanda...
Allah Settar, Allah bir
Gönlümüz sizinledir.¹³⁶

2.2. MELEKLER

Melek, sözlükte “*Erkeklik ve dişilikleri olmayan, yemeyen, içmeyen, evlenmeyen, doğmayan ve doğurmayan, Allah’ın izniyle çeşitli şekillere girebilen, gözle görülmeyen, Allah’ın emirlerine tam olarak itaat eden, nurdan yaratılmış varlık, elçi.*”¹³⁷ şekliyle yer almaktadır. Karakoç da meleklerin Allah’ın emirleri dışına çıkmadığı için günahsız olduğunu söyler. Oysa insan bunu bilmesine rağmen suçu kendi kabul etmez meleklerin üstüne atar.

Esas suçlu şeytan ama
Gücümüz yetmez şeytana.
Bir suçlu bulmak lazım ya,

¹³⁴ Karakoç, *Gökçekimi*, 21.

¹³⁵ Karakoç, *Kan Yazısı*, 86.

¹³⁶ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 18.

¹³⁷ *Dini Terimler Sözlüğü*, 237.

Meleklerde suç ararız.¹³⁸

Karakoç, bir başka şiirinde ise insanların melek olarak doğduğunu söyler. Yani yeni doğan insan da melek gibi günaha bulaşmamış ve Allah'ın emirleri dışına çıkmamış olsa da zamanla kendi iradesiyle şeytanlaşmaktadır.

Nerden baksan put çağıdır çağımız
Ezelden ebede koptu bağımız.
Melek doğar, murdar ölür çoğumuz
Hangi leşin neresini yazayım.¹³⁹

2.2.1 Cebrail

Karakoç, Cebrail'i Hz. Peygamber ile olan dostluğuyla anar. Hatta bu dostluğu kardeşlik ilişkisine benzetir. Cebrail Allah'ın vahiylerini peygambere ulaştıran kişidir.¹⁴⁰ İşte bu, zamanla Hz. Peygamber ile olan ilişkinin dostluğa dönüşmesine zemin hazırlamıştır.

Olmalı gardaşlık lale, gül gibi
Resul-i Zîşan'la Cebrail gibi
Bizi bize düşman edip el gibi,
Bu hale koyana gardaş mı deyim?¹⁴¹

2.2.2. Azrail

Karakoç, Azrail'i Allah'ın izniyle can alan bir melek olarak anmıştır. Hatta Azrail'e can vermenin hiç kolay olmadığını vurgulamıştır.

Aşk deyince anlattığı her şeydir;
Öldürdükçe tadı gelen bir şeydir.
Azrail'e can vermesi zor şeydir;
Sen istersen sana vermek ne güzel.¹⁴²

¹³⁸ Karakoç, *Vur Emri*, 117.

¹³⁹ Karakoç, *Beşinci Mevsim*, 59.

¹⁴⁰ D. Mehmet Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, Bahar Yay., I, İstanbul 1994, 113.

¹⁴¹ Karakoç, *Vur Emri*, 151.

¹⁴² Karakoç, *Vur Emri*, 74.

Karakoç, hayatın bir başlangıcı olduğu gibi sonunun da olduğunu yani doğan canlının ölümü de tadacağını söyler. Ölümün ne zaman geleceği şüphesiz ki belli değildir. Azrail kapıda sözüyle her an ölümün gelebileceğini vurgulamaktadır.

Yarın mı uzakta, dün mü uzakta
Ölçüp anlamaya yetmez gücümüz.
Azrail kapıda, akıl tuzakta
Can tende durdukça bitmez acımız.¹⁴³

2.2.3. İsrail

Karakoç, şiirlerinde İsrail'i Sur'a üfleyen melek olarak anmıştır. Bilindiği üzere İsrail *“Dört büyük melekten biri olup kıyametın kopması ve kıyametten sonra tekrar dirilmenin gerçekleşmesi için sūra üflemekle görevlendirilen melektir. İslam inancına göre, sūra birinci üflemede yeryüzündeki bütün canlılar ölecek, ikinci üflemede insanlar kabirlerinden kalkacak ve böylelikle ahiret hayatı başlayacaktır.”*¹⁴⁴

İsrail çılmadan Sur'u,
Eksilmez Rabbimin nuru.
Yıldızlar ışıık yağmuru,
Milyarca fener, yorulmaz.¹⁴⁵

2.3. KUTSAL KİTAPLAR

Karakoç, şiirlerinde Allah'ın peygamberlerine vahiy yoluyla gönderdiği kutsal kitaplardan da bahseder. Kutsal kitapların değerini hissettiren şair onların insan hayatına tesirini de vurgulamaktadır.

2.3.1. Kur'an-ı Kerim

Kur'an, Allah'ın Cebrail (a.s) aracılığıyla Hz. Muhammed'e tüm insanlık için vahiy yoluyla indirdiği ve tüm insanlığa hediye ettiği kelimadır.¹⁴⁶ Kur'an değiştirilmeden nesilden nesile aktarılmıştır. Kur'an'ın ayetlerini okumak ve

¹⁴³ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 48.

¹⁴⁴ *Dini Terimler Sözlüğü*, 187.

¹⁴⁵ Karakoç, *Kan Yazısı*, 85.

¹⁴⁶ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 490.

yaşamlarına uygulamakla yükümlü olan insanlar zamanla Kur'an'ın mucizelerinin farkına varmıştır.

Karakoç, şiirinde Kur'an'ın yol göstericiliğine değinmiştir. “Kör müyüz, sağır mıyız?” diyen şair Kur'an'ın bir yıldız gibi olduğunu yolunu kaybedenin yıldız aracılığıyla yolunu bulduğu gibi Kur'an aracılığıyla yolunu bulacağını söyler.

Kör müyüz, sağır mıyız; Rahmet-i Rahman mı yok?

Yoksa yol gösterecek Hazret-i Kur-an mı yok?

Yanmak mı marifettir, yananda mı izan yok?

Dağda çoban yanıyor- tahtta sultan yanıyor.¹⁴⁷

Karakoç, Kur'an'ın okuyana, dinleyene, uygulayana ve yayana ışık saçan bir nur olduğunu söyler. Kur'an'ı yaymaktan canı pahasına vazgeçmeyeceğini hissettiren şair bu yolla aydınlanacağına ve insanları aydınlatacağına inanır. Çünkü insanın dünyaya gönderilmesindeki, insanın sevdalanmasındaki, insanın savaşmasındaki amaç bu olmalıdır. Kişi Allah'ı, Allah'ın emir ve yasaklarını içeren Kur'an'ı tebliğ üzere olmalıdır. İnsanın asıl düğünü Allah yolunda yaptığı cihatta başarılı olmasıdır. Çünkü şaire göre Allah'ın emir ve yasaklarını içeren Kur'an'ı tebliğin yapılmasıyla birlikte tüm insanların bu nurdan faydalanabilecek ve böylelikle daha yaşanılabilir, mutlu bir dünya inşa edilebilecektir.

Çiçeklenir sevda serde;

Cihat düğün olur merde,

Nur'u Kur'an'ı her yerde

Yayacağız suç olsa da.¹⁴⁸

2.3.2. İncil

Karakoç, şiirlerinde İncil kelimesini kullanmıştır. İncil, Hz. İsa'ya gönderilen kitabın Kur'an'da geçen adıdır.¹⁴⁹

Önce ellerinde İncil

Sonra omuzlarında tüfekte geldiler...¹⁵⁰

¹⁴⁷ Karakoç, *Vur Emri*, 19.

¹⁴⁸ Karakoç, *Vur Emri*, 26.

¹⁴⁹ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 374.

¹⁵⁰ Karakoç, *Beşinci Mevsim*, 26.

Karakoç, İncil'in kötü niyetli insanlar tarafından kullanılmasına değinir. Şairin bu cümleleri, İncil ile din adamı görünümü sergileyen ve insanlara güven veren, sonra ise omuzlarındaki tüfeklerle oraları işgal eden Haçlı zihniyetini akıllara getirir.

Dinsizin maksadı dine yön vermek
Ambargoyla inançlara son vermek
Bütün gayret mumyalara can vermek
İncil-Tevrat birbirine karıştı.¹⁵¹

Karakoç, İncil'in zamanla inançsızlar tarafından çıkarları doğrultusunda değiştirildiğini vurgulamaktadır. Kendi çıkarlarına hizmet eden eylemleri İncil'in emirleriyle destekleyenler bu yöntemle insanlara zulmetmekle kalmamış onların inançlarıyla da oynamıştır.

2.3.3. Tevrat

Karakoç, şiirlerinde Tevrat'a da yer vermiştir. Tevrat, Hz. Musa'ya verilen kitabın Kur'an'da geçen adıdır.¹⁵² Karakoç, İncil-Tevrat birbirine karıştı mısrasıyla aslında Tevrat'ın kötü niyetli insanlar tarafından değiştirildiğini vurgulamaktadır.

Dinsizin maksadı dine yön vermek
Ambargoyla inançlara son vermek
Bütün gayret mumyalara can vermek
İncil-Tevrat birbirine karıştı.¹⁵³

Karakoç, “mumyalar” kelimesiyle tarihte unutulmayan ve unutulması mümkün olmayan kötülükleriyle nam salmış zalimlerin günümüzde de başka versiyonlarda varlığını sürdürdüğünü ve güçlenmek amacıyla dini sömürerek kötü işlerine alet etmeye çalıştığını söylemektedir. Geçmişte bu zalimler nasıl Tevrat'ı çıkarları doğrultusunda daha rahat kötülük yapabilmek için değiştirdiyse ve günümüzde de bu tür zalimler, değişen Tevrat'ı çıkarları doğrultusunda kullanmaya devam etmektedir.

Ne seven bellidir hayret ne vuran;
Çalışandan daha makbul oturan.

¹⁵¹ Karakoç, *Yasaklı Rüyalara*, 141.

¹⁵² Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 767.

¹⁵³ Karakoç, *Yasaklı Rüyalara*, 141.

Kırk müslime çok görülür bir Kur'an
Bir entel aydına on Tevrat düşer.¹⁵⁴

Karakoç, doğrunun yerini yanlışın aldığını, çalışanın yerine oturanın, bilen yerine bilmeyenin tercih edildiğini ve bunun da topluma yansıdığını vurgulamaktadır. Tevrat'ın kötü niyetli insanlar tarafından değiştirildiği bilinmesine rağmen aydın geçinen bir kesimin Kur'an yerine Tevrat'a sığınması ve sırtını dayamasını eleştirir. Hatta bu durumun topluma dayatılmasına karşı tepkilidir. Şair bir başka açıdan baktığımızda ise Kur'an'a dayanan gerçek aydınlar yerine Tevrat'a dayanan bazı aydın geçinenlerin tercih edilmesini kabul etmez. Karakoç'a göre bu da toplumdaki din algısına karşı yapılan bir saldırıdır.

2.4. HZ. MUHAMMED İSİM VE SIFATLARI

Geçmişten bugüne pek çok şair Hz. Muhammed için na'atlar yazmış, şiirlerinde O'na ya da O'ndan bir parçaya yer vermiş; onun hayatı, insanları Hak yola davet etmek için yapmış olduğu mücadeleleri ve bu yolda gösterdiği mucizeleri birçok edebî esere konu olmuştur. İşte Abdurrahim Karakoç da bu şairlerden biridir. Karakoç, pek çok şiirinde Hz. Muhammed'i anmış ve ondan övgüyle bahsetmiştir. Allah'ın bütün insanlığa rahmet olarak gönderdiği âlemlerin Peygamberi olan Hz. Muhammed son peygamberi, yerin ve göğün yaratılma sebebidir.

Hz. Muhammed, Karakoç'un şiirlerinde Resul, Habip, Muhammedü'l-emin vb. gibi pek çok isim ve sıfatla anılmıştır.

2.4.1. Hz. Muhammed

Karakoç, şiirinde Kelime-i Tevhid'in özünü oluşturan "La İlahe İllallah, Muhammedü'n Resulullah (Allah'tan başka İlah yoktur ve Hz. Muhammed (s.a.v) O'nun kulu ve elçisidir.) ifadesine vurgu yaparak Allah'ın bir olduğunu ve Hz. Muhammed'in peygamber olduğunu dile getirir.¹⁵⁵

Muhammed Resuldür, Allah bir dedik;
Beş vakit dilimiz Mevlâ'ya gider.

¹⁵⁴ Karakoç, *Yasaklı Rüyalara*, 21.

¹⁵⁵ Ahmed Memduhoğlu, "Kelime-i Tevhidin Yüklelediği Mükellefiyetler", *İslam Medeniyeti Dergisi*, 25, 1972, 14-16.

Hazret-i Kur'an'ı rehber eyledik;
İnşallah yolumuz Mevlâ'ya gider.¹⁵⁶

“*Kim Resul'e itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur.*”¹⁵⁷ ayetinden anlaşılacağı üzere Allah'a ulaşmanın ve Kur'an'ı anlamanın en önemli yolu hiç şüphesiz ki Allah'ın sevgili kulu ve elçisi olan Hz. Muhammed'in yolundan ve hadislerinden geçer. Çünkü O, İslam'ın ete kemiğe bürünmüş şeklidir. Hz. Muhammed'i izlemek, onun gibi yaşamak, ona benzemek insanı Allah yolunda mutlak huzura, hakikate ulaştıracaktır. Karakoç'a göre onun yolu, hak yolundan geçmektedir.

Hedefimiz ne sağ ne sol
Muhammed yoludur hak yol
Rahmetin bol, şefkatin bol
Bizi sen kurtar Allah'ım.¹⁵⁸

Güzel olan her şeyde Allah'ın bir izi vardır. Gerek ceylanın gözünde gerek kâinatın yüzünde gerek varlığın özünde gerek Hz. Peygamberin izinde diyen şair aslında Hz. Peygamber'in de bir kul olduğunu ancak kulların en değerlisi olduğunu ima eder.

Hak mührü var ceylanların gözünde
Hak yazılı kâinatın yüzünde
Hak Resulü Muhammed'in izinde
Gönül Hakkı görür görür Hû çeker.¹⁵⁹

2.4.2. Resul

Resul kelimesi: “Allah tarafından kendisine yeni bir kitap verilen, insanları hak dine çağırmakla dinî ve toplumsal hayatı Allah'ın emirlerine göre düzenlemekle görevli olan peygamber, nebi, Allah elçisi.”¹⁶⁰ anlamındadır. Kur'an-ı Kerim'de de: O (Allah), resulünü hidayet ve hak dinle gönderdi ki, o (hak din)i bütün dinlere üstün kılsın. Şahit olarak Allah yeter.¹⁶¹ şekliyle ifade edilir.

Muhammed Resuldür, Allah Bir dedik;
Beş vakit dilimiz Mevlâ'ya gider.
Hazret-i Kur'an'ı rehber eyledik;

¹⁵⁶ Karakoç, *Vur Emri*, 38.

¹⁵⁷ Nisa, 5/4.

¹⁵⁸ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 49.

¹⁵⁹ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 57.

¹⁶⁰ *Dini Terimler Sözlüğü*, 312.

¹⁶¹ Fetih, 28.

İnşallah yolumuz Mevlâ'ya gider.¹⁶²

Karakoç, Allah Resulü ve O'nun izinden bahsederken Hz. Muhammed'i kastetmiştir. Allah'a inanmak ve O'nun emirlerine itaat etmenin bir yolu da Hz. Muhammed'in izinden gitmektir. Çünkü Hz. Muhammed Allah'ın resulü, kulu ve elçisidir.

Siz!
Hindistan ormanlarında çıplak, sefil
Derdinizi ne kamyon çeker ne fil
Gidiyorsunuz Allah Resulü'nün izinde
Bu yolda ölmek gam değil
Allah Rahim, Allah bir
Gönlümüz sizinledir.¹⁶³

Resul kelimesi şairin şiirinde yol gösterici, insanlarla Allah arasında bir aracı görevi taşıyan insan anlamlarında kullanılmıştır. Resul, Allah'ın emrettiklerini halka halkın anlayacağı şekilde anlatandır. İnsana Allah yolunda olmayı, Allah'ın yasak ve emirlerine uymayı öğütleyen resulün gösterdiği Allah yolundan ayrılmamak gerekir. Çünkü bu yol hakikat yoludur.

Yalnızca sana inanan, sana bağlı
Senin Resulün olan Sultan'a bağlı
Gönlüyle, bedeniyle Kuran'a bağlı
Komşu ver, gardaş ver, evlat ver Allah'ım.¹⁶⁴

Karakoç, şiirinde Hz. Muhammed'in Allah'a bağlı olduğunu Kur'an'dan ayrılmadığını hem gönlü hem de bedeniyle bu yolda hizmet ettiğini dile getirmiştir. Şaire göre bu yol bizim de takip etmemiz gereken, sonu gam değil merhamet olan ve bizi Allah'a kavuşturacak olan bir yoldur.

2.4.3. Resûl-i Zîşan, Resûl-i Kibriya, Resûl-İ Kiram

Karakoç, Resul kelimesini “Resul-i Zîşan”, “Resul-i Kibriya”, “Resul-i Kiram” terkipleriyle de kullanmıştır. Karakoç dostluğun önemli olduğunu vurgulamak için

¹⁶² Karakoç, *Vur Emri*, 38.

¹⁶³ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 18.

¹⁶⁴ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 45.

Cebrail ile Resul-i Zîşan terkibiyle kastettiği büyük şan sahibi Allah'ın elçisi Hz. Muhammed arasındaki dostluğu örnek gösterir.

Olmalı gardaşlık lale, gül gibi
Resul-i Zîşan'la Cebrail gibi
Bizi bize düşman edip el gibi,
Bu hale koyana gardaş mı deyim?¹⁶⁵

Karakoç, günümüzde artık İslami değerlerin yitirildiğini dile getirir. İnsanların gösteriş amaçlı şekilciliğe önem verdiğini ve bunları Allah rızası için yapmadığını söyler. Şaire göre iyiliğin karşılığa bağlı olduğu bu dönemde çıkar amaçlı yapılan bu tür gösterişler kişileri dinin özünden uzaklaştıracaktır.

Namaz, oruç, hac ve kurban hep riya'dır, hep riya
Bir acayip ümmet olduk ey Resul-i Kibriya.¹⁶⁶

Karakoç, bir acayip ümmet olduk derken artık özümüzü kaybettiğimizi dinin, insanlığın, ibadetin sadece göz boyamak amacıyla yapılıyor olduğunu, bu tarz davranışların samimi olmadığını vurgulamaktadır. Hoşgörü ve samimiyet dini olan İslam her türlü riyakârlığa karşı çıkmaktadır. İnsanlar yaptıkları iyiliklerin karşılığını Allah'tan beklemelidirler. Karakoç'a göre ibadeti sırf insanlara güzel görünmek, adından söz edilmesini istemek ve bunları bir nevi reklam yapmak amacıyla yapanlar riyakâr olacaktır. İslam dininde bir elin verdiğini diğer elin bilmemesi dahi öğütlenirken Müslümanlığın bir vitrin haline getirilmesi şair tarafından kabul edilmemektedir.

Sevgi, şefkat, selam, sohbet hep riya'dır, hep riya
Bir acayip ümmet olduk ey Resul-i Kibriya.¹⁶⁷

Karakoç'un Resul-i Kibriya sözüyle kastettiği büyük ve yüce Peygamber olan Hz. Muhammed'e şikâyet şeklindeki bu mısralarda Karakoç, namazın, orucun, haccın, kurbanın, saygı, izzet, sevgi, şefkat ve hürmetin hatta sohbet ve selamın dahi riya olduğu bir acayip ümmet olduklarını dile getirmektedir.

Saygı, hürmet, izzet, ikram hep riya'dır, hep riya
Bir acayip ümmet olduk ey Resul-i Kibriya.¹⁶⁸

¹⁶⁵ Karakoç, *Vur Emri*, 151.

¹⁶⁶ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 92.

¹⁶⁷ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 92.

¹⁶⁸ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 92.

Karakoç, zat olarak bilinen insanların sadece isimden ibaret olduğunu aslında içlerinin boş olduğunu söyler. Bu tür kişilerde sabır olmadığı gibi küfür ve menfaat da vardır. Bu tür kişilerin daha Resul-i Kiram olarak adlandırılan yüce peygamber Hz. Muhammed'i bile tanımadıklarını söyleyerek dert yanar.

'Keramet ehlidir' dediğiniz zat
Sabırda hiç yoktur, küfürde inat
Dedim 'Makbul olan?' Dedi 'Menfaat'
Resul-i Kiram'ı bilmedi eyvah!¹⁶⁹

2.4.4. Muhammedü'l-Emin

Muhammedü'l-Emin, emin, güven veren ve güvenilir demektir. Hz. Muhammed, güzel ahlâkı sayesinde bu ismi almıştır. O, asla yalan söylemez, ticarete işine haram bulaştırmaz, bir malın hem iyi hem kötü yanlarını sayarak kimsenin güvenini boşa çıkarmazdı. Akıllı, verdiği kararlardaki doğruluk payı ve karar verirken ki tarafsızlığı; güler yüzü, temiz sohbeti, kimseyi kırmaması ve kimsenin aleyhine konuşmaması O'na olan güveni artırmıştır. Daha peygamber olmadan bu ve benzeri özelliklerinden dolayı Mekke halkı O'na Muhammedü'l-Emin lakabını vermiştir.¹⁷⁰

Karakoç, Hz. Peygamberin doğrudan asla şaşmayacağını bildiği için kendine kılavuz olarak Muhammedü'l-Emin'i seçmiştir. Çünkü Hz. Peygamberi kılavuz olarak seçen, O'nun gittiği yoldan gider ve O'nunla birlikte gerçeğe ulaşır.

İman kaynağımdır, tevhit havuzum
İslâm'ın dışında arama beni.
Muhammedü'l-Emin tek kılavuzum
Putların peşinde arama beni.¹⁷¹

2.4.5. Habip

Habip kelimesi Karakoç'un şiirinde sevilen, samimi dost anlamlarında kullanılmıştır. Hz. Peygamberin Kur'an-ı Kerim'de geçmese de toplum tarafından anılan isimlerindendir.

¹⁶⁹ Karakoç, *Suları İslatamadım*, 98.

¹⁷⁰ Hüseyin Algül, "Emin", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1995, XI, 111.

¹⁷¹ Karakoç, *Gökçekimi*, 35.

Ölünce uykular size reva mı?
İhmaller, korkular derde deva mı?
Türk-İslam davası basit dava mı?
Uyan Hakkı'm, Ali'm, Habib'im uyan.¹⁷²

Karakoç, şiirinde uyan Habib'im sözüyle Hz. Peygamberi kastetmiştir. Hz. Peygambere duyulan ihtiyaç ve hissedilen özlem şairi böyle bir seslenişe yönlendirmiştir.

Seyrettim uzaktan benliğimi ki,
Et, kemik, kan değilmiş mana
Habibin hakkına, İsmi'nin hakkına
Af dilemek için ağlayarak,
Sana geliyorum sana Ya Hakk...¹⁷³

Karakoç, Allah'tan af dilemek için Allah'ın sevgili dostu yani habibi olan Hz. Peygamberin hatırını araya koymuştur. Çünkü seven sevdiğinin hatırını kırmaz ve onun hatırına istenen şeyi geri çevirmez. Bunun farkında olan şair af dilerken bu hatırı dile getirerek bağışlanmak istemektedir.

2.4.6. Sultanım

Hız. Peygamber halk arasında sultan kelimesiyle de anılır. Çünkü O, âdemoğlunun efendisidir. Hız. Peygamber, âdemoğulları arasında padişah, kral vb. gibilerden üstün olmakla birlikte tüm yaratılmışların en üstünü ve efendisidir.

Can özünden Besmele'yi çekende
Dil yanmazsa ben yanarım sultanım.
Hak uğruna bir sefere çıkanda
Yol yanmazsa ben yanarım sultanım.¹⁷⁴

Karakoç, Besmele çektikten sonra “dil yanmazsa ben yanarım sultanım” der ve sultanım kelimesi ile Hız. Peygamberi kasteder. Çünkü hak yol Hız. Peygamberi izlemekten geçer. Hız. Peygamber, İslam dininin ete kemiğe bürünmüş şeklidir. Karakoç, her işin başlangıcı olan Besmele'yi çekmenin insanın özünden olması gerektiğini vurgulamıştır. En büyük yolculuğun insanın kendini, Rabbini araması olduğunu düşünmektedir.

¹⁷² Karakoç, *Vur Emri*, 24.

¹⁷³ Karakoç, *Vur Emri*, 71.

¹⁷⁴ Karakoç, *Dosta Doğru*, 5.

Kovana giren çiçek ve o çiçeği taşıyan arı olmak şair için önemlidir. Çünkü Hak yol bundan geçer. İnsanlığa hizmet ve bu yolda çalışmanın verdiği yüceliği dile getirerek Hz. Peygambere seslenir. Çünkü İslam’a ve Hz. Peygamber’in yoluna hizmet önemlidir.

Arzuhalim ulaşırsa divana
Korkarım ki taban değer tavana
Çiçeğimden zerre girse kovana
Bal yanmazsa ben yanarım sultanım.¹⁷⁵

Karakoç, selam vermenin önemini dile getirirken Hz. Peygambere getirilen salâvat ve Allah’ın ismiyle verilen selamın onun canını tutuşturmaya yettiğini söyler. Çünkü gönül dostluğunun yolu bundan geçer. Gül ve sultanım kelimesini bir arada kullanan şair, Hz. Peygamberin güle olan benzerliği ve güle duyduğu sevgiden yola çıkarak kendini aşk ile yanan bülbüle benzetmiştir. Onun için bülbül olmak ve gül sevdasına tutulmak büyük bir aşktır.

Göz utanır gönül dostu görünce
Can tutuşur candan selam gelince
Bülbül olup bir bahçeye girince
Gül yanmazsa ben yanarım sultanım.¹⁷⁶

2.5. DİĞER PEYGAMBERLER (NEBİLER)

Peygamber, sözlükte: “Resul, Elçi” gibi anlamlara gelirken: “Allah’ın kendi katından kullarına göndermiş olduğu inanç esaslarını, ibadet biçimlerini, ahlaki kuralları, tüm emir ve yasaklarını bildirmek, insanlara güzeli, doğruyu ve yanlış olan şeyleri açıklamak üzere görevlendirdiği ve vahiyle desteklediği seçilmiş insan.”¹⁷⁷ şekliyle de izah edilmektedir.

Karakoç, Peygamberden söz ederken doğal olarak ahlak ve güvenilirliği ön planda tutmuştur. Ona göre Peygamber kelimesi akan suyun durması için yeterlidir. Çünkü Peygamber deyince insanlar doğal olarak yumuşar ve karşısındakine karşı bir güven hissi başlar. Fakat bu güven hissi bazen aldanmaya yol açabilir. Bazı menfaat düşkünü insanlar her dönemde olduğu gibi günümüzde de dini sömürüyü bir araç olarak kullanmıştır. Allah ve Peygamber sözleriyle her ne kadar güven oluşturma çabasında olsalar da hal ve

¹⁷⁵ Karakoç, *Dosta Doğru*, 5.

¹⁷⁶ Karakoç, *Dosta Doğru*, 5.

¹⁷⁷ *Dini Terimler Sözlüğü*, 294.

hareketleri onların sözleriyle çelişir. Hatta şair bu tür insanları en büyük sahtekâr sıfatıyla tanıtır.

Allah de Peygamber de yut üstüne haramı
Özlediğin makam mı, tapındığın para mı?
Ey en büyük sahtekâr, ey en kancık harami¹⁷⁸

Sözleri ile davranışları birbirini desteklemeyen ama peygamberden, hadislerden ve Kur'an'dan bahseden bu tür insanlar, aslında boş bir çaba içerisindeyler çünkü insanları kandırmak ve etkilemek için kullandıkları bu yöntem artık deşifre olmuştur. Bu da günümüzde sık kullanılan insanların söylediklerine değil yaptıklarına bakınızı akıllara getirir.

Gökyüzünü bembeyaz vaatlerle süsleriz
Herkesi hiç bitmeyen umutlarla besleriz
Peygamber ahlâkıyla ilgimiz yoktur amma
Sırtımızı Hıra'ya, Tur dağına yaslarız.¹⁷⁹

Karakoç, Nebi kelimesini kullanarak Resul ile Nebi arasındaki farkı ortaya koymuştur. Nebî ile resulü farklı iki kavram sayan Ehl-i sünnet kelâmcıları bu konuda değişik görüşler ileri sürmüştür:

1. Nebî resulden daha genel bir anlam taşır. Nebî Allah'ın belli bir konuya ilişkin bilgileri vahiy yoluyla bildirdiği insandır ve aldığı vahiyleri başkalarına tebliğ etmekle yükümlü değildir. Bu tür vahiyler alan kadın nebîler de vardır. Resul ise daha özel bir anlam taşır, buna göre her resul nebîdir, fakat her nebî resul değildir.

2. Nebî Allah'ın kendisine kitap ve şariat göndermediği elçisidir. İnsanları, önceki dönemde veya yaşadığı çağda kitap ve şariat verilen bir resulün dinine davet etmekle yükümlüdür. Resul ise Allah'ın yeni bir kitap ve şariat gönderdiği kişi olup önceki resullerin kitap ve şariatını tamamen veya kısmen geçersiz kılabilir.

3. Nebî Allah'ın sadece müminlere gönderdiği elçi iken resul kâfirleri hak dine davet etmek üzere görevlendirilen kimsedir.

¹⁷⁸ Karakoç, *Gökçekimi*, 98.

¹⁷⁹ Karakoç, *Gerdanlık-3*, 73.

4. Nebî Allah'ın yalnız insanlardan seçtiği elçiyi ifade eder, resul ise meleklerden seçilen elçiler için de kullanılır.¹⁸⁰

Yerindedir daha aklım, iradem;
Ve işte yeminim, işte ifadem!
İlk insan, ilk nebi Hazreti Âdem,
Susarsam, hakkını helâl etmesin.¹⁸¹

Karakoç, Hz. Âdem'in sadece ilk peygamber olmadığını aynı zamanda ilk insan olduğunu da belirtir. Hz. Âdem'e resul değil nebi diyerek hitap ederek Hz. Âdem'in kendisine kitap gelen peygamberlerden olmadığını belirtir. Hz. Âdem ve diğer peygamberler kendi aralarında kitap indirilen veya indirilmiş kitaba tabi olunan peygamberler olarak bilinir. Şair, Hz. Âdem'i ilk insanlara gönderilen aynı zamanda ilk insan, ilk nebi olarak görmektedir. Bu açıdan bakıldığında Allah'ın emir ve yasaklarını ilk öğrenen hatta ilk uygulayan ve kendisinden olanlara ilk olarak öğretme sorumluluğu taşıyandır. Hz. Âdem kendi neslinin öncüsüdür. O, sadece bir peygamber değil aynı zamanda dünya hayatıyla, dünyadaki yaşamın şartlarıyla ilk kez karşılaşan kişidir. Yeni bir yaşamın zorluğunun yanı sıra kendisinin uyması gerektiği emir ve yasakları insanlara tebliğ etmek ve insanlara maddi-manevi bir şeyler öğretmekle mükellef olan ilk beşerdir. Hz. Âdem hakkını helal etmesin diyen şair, Hz. Âdem'in insanlık için yaptıklarını kastetmiştir.

2.5.1. Hz. İbrahim

Allah'ın kendisine samimiyetinden dolayı “Halilullah” yani Allah dostu sıfatını verdiği Hz. İbrahim, Hz. İsmail ve Hz. İshak'ın babası ve Hz. Muhammed'in büyük dedelerindendir. Hz. İbrâhim'in bir mağarada doğduğu görüşü ortak bir yargıdır. Bölgedeki hükümdar olan Nemrut b. Kenan zamanında birçok sihirbaz ve kâhin Kral Nemrud'a kendi krallığına son verecek bir erkek çocuğun dünyaya geleceğini haber verirler. Bunun üzerine Kral bütün yeni doğum yapan kadınların ve çocukların kontrol altına alınması ile ilgili emirler vermiştir. Fakat Nuna bint Kirinka b. Kusa'nın hamileliğinin belli olmaması sebebiyle Hz. İbrâhim kurtulmuştur. Diğer bir rivayette ise Kral Nemrut, en çok güvendiği Azer'i erkeklerin girmesini yasakladığı bölgenin kontrolü

¹⁸⁰ Yusuf Şevki Yavuz, “Peygamber”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, XXXIII, 257-262.

¹⁸¹ Karakoç, *Kan Yazısı*, 36.

için atamıştır. Fakat Azer, eşi Nuna'nın yanına uğrayarak hamile kalmasına sebep olmuş ve kralın emrine uymamıştır. Bunun ortaya çıkmaması için de karısını bölgeden uzaklaştırarak bir mağaraya saklamıştır.¹⁸²

“İbrahim, babası Azer’e, “Sen putları ilâh mı ediniyorsun? Şüphesiz, ben seni de kavmini de apaçık bir sapıklık içinde görüyorum” demişti. İşte böylece İbrahim’e göklerdeki ve yerdeki hükümler ve nizamı gösteriyorduk ki kesin ilme erenlerden olsun. Gece onun üstünü örtünce bir yıldız gördü de “İşte Rabbim bu!” dedi. Yıldız battığında ise “Batıp gidenleri sevmem!” diye konuştu. Ay’ı doğarken görünce de “İşte Rabbim!” dedi. Ay da batınca, “Andolsun ki, Rabbim bana doğru yolu göstermezse, mutlaka ben de sapıklardan olurum” dedi. Güneşi doğarken görünce de “İşte benim Rabbim! Bu daha büyük” dedi. O da batınca (kavmine dönüp), “Ey kavmim! Ben sizin Allah’a ortak koştuğunuz şeylerden uzağım” dedi. Muhakkak ki ben, Hanîf olarak yüzümü, yeri ve semaları yaratan Allah’ın Zat’ına döndürdüm. Ve ben, müşriklerden değilim. Kavmi onunla çekişip tartışmaya girdi. De ki: “O beni doğru yola erdirmişken, siz benimle Allah konusunda çekişip tartışmaya mı girişiyorsunuz? Sizin O’na şirk koştuklarınızdan ben korkmuyorum, ancak Allah’ın benim hakkında bir şey dilemesi başka. Rabbim, ilim bakımından her şeyi kuşatmıştır. Yine de öğüt alıp düşünmeyecek misiniz?”, “Allah’ın, size, hakkında hiçbir delil indirmedığı şeyleri O’na ortak koştuktan korkmuyorsunuz da, ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden ne diye korkayım? Öyle ise iki taraftan hangisi güvende olmaya daha lâyıktır? Eğer biliyorsanız söyleyin.”¹⁸³

Zamanla kendini yaratanın Allah olduğunu anlamış ve O’ndan başkasını kulluk etmediği gibi edenlerle de büyük bir mücadele başlatmıştır. Şüphesiz ki bu mücadelenin en büyüğü Nemrut ve Firavun’a karşı verilmiştir. Karakoç da şiirinde bu mücadeleye telmihte bulunarak adaletin ve adaleti savunmanın önemini ortaya koymuştur. Çünkü şaire göre gerçek asla değişmeyecektir. Gerçeği savunan Hz. İbrahim, Hz. Ömer gibiler Allah’ın dostluğuna erişeceği gibi gerçeği inkâr edenler de Nemrut ve Firavun gibi sonu gazap olan bir hayat süreceklerdir.

Sık sık açıp bakmalı hafıza albümüne
İbrahim’ler ne halde, Nemrutlar yerinde mi?

¹⁸² Âdem Yılmaz, *Kur’ân’da Hz. İbrahim Kıssasında Bulunan Temel Duygular ve Bunların Yönetimi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sabahattin Zaim Üniversitesi, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Temel İslam Bilimleri Bölümü, İstanbul 2020, 9.

¹⁸³ Enam, 7/6.

Tırtıllar mı dadandı adaletin gülüne
Nerede Hazreti Ömer, hudutlar yerinde mi?¹⁸⁴

Cömertliği ve misafir ağırlamadaki titizliğiyle bilinen Hz. İbrahim'in misafirlerine hazırladığı sofralar artık onunla özdeşleşmiş ve Halil İbrahim sofrası adını almıştır. Günümüzde de sıkça anılan bu tabir şairin şiirlerine yansımıştır. Şair Ramazan ve yemeği andıran kelimeleri Hz. İbrahim'in Allah aşkıyla kurduğu sofralarla birlikte anarak aslında günümüzde bu tür davranışların yerini aç gözlülüğün aldığını vurguluyor. Hz. İbrahim Allah aşkı için misafirini memnun etmek üzere sofralar kurarken bizler sadece karnımızı ve gözümüzü doyurmak amacıyla sofralar kurar olduk.

Mideden aşağının tahtı kurulmuş serde;
Ramazan'ı katlettik kul yapısı şekerde...
Hazret-i İbrahim'in mübarek aşkı nerde?...
Ruhta bayram yanıyor, ette kurban yanıyor.¹⁸⁵

Karakoç, Hz. İbrahim'in Nemrut tarafından mancınıkla ateşe atılması olayına telmihte bulunuyor. Bilindiği üzere Hz. İbrahim hem putları yıkmış hem de insanları dine davet ederek Nemrut ile mücadele etmiştir. Nemrut sonunda yenileceğini anlamış ve Hz. İbrahim'den kurtulmak istemiştir. Nemrut Hz. İbrahim'i bir süre hapishaneye atmış fakat bu da yeterli olmayınca onu öldürmeye karar vermiştir. Kur'an-ı Kerim'de de bu olay şöyle geçmektedir: *“Onlar [kavmi]: “Eğer yapanlarsanız, şunu tahrik edin [yandırın] ve tanrılarınıza yardım edin” dediler.”*¹⁸⁶ Hz. İbrahim şeytanın hilesiyle mancınıkla ateşe atıldı. Cebrail (a.s) her ne kadar çabaladıysa da Hz. İbrahim ısrarla ben sadece Allah'tan isterim o ne güzel vekildir diyerek Cebrail (a.s)'in yardımını geri çevirdi. O zaman Allah ateşe şöyle emretti: *““Ey ateş! İbrahim'e karşı soğuk ve güvenli ol”*¹⁸⁷

Yakmadı İbrahim'i Nemrut'un cehennemi
İman silahlarıyla korkutun cehennemi
Kur'an ile sünnetse yolunuz, düsturunuz
Cennet sizi bekliyor, unutulmuş cehennemi.¹⁸⁸

¹⁸⁴ Karakoç, *Gerdanlık-3*, 70.

¹⁸⁵ Karakoç, *Vur Emri*, 19.

¹⁸⁶ Enbiya, 17/21.

¹⁸⁷ Enbiya, 17/21.

¹⁸⁸ Karakoç, *Gerdanlık-3*, 80.

2.5.2. Hz. İsa

Hz. İsa: “İsrailoğulları’na gönderilen ve kendisine ilahî kitap olarak İncil verilen, Kur’an-ı Kerim’de adı geçen peygamberlerden biri. Hz.İsa, Kur’an-ı Kerim’de Mesih, Kelimetullah ve Ruhullah adlarıyla donatılmıştır.”¹⁸⁹ şekilde tanıtılmıştır. Allah’ın izniyle beşikte iken konuşma, alaca hastalığını iyileştirme, doğuştan görmeyen insanların görmelerini sağlama ve ölüyü diriltme gibi mucizelerle donatılan Hz. İsa Karakoç’a göre Hristiyanların en ulusudur. Çünkü O, diğer peygamberler gibi Allah yolunda hizmette sınır tanımamış hatta bu yolda canından dahi vazgeçmiştir.

O ki, Hristiyanların en ulusu
Hazret-i İsa’nın yolundaki tebliğ yolcusu...¹⁹⁰

Karakoç, Hz. İsa’nın hangi tarihte doğduğunun bilinmediğini fakat bir kesimin Miladi takvimin ilk günü doğdu uydurmasının ve bu tarihin yılbaşı adı altında bir gelenek halinde kutlanmasının yanlışlığını dile getirmiştir.

Biz her şeye ram olan fikirsiz angutlarız
Uydurulmuş bir günde yılbaşını kutlarız
İsa hangi gün doğmuş, müspet delil yok amma
Geleneğe uyarız, çünkü biz Mankurt’larız...¹⁹¹

Karakoç, Mankurt kelimesiyle kendi gelenek ve göreneklerinden koparak özünü kaybeden bir neslin yetiştiğini ve de toplum olarak buna ayak uydurduğumuzu dile getirmiştir. Yaşam tarzı olarak kendi kültürümüz dışında dayatma veya şairin deyimiyle uydurma tarzları esas almak toplum olarak fikri özgürlüğümüzü kaybetmemize sebep olacaktır.

Öteyi ötede, burayı burda,
Güneşin nurunu bir başka nurda,
İsa’yı çarmıhta, Musa’yı Tur’da,
Âdem’i Havva’da yitirdim anam.¹⁹²

Karakoç şiirinde çarmıh kelimesi ile Hz. İsa’nın öldürülmesine telmihte bulunmuştur. Bilindiği üzere Hz. İsa insanları dine davet etmiş fakat onun bu çabası

¹⁸⁹ Dini Terimler Sözlüğü, 183.

¹⁹⁰ Karakoç, Parmak İzi, 89.

¹⁹¹ Karakoç, Gerdanlık-3, 87.

¹⁹² Karakoç, Vur Emri, 86.

diğer insanların onu öldürmeye teşebbüs etmesine zemin hazırlamıştır. Topluluk Hz. İsa'yı öldürmek istemiş ve çarmıha germe fikri kabul edilmiştir. Oysa Allah Hz. İsa'yı öldürmelerine izin vermemiş ve O'nu kendi katına çıkarmıştır. Bu olay da Kur'an-ı Kerim'de şu şekilde yer almıştır: *“Ve: Biz, Allah'ın Resulü Meryem oğlu Mesih İsa'yı gerçekten öldürdük” demeleri nedeniyle de (onlara böyle bir ceza verdik) Oysa onu öldürmediler ve onu asmadılar. Ama onlara (onun) benzeri gösterildi. Gerçekten onun hakkında anlaşmazlığa düşenler, kesin bir şüphe içindedirler. Onların bir zanna uymaktan başka buna ilişkin hiçbir bilgileri yoktur. Onu kesin olarak öldürmediler. Hayır; Allah onu kendine yükseltti. Allah üstün ve güçlüdür, hüküm ve hikmet sahibidir.*¹⁹³

2.5.3. Hz. Musa

Hz. Musa, Allahu Teâlâ'nın, dört büyük kitaptan biri olan Tevrat'ı verdiği ve yeryüzünde dinini tebliğ edip, hâkim kılmayı için gönderdiği Ulu'l-Azm peygamberlerden biridir.¹⁹⁴

Karakoç, “bir gün halk içinden çıkmış bir Musa” sözüyle ve de “âsâ” kelimesiyle aslında Hz. Musa'nın doğup büyümesi ve peygamber olarak Firavun'un karşısına dikilmesine işaret eder. Çünkü Hz. Musa Firavun'un tüm çocukları öldürün çağrısına rağmen annesi tarafından saklanmış ve Allah'ın izniyle bir sandık içerisinde Nil Nehrine bırakılmıştır. Bu olay Kur'an-ı Kerim'de şu şekilde anlatılmıştır: *“Musa'nın annesine: 'Çocuğu emzir, başına geleceklerden korktuğun zaman onu suya (Nil'e) bırak. Korkma, üzülmeye. Biz şüphesiz onu sana döndüreceğiz ve peygamber yapacağız.' diye bildirmiştik.”*¹⁹⁵ Allah'ın hikmetiyle Nil Nehri'ne bırakılan Hz. Musa Firavun'unun karısı Asiye tarafından bulunmuş ve büyütülmüştür. Zamanla, peygamber olduğunu öğrenen Hz. Musa, halkın yanında yer almış ve Firavun'un zulümlerine boyun eğmemiştir.

Bir gün halk içinden çıkmış bir Musa
Milli iradeymiş tuttuğu âsâ.
Bir ufuk açılmış halka, devâsa

¹⁹³ Nisa, 6/4.

¹⁹⁴ Ömer Faruk Güngör, *Kur'an-I Kerim'de Hz. Musa'nın Eğitimi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Dini Bilimler Anabilim Dalı, Samsun 2019, 7.

¹⁹⁵ Kasas, 20/28.

Bir medar şafağı gibi par-parmış.¹⁹⁶

Karakoç şiirinde Tur Dağı'na telmihte bulunmaktadır. Bilindiği üzere Tur Dağı Hz. Musa'nın kırk gün ibadet ettiği ve Allah ile vasıtasız olarak kelim ettiği dağdır. Hatta Tevrat Hz. Musa bu dağdayken nazil olmuştur.¹⁹⁷

Öteyi ötede, burayı burada,
Güneşin nurunu bir başka nurda,
İsa'yı çarmıhta, Musa'yı Tur'da,
Âdem'i Havva'da yitirdim anam.¹⁹⁸

Karakoç, Hz. Musa'nın Firavun'la ve küfürle olan büyük mücadelesini akıllara getirir. Çünkü küfür ve Firavun kelimelerini bir arada kullanan şair bunlara düşman olan Hz. Musa'yı da unutmamıştır. Hz. Musa gibi pek çok peygamber Allah'ın insanlar için gönderdiği ayetlerini insanlara tebliği etmiş hatta bu yolda bu uğurda büyük mücadeleler vermiştir. Hz. İsa bu mücadele esnasında uğruna mücadele ettiği insanlar tarafından çarmıha gerilmiştir. Şair bu durumu ve Hz. Musa'yı bir arada kullanarak peygamberliğin kutsallığından bahsetmektedir.

Burada kökleşmiş küfrün esası
Dolmuş Firavun'lar, yoktur Musa'sı.
Adam şöyle dursun; sözün kısası
Bu şehrin halinden eşek tiksindir.¹⁹⁹

Karakoç, günümüz dünyasının küfürle, Allah'ın emir ve yasaklarına uymayanlarla hatta Firavunlarla dolu olduğunu söylemiştir. Şaire göre modern çağda Firavunlar çoktur ama bunlara karşı durabilecek Musalar yetişmemektedir. Hatta bu halden bu durumdan insanlar da utanmalıdır.

2.5.4. Hz. Âdem

Karakoç, Hz. Âdem'in ilk insan ve peygamber oluşunu dile getirmektedir. Hz. Âdem tüm insanların babasıdır. O, farklı diyarlardan getirilen topraklardan Allah'ın

¹⁹⁶ Karakoç, *Vur Emri*, 243.

¹⁹⁷ Güngör, *Kur'ân-ı Kerim'de Hz. Musa'nın Eğitimi*, 15.

¹⁹⁸ Karakoç, *Vur Emri*, 86.

¹⁹⁹ Karakoç, *Vur Emri*, 277.

emriyle yaratılmış ilk insandır. Kur'an-ı Kerim'e göre Allah Âdem'i yeryüzüne halife olmak üzere maddi ve manevi donanımlarla yaratmıştır. Bunu insanlara haber vermek için Âdem'in yaratılışı öncesi ve sonrasında geçen olaylar dizisi çok veciz bir şekilde hikâye edilmiştir. Buna göre Allah meleklerle yeryüzünde bir halife yaratacağını bildirmiş, onlar da *"Hani rabbın meleklere, "Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım" demişti. Onlar, "Biz seni övgü ile tesbih ederken ve senin kutsallığını dile getirip dururken orada fesat çıkaracak ve kan dökecek birini mi yaratacaksın?" dediler. Allah "Şüphesiz yok ki, ben sizin bilmediklerinizi bilirim" buyurdu. e Âdem'e bütün isimleri öğretti. Sonra bunları meleklerle gösterip "Sözünüzde doğru iseniz şunların isimlerini bana söyleyin" dedi. "Seni tenzih ederiz! Bize öğrettiğinden başka hiçbir bilgimiz yoktur. En kâmil ilim ve hikmet sahibi şüphesiz sensin" cevabını verdiler. "Ey Âdem! Bunların isimlerini onlara bildir" dedi. Onlara bunların isimlerini bildirince de "Size ben göklerin ve yerin gizlisini kesinlikle bilirim; yine sizin açıkladığınızı da gizlediğinizi de bilirim demedim mi!" buyurdu. Meleklerle, "Âdem'e secde edin" dediğimizde İblis dışındakiler derhal secde ettiler; o direndi, büyüklendi ve kâfirlere oldu."*²⁰⁰

Yerindedir daha aklım, iradem;
Ve işte yeminim, işte ifadem!
İlk insan, ilk nebi Hazreti Âdem,
Susarsam, hakkını helâl etmesin.²⁰¹

Karakoç, "Âdem'i Havva'da yitirdim" mısrasıyla aslında Hz. Âdem ile Hz. Havva'nın cennetten çıkarılışına göndermede bulunmuştur. Hz. Âdem, kendisinin sol kaburga kemiğinden yaratılan Hz. Havva ile nikâhlanmıştır. Sonra İblis'in oyununa gelerek yasak meyveden yiyen Hz. Âdem ve Hz. Havva cennetten çıkarılmıştır.

Öteyi ötede, burayı burada,
Güneşin nurunu bir başka nurda,
İsa'yı çarmıhta, Musa'yı Tur'da,
Âdem'i Havva'da yitirdim anam.²⁰²

2.5.5. Hz. Hızır

²⁰⁰ Bakara, 1/2.

²⁰¹ Karakoç, *Kan Yazısı*, 36.

²⁰² Karakoç, *Vur Emri*, 86.

Karakoç, şiirlerinde Hz. Hızır'a da değinmiştir. Hızır ve darda kalmak kelimelerini bir arada kullanan şair, Hz. Hızır'ın darda kalanların imdadına koşmasını kastetmiştir. Halk arasında da bilindiği üzere Hz. Hızır dar gün dostudur. Darda kalan her insan Allah'ın izni ile Hz. Hızır'ın kendilerine yardım edeceğine inanmıştır.

Tüm nimetler talan talan...
Hızır bekler darda kalan
Varı yalan yoğu yalan
Bu dünya kimin dünyası?²⁰³

Karakoç, Hz. Hızır'ın görünmemesine değinmiştir. Bilindiği üzere Hz. Hızır'ı doğrudan doğruya gören insan sayısı yok denecek kadar azdır. Halk arasındaki yaygın bir inanişaya göre Hz. Hızır çeşitli kılıklara girerek insanlara görünür.

Seğmenleri sarhoş, hünerli gizir,
Sanki canlarımız onlara nezir.
Bakarız bakarız görünmez Hızır
İman'a küfreder sazları Hasan.²⁰⁴

2.5.6. Hz. İsmail

Karakoç, İsmail ve kurban kelimelerini bir arada kullanarak Hz. İbrahim ve Hz. İsmail arasındaki kurban olayına telmihte bulunur. “Hz. İsmail (a.s) bilindiği üzere İbrahim Peygamberin oğlu ve Kur'an-ı Kerim'de adı geçen peygamberlerden biri. Hz. İbrahim, Allah'a salih bir evlat vermesi için dua etmiştir. Allah da onun duasını kabul etmiş ve Hz. Hacer adlı hanımından Hz. İsmail'i vermiştir. Hz. İbrahim, gördüğü bir rüya üzerine oğlu Hz. İsmail'i kurban etmek istemiştir. Hz. İsmail bu konuda da babasına itaat etmiş ise de Yüce Allah, Hz. İbrahim'e bir koç göndermiş ve Hz. İsmail'i kurtarmıştır.”²⁰⁵

Yollar uzun, yollar ince
Yol kısadır aşk gelince
Yat kurban ol İsmail'ce
Bıçak senden incinmesin.²⁰⁶

²⁰³ Karakoç, *Vur Emri*, 96.

²⁰⁴ Karakoç, *Vur Emri*, 128.

²⁰⁵ *Dini Terimler Sözlüğü*, 184.

²⁰⁶ Karakoç, *Yasaklı Rüyalar*, 39.

Karakoç, Hz. İsmail'in kurban edilecek olmasına ses çıkarmaması ve Allah'ın emrine tam bir teslimiyet göstermesinden bahsetmiştir. Hz. İsmail'in bu teslimiyetini bıçağın bile incinmemesiyle anlatmıştır. Şair, aşk gelince Hz. İsmail gibi sevgilinin önünde diz çökerek kendini tam anlamıyla sevgiliye teslim etmek gerektiğini vurgular. Çünkü onun sevgisi sevgiliye duyulan sonsuz güvendir.

2.5.7. Hz. Nuh

Karakoç, şiirlerinde Hz. Nuh'a da değinmiştir. Hz. Nuh ile tufan olayını bir arada kullanan şair telmihte bulunmuştur. O günü ve o gün yaşananları kastederek o günden bugüne hiçbir şeyin değişmediğini insanların hala ders almadıklarını söyler.

Değişen ne var sanki tufanı Nuh'tan beri
Hıyarlar yine hıyar balıklar yine balık
Menfi göbek büyüttü müspet sıktı kemeri
Çoğaldı itaatkâr, uyumlu kalabalık...²⁰⁷

2.6. SAHABE

Fıkıh usulünde genel kabul gören tanıma göre sahabe, Hz. Peygamber'e yetişmiş, ona iman etmiş ve örfen “arkadaş” diye anılabilecek ölçüde uzun süre onunla bulunup sohbetine devam etmiş; Hz. Muhammed'in ilminden, ahlakından yeterince yararlanmış kimselerdir. Arapçada, sahabi kelimesinin çoğulu sahabedir.²⁰⁸ Hz. Peygamberi doğrudan gören ve onunla konuşan sahabeler hiç kuşkusuz ki dini bize nakleden ilk kuşak olma özelliğini taşır.

Sünneti kaybettik, farzı kaybettik
Sahabeden miras tarzı kaybettik
Manevî talebi, arzı kaybettik
Kısmeti harcadık... Daha ne kaldı?²⁰⁹

Karakoç, sahabe, miras ve sünnet kelimelerini bir arada kullanarak sahabenin önemini vurgular. Çünkü sahabeler Hz. Peygamberin sünnetini yani dini yaşayış tarzını bizlere miras olarak taşıyanlardır.

²⁰⁷ Karakoç, *Gerdanlık-2*, 50.

²⁰⁸ *Dini Terimler Sözlüğü*, 326.

²⁰⁹ Karakoç, *Parmak İzi*, 29.

2.7. DÖRT HALİFE

2.7.1. Hz. Ebubekir

Karakoç, şiirlerinde Hz. Ebubekir’e de yer vermiştir. Hz. Peygamber’in, “*Sen Allah’ın cehennemden âzat ettiği kimsesin*” şeklindeki iltifatına mazhar olduktan sonra bu lakapla anılmaya başlandığı bilinmektedir.²¹⁰ Cahiliye döneminde Abdü’l-Kâ‘be olan adının Müslüman olduktan sonra Hz. Peygamber tarafından Abdullah olarak değiştirildiği rivayet edilir. Servetini Allah yolunda harcayıp eski elbiseler giydiği için “Zü’l-hilâl” (زو الخلال), çok şefkatli ve merhametli olduğu için “Evvâh” lakaplarıyla da anılmıştır. Ancak onun en meşhur lakabı Sıddîk’tır. Hz. Peygamber’in vefatından sonra onun devlet yönetimi görevini üstlendiği için de “halîfetüresûlillâh” unvanıyla anılmıştır.²¹¹

Önümde dururken Türklüğün hali,
Susup da boynuma almam vebali;
Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali
Susarsam, hakkını helâl etmesin.²¹²

Karakoç, Hz. Peygamberin en sadık dostu olan Hz. Ebubekir’in kendisi üzerindeki hakkından bahsetmiştir. Şaire göre İslamiyet’e maddi-manevi her şeyiyle gönül veren Hz. Ebubekir’in tün insanlık üzerinde hakkı vardır.

2.7.2. Hz. Ömer

Karakoç, şiirlerinde adaletiyle nam salmış halife Hz. Ömer’e de yer vermiştir. Hz. Ömer ve Haccac kelimelerini bir arada kullanan şair, Hz. Ömer’in adaletini akıllara getirirken aynı zamanda da günümüzdeki adalet kavramının yanlış anlaşılmasını eleştirir. Bilindiği üzere Haccac kelimesi zalimlikle birlikte anılır. Şair adaletin günümüzde zalimlerin elinde olduğunu vurgular ayrıca bu zalimlerin Hz. Ömer gibi anılmasına karşı çıkar.

Ötesini sorma, yeter...
Belki betterden de better!
Aşk ekeriz, nefret biter.

²¹⁰ İbrahim Sarıçam, *Hz. Ebu Bekir*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 2019, 6.

²¹¹ Mustafa Fayda, “Ebu Bekir”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, X, 101-108.

²¹² Karakoç, *Kan Yazısı*, 36.

Haccac'lar Ömer oldu ha!²¹³

Karakoç, Nemrut, adalet, hudut ve Hz. Ömer kelimelerini bir arada kullanarak Hz. Ömer'in zalimlere boyun eğmeyişi ve onlarla hayatı pahasına verdiği mücadeleyi akıllara getirir.

Sık sık açıp bakmalı hafıza albümüne
İbrahim'ler ne halde, Nemrutlar yerinde mi?
Tırtıllar mı dadandı adaletin gülüne
Nerede Hazreti Ömer, hudutlar yerinde mi?²¹⁴

Adalet denilince Hz. Ömer akla ilk gelen ilk isimdir. Hz. Ömer'e göre idarenin öncelikli görevi toplumun güvenliği ile haklarını koruma ve adaleti temin etmektir. Halîfe, yönetimde toplum öncelikli halkçı bir anlayışı benimsediği için, halkın hak ve menfaatini her şeyin üstünde tutardı. “*Fırat kıyısında bir deve helak olsa, Allah bunu Ömer'den sorar diye korkarım*” sözü, onun sorumluluk duygusunun boyutunu ve adalet anlayışını açıkça ortaya koyar.²¹⁵

2.7.3. Hz. Osman

Karakoç, şiirinde Hz. Osman'ın da diğer halifeler ve sahabeler gibi haksızlık karşısında susmayacağını dile getirmiştir. *Sağlığında cennetle müjdelenen on kişiden biri olan Hz. Osman, önce Hz. Peygamber'in kızı Rukiye ile Rukiye'nin vefatından sonra da diğer kızı Ümmüğülsüm ile evlenmiştir. Hz. Muhammed'in iki kızı ile evlendiği için 'iki nur sahibi' anlamında 'Zinnureyn' lakabıyla meşhur olmuştur.*²¹⁶

Önümde dururken Türklüğün hali,
Susup da boynuma almam vebali;
Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali
Susarsam, hakkını helâl etmesin.²¹⁷

Hz. Osman döneminde başlayan pek çok sıkıntı neticesinde günümüze kadar sürecek olan bu sıkıntılar yüzünden şehit edilen Hz. Osman, İslam için büyük mücadele vermiş ve insanlar üzerinde hakka sahip bir şahsiyettir.

²¹³ Karakoç, *Vur Emri*, 120.

²¹⁴ Karakoç, *Gerdanlık-3*, 70.

²¹⁵ Adem Apak, “Hz. Ömer'in Sosyal Adalet Anlayışı”, *İslam Tarihi*, (Mart 2017) <https://http://www.İslamtarihi.Net/> “Hz. Ömer'in Sosyal Adalet Anlayışı”, (Erişim: 3 Mart 2023.)

²¹⁶ İbrahim Sarıçam, *Hz. Osman*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 2020, 14.

²¹⁷ Karakoç, *Kan Yazısı*, 36.

2.7.4. Hz. Ali

“Kur’ân-ı Kerîm konusundaki derin bilgisinden faydalanmak isteyenleri kendisine soru sormaya teşvik eder, âyetlerin nerede ve ne zaman nâzil olduğunu çok iyi bildiğini söylerdi. Zira Hz. Peygamber daha hayatta iken Kur’ân-ı Kerîm’in tamamını ezberlemiş bulunan ve onun meselelerine hakkıyla vâkıf olan sayılı sahâbîlerden biri de o idi. Bu nedenle İslam tarihinde önemli bir söz vardı Ali’yi anlatan: “Öyle bir problem ki, bunu ancak Hasan’ın babası çözer.””²¹⁸

Ne sonraya kalır ne de önce gideriz
Gideriz, sıramız gelince gideriz
Ya odun taşırız cehennem mülküne
Ya Ali rehberin kavlince gideriz.²¹⁹

Hz. Ali yaşadığı çağdan itibaren rehber yani bilirkşi olarak tanınmıştır. Yani yaşadığı dönemde İslami konularda kendisine başvurulmuş bir kaynaktır. Şair de Hz. Ali ve onun rehberliğinden ayrılmayanların cennete ve cennet ehline kavuşacağını; Hz. Ali’nin rehberliğinden ayrılanların ise cehenneme gideceğini söyler. Çünkü Hz. Ali İslam dininin canlı kılavuzlarındandır.

Ölünce uykular size reva mı?
İhmaller, korkular derde deva mı?
Türk-İslam davası basit dava mı?
Uyan Hakkı’m, Ali’m, Habibim uyan...²²⁰

Karakoç, bu kez Hz. Ali’nin cesaretini akıllara getirir. Bilindiği üzere Hz. Ali savaşlarda gösterdiği yiğitlik ve korkusuzluğuyla tanınır.

2.8. İNKÂRCILAR

2.8.1. Ebû Cehil

Karakoç, şiirlerinde İslamiyet’e olan düşmanlığıyla bilinen ve bundan dolayı cahillerin babası lakabını alan Ebu Cehil’e de gönderme yapmıştır. Şiirde şair namazdan korkan, İslam’a çatan, burnunu her şeye sokan rezil bir imaja sahip kişileri Ebu Cehil’le

²¹⁸ Ethem Ruhi Fırlı, “Ali”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1989, II, 375-378.

²¹⁹ Karakoç, *Gerdanlık-3*, 32.

²²⁰ Karakoç, *Vur Emri*, 24.

ilişkilendirmiştir. Hatta bu ilişkiyi akrabalık gibi benzerlik taşıyan bir boyutta dile getirerek günümüz Ebu Cehillerini kastetmiştir.

Düştükçe düşen herif, koktukça kokan herif
Kesilesi burnunu her yere sokan herif
Akrabalığın mı var yoksa Ebu Cehil'e?
İslam'a çatan herif, namazdan korkan herif.²²¹

Şair “şu yanda Ebu Cehil put” sözüyle Ebu Cehillerin aslında ölmediğini günümüzde dahi varlıklarını hız kesmeden devam ettirdiklerini dile getirir. Şair aslında günümüz İslam düşmanlarını ve zalimlerini Ebu Cehil'i örnek almakla suçlar.

Şurası Firavun'a yurt,
Şurasını almış Nemrud.
Şu yanda Ebu Cehil put,
Nerede Yalvaç dünyası?²²²

2.8.2. Firavun

Firavun, Eski Mısır hükümdarlarına verilen lakaptır. Kur'an-ı Kerim'de Firavun kelimesi sadece Hz. Musa dönemindeki Mısır Kralını ifade etmektedir.²²³ Hz. Musa döneminin kralı Firavun hiç şüphesiz ki tarihte hep zalimliğiyle tanınmıştır. Allah'a, Allah'ın dinine ve peygamberine karşı çıkan Firavun'un bu yolda başvurmadığı zalimlik kalmamıştır diyebiliriz. Hz. Musa'nın peygamberliğini tanımayan ve Allah'ın emir ve yasaklarını yok sayan Firavun yaşadığı dönemde gaflete uğrayanlardandır.

Burada kökleşmiş küfrün esası
Dolmuş Firavun'lar, yoktur Musa'sı.
Adam şöyle dursun; sözün kısası
Bu şehrin halinden eşek tiksindir.²²⁴

Karakoç, Musa döneminde küfürdeki ileriliğiyle tanınan ve kendini Yaratan ilan eden Firavun'a göndermede bulunarak günümüz Firavunlarına değinmiştir. Şaire göre günümüz Firavunlarının Musa'sı yoktur. Bu sebeple günümüzde ekonomik gücün, siyasi yakınlığın, fiziksel kalabalığın her kapıyı açtığı sözünden hareketle bu tür Firavunlaşmış

²²¹ Karakoç, *Vur Emri*, 252.

²²² Karakoç, *Vur Emri*, 263.

²²³ *Dini Terimler Sözlüğü*, 106.

²²⁴ Karakoç, *Vur Emri*, 277.

kalıplar vardır. Daha da kötüsü bu türlü kötülük, haksızlık, fesatlık, küfür, şirk, zulüm gibi Allah'ın yasaklarına karşı sessiz kalan bir topluluğun olmasıdır.

2.8.3. Nemrud

Firavun ile pek çok benzerliği olan Nemrud Allah'ı, Allah'ın dinini ve peygamberini inkâr etmekle kalmamış Hz. İbrahim'i öldürme teşebbüsünde dahi bulunmuştur. *“Hz. İbrahim’le başa çıkamayan Nemrûd ve adamları, onu ateşte yakmak için halka çağrıda bulunmuşlardır. Ateşte yakmak en ağır ceza olduğu için onlar, Hz. İbrahim’e ateşle ceza vermeyi tercih etmişlerdir. Bunun üzerine bir ay süren bir çalışma sonucunda büyük bir odun yığını toplamışlar, toplanan odun yığını yedi gün boyunca yakmış ve daha sonra da Hz. İbrahim’i mancınık vasıtasıyla ateşe atmışlardır.”*²²⁵ Ancak *“Ey ateş! İbrahim için serinlik ve esenlik ol!”* dedik. Bilakis o ateş, gül bahçesine dönüşmüştür. Böylece ona bir tuzak kurmak istediler; fakat biz onları, daha çok hüsrana uğrayanlar durumuna soktuk.”²²⁶ ayeti de bu durumu açıklamaktadır.

Hz. İbrahim'i öldürmek için günlerce sürecek olan bir ateş yakan Nemrud Allah'ın takdirini ve planlarını hesaba katamamış ve acımasızca yaptığı planlara karşılık amacına ulaşamamış ve Hz. İbrahim'i öldürememiştir. Fakat onun bu zalimliği tarih boyunca unutulmamıştır. Şair bu olayı kastederek Hz. İbrahim'in yakılarak öldürülecek olsa dahi Allah yolundan ayrılmayacağını vurgular. Çünkü ölüm insanı Allah yolundan uzaklaştırmaz, aksine insanı Allah'a kavuşturur. Allah yoluna aşkla bağlanan kullar bunun bilincinde olarak hareket ederler.

Bulanmaz gönlümüz rahmet denizi;
Silinmez dünyadan bu aşkın izi.
Nemrudlar ateşte yaksalar bizi,
Savrulsa külümüz, Mevlâ'ya gider.²²⁷

Karakoç, şiirinde Nemrut'un gururunu ve gururu yüzünden düştüğü durumu akıllara getirir. Nemrut gururuna yediremediği için Allah'a inanmamış, kendini Tanrı ilan etmiş ve Allah diyenlere zulmetmiştir.

²²⁵ Enver Bayram, “Hz. İbrahim'in Ateşe Atılması ve Bu Hususta Ön Plana Çıkan İşarî Yorumlar”, *Gaziosmanpaşa İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7, 2019, 8.

²²⁶ Enbiya, 17/21.

²²⁷ Karakoç, *Vur Emri*, 38.

Gururdan Nemrud'sun, inatta katır...
 'Allah bir' diyene indirdin satır.
 Bizde ne koydun ki, batır da batır...
 Damarda kanımız dondu sayende.²²⁸

2.8.4. Ebrehe

Fil Suresinde fil sahipleri sözüyle kastedilen Ebrehe bilindiği üzere fillerden oluşan ordusuyla Kâbe'yi yıkmaya gelir fakat Ebabil kuşlarının taşla saldırmasıyla bozguna uğrar.²²⁹ Ebrehe'nin yüzlerce siyah fille Allah'ın evi Mekke'ye saldırması ve Allah'ın evine, dinine saldıran herkes gibi onun da Allah'ın gazabına uğrayarak hüsrana uğrayarak hüsran olması Karakoç tarafından şöyle dile getirilmektedir:

Bu sabah, nedense vakt-i yemekte
 Yeltsin denen rezil aklıma düştü
 Ebrehe, ardından Mükerrer Mekke
 Yüzlerce siyah fil aklıma düştü.²³⁰

2.8.5. Yezit

Hiz. Peygamber ve Hiz. Peygamber'in ailesine düşmanlık besleyen hatta Hiz. Hüseyin'i şehit eden ayrıca içkiye düşkünlüğüyle bilinen Yezit, Karakoç'un mısralarında da zalimliğiyle yer almaktadır. “*Yezîd'in çölde edindiği kötü alışkanlıklarını sürdürmesi, bilhassa oyun ve eğlenceye düşkünlüğü halk tarafından yadırgandı ve eleştirilmesine yol açtı.*”²³¹

Çok zalim Haccac'lar çok Yezitler bilir tarih
 Dünyayı kana boğan çok itler bilir tarih
 Dünü olduğu gibi bugünü de unutmaz
 Maolar – Stalinler ve Hitler bilir tarih...²³²

²²⁸ Karakoç, *Vur Emri*, 63.

²²⁹ *Dini Terimler Sözlüğü*, 72.

²³⁰ Karakoç, *Yasaklı Rüyalar*, 61.

²³¹ Mustafa Çağrııcı, “Fil Suresi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1996, XIII, 69-70.

²³² Karakoç, *Yasaklı Rüyalar*, 183.

Karakoç'a göre tarih boyunca pek çok zalim pek çok kötü var olmuştur. Bu zalimler, kötüler kendileri yok olsa dahi kötülükleri ve zulümleri tarih boyunca var olacaktır.

2.8.6. Şeytan

Şeytan, “Allah’ın, “Âdem’e itaat et.” emrine karşı gelip isyan ettiği için ilahî rahmetten kovulan cinlerin inkârcı olanlarından gizli varlık.”²³³ şeklinde ifade edilmektedir.

Karakoç, insanlığın ezeli düşmanı sayılan ve her an bizimle bizi kandırma çabasında olduğunu düşündüğümüz fakat kendisini hiç görmediğimiz ve kendisini kılıktan kılığa girmekle bildiğimiz şeytan kelimesine şöyle yer vermiştir.

Şeytan ile bacı gelse yan yana
Bacı on beş madik atar şeytana
Pazarlık, gözyaşı sökmezse eğer
İftira bohçasını açar meydana.²³⁴

Karakoç, şeytan kelimesini kullanarak insanların şerrinden bahsederken şeytanın hilelerini akıllara getirip iftiranın da şeytansı bir oyun olduğunu vurgulamaktadır. Ona göre beşer türlü türlü oyunlara girer, roller yapar hiçbir şey elde edemezse de iftira atar ve her şeyi şeytana bağlayarak kendini aklamaya çalışır.

2.9. DİNİ KAVRAMLAR, LAFIZLAR, TERKİPLER

2.9.1. Hadis

Hadis, “Hz. Peygamber’in Kur'an-ı Kerim'den anladıklarını söz ve davranışlarıyla ifade etmesi.” şeklinde ifade edilir.²³⁵

Şu üçü güç sayan hesap uzmanı;
Şu fabrika küpü, sinek kovarı;
Şu yalan ustası, laf pehlivanı;
“Hadis, âyet benim” diyor, doğru mu?²³⁶

²³³ Dini Terimler Sözlüğü, 349.

²³⁴ Karakoç, Gerdanlık-1, 53.

²³⁵ Dini Terimler Sözlüğü, 113.

²³⁶ Karakoç, Kan Yazısı, 46.

Karakoç, hadislerin dinle alakası olmayanlar tarafından kendi çıkarları doğrultusunda kullanıldığını ifade etmektedir. Ayrıca bazı laf pehlivanları ve çıkarıcılar hadisleri kabul etmedikleri gibi toplumun hadislere olan inancını kullanarak dini sömürde bulunmaktadır.

2.9.2. Âyet

Karakoç'un şiirlerinde ayet, kelime olarak kullanılmasından ibarettir. Ayet bu şiirlerde surelerin içinde yer alan ilahi sözler anlamında kullanılmıştır. Karakoç, Allah'ı kabul etmenin bir yolu da peygamberimize inen ayetlerin kabulünden geçer anlayışıyla günümüz inkârcılarını kastetmiştir.

Şu üçü güç sayan hesap uzmanı;
Şu fabrika küpü, sinek kovarı;
Şu yalan ustası, laf pehlivarı;
"Hadis, âyet benim" diyor, doğru mu?²³⁷

2.9.2.1. Besmele ve Bismillah

Allah'ın Rahman ve Rahim olan adı ile anlamına gelen ve her işin başında söylenen Bismillahirrahmanirrahim ve ona verilen Besmele ve Bismillah isimleri²³⁸ Karakoç'un şiirlerinde de yer almaktadır. Besmele, "esirgeyen, bağışlayan, lütuf ve ihsanını eksiltmeyen" anlamlarıyla Allah'ın koruyuculuğunun kuşatıcı olması dolayısıyla önemlidir. Karakoç, beşik ve mezar kelimeleriyle doğum ve ölümü kastederken her işin Besmeleyle başlanması gerektiğini, insanların gaflette olduğunu vurgulamaktadır.

Alev sardı âlemi, uyanmayın daha siz;
Altta döşek yanıyor, üstte yorgan yanıyor.
Beşikler Besmelesiz, mezarlar Fatahasız,
Doğan insan yanıyor, ölen insan yanıyor.²³⁹

Karakoç, Besmelenin önemini akıllara getirirken insanların yalan söylemekten çekinmediğini hatta yalanlarına Besmeleyle başladığını dile getirmektedir. Hak ve adalet

²³⁷ Karakoç, *Kan Yazısı*, 46.

²³⁸ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 90.

²³⁹ Karakoç, *Vur Emri*, 19.

gözetmeyerek kul hakkını yiyenin, gözünü kırpmadan yalan söyleyenin Besmeleyi sözlerine alet ettiğini vurgulamaktadır.

Sormayınız, görmeyiniz canlarım
Hakkınızı yiyip yutan burada
Dinlisini, dinsizini dinlerim
Besmeleye yalan katan burada.²⁴⁰

Karakoç şiirlerinde Bismelenin bir başka ismi olan Bismillah kelimesini de kullanır. Karanlık aydınlar sözüyle aydınların gerçek manada aydınlanabilmesinin her işe Allah'ın Rahman ve Rahim olan adı ile başlamak manasına gelen Bismillah ile olabileceğini söyler.

Zifiri karanlık aydınlarımız
Evvelemlir Bismillah'tan korkarlar.
Ve çağdaş yaşamcı kadınlarımız
Gusül, abdest, Kiblegâh'tan korkarlar.²⁴¹

2.9.2.2. Elhamdülillah

Elhamdülillah yani âlemlerin yaratıcısına hamdolsun manasındaki şükür ifadesi Karakoç'un şiirlerinde de yerini alır. Hem Türk hem de Müslüman olmasına şükreden şair kulluğun en önemli vazifesini yerine getirir.

“Müslümanım, Türküm elhamdülillah
Bu yolda ölürüm” diyene kurban.
“Zalimlere mağlup etmesin Allah
Öç koymam alırım” diyene kurban.²⁴²

2.9.3. Fatıha

Yedi ayetten oluşan Kur'an'ın özü, özeti denilen²⁴³ Fatıha Kur'an'ın ilk suresi, sayılır.²⁴⁴ Halk arasında ölülerin ardından okunan, okunması tavsiye edilen ve bu sebeple bilinmesi gereken bu sure şairin şiirlerinde de kendisini göstermiştir. Ölümünden sonra

²⁴⁰ Karakoç, *Beşinci Mevsim*, 74.

²⁴¹ Karakoç, *Yasaklı Rüya*, 104.

²⁴² Karakoç, *Suları Islatamadım*, 30.

²⁴³ Reyhan Keleş, *Divan Şiirinde Lafzî Âyet ve Hadis İktibasları*, (Doktora Tezi), İslâm Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, 12

²⁴⁴ *Dini Terimler Sözlüğü*, 88.

edebi bir yaşamın olduğunu kasteden şair, insanın aslında ölümden sonrası için kendisini hazırlaması gerektiğini vurdular. Çünkü şaire göre asıl yaşam budur. Günümüz gençliğinin bî haber olduğu Fatiha suresi, insanın Allah’a ulaşmasının, esirgeyen ve bağışlayan ve de her şeyin sahibi olan eşsiz Allah’a şükretmesinin en etkili yoludur.

Öldükten sonra başlar hayatın ebedisi
Şehidin kefeninde kan izidir nakışlar
Fatiha’yı bilmeyen zamane müptedisi
Müfrit bir şamatayla cenazeyi alkışlar.²⁴⁵

Allah ile kul arasındaki gizli bir sözleşme olan Fatiha ölümden sonraki yaşamla adeta özdeşleşmiştir. Karakoç, günümüz gençlerinin cenaze esnasında ölünün ardından okunabilecek en etkili duayı bile bilmemesini ve Fatiha okumak yerine ölüyle dalga geçer gibi alkış tutmalarını eleştirmiştir.

Alev sardı âlemi, uyanmayın daha siz;
Altta döşek yanıyor, üstte yorgan yanıyor.
Beşikler Besmelesiz, mezarlar Fatihasız,
Doğan insan yanıyor, ölen insan yanıyor.²⁴⁶

Mezar taşlarında yerini alan Fatiha ile sonlanmayan ve taçlandırılmayan bir ölüm şair tarafından eleştirilmiştir. “Besmelesiz beşik, mezarsız Fatiha” cümlesiyle aslında varlığın ilk adımının Besmeleyle başlamadığı gibi son adımının da Fatiha ile bitmediğini vurgulamaktadır. Yani şaire göre her şey dini hassasiyetle başlayıp dini hassasiyetle bitmelidir. Aksi takdirde yanlış başlayanın yanlış sonlanacağı gibi amaçsız bir varoluş ve amaçsız bir yok oluş söz konusu olur. Bu tarz bir istek, bir dünya görüşü ve amaçlanmış bir yaşam tarzının Müslüman bir insana yakışmayacağını dile getiren şair bir Müslüman dini üzere yaşamalıdır görüşünü savunmaktadır.

2.9.4. Rabbenâ

Rabbena, “Rabbımız” anlamına gelen bu söz akıllara ayetlerden iktibaslar getirmekle birlikte Karakoç tarafından aslında bir söz oyunu olarak kullanılmıştır. Rabbena hep bana, her şeyi, kendisi için isteyenlerin, kendi çıkarını düşünenlerin durumlarını belirtmek için söylenen bir sözdür.

²⁴⁵ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 235.

²⁴⁶ Karakoç, *Vur Emri*, 19.

Hak adına halkı soyan zihniyet,
Kendi yavrusunu yiyen zihniyet,
"Rabbenâ, hep bana" diyen zihniyet,
Hissemizi, payımızı ne bilsin.²⁴⁷

2.9.5. Lâilâhe İllallah

“Lâilâhe İllallah” yani Allah’tan başka İlah yoktur sözü İslam’da Kelime-i tevhit olarak bilinir.²⁴⁸ Karakoç şiirlerinde “Lâilâhe İllallah” sözünü kullanarak inkârcıları eleştirir. Şiirde milliyetsiz kelimesiyle kültürüne, bağlı bulunduğu toplumun inancına ve değerlerine sahip çıkmayanların içinde bulunduğu durumu kastetmektedir.

Milliyet’siz... rûy-i zemin ülkesi
Kimi Lenin, kimi Mao halkası
İnkârcılık devrimcinin ilkesi
Lâilâhe İllallah’tan korkarlar.²⁴⁹

Karakoç bir gün herkesin Lailahe İllallah yani Allah’tan başka İlah olmadığı zikrini dile getireceğini ve Hz. Muhammed’in O’nun kulu ve elçisi olduğuna inanacağını söylemektedir.

Ve herkes Lâilâhe İllallah zikri ile
“Muhammed Resulullah-Şüphe Yoktur” diyecek.²⁵⁰

2.9.6. Maşallah

Karakoç’un şiirinde Maşallah kelimesi “Allah Korusun”, “Allah nazardan saklasın” gibi anlamlara gelir. Şair, insanların ölmesinden bahsettiği için Allah korusun anlamı daha baskındır. Şair bu kelimeyi tarizli bir şekilde kullanarak hem insanların maçı uğruna birbirini öldürmesini eleştirir hem de artık bu olayların son bulmasını temenni eder.

Okumuş cahiller sakar mı sakar...
Fikirsiz oğlanlar dünyayı yıkar.
Maşallah, bir maçtan kırk ölü çıkar
Bereket mi? Abo... Gole mi? Oho...²⁵¹

²⁴⁷ Karakoç, *Kan Yazısı*, 48.

²⁴⁸ *Dini Terimler Sözlüğü*, 201.

²⁴⁹ Karakoç, *Yasaklı Rüyalar*, 104.

²⁵⁰ Karakoç, *Vur Emri*, 35.

²⁵¹ Karakoç, *Vur Emri*, 251.

2.9.7. Lâhavle

Lahavle kelimesinin anlamı “Hz. Peygamber’in “Evrende mutlak anlamda gücün ve kuvvetin kaynağı yüce ve ulu Allah’tır.” anlamına gelen “La havle vela kuvvete illa billahi’l-aliyyi’l-azim.” biçimindeki övgü sözünün kısaltılmış biçimi.” şeklinde ifade edilmektedir.²⁵² Karakoç şiirlerinde Lahavle kelimesini kullanarak Allah’ın gücüne işaret etmektedir.

Adli tatil son buldu, akli tatil sürüyor
Lahavleler sıklaştı, sabır taşı çürüyor
Dün neyse bugün de o, yol aynı yordam aynı
Günah yüklü kervanlar aynı yolda yürüyor...²⁵³

2.9.8. İnşallah

Karakoç, şiirlerinde Allah izin verirse gibi bir manada kullandığı İnşallah kelimesine yer vermiştir. İnşallah kelimesini şiirlerinde sıkça kullanan şair eylemlerin gerçekleşmesinin Allah’ın izniyle olabileceğini savunur. Hatta Mevla’ya giden yolun bile Allah’ın iznine bağlı olduğunu söyleyen şair tam bir teslimiyet içindedir.

Muhammed Resuldür, Allah bir dedik;
Beş vakit dilimiz Mevla’ya gider.
Hazret-i Kur’an’ı rehber eyledik;
İnşallah yolumuz Mevla’ya gider.²⁵⁴

Karakoç, İnşallah kelimesinin sadece insanlar için geçerli olmadığını hissettirir. İnşallah yaz gelir sözüyle doğadaki eylemlerin de insan eylemlerinin olduğu gibi Allah’ın iznine bağlı olduğunu söyler. Bir yaprağın kıpırdamasından bir nehrin taşmasına, bir yağmur damlasının toprakla buluşmasından yeri göğü sallayan bir depreme kadar doğadaki her şeyin var veya yok olması, başlaması veya bitmesi Allah’ın iznine bağlıdır.

Bu yurdun selametine
Azmi elden koyma yine.
Dayan milliyete, dine,
İnşallah, yaz gelir.²⁵⁵

²⁵² Dini Terimler Sözlüğü, 214.

²⁵³ Karakoç, *Gerdanlık-3*, 129.

²⁵⁴ Karakoç, *Vur Emri*, 38.

²⁵⁵ Karakoç, *Vur Emri*, 115.

Karakoç, İnşallah kelimesini bir dua olarak kullanır. Zalimleri Allah’a havale eden ve onların cezalandırılmasını dahi Allah’ın iznine bağlayan teslimiyet, şairin şiirlerinde kendini ortaya koyar.

Zalim pençesinde acı çektikçe
Azminiz artar azalmaz inşallah!
Bayramlarda gözyaşınız aktıkça
Bedduanız yerde kalmaz inşallah!²⁵⁶

2.9.9. Allahü Ekber

Karakoç, şiirlerinde “Allahü Ekber” kelimesini dilinden hiç düşmeyen bir kelime olarak kullanır. Şairin şiirinde Allah en büyüktür manasında kullanılan Allahü Ekber ezanının da ilk kelimesidir. Şair bu kelimeyi her daim kullanmanın önemini vurgular. Çünkü Allah her şeyin yaratıcısıdır. İnsanların gözlerinde büyüttükleri, ulaşmak için uğruna değerlerinden bile vazgeçtikleri her şeyden daha büyüktür ve her şeyin sahibidir.

Allahü Ekber’dir şarkımla türküm
Adl’ile yoğrulur mukaddes mülküm
Ölüme çağırsa imanım, ülküm
“Koşarak gelirim” diyene kurban.²⁵⁷

2.9.10. Vallahi

Vallahi kelimesi genellikle güven kazanmak amaçlı kullanılan bir yemin kısaltmasıdır. Yaptığı ya da yapacağı işe Allah’ı şahit tutmak manasındaki Vallahi kelimesi şairin şiirlerinde de yer alır. Şair bu yolla cümlelerini Allah’a dayandırmakta ve insanlarda bir güven duygusu oluşturmaktadır.

Doğruyum, masumum amma ne çare
Kudretim, yetmiyor, oldum biçare
Vallahi kimseye etmem müdara
Senin rahmetine sığınıyorum.²⁵⁸

Karakoç, üzengi ve palangadan korkuyoruz cümlesini Vallahi kelimesiyle insanlar nezdinde bir güvenceyle sunmuştur. Halk arasında da yaygın olan bir kullanımdır.

²⁵⁶ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 197.

²⁵⁷ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 30.

²⁵⁸ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 54.

İnsanlar karşılarındaki insanları inandırabilmek için türlü güven içeren yeminlere başvurmak zorunda kalırlar. Çünkü günümüz dünyasında güven en önemli iletişim problemlerinden biridir. İnsanların birbirlerine güvenmemesi yemin kavramını ön plana çıkarmıştır.

Kurtlar kuzuya döndü, kuzular güvercine
Vallahi üzengiden, palandan korkuyoruz...²⁵⁹

2.9.11. Alimallah

Karakoç, şiirlerinde alimallah kelimesini kullanarak “Allah bilir” manasını hissettirir. Bu yolla anlatımına güç kazandıran şair şaşırانların ne derece şaşırdığını vurgular.

Kıvamında tutmazsa seçmen oy ölçüsünü
Öğrenir az zamanda kendi boy ölçüsünü
Uyur kokulu rüya, uyanır kâbus görür
Şaşırır alimallah hafta ay ölçüsünü.²⁶⁰

Karakoç, şaşarız alimallah sözüyle alimallah kelimesini bilginin asıl sahibi anlamındaki âlim olan Allah anlamında kullanmıştır. Allah her şeyin sahibi olduğu gibi bilginin, ilmin de sahibidir. Bu sebeple O, her şeyi gören ve bilendir. Her şey onun ilmi neticesinde var olmuştur.

Ağustosta eseriz, yağarız alimallah
Milyonları katrede boğarız alimallah
Güneşe ve gündüze kapatır kapıları
Her gece yıldız yıldız doğarız alimallah.²⁶¹

Karakoç şiirinde yağarız alimallah sözüyle Allah’ın da güç ve kuvvet vermesiyle kendilerinin de güç ve kuvvet kazanacağını dile getirir. Gücün de sahibi olan Allah, dilerse dilediğine güç de nasip eder.

²⁵⁹ Karakoç, *Parmak İzi*, 21.

²⁶⁰ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 251.

²⁶¹ Karakoç, *Gerdanlık-3*, 66.

2.9.12. Zikrullah

Zikrullah kelimesinin Allah'ı anma, ibadet etme en bilinen anlamları olmakla birlikte Allah rızasını kazanma anlamı vardır.²⁶² Karakoç, zikrullah gömleğini giymek sözüyle Allah'ın rızasına kavuşmak ve bunu ruha işlemek manasını dile getirir. Şair Allah rızasını kazanmak kelimesini sınırlamamıştır, başlangıçtan haşre kadar olan iyi amellerin hepsini kastetmiş olabilir.

Cihat bize bayram, düğün
Ta doğuştan haşre değin.
Her an Zikrullah gömleğin
Giyeceğiz suç olsa da.²⁶³

2.9.13. Eyvallah

Eyvallah kelimesinin pek çok anlamı olmakla birlikte aslı Allah razı olsun, doğrudur anlamlarındadır.²⁶⁴ Karakoç'un şiirlerinde ise genellikle emrin olur, baş üstüne gibi anlamlarda kullanılır. "Ne yapsa eyvallah" sözüyle şair her şeye evet dediğini dile getirir. Bunun yanlışlığından söz eden şair, bu yolun sonunda halimizin kötü olacağını vurgular.

Ne yapsa 'eyvallah' ne dese 'hay hay'.
Hep böyle giderse sonumuz vay vay.
Dava dosyamızı sünepe bir tay
Yer, yer amma gardaş, anlayan hani?..²⁶⁵

Her türlü haksızlığa karşı susmak, beşerden gelen her şeye eyvallah diyerek bunu sineye çekmenin olumsuz sonuçlar doğurabileceği vurgulanmaktadır.

Erkekliği bilemedik
El öptük, eyvallah dedik.
Tekmeyi eşekten yedik
Kabahat palanda kaldı.²⁶⁶

²⁶² *Dini Terimler Sözlüğü*, 400.

²⁶³ Karakoç, *Vur Emri*, 26.

²⁶⁴ *Dini Terimler Sözlüğü*, 82.

²⁶⁵ Karakoç, *Vur Emri*, 137.

²⁶⁶ Karakoç, *Vur Emri*, 198.

Karakoç, “el öptük eyvallah dedik” sözüyle baş üstüne, emriniz olur manalarını kasteder.

2.9.14. Fîsebilillah

Karakoç şiirlerinde Fisebilillah kelimesini “Allah yolunda, Allah uğrunda” manasında kullanır. Emeğimiz ve aşkımız Allah uğrunda diyen şair ayrıca bunu Allah’tan başka kimsenin bilmesine gerek olmadığını söyler.

Menfaat kimliğimiz yoktu o zamanlar
Emeğimiz fisebilillah
Aşkımız fisebilillah
Bilmeyenler bilmesin dostum
Biliyor yüce Allah.²⁶⁷

2.9.15. Aleykümselâm

Karakoç şiirinde öncelikle kendisine verilen “Selamünaleyküm”e “Aleykümselâm” yani barış, huzur ve güvenlik üzerinize olsun²⁶⁸ diye karşılık verir.

Önce selâmına, Aleykümselâm!
Şiirli mektubu aldım, bilesin.
Borçlu kul koymasın cihanda Mevlâ'm;
Yazıp cevabını saldım, bilesin.²⁶⁹

2.10. İBADET İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

İbadet kelimesi, Karakoç’un şiirlerinde dinin gerektirdiği emir ve yasaklara uyarak kulluk görevini yerine getirmek amacıyla yapılan davranışlar manasında genel anlamıyla kullanılmıştır.

İbadetle küfrü karıştırmak revâ mı?
Kırlangıçla kuzuyu yarıştırmak revâ mı?
Suçluların suçunu cezasız bırakarak
Zalim ile masumu barıştırmak revâ mı?²⁷⁰

²⁶⁷ Karakoç, *Parmak İzi*,19.

²⁶⁸ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 21.

²⁶⁹ Karakoç, *Kan Yazısı*,90.

²⁷⁰ Karakoç, *Gerdanlık-1*,155.

Karakoç, ibadet kelimesiyle tüm kulluk görevlerini ima etmiştir. İbadet ile küfrü karıştırmamak gerek diyen şair, ibadeti Allah'ın emir ve yasaklarına uyarak Allah'a ortak koşmamak olarak tanımlamıştır.

Nefsi emaresine taban sensin sen
İbadette bile rol yapan sensin sen
Bilemem seni nasıl tarif etsem ki
Haktan ve hakikatten taban sensin sen.²⁷¹

Karakoç, nefsin sınırlarını kişinin kendisinin çizebileceğini, nefsin kontrol altına alabilmek için nelerden vazgeçebileceğini, nelere katlanabileceğini ve iradesinin kuvvetini ancak kendisinin ayarlayabileceğini vurgular. Şair, hakkın ve hakikatin de nefis gibi kişinin kendisine bağlı olduğunu ve kişinin yaşamına uygulayabildiği ölçüde hakka ve hakikate ulaşabileceğine dikkat çeker. Karakoç, ibadet ile rol yapmak kelimelerini bir arada kullanarak ibadeti kulluk görevleri olarak tanımlamanın yanı sıra ibadetteki samimiyet duygusunun önemini de vurgulamıştır. Şaire göre ibadet insanın en samimi duygularıyla olmalıdır aksi takdirde bu ibadet değil, rol yapmak olacaktır.

2.10.1. Namaz ve İlgili Kavramlar

2.10.1.1. Namaz

Namaz “*Tekbir ile başlayıp selam ile son bulan, Hz. Peygamber’in yapıp öğrettiği belirli fiil, söz ve dualarla yerine getirilen ibadet.*” anlamında Farsça bir kelimedir.²⁷²

Garibanlar gaz bulamaz,
Karanlıkta kılar namaz.
Gece bitmez, sabah olmaz
Çıradan utanan benim.²⁷³

Karakoç şiirinde namaz kılmanın yasaklanmasına eleştiride bulunur. Bunun birtakım insanlar tarafından kasıtlı olarak yapılmasına değinir.

Namaz kılmak yasak amma,
Papa girer eyler dua.
Kim laik derse buna,
‘Piç’ değil mi gardaş?²⁷⁴

²⁷¹ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 177.

²⁷² *Dini Terimler Sözlüğü*, 281.

²⁷³ Karakoç, *Vur Emri*, 175.

²⁷⁴ Karakoç, *Vur Emri*, 237.

Namaz kılmayı yasaklayan zihniyet laikliğe sığınsa da papanın eylemlerine karşı çıkmaz. Şair bu zihniyete sahip kişilerin bu tutumuna karşı çıkar. Kişilerin fikir beyan etme, ibadet etme gibi en doğal haklarının ve özgürlüklerinin sadece İslam dünyası için yok sayılmasına karşı çıkmıştır. Şaire göre bu hak diğer dinlerde, toplumlarda nasıl saygıyla karşılanması gerekiyorsa bu saygı Müslümanlar için de geçerli olmalıdır.

Her takvim altın harfle yazacak sinesine
“Vakti namaz” diyecek, “Vakti sahur” diyecek.²⁷⁵

Karakoç, şiirinde vakti namaz kelimesiyle namazın vakitli bir ibadet olduğunu yani belli kurallar taşıdığını ve bu kurallara uyulması gerektiğini dile getirmektedir.

2.10.1.2. Bayram Namazı

Bayram namazı, bayram sabahlarında sabah namazından kısa bir süre sonra kılınan ve bayramı başlatan namazdır. Bayram namazı yılda iki defa kılınan bayramın habercisi olan bir namazdır. Türk milleti her ne şartta olursa olsun bu namazı topluluk halinde kılmaya ve sonrasında bayramlaşmaya özen gösterir. Karakoç, her türlü zorluğa rağmen bu zorluktan kaçmayan ve bu zorluklara rağmen Türk askerinin Namaz Dağı’nda kıldığı bayram namazından bahsetmektedir.

Bugün bayram sabahıdır yüzbaşım
Günlerden 9 Şubat
Keser dağların dondurucu ayazı
Ya takiptesin ya siperde
Kılnamıyor, biliyorum
Namaz Dağı’nda bayram namazı...²⁷⁶

2.10.1.3. İkinci ve Kuşluk Namazı

Karakoç’un şiirlerinde yer alan kuşluk vakti sabah ile öğle arasındaki vakittir. Güneşin doğmasıyla yani kerahet vaktinin bitmesiyle başlayan bir vakittir. İkinci vakti bilindiği üzere adıyla anılan bir vakit namazıdır. Öğlen ile güneşin batması arasındaki bu namaz süresine ikinci adı verilir.²⁷⁷

²⁷⁵ Karakoç, *Vur Emri*, 34.

²⁷⁶ Karakoç, *Yasaklı Rüya*, 111.

²⁷⁷ *Dini Terimler Sözlüğü*, 171.

Her kuşluk vaktine, her ikindiye
 Bölerim gölgemi üçe, ikiye
 Eli boş bebekler oynasın diye
 Armağan veririm kendi gölgemi.²⁷⁸

2.10.2. Abdest ve Gusül

Karakoç, pek çok ibadetin olmazsa olmazı abdest ve gusüle de değinmiştir. Abdest kelimesinin manası düşünüldüğünde maddi ve manevi temizlik²⁷⁹ akla gelir. Şair de şiirinde namaz kılmanın bir şartı olan abdest kelimesinin maddi ve manevi bir temizlik olduğunu dile getirir. Ayrıca şiirde üzerinde durulan nokta manevi temizliktir. Kişi her ne kadar bedenini temizlese de ahlakını, değer yargılarını, vicdanını yani kısacası manevi temizliğini gerçekleştirmezse amacından sapmış olur.

Domuz celeplerine her kim misafir olur
 Yemek yediği kaplar altın ve safir olur
 Ki adam abdest alsa, namaz kılsa da hava
 Midesini dolduran kebaptan kâfir olur...²⁸⁰

Şairin şiirinde kullanılan gusül kelimesi şiire göre yıkanma ve genel temizlik anlamına gelmektedir. Şair şiirinde bu kelimeyi kullanarak bir yandan bazı aydın geçinenlerin gusül ve dine olan bakış açılarını ortaya koymuştur.

Zifiri karanlık 'aydın'larımız
 Evvelemin Bismillah'tan korkarlar.
 Ve 'çağdaş yaşamcı' kadınlarımız
 Gusül, abdest, kıblegâh'tan korkarlar.²⁸¹

2.10.3. Mescit, Cami, Mihrap, Minber, Minare, Mahya

Mescit ve cami: “İçerisinde beş vakit namaz, cuma ve bayram namazlarının kılındığı Müslümanların ibadet yeri, cami, namazgâh” anlamlarına gelmektedir.²⁸² Türk toplumunda içinde ibadet edilen küçük yerlere mescit, büyüklerine de cami denir.

²⁷⁸ Karakoç, *Beşinci Mevsim*, 13.

²⁷⁹ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 8.

²⁸⁰ Karakoç, *Gerdanlık-3*, 143.

²⁸¹ Karakoç, *Yasaklı Rüyalar*, 104.

²⁸² *Dini Terimler Sözlüğü*, 52.

Dilimizde duayı gör, gözümüzde yaşa bak
Kör şeytanı kovmak için attığımız taş a bak
Cami, mescit, çeşme, köprü yaptığımız işe bak.²⁸³

Şair şiirinde cami ve birlik kelimesini bir arada kullanarak caminin namaz kılınacak yer olma dışında insanları birleştirme işlevinin de olduğunu vurgular.

Yırtılıp atılmaz tarih sepete!
Birlik oldu camide ve cephe;
Kore'de, Kıbrıs'ta, Kocatepe'de
Kardeşiz, tek vücut, tek bir milletiz.²⁸⁴

Mihrap ve minber caminin bölümlerindendir. İmamın namaz kıldırmak için seçtiği oyuk köşeye mihrap; hutbe okuduğu yere ise minber adı verilir.²⁸⁵ Şair şiirinde hem minber hem de mihrabın yanlış insanlar aracılığıyla kullanıldığını ve bunun da din ve kültürün yok edilmesine sebep olduğuna değinmiştir. Şaire göre bizi bize bağlayan, bizi bir arada tutan ve tek vücut olmamızı sağlayan en önemli mekânlardan biri cami biri cephedir. Türk milleti bu iki mekânın hassasiyetine önem vermelidir.

Köyün “ali kıran baş keseni” o
Minberde, mihrapta haç deseni o
Çok aldattı, çok kullandı seni o
Türküne, şarkına tecavüz etti²⁸⁶

Karakoç, şiirinde minare ve kubbe kelimesini de kullanmıştır. Camilerde müezzinin ezan okumak için çıktığı ince kule biçimindeki yere minareler, ezanın tüm insanlar tarafından duyulabilmesi için yapılmıştır.

Ezanlar buz tutmuş minarelerde!
Yaylalar dermiş ki: Töremiz nerde?
Yolların hasretle bittiği yerde
Her dağ yamacında bir mezar üşür.²⁸⁷

Şair minarenin işlevini yitirmesinden korkar. Çünkü ezan sesini buza benzetir ve böylelikle ezanın minare dışına çıkmadığını, gönüllere dokunmadığını kasteder. Şaire göre insanların gönlünü ısıtacak olan dini birliktir. Aksi takdirde dini birliğin olmaması kültür birliğini de yok eder. Zamanla gelenek ve göreneklerini bilmeyen nesillerin yetişmesi ve kültürel yozlaşma söz konusu olacaktır.

²⁸³ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 93.

²⁸⁴ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 38.

²⁸⁵ *Dini Terimler Sözlüğü*, 247.

²⁸⁶ Karakoç, *Yasaklı Rüyalar*, 57.

²⁸⁷ Karakoç, *Vur Emri*, 12.

Sebilller akıyor orda, kuşlar gözyaşı dökmekte
Minareler boyun bükmüş, kubbeler yere çökmekte
Dağlar uyanıyor artık, zorbalara korku-telaş
Besbelli Bosna'ndan Çin 'e isyan şafağı sökmekte.²⁸⁸

Mahya: “Birden çok minaresi bulunan camilerde özellikle ramazan aylarında Minareler arasına yazılan dinî içerikli ışıklı yazı.” anlamındadır.²⁸⁹ Ramazan aylarının vazgeçilmezi olan mahyalar hem şehre hem camilere fiziksel güzellikler katar. Fiziksel güzelliklerin yanı sıra manen de insanlara ramazan iklimini yaşatır.

Metrûk manastırlar ihya olmakta
Hüzün, camilere mahya olmakta
Yâdlar başımıza kâhya olmakta
Oy güzel vatanım, oy Anadolu...²⁹⁰

Şair şiirinde mahya ve hüzn kelimesini bir arada kullanarak o güzelliğin artık insanlar tarafından anlaşılmamasını ve insanların dine ve de camilere değer vermemesini eleştirir.

2.10.4. Mabet

Mabet ve aşk kelimelerini bir arada kullanan Karakoç, Allah'a duyulan aşkın büyüklüğünü vurgulamıştır. Mabet bazen fiziksel mekân olarak kullanılırken bazen de manevi bir mekâna işaret edebilir. İnsanı diğer varlıklardan ayıran akli ve duygularının bir arada olmasıdır. İnsan akli kadar duygularıyla da kararlar verebilmektedir. İşte insanı insan yapan bu çok yönlülük bazen insani duyguların manevi olarak saklanması, gizli tutulmasına sebep olmaktadır. İnsanın herkesten gizlediği, başkalarıyla paylaşmaya korktuğu gizli ve kutsal duyguları, değerleri halk arasında mabet olarak da anılmaktadır. Şair şiirinde mabet kelimesini ibadet edilen yer anlamında kullanmıştır.

Ezelde ebedde aşkı gördüm ben
Mezarda mabette aşkı gördüm ben
Gazapta rahmette aşkı gördüm ben
Aşk ile karıldım doğmadan önce.²⁹¹

²⁸⁸ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 169.

²⁸⁹ *Dini Terimler Sözlüğü*, 228.

²⁹⁰ Karakoç, *Parmak İzi*, 37.

²⁹¹ Karakoç, *Dosta Doğru*, 131.

2.10.5. Ezan

Karakoç'un şiirlerinde ezan kelimesi, İslam dininde namaz vaktinin geldiğini belirten ve insanları camilere çağıran bir işlevle karşımıza çıkar. Şair, ezan ve nur kelimelerini bir arada kullanarak ezanın insanlar açısından önemine değinmiştir.

Anadolu Türk'tür, Türk'ündür elbet
Yağsın ezanlardan nur demet demet
Minareler kalem gökyüzü senet...
Uyan bağı yanık kâtibim uyan.²⁹²

2.10.6. Kible

Karakoç, şiirinde kible kelimesini namaz sırasında yönelinen doğrultu anlamında kullanmıştır. Bu doğrultu Kâbe'dir. Şair kiblenin gerçek manada değişmeyeceğini fakat insanların farklı yollara saparak sapkınlaşabileceğini vurgulamak istemiştir.

Zorbaya rüşvettir "Nur ol, çok yaşa"
Mabutlar, kibleler değişti hâşâ
İnsanın kâğıda, demire, taşa
Secdeye vardığı çağda yaşadık.²⁹³

2.10.7. Dua

Karakoç, şiirinde dua kelimesini yalvarma ve yakarma manasında kullanmıştır. Şair duanın sadece ve sadece yaratıcıya samimiyetle yapılabileceğini vurgulamıştır. İnsanın yaradılıştan merhamete, iyiliğe, dürüstlüğe, yaratılma hissine ve yaratıcıya duyulan saygıya sahip olduğunu dile getiren şair duanın önemine dikkat çeker.

Sevaba sebeptir çekilen çile;
Yoğrulmuş mayamız merhamet ile
İyilik dileriz düşmana bile...
Duada elimiz, Mevlâ'ya gider.²⁹⁴

²⁹² Karakoç, *Vur Emri*, 24.

²⁹³ Karakoç, *Gökçekimi*, 21.

²⁹⁴ Karakoç, *Vur Emri*, 39.

2.10.8. İmam

İmam, “*Camilerde cemaate namaz kıldırın ve başta Kur'an-ı Kerim bilgisi olmak üzere diğer İslami ilimlere sahip kişi.*”²⁹⁵ anlamındadır. Şair şiirinde imam kelimesini namaz kıldırın manasında kullanmıştır.

Ardıçlı dağlarda kar yama yama,
Pembe bir kızılık vurunca cama;
Camide cemaat uyup imama
Rabb’i için secde ettiği zaman...²⁹⁶

²⁹⁵ *Dini Terimler Sözlüğü*, 174.

²⁹⁶ Karakoç, *Vur Emri*, 99.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ABDURRAHİM KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİ'NDE MİLLÎ UNSURLAR

3.1 TÜRK KELİMESİYLE İLGİ OLAN UNSURLAR

3.1.1. Türk

Karakoç, şiirlerinde Türk kelimesine çok kez yer vermiştir. Türk kelimesi: *“Asya’nın doğu ucundan Doğu Avrupa’ya kadar uzanan çeşitli bölgelerde yaşayan ırki ve kavmi bakımlardan mütecanis topluluk. Bu topluluktan olan kimse, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan kimse.”*²⁹⁷ anlamındadır. Karakoç şiirinde Türk kelimesi aynı dava, aynı ülkü ve bir arada yaşama kelimeleriyle bir arada kullanılmış böylelikle dava birliği, ülkü birliği gibi anlamlar ortaya çıkmıştır. Ona göre omzumuzdaki bizi bir arada tutan dava yüküdür. Omzumuzdaki dava yükümüzü omzumuzdan indirdiğimizde Türklük bilincini kaybedebileceğimiz vurgulanır. Toplumu tek vücut yapacak olan iman ve ülkü birliğidir. Bunlardan herhangi bir sebeple vazgeçilmesi şair için mümkün değildir.

İndir omzundan dava yükünü,
Bırak, boş ver Türkmen’ini, Türk’ünü
Hatır için imanımı, ülkünü,
Sat dediler, satmam dedim ayrıldım.²⁹⁸

Karakoç, Türkmen, Türk gibi kelimeleri bir arada kullanarak bu kelimeleri soy bağıyla kullanmaktadır. Aralarında soy bağı alan Türk ve Türkmen kelimelerini soy açısından incelediğimizde: *“Son ilmi çalışmalar ve araştırmalar sonucu Türklerin beyaz ırka mensup bulundukları, yeryüzünde mevcut üç büyük ırk grubundan “Europid” adı verilen grubun “Turanid” tipine mensup bulundukları anlaşılmıştır. Tevrat’ta nakledilen bir rivayette ise Türk soyunun Hâm ve Sâm’dan değil, Yafes’ten türemiş olarak beyaz ırdan geldiği gösterilmiştir.”*²⁹⁹

Bilir misin gardaş Türk illerinde
Havada yıldızlar, dağda kar üşür.

²⁹⁷ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 782.

²⁹⁸ Karakoç, *Kan Yazısı*, 92.

²⁹⁹ Atilla Şimşek, *Türk Dünyası*, Tüdev Yay., Ankara 1998, 19.

Tutsak soydaşların türkülerinde
Dört mevsim ötede bir bahar üşür.³⁰⁰

Karakoç, Türk illeri kelimesiyle Türk bölgelerinde yaşayanların soydaş olduğunu dile getirmiştir. Türk kelimesiyle sadece Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayanlar değil Türk Dünyası'na mensup tüm soydaşlar kastedilmiştir. Yıldızların havada, karın dağda üşmesi Türklerin sayıca çokluğu fakat bir arada yaşamadığını akıllara getirir. Çok kalabalık bir nüfusa sahip olan Türk ırkının birlik içerisinde olamaması aynı gökyüzündeki yıldızların bir arada olup birbirlerine faydalarının olmaması gibidir. Bu sebeple yıldızların üşmesi gibi Türk toplulukları da zor duruma düşecektir. Karakoç, Türk ırkının dünya üzerinde yayıldığını kastetmiştir. Çünkü Anavatanımızın Orta Asya'dan, Hazar Denizi kuzeyinden İdil-Ural, Kafkaslar, Kıpçak Bozkırları (Deşt-i Kıpçak) ve Avrupa içlerine, diğer bir kolla Kuzeydoğu Sibirya, buradan Bering Boğazı üzerinden Amerika'ya kadar yayılmış olan Türk ırkı³⁰¹ olduğu söz konusudur.

Karakoç, tutsak soydaşlar kelimesini kullanarak Türklerin bağımsızlıklarına düşkünlüğünü akıllara getirir. Türkler bağımsızlıklarına önem vermekle kalmamış aynı zamanda dünya gücü haline gelmek için de mücadeleler vermişlerdir. Türkler arasından bazı devletler tarih boyunca bağımsızlık için mücadele vermiş bağımsız olmuştur fakat bazı Türkler özerk yaşasa dahi sosyal-ekonomik-mekânsal zorunluluklardan dolayı başka topluluklara bağlı yaşamışlardır. *“Bugün dünyada 7 Bağımsız, 13 Özerk Türkiye Cumhuriyeti'nin bayrakları gururla dalgalanmaktadır. 2 Özerk Türk bölgesi ile onlarca Türk topluluklarının bayraklarının özgürce dalgalanma sırası da gelecektir.”*³⁰²

Karakoç'a göre bazı Türk toplulukları türlü imkânsızlıklardan dolayı bağlı bulundukları diğer toplumlar tarafından tarih boyunca türlü işkencelere uğramışlardır. Hatta bu işkenceler şaire göre onların türkülerinde de yer almıştır. Türklerin bir olmaması, bu tür işkencelere birlik ve beraberlik içerisinde karşılık vermemesi, gökyüzünde birbirinden uzak yıldızlara benzetilmiştir. Şair, bu işkencelerin karşısında durulması gerektiğini vurgulamıştır.

Türk'sün, Müslümansın; dahası var mı?
Unutma bunları aman ha bacım.

³⁰⁰ Karakoç, *Vur Emri*, 73.

³⁰¹ Şimşek, *Türk Dünyası*, 7.

³⁰² Şimşek, *Türk Dünyası*, 7.

Senin ak yüzünden ak olmamalı
Dağda kar, külekte ayran ha bacım.³⁰³

Karakoç, Türk olmanın önemini vurgulamıştır. Türk ve Müslüman olmak şair için en önemli var olma şeklidir. Bu duruma şükredilmelidir. Hatta bundan daha iyi bir hal olmayacağı dile getirilmiştir. Türk olmanın insanda yarattığı his ve Müslüman olmanın mucizevî yönü birleşince var olmanın en mükemmel halini yaşayan bu insanlara kimlik ve kulluklarından dolayı müteşekkir olmaları gerektiğini vurgulamaktadır.

3.1.2. Türklük

Karakoç, Türklük kelimesiyle Türkçülüğü kastetmektedir. Türkçülük kelimesinin sözlük anlamı *“XX. asrın başına yaygınlaşan ırki ve kavmi değerleri ön plana alıp güçlendirmeyi hedefleyen akımdır.”*³⁰⁴ Türkçülük fikrinin temeli olan Türklük, şairin şiirlerinde dil birliği, fikir birliği, ülkü birliği, bayrak birliği, din birliği, mekân birliği, soy birliği gibi birliklerin bütünleştirici yönüdür. Türklük, ayırıcı değil birleştirici özelliği barındıran çizgilere sahip olan ve keskin hatlara sahip olmayan bu çizgileriyle soydaşlarını kapsayan bir çatı olarak kullanılmıştır. Şaire göre bu birliğin amacı Türk soydaşlarını bir çatı altında birleştirmektir. Türklük bilinciyle hareket eden Türkler tarih boyunca pek çok gücü elinde bulundurmuştur.

Bir haber dolaşır semada pul pul;
Kılınçlar bilensin, akın var Çin'e.
Yiğitler at sürer düşman içine;
Tarihe hükmeden bir ses duyulur;
- Vur! Türklük aşkına vur!³⁰⁵

Karakoç, tarihe yön veren, akından akına koşan Türk milletinin yiğitlerine seslenir. Günümüz düşmanlarının bu yiğitlerle tanışacağı günün geleceğini vurgular. Türklük aşkına vurun cümlesiyle Türkçülük akımına gönderme yapmıştır. Türkçülük akımı, bir ulusun kendine dönmesi anlamında hem çağın dinamiklerine uyması hem de ömrünü tamamlamış, fosilleşmiş sistemlerden vazgeçmesi³⁰⁶ olarak anlaşılmaktadır. Şair, Türklük aşkına sözüyle özünü özleyen, özünü düşleyen bir toplumu hayal etmiştir.

³⁰³ Karakoç, *Vur Emri*, 20.

³⁰⁴ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 782.

³⁰⁵ Karakoç, *Vur Emri*, 16.

³⁰⁶ Orhan Türkdoğan, *Türk Toplumunun Kültürel Dinamikleri*, Kum Saati Yay., İstanbul 2009, 88.

Ya., işte tarihin böyledir oğul!
Geçmişten hız alsın geleceğin de
Göster Türklüğünü tunç bileğinle
Bu dine bu ırka ve bu toprağa
Sataşmak isterse herhangi gâvur;
- Vur! Allah aşkına vur!³⁰⁷

Karakoç, yeni nesle şanlı Türk milletinin tarihinin şanını hatırlatır. “*Türkçülük, Türk milletini yüceltmek demektir.*”³⁰⁸ sözünden hareketle Türk milletinin geleceğine yön verecek olan bu gençliğe geçmişten hız almalarını, şanlı tarihlerini göz önüne alarak hareket etmelerini öğütler. Türk milletini yüceltmek amacıyla Türklük bilincini en güzel şekilde yaşatmaları gerekir. İlimde, bilimde, teknolojiye, savunma sanayi gibi askeri yönde gelişen ekonomide refah bir toplum idealine ulaşan bir Türk milleti için durmadan, yılmadan, korkmadan tarihine yaslanarak çalışan bir nesil hayal eder. Hatta bu nesle ülkemizi her türlü tehlikeye karşı korumayı, ülkemize maddi-manevi düşmanlık besleyen her türlü düşmanın karşısında yiğitçe durmayı ve uğurda gerekirse savaşmayı öğütler.

Kara pas bağlamış ozan dilleri
Ayıya in olmuş Bozkurt illeri.
Ulu Tanrısı’na açmış kolları
Kökü Türklük olan bir çınar üşür.³⁰⁹

Kökü Türklük olan çınar kelimesi aslında farklı anlamlara gelebilir. Şair burada Türk milletinin çok uzun yıllara dayanan köküne değinmiş olabileceken aynı zamanda Türklük fikrine de değinmiş olabilir. Kökü Türk milleti olan bu çınar birçok soydaşı bir arada tutan sağlam temellere sahip bir bütündür. Bu soydaşlar her ne kadar bağımsız olsalar da aslında bir bütünün benzer parçalarıdır.

3.1.3. Türkçe

Karakoç, şiirlerinde tarihe yön veren Türk milletinin en etkili iletişim yolu olan Türkçeye de yer vermiştir. Türkçe, “*Ural-Altay dil grubunun Altay koluna bağlı dil, Türk dili*”³¹⁰ olarak bilinmektedir. Şair, Türk dilinin önemine değinmiştir. Türkçe sevdalanmak Türk diline hassasiyetle bağlı olmayı ve ana dili korumayı ön plana çıkarır.

³⁰⁷ Karakoç, *Vur Emri*, 16.

³⁰⁸ Ziya Gökalp, *Türkçülüğün Esasları*, Olympia Yay., Kocaeli 2012, 27.

³⁰⁹ Karakoç, *Vur Emri*, 73.

³¹⁰ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 782.

Milletine adanan binlerce can, gönlünü İslam dinine kaptırmış ve bu aşkını başka bir aşk olan Türkçeyle anlatma sevdasına kapılmıştır.

Türkçe sevdalanan İslam'ca yanan
Adar milletine bir değil bin can
Yavuz Sultan Selim, Barbaros, Sinan
Susarsam hakkını helal etmesin.³¹¹

3.1.4. Türkmen

Karakoç, şiirinde Türklerin soy bağlarından olan Türkmenlere de yer vermiştir. Türkmen kelimesinin İslamiyet'le olan bağı bilinmektedir. “*Seyhun (Siriderya) boylarında oturan Oğuzlar arasında X. yüzyıldan itibaren İslâmiyet'in yayılması sonucu ortaya çıkan Türkmen tanımlaması, Mâverâünnehirli yerli Müslümanlar tarafından İslâmiyet'e giren Oğuzlar için gayri Müslim Oğuzlardan ayırt edilmek üzere kullanılmıştır. Türkmen adının yerlilerce “Müslüman Türk” anlamında yaygınlaşması bu addaki topluluğun İslâmiyet'i kabul eden ilk Türk kavmi olmasıyla ilgilidir.*”³¹²

İndir omzundan dava yükünü,
Bırak, boş ver Türkmen'ini, Türk'ünü
Hatır için imanını, ülkünü,
Sat dediler, satmam dedim ayrıldım.³¹³

Karakoç, Türk ve Türkmen kelimelerini dava yükü, iman ve ülkü birliği kelimeleriyle bir arada kullanarak Türkmen kelimesinin İslami yönünü ön plana çıkarmıştır. Şaire göre omzumuzdaki dava yükü var olduğu sürece Türklük ve Türkmenlik arasındaki bağ devam edecektir. Türklük ve Türkmenliğin bağlayıcı ortak yönleri olarak ortak dava bilinci, iman ve ülküyü kabul eden şair bu kavramların bizi biz yapan değerler olduğunu söylemek ister. Bağlayıcı unsur olan bu ortak paydaşlar Türk milletinin diğer Türk milletleriyle olan en sıkı bağlarıdır. Şair bizi biz yapan ve bizi bir arada tutan ortak değerler söz konusu olduğunda çıkar gözetmeden her ne sebeple olursa olsun bu değerlere sahip çıkılması gerektiğini vurgulamaktadır.

³¹¹ Karakoç, *Kan Yazısı*, 78.

³¹² Faruk Sümer, “Türkmenler”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2012, XXXI, 607-611.

³¹³ Karakoç, *Kan Yazısı*, 92.

3.1.5. Türkiye

Karakoç, şiirinde huzurlu Türkiye cümlesindeki Türkiye kelimesiyle günümüzde Anadolu olarak bilinen yani Türk milletinin yaşadığı coğrafyadan bahsetmektedir. Şair Türkiye kelimesiyle Türkiye Cumhuriyeti'ni kastetmiştir. *“Türkiye Cumhuriyeti eski dünya diye adlandırılan Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının düğüm noktasında, Asya'yı Avrupa'ya bağlayan bereketli topraklar üstünde yer almaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'ni oluşturan Anadolu ve Trakya'nın coğrafi konumu, tarih boyunca büyük uygarlıkların toplandığı bir merkez olmuştur.”*³¹⁴

Nineler, dedeler, masum bebekler,
Bizlerden Huzurlu Türkiye bekler;
Tutuşsun el- ele kızlar erkekler:
Kardeşiz, tek vücut, tek bir milletiz.³¹⁵

Şaire göre huzurlu bir Türkiye ninelerin, dedelerin, halkın ve de doğuştan masum olan tüm çocukların bir arada mutlu bir şekilde yaşadığı bir ülkedir. Kardeşçe, tek vücut halinde yaşayan bu milletin huzuru el ele mutlu mesut yaşamaktan geçer. Çocukların özgürce korkmadan oynayabildiği sokaklara sahip, gençlerin en güzel çağlarını yaşadığı ilim ve bilimle rahatça uğraşabildiği imkânlara sahip, nine ve dedelerin yalnızlaşmak zorunda kalmadığı ve halkın sosyal-ekonomik problemlerle boğuşmadığı bir ülkede huzurun olduğuna inanılır. Şair, huzurun kaynağı olarak insanları görmektedir. İnsanların birbirine anlayış, sevgi ve saygı gösterdiği bir ülkede huzur kendiliğinden var olacaktır. Ve nice zorluklar yaşayarak bize ülkeyi teslim eden büyüklerimiz bizden güzel ve mutlu, sakin ve huzurlu, gelişmiş ve refah bir toplum için çalışmamızı beklemektedir.

3.1.6. Türk-İslam

Karakoç, Türk- İslam tezine şiirinde yer vermiştir. Hatta bu teze baş koyduk sözüyle bu tezi sonuna kadar canı pahasına korumaya söz verdiğini ve de bu sözünü tutacağını dile getirmiştir. Türk-İslam tezi Osmanlı Devleti'nin son döneminde yıkılma tehlikesine karşı aldığı tedbirlerdendir. Dünyaya hükmeden ve pek çok toplumu barındıran süper güç haline gelmiş olan Osmanlı, duraklama, gerileme ve yıkılma dönemlerinde bu süreçlere sebep olan bazı problemleri tespit etmiş ve de bu problemlere yönelik tedbirler almıştır.

³¹⁴ Şimşek, *Türk Dünyası*, 29.

³¹⁵ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 50.

Bu tedbirlerin alınmasını hatta genişletilmesini öngören devletin yıkılmasını engellemeyi ve milleti bir arada tutmayı amaç edinen bazı görüşler ön plana atılmıştır. “*Osmanlı Devleti’nin “beka” sorununa yönelik olarak aydınların ve devlet adamlarının zihinlerinde var olan kurtuluş reçetelerini, Yusuf Akçura 1904 yılında Mısır’da yayınladığı “Üç Tarz-ı Siyaset” adlı ünlü makalesinde Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülük olarak özetlemişti.*”³¹⁶

Tezimiz Türk-İslâm böyle biline
Söz verdik, baş koyduk ülkü yoluna
Mao’nun p..çne, Marks’ın kuluna
Yılana, çayana gardaş mı deyim?³¹⁷

Osmanlı Devleti’nin yıkılmasını engellemek, sınırları içinde yaşayan azınlıkları ve de soy veya din bağıyla bağlı olan milletleri bir arada tutmak için uygulanacak olan Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülük gibi görüşler ön plana çıkmıştır. “*Türk İslam tezinde sınırlı sayıdaki istisnalar dışında Türkçü olarak bilinenleri de İslamcı olarak bilinenleri de Türklük ve Müslümanlık siyasetlerinin her ikisini birlikte savunuyorlardı. Aralarındaki fark, Türkçülerin İslamcılara göre Türklüğü çok daha belirgin biçimde vurgulamasıydı. İşte bu Türkçüler, ilk Türk-İslam Sentezcileri olarak değerlendirilmektedir.*”³¹⁸ Hem İslami yönü bulunan hem de Türklüğün özünü savunan Türk-İslam tezi şiirde de Türk ve İslam kavramlarını bir potada eritmek anlamında kullanılmıştır.

Ölünce uykular size revâ mı?
İhmaller, korkular derde devâ mı?
Türk-İslam davası basit davâ mı?
Uyan Hakkı’m, Ali’m, Habib’im uyan.³¹⁹

Karakoç, Türk-İslam davasının zorluğundan bahsetmiştir. Çünkü Türkler pek çok zorluğa rağmen, İslam’ın kalkanı ve kılıcı olarak İslam’ın yayılmasını ve büyümesini ve de İslam’da Türk kültürünün oluşmasını ve korunmasını sağlamıştır. Türkiye’nin ve İslam’ın "değişmez kültürel özünü" korumak ve gençleri bu yönde yetiştirmek gerekiyor. Bu bağlamda Türk-İslam sentezinin, İslam’ın dini ve kültürel değerlerini Türk

³¹⁶ Ahmet Selim Kadioğlu, “Türk-İslam Sentezinin Oluşum ve Gelişim Süreci”, *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 27, 2020, 3.

³¹⁷ Karakoç, *Vur Emri*, 108.

³¹⁸ Kadioğlu, *Türk-İslam Sentezinin Oluşum ve Gelişim Süreci*, 3.

³¹⁹ Karakoç, *Vur Emri*, 24.

milliyetçiliğinde ifade etmek isteyen muhafazakâr bir milliyetçilik anlayışını temsil ettiğini söyleyebiliriz.

3.1.7. Türk Birliği

Karakoç, Türkçülüğün temel taşlarından en büyük amaçlarından biri olan Türk birliğinin sağlanmasına gönderme yapmıştır. Şairin bahsettiği Türk birliği, Türkçülerin uzak ideali Turan adı altında birleşen Oğuzları, Tatarları, Kırgızları, Özbekleri, Yakutları, dilde, edebiyatta, kültürde birleştirmektir.³²⁰

Yanar Bosna-Hersek, Karabağ, Keşmir
Sonra Kıbrıs, Lübnan sayamam bir bir
Aklıma Abhazya, Urumçi gelir
Türk birliği kurulmayı bekliyor
Ölü dünya dirilmeyi bekliyor.³²¹

Osmanlı Jön Türklerinin savunduğu Türk milliyetçiliği anlayışı, milli bir kültür ve bu kültür aracılığıyla bütünleşmiş bir Türk milleti yaratılmasına dayanıyordu. Bu sayede Osmanlı Türkleri her bakımdan gelişmiş ve güçlü bir halk haline gelecek, böylece dağınık durumdaki tüm Türkler arasında kültürel birlik sağlanacaktı. Kültürel birlik, gelecekte sözde “Honghong” siyasi birliğinin de temeli olarak kabul edilir. Bir milletin coğrafi ve siyasi sınırlarla sınırlandırılmasına gerek olmadığını savunan Türk aydınları temelde Türklük anlayışını tam olarak kavrarlar. Birinci Dünya Savaşı sonrasında Osmanlı Devleti’nin yıkılmasıyla birbirine yakın olan Oğuz Türkleri arasında Türkler arasında kültürel birliğin sağlanabileceği iddia edilmiş ve Turanların sınırları daraltılmıştır. Turancılığın bütün Türkler arasında kurulabilmesi hayal iken, Oğuz Türkleri ile Türk-İslam birliği kurmak daha kolaydır.

3.2. MİLLİYETÇİLİK KAVRAMIYLA İLGİ OLAN UNSURLAR

3.2.1. Millet

Şairin kendini uğruna adadığı millet kavramının sözlük anlamına bakacak olursak “inanç, ortak tarih, dil, gelenek, kültür, ideal ve vatan birliği olan topluluk, kavim...”³²²

³²⁰ Ziya Gökalp, *Türkçülüğün Esasları*, 36.

³²¹ Karakoç, *Akıl Karaya Vurdu*, Ocak Yayınları, Ankara 1994, 18.

³²² Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 553.

gibi anlamlarla karşılaşırız. Bir doğrunun imanı birleşir, bir milletin imanı haline gelir çünkü millet aynılıkların toplandığı farklıların bütünüdür. İnsanların var olma çabası daha önemlisi varlığını sürdürebilme yeteneği gereği bir arada yaşamak ön plana çıkmış hatta zamanla bir zorunluluk halini almıştır. Dünyanın farklı bölgelerinde yaşayan insan toplulukları küreselleşen dünyayla birlikte önce küçük birlikler halinde yaşamaya başlamıştır. Savaş, göç, kıtlık, kuraklık, salgın hastalık gibi yaşamı zorlaştıran benzer sebepler insan kümeleri oluşturmuştur. Coğrafi, dil, din, ekonomik, soy, kan, evlilik gibi ortak paydaşların bir araya getirdiği insanlar, zamanla çoğalmış farklı ırkları farklı ırklar ise farklı milletleri oluşturmuştur.

Ben milletim uğruna adamışım kendimi
Bir doğrunun imanı, bin eğriyi düzeltir.
Zulüm Azrail olsa, hep Hakk'ı tutacağım
Mukaddes davalarda ölüm bile güzeldir.³²³

Her millet ortak paydaşlara sahip insan kümelerinden oluşmuştur. Çünkü “*millet bağımsız yurdu olan teşkilatlı bir topluluktur.*”³²⁴ Ve millet adı verilen bu teşkilata bağlı bu insan kümeleri şairin şiirinde bahsettiği gibi zaman zaman aynılıkları veya farklılıkları paylaşmaya, zaman zaman bunları hem kendi içlerinde hem de dışarıya karşı korumaya çalışmışlardır. Şaire göre millet olmanın gereğini korumak millet kavramının devamlılığını korumaktır. Her ne sebeple olursa olsun haksızlıklar karşısında susmamak, zulüm karşısında görmezden gelmemek lazım. Bir doğru bazen bir milletin kurtarıcısı olabilir. Çünkü millet maddi-manevi kendini oluşturanlardan beslenir.

Allah rızasıdır arzum, emelim!
Bu necip milleti ondan severim
Hazreti Muhammed (S.A.V) gerçek rehberim
Susarsam hakkını helal etmesin.³²⁵

Karakoç'un, bu necip milleti sevmesinin sebebi bu milletin Allah rızasını gözetmesi ve Hz. Peygamberi rehber olarak görmesidir. Şair aslında bu milletin diğer milletlerden farkına değinmiştir. Şair bu farklılıklara değinerek kendi milletine duyduğu sevgi ve güveni dile getirmiştir.

³²³ Karakoç, *Vur Emri*, 19.

³²⁴ Yüksel Mert- Cengiz Açıkgöz, *Büyük Türk Milleti*, Tutku Yay., Ankara 2010, 45.

³²⁵ Karakoç, *Kan Yazısı*, 78.

3.2.2. Milliyet

Karakoç, şiirinde milliyet kelimesini kullanmıştır. Milliyet, “*bir milleti diğer milletlerden ayıran unsurların toplamı ve aynı millete mensup olanların tamamı*”³²⁶ gibi anlamlara gelebilir. Her millet farklı olabilir çünkü “millet olmanın sonuçlarından biri de başka milletlere göre birçok özellikleri olmak, onlardan ayrılmak, onlara benzemek, bazen onların zıddı olmaktır. Bu benzemeyiş maddi ve manevi yönlerdedir.”³²⁷ Milletlerin dini, dili, rengi, soyu, sosyal-ekonomik durumları gibi pek çok farklı yönleri vardır. Aynı varlığa farklı isimler vermeleri, aynı duyguyu farklı şekilde dile getirmeleri, mutluluk, üzüntü, şaşkınlık gibi en temel duyguları bile farklı ifade şekilleri her milleti kendine has kılmıştır.

Milliyet’siz... rûy-i zemin ülkesi
Kimi Lenin, kimi Mao halkası
İnkârcılık devrimcinin ilkesi
Lâilâhe İllallah’tan korkarlar.³²⁸

Şair milliyetsiz kelimesiyle millet olmanın gereği olan ortak ülküyü, ortak inancı, ortak davayı, ortak görüşleri kaybetmekten bahsetmektedir. Özünü, bağlı bulunduğu toplumun kültür ve geleneğini inkâr edenlerin zamanla asimile olacağını yani milli kimliğini kaybedeceğini vurgulamaktadır.

Bu yurdun selametine
Azmi elden koyma yine.
Dayan milliyete, dine,
İnşallah, yaz gelir.³²⁹

Yurdun selameti için azimle çalışmanın önemini vurgulayan şair bu yoruculuğa dayanmamız gerektiğini ve güzel günlerin gelmesinin yakın olduğunu söylemektedir.

3.2.3. Vatan

Karakoç, şiirinde vatanın bir olduğunu söyleyerek vatan kavramının önemini vurgulamıştır. Vatan kelimesinin sözlük anlamına bakıldığında “*doğup büyüyen ve*

³²⁶ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 554.

³²⁷ Yüksel Mert- Cengiz Açıkgöz, *Büyük Türk Milleti*, 45.

³²⁸ Karakoç, *Yasaklı Rüyalar*, 104.

³²⁹ Karakoç, *Vur Emri*, 115.

üzerinde yaşanılan ülke, memleket, yurt”³³⁰ gibi anlamlarla karşılaşılır. Şair, vatan kavramının birleştiriciliği üzerinde durmuştur. Aynı bayrak altında aynı din, aynı dil, aynı değerlerin bir beden gibi bütün oluşturmalarını vatan kavramına bağlamaktadır. Çünkü vatan farklılıklara rağmen ortaya çıkan en değerli benzerliklerin ahenkle birleştiği bir beden bütünlüğüdür.

Allah bir, vatan bir, bayrak bir beden
Yanlış yola sapmayalım bilmeden!
Doğu, batı diye ayırmak neden?
Kardeşiz, tek vücut, tek bir milletiz.³³¹

Tarih boyunca milletler yaşadıkları toprakları, yurtlarını kutsal kabul etmişler ve bu toprakların başka milletlerin eline geçmesini önlemek için ordular oluşturarak savunmuşlardır. Yüz yıllarca milletler arasındaki savaşların en önemli nedenlerinden birinin milletlerin yaşadıkları toprakları alıp kendi topraklarına katma çabaları olduğu görülmektedir. Yeni yurt edinme, toprak kazanma gibi sebeplerin yanı sıra barınma-ekonomik ihtiyaçlarla birlikte elindekileri koruma gibi sebepler savaşlar çağının en önemli etkenlerindendir. Modern çağın yayılmacı politikalarının yanı sıra vatan edinme, vatani koruma içgüdüğü tarihin seyrini değiştirmiştir.

Vatan, insanın doğduğu, hayaller kurduğu, çocuklarını büyüüttüğü, üzerinde yaşadığı, barındığı, mesleğini icra ettiği, geçimini sağladığı, kendine güvende hissettiği, sığındığı gerekirse ölmeye razı olduğu, eceliyle öldüğü, gömüldüğü, en sevdiklerini emanet bıraktığı maddi olarak yaşam alanı manevi olarak duygu dünyasıdır.

Dün şehit kanıyla sulanan sensin
Bugün alkollere belenen sensin
Düşmandan sadaka dilenen sensin
Oy güzel vatanım, oy Anadolu...³³²

Vatan, yaşadığımız, doğduğumuz, iyi ve şanssız hayatlarımız, geçmişimiz, soluduğumuz ve soluduğumuz her şeydir. Vatan, bir millet için önemli bir konuma sahiptir. Çünkü Vatan, yaşadığımız, kökenlerimiz, iyi ve kötü yaşantılarımız, geçmişimiz, soluduğumuz her şeydir. Bu bakımdan önemli bir konuma sahiptir. Şair vatanına olan

³³⁰ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 799.

³³¹ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 50.

³³² Karakoç, *Parmak İzi*, 38.

sevgisini uğruna şehit olunabilecek, şehitlerin kanıyla sulanabilecek güzel vatanım sözleriyle dile getirmiştir. Vatana olan sevgisini dile getirirken bir yandan da günümüz şartlarının değiştirdiği insanların dünümüz insanların vatana duyduğu sevgi ve saygıyı göstermediğinden yakınmıştır.

3.2.4. Anadolu

Karakoç, Anadolu'dan istenen bir ülke olarak bahsetmiş böylelikle Anadolu kelimesine hem toprak parçası hem vatan anlamı katmıştır. Anadolu toprak parçası olarak ele alınabilir. Anadolu, “günümüzde Türkiye'nin Asya kesimindeki topraklarına verilen, Ortaçağ'dan beri çeşitli büyüklükte birimler için kullanılmıştır. Bazen bir idarî bölge, bazen da memleket için kullanılan bu adın içine aldığı alan da zamanla değişikliğe uğrayarak doğuya ve güneydoğuya doğru genişlemiştir. Anadolu adı henüz yaygınlaşmadan önce, aşağı yukarı aynı alan içinde kalan bölgeler için Küçük Asya (Asia Minor) adı kullanılıyordu.”³³³

Parçalanmak istenir bir ülke Anadolu'dur:
Şahlanır bir anda bin yıllık hınçlar;
Eser poyraz poyraz eğri kılınçlar,
Kütahya düzünde kelle savrulur...
-Vur! Toprak aşkına vur!³³⁴,

Karakoç, Anadolu'yu büyük mücadeleler neticesinde elde edilen ve bedeli her ne olursa olsun asla geri verilemeyecek olan bir Türk yurdu olarak görür. “Malazgirt Muharebesi Türk ve dünya tarihinin dönüm noktalarından birini oluşturur. Bu zafer sonunda, Bizanslıların bütün maddî imkânlarını kullanarak hazırladıkları büyük ordu dağıldığından daha sonraki yıllarda Türkler önemli bir direnişle karşılaşmadan Anadolu içlerine akarak kısa zamanda Ege ve Marmara kıyılarına kadar ilerlemişlerdir. Bu defa istilâ ve yağma amacı taşımadan fethettikleri toprakları vatan edinip Saltuklu, Mengüçüklü, Dânişmendli, Dilmaçoğulları, Ahlatşahlar, Yinaloğulları, Çubukoğulları ve Artuklu devletlerini kurmuşlardır.”³³⁵ Böylelikle Anadolu'nun Türk yurdu haline gelme

³³³ Metin Tuncel, “Anadolu”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1991, III, 106-109.

³³⁴ Karakoç, *Vur Emri*, 16.

³³⁵ Ali Sevim, “Anadolu”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, XXVII, 481-483.

noktasında önemli adımlar atılmıştır. Şiirde bahsedilen “bin yıllık hınç” kelimesi bu olaya bir göndermedir. Şair o dönemi akıllara getirmiş ve o mücadelenin zorluğu ve kutsallığını örnek göstererek milli şuuru ön plana çıkarmıştır. Malazgirt savaşında gösterilen kahramanlığın, vatan sevgisinin uzun yıllar sonra toprak aşkına tekrar canlandığını gerektiğinde düşmanın kellesinin alınabileceğini savunur.

Dün şehit kanıyla sulanan sensin
Bugün alkollere belenen sensin
Düşmandan sadaka dilenen sensin
Oy güzel vatanım, oy Anadolu...³³⁶

Karakoç, güzel vatanım diyerek Anadolu’yu uğruna canların feda olduğu gerekirse yine feda olmak için canların sırada beklediği vatan olarak görmektedir. Vatan bilincinin önemine değinen şair çağın değiştiğini kültürel yozlaşmayla birlikte alkol vb. kötü alışkanlar neticesinde toplumun vatan bilincini kaybetmesinden duyduğu endişeyi dile getirmektedir.

3.2.5. Bayrak

Karakoç, şiirinde bir milletin, bir devletin en önemli simgesi olan bayrak kelimesine yer vermiştir. Bayrak kelimesi sözlükte: “*Bayrak: Bir milletin varlığını, bir devletin hâkimiyetini temsil eden askerî veya benzeri bir müessesenin renklerini, alâmetlerini taşıyan bir gönderin veya bir mızrağın ucunda dalgalanacak şekilde asılan sembol, işaret, şey, râyet, sancak, alem*” olarak tanımlanmaktadır.³³⁷

Yüklenir bir ülke oymak ve avul,
Sel olur ordular, batıya akar.
Uçar elden ele bozkurtlu bayraklar.
Emreder bir başbuğ sade ve vakur:
-Vur! Bayrak aşkına vur!³³⁸

Şair oymak, avul, ordu, başbuğ ve bayrak kelimelerini bir arada kullanarak bayrağın bir milletin en önemli alametlerinden biri olduğunu vurgular. Tarih boyunca Türk milleti defalarca bağımsızlık mücadelesi vermiş her şartta bayrağın kutsallığını korumuştur. Çünkü bayrak bir milletin bağımsızlık göstergelerindendir. “*Türk milletinin soyunu,*

³³⁶ Karakoç, *Parmak İzi*, 38.

³³⁷ *Örneklerle Türkçe Sözlük*, Millî Eğitim Bakanlığı Komisyon Yayınları: 2798,1, İstanbul 2004, 276.

³³⁸ Karakoç, *Vur Emri*, 16.

*tarihsel kökenlerini ve kültürel niteliklerini sembolize eden bayrak ve sancaklara, Türk milletinin hakikaten çok büyük değer ve mana verdiklerini tarihî kaynaklarda açıkça görmek mümkündür. Zira tarihin her devrinde Türk milleti devletsiz, vatansız ve bayraksız yaşamamıştır. Türk milletinin bütün fertleri, canlarından aziz bildikleri vatan ve bayrak sevgisi konusunda dün olduğu gibi bugün de oldukça hassastır. Türk devlet felsefesinde istiklâlin sembolü olan bayrak, aynı zamanda milletin din ve vicdan özgürlüğüdür, iffet ve namusudur.”*³³⁹ Şair “bayrak aşkı” kelimesiyle toplumun canı pahasına bayrağa duyduğu ulvi sevgiden bahsetmektedir. Tarih boyunca nice kahraman bağımsızlığın, özgürlüğün temsili olan bayrağın ülkemizde özgürce dalgalanabilmesi için büyük mücadeleler vermiş, hiç düşünmeden canını vermiştir.

3.2.6. Toprak

Karakoç, şiirinde Anadolu, ülke, şahlanmak, kılıç, toprak kelimelerini bir arada kullanarak bir vatan algısı oluşturmuştur. Toprak parçası tarih boyunca toplumların en büyük mücadele amaçları olmuştur. Pek çok toplum uğruna nice kan dökülen savaşlar neticesinde toprak kazanmak, yeni yurtlar edinmek ve edindikleri kutsal toprakları korumak için zor süreçler geçirmişlerdir. Toprak, “*insanın üzerinden yaşadığı ve ona bağlı olduğu temel unsurdur. Mitolojide dünyanın yaratılışının bir unsuru olarak toprak görülmüştür. İnsanın hikâyesi, topraktan geldik toprağa gideriz felsefesiyle şekillenmiştir. Öyle ki bu felsefe insanın toprakla ilişkisinde et ile tırnak şeklini almasına neden olmuştur.*”³⁴⁰

Parçalanmak istenir bir ülke Anadolu'dur:
Şahlanır bir anda bin yıllık hınçlar;
Eser poyraz poyraz eğri kılınçlar,
Kütahya düzündeki kelle savrulur...
-Vur! Toprak aşkına vur!³⁴¹

Şair toprak kelimesiyle üzerinde yaşadığımız toprak paçasını yani sınırları fiziksel olarak çizilebilen bir vatani kastetmiştir. Anadolu, Türklerin yaşadığı toprak parçalarının

³³⁹ Mahmut Enes Soysal, “Tarihsel Süreçte Bayrak ve Sancaklarımız”, *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 42, 2010, 209-239.

³⁴⁰ Yunus Arifoğlu, “Toprak ve İnsan: Birkaç Edebi Metinde ve Avesta’da Toprağın Yansıması”, *AÇÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, (2019), 54.

³⁴¹ Karakoç, *Vur Emri*, 16.

bütünü olarak düşünülürse bu toprak parçalarını ayırmak, Anadolu'yu parçalamak isteyenlere karşı vatani korumak, toprağa sahip çıkmak gerekmektedir. Şair bu konuda hassas olmamızı vurgulamaktadır.

Alperen gaziler, ulu sultanlar
Eğlenceye daldık... Unuttuk sizi.
Bin yıldır toprakta uyuyan canlar
Televizyon aldık... Unuttuk sizi.³⁴²

Şair, “bin yıldır toprakta uyuyan canlar” sözüyle Anadolu uğruna can veren gazileri, sultanları kastetmiştir. Bin yıl önce bu toprakları Türkleştirmek, İslamlaştırmak amacıyla şehit olanları unuttuk diyerek içinde bulunduğumuz gaflete kızar. Şaire göre insan olarak vefa göstermeli ve değerlerimize sahip çıkmalıyız.

Ya... İşte tarihin böyledir oğul!
Geçmişten hız alsın geleceğin de...
Göster Türklüğünü tunç bileğinle!
Bu dine, bu ırka ve bu toprağa
Sataşmak isterse herhangi gâvur:
Vur Allah aşkına vur!³⁴³

Şair ırk, toprak, tarih, Türkçülük, din, Allah kelimelerini bir arada kullanarak toprağın kara parçası olması dışında kazandığı ulvi yönden de bahsetmiştir. Toprağın kimliğe dönüşümü olarak yorumlayabileceğimiz bu şiirde toprağın vatana dönüşmesi özetlenmiştir. Varlığın var olma sahası olan toprak zamanla insan dâhil pek çok canlının özünü oluşturmuştur. Hatta özünü oluşturduğu insan kavramının zamanla ideolojik olarak bir arada barınma, gelişme ve modernleşme yolunda aidiyet hissini yaşamasına vesile olmuştur. Bu his, insanları zamanla ruhunda ve gönlünde vatan sevgisine yöneltmiştir. Toprak artık sadece varlık sahası değil varlığı sürdürme sebebi olan vatan bilincine dönüşmüştür.

3.2.7. Vatandaş, Halk

Karakoç, şiirinde halk ve vatandaş kelimelerine yer vermiştir. Halk ve vatandaş kelimeleri aslında aynı anlama gelen farklı kelimelerdir. Halk veya vatandaş

³⁴² Karakoç, *Yasaklı Rüyalarda*, 54.

³⁴³ Karakoç, *Vur Emri*, 18.

kelimelerinin sözlük anlamı şudur: “‘Halk’ sözcüğü, diğer tanımları arasında “yöneticilere göre, bir ülkede yaşayan vatandaşların tamamı, idare edilenler” ve “Okumamış, aydın kesimin dışında kalanlar” biçiminde tanımlanmaktadır.”³⁴⁴

Tama vatandaşık, gardaşık tama...
Bunca pahılm’olur adam adama?
Geldik ta sabahtan, kaldık akşama,
Yarına mümkün mü sıra tohdurbeğ?³⁴⁵

Şair vatandaş, gardaş kelimelerini bir arada kullanarak aslında aynı vatana sahip aynı vatanın üyesi olanların kardeş gibi olduğunu vurgular. Ülkenin içinde bulunduğu durumu, halkın yaşadığı sıkıntıları dile getirmiştir. Vatandaşın hayat pahalılığı karşısındaki çaresizliğinden, tedaviye ihtiyaç duymasına rağmen tedavi olamamasından yakınır. Sabahtan akşama kadar sıra bekleyen vatandaşın zor durumuna değinir.

Anlamaz, bilmezsin sen bizim halkı,
Sevgiyi bulasın, yakına gel ki...
Kalıplar gerçeği göstermez belki
Gönül perdeleri sökülsün de gör.³⁴⁶

Karakoç, halkın karakteristik özelliklerine değinmiştir. Bizim halkı anlamazsın, bilemezsin derken halkın gerçek duygularını uzaktan anlamamanın mümkün olmadığını dile getirir. Halkın arasına katılanların halkın gerçek sevgisiyle karşılaşacağını ve böylelikle halkla bütünleşeceğini vurgulayan şair, bunun birlik olmakla mümkün olduğunu savunur. Şaire göre önyargılar kırılmalıdır. Çünkü bazı şeyler görüldüğü gibi değildir. Dış görünüşler aldatıcı olabilir. Bu sebeple gerçeği saklayan perdelerin sökülmesi, kalıpların yıkılması halkın gerçek duygularını, gerçek görüşlerini ve samimiyetini yansıtacaktır.

3.2.8. Ülkü, Ülküdaş

3.2.8.1 Ülkü

Karakoç’un şiirinde yer alan ülkü kelimesinin sözlük anlamına baktığımızda “amaç edinilen, ulaşılmak istenen şey, ideal. İnsanı duyular dünyasının üstüne yükselten ve

³⁴⁴ Örneklerle Türkçe Sözlük, 1130.

³⁴⁵ Karakoç, Vur Emri, 86.

³⁴⁶ Karakoç, Dosta Doğru, 86.

*hiçbir zaman tam olarak gerçekleştirilemeyecek olan, yalnızca erişilmesi istenen amaç olarak kalan kılavuz ilke, mefkûre, ideal, vizyon*³⁴⁷ gibi anlamlarla karşılaşırız.

İndir omzundan dava yükünü,
Bırak, boş ver Türkmen'ini, Türk'ünü,
Hatır için imanını, ülkünü,
Sat dediler, satmam dedim ayrıldım.³⁴⁸

Şair ülkü kelimesiyle Türk milletinin ulaşmak istediği, davasının sonucunda kazanmak istediği amacı kastetmiştir. Millet olarak bağlı bulunduğumuz bu ülkeyi en güzel yerlere taşıyabilmek amacıyla yediden yetmişe hepimize düşen bazı sorumluluklar vardır. Bu sorumlukları belirleyen şaire göre ülkülerdir. Şaire göre bizi koruyan, kollayan ve huzur içerisinde yaşamamızı sağlayan devletimize, vatanımıza sahip çıkmalıyız. Tüm bunları gerçekleştirebilmek için milletçe izleyebileceğimiz bir yoldur ülkü.

Yüreklerde kök bağlayıp yaşayan
Bir güzel ülküdür gönül verdiğim.
'Ezel'den 'Ebed'e müjde taşıyan
Bir güzel ülküdür gönül verdiğim.³⁴⁹

Karakoç, ülkünün kaynağının yürek olduğunu bunun içinde ülkünün insanın gönlünden besleneceğini ve kolay kolay bu ülküden vazgeçilmeyeceğini dile getirir. İnsanın başlangıcından ölümüne kadar aynı fikri, aynı dünya görüşünü, aynı hayalleri barındıran ülkünün başlangıcı ve sonu insanın var oluşu ve yok oluşuyla. Yani her insanın ülküsü kendisiyle vardır ve kendisiyle son bulur. Bunun yanı sıra bir de milletlerin asırlar sürecektir olan ülküleri vardır ki bu nesillerden nesillere aktarılan ortak vatan sevgisi, milli birlik ve milli hedefler bütünüdür. Her Türk gencinin gönlünde taşıdığı ve bununla büyüdüğü ve kendi nesillerini yetiştirdiği bir ülküsü vardır.

Karakoç, kendi ülkü görüşünü şu şekilde açıklamıştır: *“Benim ülküm, beşerî ilkeleri, aşan cihanşümul bir sevdadır. Bu ülkü, aklına esenin yazamayacağı, sınırlarını politikacıların çizemeyeceği bir ülküdür. Farklı düşünenler olabilir, farklı ülküler peşinde gidenler olabilir. Hiç kimsenin kimseyi farklı düşündüğünden dolayı kendi çıkırından yürümeye zorlaması akıl alır şey değil. İdeallere (ülkölere), ipotek koyanlar ve o ipotegin ilelebet sürmesini isteyenler, hepinize sesleniyorum: Ülkünüz nerede başlar,*

³⁴⁷ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 792.

³⁴⁸ Karakoç, *Kan Yazısı*, 92.

³⁴⁹ Abdurrahim Karakoç, “Bir Güzel Ülkü”, *Türk Yurdu Dergisi*, 299, 2012, 1.

*nerede biter? Muhtevasında bulunan güzelliklerle çirkinlikleri ayırt etmeden sahiplenmek nasıl bir ülküdür? İnsanları ne güzelliklerinden kovmaya ne de çirkinliklere bekçilik yapmaya hakkınız vardır. Ben kendi ülkümün işaretlerini koordinatlarıyla birlikte şiirleştirip sunuyorum. Yeminim var, başka türlüsüne talip değilim...*³⁵⁰

Yesi'deki kutsal aşkın mayası
Malazgirt'te Alparslan'ın rüyası
Söğüt'teki has kilimin boyası
Bir güzel ülküdür gönül verdiğim.³⁵¹

Karakoç, ülkü kelimesini şanlı Türk tarihiyle birlikte ela alarak ülkü denilen kutsal aşkın mayasının Türklerin vatan kurma sürecinde güçlendiğini vurgulamıştır. Söğüt'te, Malazgirt'te yurt edinme Alparslan ve diğer büyük komutanlarla yurt edinme mücadelelerini ülküyle ilişkilendirmiştir.

3.2.8.2 Ülküdaş

Karakoç, şiirinde susarsam hakkını helal etmesin ülküdaşlar cümlesinde ülküdaş kelimesiyle aynı ülküyü savunanlar yani aynı ideolojiye mensup kişileri kastetmiştir. Siyasî, dinî, ahlakî vb. insanları aynılaştıran veya farklılaştıran ortak görüşler vardır. Bu görüşler toplumu birleştireceği gibi ayırabilir. Siyasi, ideolojik, kültürel fikir farklılıkları neticesinde kümeleşmeler ve bu kümeleşmeler sonucunda insanlara yön veren normlar ortaya çıkar. Aynı normları savunan ülküdaşlar şairin şiirinde de kullanılmıştır.

Usta savaşçılar, genç mücahitler
İmkânıma hizmetime şahitler
Başbuğ, ülküdaşlar, aziz şehitler,
Susarsam hakkını helal etmesin.³⁵²

3.2.9. Dava

Karakoç, şiirinde milletin bir ömür omuzladığı ve omuzlayacağı Türklük ve İslam davasını kastetmiştir. Bu davanın ömrüne bir amaç kattığı ve bu davadan asla vazgeçemeyeceğini vurgulamıştır. Hiçbir çıkar, sebep, maddi veya manevi karşılık bu davadan vazgeçmesine sebep olamayacaktır. Çünkü şair için bu dava hatırdan hatta

³⁵⁰ Karakoç, *Bir Güzel Ülkü*, 1.

³⁵¹ Karakoç, *Bir Güzel Ülkü*, 1.

³⁵² Karakoç, *Kan Yazısı*, 78.

kendisinden bile önemlidir. Kendisine sunulacak hiçbir teklif onun nazarında bu dava kadar yüce olamayacaktır. Bu dava hem Türklük hem İslam için birleştirici ve kurtarıcı özelliklere sahiptir.

İndir omzundan dava yükünü,
Bırak, boş ver Türkmen'ini, Türk'ünü,
Hatır için imanını, ülkünü,
Sat dediler, satmam dedim ayrıldım.³⁵³

Şair, toplumsal başarısızlık karşısında kendini sorumlu bir davacı olarak görür ve bu doğrultuda şiirlerine tema haline gelen ideal tipler yaratır. Şiir dünyası dışında sistemle ve var olan iktidarla barışamayacağını her fırsatta belirtmiş, yol boyunca öneri ve eleştirilerini iletmiştir. Sistem, sırayla alaycı ve ciddi bir şekilde kendi sesiyle onlara meydan okur. Ama özellikle kapılarını Batı'ya açmış bir sisteme karşı gençlerin çarpıtmalarla boğuşmasını istiyor.

İçimde İslam'ın ince manası
Önümde Türklüğün soylu davası
Ofllu Kör Şakir'in Elif anası
Susarsam hakkını helal etmesin.³⁵⁴

Şiirlerinde genellikle Batı'yı muhalif bir güç olarak görmekle birlikte, ülkedeki vahşete de odaklanmış, Osmanlı İmparatorluğu ve Orta Asya kaynaklı bir etnisite ve din duygusu yaratmaya çalışmıştır. Şiirlerinde vatan, Türk dünyasını İslami usullerle barış ortamına dönüştürmeyi vaat ederken, aynı zamanda Türk birliğinin de sağlayıcısıdır. Dört gözle bekliyor.

3.2.10. İrk

Karakoç, bu din ve bu ırk kelimeleriyle İslam dininden ve Türklükten bahsetmiştir. Bilindiği üzere Türkiye Cumhuriyeti sınırlarında yaşayan ve Türk vatandaşlığına sahip olan herkes Türk çatısı altında bir ve eşittir. Şair ırk kelimesiyle sadece kan ve soy bağına değil Türk çatısına dikkat çekmiştir. Türk olabilmenin Türklük çatısı dışında hiçbir sınırlaması yoktur.

³⁵³ Karakoç, *Kan Yazısı*, 92.

³⁵⁴ Karakoç, *Kan Yazısı*, 78.

Ya... İşte tarihin böyledir oğul!
 Geçmişten hız alsın geleceğin de...
 Göster Türklüğünü tunç bileğinle!
 Bu dine, bu ırka ve bu toprağa
 Sataşmak isterse herhangi gâvur:
 Vur Allah aşkına vur!³⁵⁵

3.2.11. Soydaş, Ced, Kardeş

3.2.11.1. Ced, Soydaş

Karakoç, şiirinde *ata*, *dede*, *soy*³⁵⁶ anlamlarına gelen *ced* kelimesini kullanmıştır. Şaire göre kendisinden gelen nesiller yani *ata*, *dede* gibi *soy* bağı bulunanların bu vatan üzerinde yadırganamayacak emekleri vardır.

Donsuz “yıldız”ları edinme örnek,
 Kırk sandığa sığmaz bir kirli gömlek.
 “Namus için” diyor en kutsal ölmek;
 Ceddinin yazdığı ferman ha bacım.³⁵⁷

Namus için yani vatana dikilen gözün karşısında durmak için, vatanın namusunu yani bağımsızlığını korumak için can veren, can alan ceddinin imzaladığı fermana sahip çıkılması gerektiğini vurgular. Şair günümüz insanların ceddimizin bu kahramanca mücadelesi sonucunda elde ettiği vatana, bizlere bıraktığı kültüre ve de değerlere sahip çıkması gerektiğini dile getirmiştir. Hatta bu mirası en kutsal örnek olarak görmüş ve neslimizin de böyle görmesini istemiştir.

Karakoç, Türk illerinde ve soydaşlar kelimesini bir arada kullanarak *soydaş* yani *aynı soydan gelenler*³⁵⁸ anlamını kastetmiştir. Şairin şiirinde *ced* kelimesiyle aynı anlama gelen *soy* kelimesinden türeyen *soydaş* kelimesi ortak Türklük çatısı altında bulunan tüm Türk devletlerinin ortak çatısı olarak alınmıştır. Mekânsal birliğin yanı sıra mekân kavramını aşan dil, din, soy birliği gibi ortak çatı unsurları dile getirilmiştir. Şair aynılıkların oluşturduğu birlik ve beraberliğe dayalı geniş manasıyla bir soydaşlıktan söz etmiştir.

³⁵⁵ Karakoç, *Vur Emri*, 18.

³⁵⁶ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 113.

³⁵⁷ Karakoç, *Vur Emri*, 20.

³⁵⁸ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 710.

Bilir misin gardaş Türk illerinde
Havada yıldızlar, dağda kar üşür.
Tutsak soydaşların türkülerinde
Dört mevsim ötede bir bahar üşür.³⁵⁹

Şiirde yer alan tutsak soydaşlar kelimesiyle Türk devletlerinden özerk olmayanları kastetmiştir. Bağımsızlığını kazanan Türk milletleri ve bağımsızlığını kazanamayan Türk milletleri soy birliği içerisinde. Bu Türk milletleri ve de Türkiye Cumhuriyeti çatısında yaşayanlar soydaşlardır. Yani aynı soydan, aynı kültürden aynı kökten gelmişlerdir.

3.2.11.2. Kardeş

Karakoç, şiirinde *aynı anne babadan doğmuş veya anne babalarından biri aynı olan çocukların birbirine göre adı*³⁶⁰ anlamına gelen kardeş kelimesine yer vermiştir. Şair dar anlamda aynı ana veya babadan olma aynı gen, soy, kan, cedden gelen ve aynı ev, ülke, din, ülkü, imkân gibi bağlayıcı ortaklıkları paylaşan kardeş kelimesini geniş manasıyla kullanmıştır.

Allah bir, vatan bir, bayrak bir beden
Yanlış yola sapmayalım bilmeden!
Doğu, batı diye ayırmak neden?
Kardeşiz, tek vücut, tek bir milletiz.³⁶¹

Türklük vatan çatısı ve aynı bayrak simgesi altında yaşayan en önemlisi ise aynı inanca sahip kişilerin bir olduğunu vurgulayan şair, tekiz, biriz, tek vücuduz fikrini dile getirmiştir. Ayırıcı-bölücü davranışlara karşı sert tepki gösteren şair, bu ülkenin dirlik ve birliğini tehlikeye düşürecek, huzur ve düzeni bozacak her türlü eylemin karşısında duracağını bizlere hissettirmiştir. Doğu-Batı ayrımcılığına yanlış yol diyerek bu konudaki fikrini açıkça çekinmeden beyan etmiştir. Vatandaşların bu tür ayrımcılıklara karşı uyanık olması oyuna gelmemesi gerekmektedir.

Bilmeyen öğrensin, duymayan duysun!
Kardeşiz, tek vücut, tek bir milletiz.
Bölücü sapıklar aklına koysun
Kardeşiz, tek vücut, tek bir milletiz.³⁶²

³⁵⁹ Karakoç, *Vur Emri*, 73.

³⁶⁰ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 422.

³⁶¹ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 50.

³⁶² Karakoç, *Suları Islatamadım*, 50.

Şair, bir olmayı, birlikten güç doğacağını ve bu güce sahip tek vücut olmuş güçlü bir Türk milletine ihtiyaç duyulduğunu vurgular. Zamanın kötü niyetli vatan hainlerinin, bölücü terör örgütlerinin varlığı göz önünde bulundurulduğunda güçlü bir ülkeye olan ihtiyaç artmıştır. Bu şekildeki güçlü Türk birliği karşısında özellikle bu birliği bozucu zihniyete sahip olan art niyetlilerin korkması gerektiğini dile getirmiştir. Böylelikle şair bu zihniyette olan insanlara uyarı niteliğinde seslenmiştir.

3.2.12. Memleket, Yurt, Ülke

“Bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların bütünü, ülke; bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, şehir, yurt”³⁶³ gibi anlamlara gelen memleket kelimesi Karakoç’un şiirinde doğum yeri anlamında kullanılmıştır.

Döndü, gözlerinde bulgur bulgur yaş
Sandım can evime döktüler ateş
Sordum: 'memleketin neresi gardaş?'
'Köy' dedi, yutkundu, eğdi başını.³⁶⁴

Neye sahip olduğumuzu değil, nereye ait olduğumuzu ifade etmek için memleket kavramını, memleketi; doğduğumuz, büyüdüğümüz ve ait olduğumuz kültür için toprak anlamında kullanıyoruz. Atalarımız yaşadıkları çevre ve mekânlarda izler bırakmışlar ve bu izler zamanla mülke de sirayet etmiş ve memleket kavramı ortaya çıkmıştır. İnsanın evi doğa ve kültür, köken ve gelecek, azim ve dönüşümdür.

Yurdun bir kâğıttır ışıık beyazı
Üstünde insanlar mukaddes yazı
Genci ihtiyarı gelini kızı
Susarsam hakkını helal etmesin.³⁶⁵

Şair mülk anlamına gelen memleket kelimesinin bir nevi eş anlamlısı olan yurt kelimesini kullanmıştır. Yurt aynı zamanda bağlantıları ve ilişkileri de ifade eder. İnsanın hamuru, gelenek ve görenekler, ritüeller, festivaller, davranış kalıpları, yer adları, hikâyeler, yemekler, kokular, tonlar, iklim ve coğrafya, eğer tanıdıklarsa, kişisel kimliğimin bir boyutunu temsil eder. Bu boyut memleketin-ülkenin-yurdun özünü oluşturan kaynaktır.

³⁶³ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 539.

³⁶⁴ Karakoç, *Vur Emri*, 37.

³⁶⁵ Karakoç, *Kan Yazısı*, 78.

Yüklenir bir ülke oymak ve avul,
 Sel olur ordular, batıya akar.
 Uçar elden ele bozkurtlu bayraklar.
 Emreder bir başbuğ sade ve vakur:
 - Vur! BAYRAK aşkına vur!³⁶⁶

İnsan kendini bir ailede doğmuş olarak bulur. Doğanın ve çevrenin içinde bulunduğu ailenin büyümesi ve gelişmesine bağlı olarak ortaya çıkan, insan ve doğanın ortak bir bağı olan ülke kavramı şairin şiirinde doğulan, yaşanılan ve ulvileşen yer anlamında kullanılmıştır.

3.2.13. Ülke Güzelliği

Karakoç, şiirinde ülkesinin güzelliklerini ve bu güzellikleri korumanın önemini dile getirmiştir. Şair, yaşadığı coğrafyaya ve bu coğrafyanın eşsizliğine hayranlık duyar. Ülkenin suyunun, dağlarının, denizlerinin, ikliminin, ovalarının, havasının, suyunun kısacası her şeyinin güzel olduğunu fakat bu güzelliğin zamanla güzelliğini oluşturan özelliklerini yitirdiğini vurgular.

Suyumuzda mikrop, havamızda kir
 Ülkeden kaldırdık güzellikleri
 Çıplak dağlar utancından eğilir
 Kökünden yoldurduk güzellikleri³⁶⁷

Karakoç, bir şaheser olarak gördüğü ülkesinin zamanımızda içinde bulunduğu durumundan dolayı duyduğu memnuniyetsizliği dile getirmiştir. İnce hesaplar ve değersizlik gibi insanların bencilliğinden, sınırlayıcılığından, aşırı kullanımından, doğaya verdiği şursuz zarardan dolayı bu muazzam güzellikleri hapsettiğimize dikkat çeker. Yani ülkenin sayısız güzelliklerinden artık yararlanamadığımızı ve bunun acı verici bir durum olduğunu dile getirmiştir.

İnce hesaplarla biz bizi yerken
 Ya sabah geç geldi ya akşam erken
 Saksı, vitrin, kafes, akvaryum derken
 Zindana doldurduk güzellikleri³⁶⁸

³⁶⁶ Karakoç, *Vur Emri*, 16.

³⁶⁷ Karakoç, *Beşinci Mevsim*, 37.

³⁶⁸ Karakoç, *Beşinci Mevsim*, 37.

3.2.14. Hemşehri

Karakoç, *aynı şehirden, aynı memleketten olan, bir memleketli*³⁶⁹ gibi anlamlara gelen hemşerim kelimesini şiirinde kullanmıştır. Şair hemşerim kelimesini yaşadığı şehir dışında ülke genelinde bir aynı memleketlilik anlamına gelecek şekilde kullanmayı tercih etmiştir.

Patriği, Papa'yı sorma şimdilik
Tehdidi, sopayı sorma şimdilik
Eşeği, sıpayı sorma şimdilik
Kuru dondu, yaş cıvıdı hemşerim.³⁷⁰

Coğrafi yakınlığa dayalı güçlü bir dayanışma ve iş birliği duygusu hemşericiliği ifade eden önemli normlardır. İnsanların uzun süre aynı topraklarda yaşamış olmaları onları birçok yönden benzer kılıyor. Aynı mekânı paylaşmak yeme, içme, giyinme, çalışma, oyun oynama ve düşünme alanları başta olmak üzere birçok etnik, dini, kültürel ve siyasi alanda ortaklıkların oluşmasına yol açar. Dolayısıyla aynı bölgede yaşayan insanlar arasında farklılıklar bulunurken, farklı bölgelerde yaşayan insanlar arasında benzerlikler daha fazladır. Her birey bu ortaklıklardan bir kısmını paylaşır hatta paylaşmak bir kenara önemli bir değer haline getirir. Böylelikle coğrafya insanlar arasında hemşerilik gibi önemli bir ortak nokta oluşturur.

3.2.15. Köy, Köylüm, Avul

3.2.15.1. Köy, Köylüm

Karakoç, şiirinde memleketi oluşturan en küçük yerleşim yerlerinden biri olan ve toplumun temelini oluşturan köy kavramından bahsetmiştir. Köy bir milletin varlığı ve devamı için olmazsa olmaz koşullardandır. Bir milletin sığınağıdır. Milli olma yolundaki ilk ve en önemli adımlardandır.

Uyutulmuş köy, nahiye, ilçe, il
Yüreğimi yetmiş yerden yara bil;
Mehmet Akif, Osman Batur, Şeyh Şamil
Susarsam hakkını helal etmesin.³⁷¹

³⁶⁹ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 333.

³⁷⁰ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 73.

³⁷¹ Karakoç, *Kan Yazısı*, 78.

Milleti tanımak, milliyetçiliği anlayabilmek için köy kavramının önemini bilmek ve nesillere öğretmek gerekir. Köy; “*Türkçe’de sürekli iskân yerlerinin en küçüğünü ifade eder. Orta Asya’da Türkler arasında köy yerine kalın veya ince telaffuz edilen kent (kend, kand, Sanskritçe kanthā; Soğdca kand “şehir”) kelimesi kullanılmıştır. Bu kelimeye “şehir, kale” anlamına gelen balık ve toyla birlikte eski Türkçe metinlerde rastlanır. Balasagun ve Argu lehçelerinde “şehir” mânasına gelen uluş Çiğil lehçesinde köy demektir. Diğer Türk lehçelerinde bunun karşılığında ağıl ve değişik şekilleri kullanılır. XI. yüzyılın sonlarında ağıl kelimesi “koyun yatağı”, Oğuz Türkleri’nde ise “koyun pisliği” anlamındaydı. Daha sonra birkaç evi ve ağılları barındıran küçük yerleşim birimlerini ifade ederek köy mânasını kazanmıştır. Köy ise daha çok Türkçe’nin güney lehçesinde geçer.*”³⁷²

Döndü, gözlerinde bulgur bulgur yaş
Sandım can evime döktüler ateş
Sordum: 'memleketin neresi gardaş? '
'Köy' dedi, yutkundu, eğdi başını.³⁷³

Şair, memleket olarak köy kelimesini kullanmıştır. Köy kelimesini ezilen, hor görülen, dışlanan hakkını arayamayan milletin özü manasında kullanmıştır. Şirinde ağır bürokrasinin, liyakatsiz yöneticilerin, şehir yaşamının zorluklarının ve gereksiz hiyerarşinin altında ezilen köy halkına yer vermiştir.

Yalan, dolan ile garip köylümü
Aldatıp soyana gardaş mı deyim?
Allah’ın emrine isyan edip de
Şeytan’a uyana gardaş mı deyim?³⁷⁴

Karakoç, şiirinde garip köylümü aldatırlar derken köylüm kelimesini aynı köyde doğanlar manasında değil, benim memleketimin köyde yaşayanları olarak kullanmıştır. Yani köylüleri bize ait olan bir değer olarak sahiplenmiştir.

³⁷² Osman Gümüşçü -Mustafa Sabri Küçükaşçı, “Köy”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2019, III, 85-87.

³⁷³ Karakoç, *Vur Emri*, 37.

³⁷⁴ Karakoç, *Vur Emri*, 108.

3.2.15.2. Avul

Karakoç, şiirinde bugün Kafkasya gibi Türk bölgelerinde kullanılan avul kelimesine yer vermiştir. *Ağıl*³⁷⁵ anlamına gelen Avul kelimesi köy kelimesinin Türk lehçelerindeki kullanım şeklidir. “Balasagun ve Argu lehçelerinde “şehir” manasına gelen uluş, Çiğil lehçesinde köy demektir. Diğer Türk lehçelerinde bunun karşılığında ağıl ve değişik şekilleri kullanılır. XI. yüzyılın sonlarında ağıl kelimesi “koyun yatağı”, Oğuz Türkleri’nde ise “koyun pisliği” anlamındaydı. Daha sonra birkaç evi ve ağılları barındıran küçük yerleşim birimlerini ifade ederek köy manasını kazanmıştır. Köy ise daha çok Türkçe’nin güney lehçesinde geçer.”³⁷⁶

Yüklenir bir ülke oymak ve avul,
Sel olur ordular, batıya akar.
Uçar elden ele bozkurtlu bayraklar.
Emreder bir başbuğ sade ve vakur:
- Vur! Bayrak aşkına vur!³⁷⁷

Karakoç, ülke, oymak, avul kelimelerini bayrak, ordu, bozkurt ve başbuğ gibi milliyetçilik yönü ağır basan kelimelerle bir arada kullanarak avul ve diğer kelimelerin milliyetçilikle ilişkilerini vurgulamıştır. Şair köy kelimesi yerine Kafkasya başta olmak üzere diğer Türk milletlerinde yaygın olan avul kelimesini kullanarak milliyetçi yönünü öne çıkarmıştır.

3.2.16. Töre, Örf

3.2.16.1. Töre

Karakoç, Türk devletlerinde huzuru, birlik ve beraberliği, hukuku, adaleti, eşitliği, halk arasındaki sevgi ve saygıyı kısacası toplumsallaşmayı sağlayan en önemli kurallar bütünü olan töre kelimesini kullanmıştır. *Bir toplulukta yerleşmiş halde bulunan davranış şekillerinin bütünü, âdet, ahlâk ve bir topluluğun çeşitli olayları karşılayan kaideleri, kanuni nizam*³⁷⁸ gibi anlamlara gelen töre kelimesi eski Türk devletlerinin en önemli

³⁷⁵ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 48.

³⁷⁶ Gümüşçü -Küçüktaşçı, “Köy”, 85-87.

³⁷⁷ Karakoç, *Vur Emri*, 16.

³⁷⁸ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 775.

toplumsal paydaşlarıdır. Töre, eski Türklerde devlet adamlarının ve halkın günlük yaşamda uymaları gereken sosyal ve siyasal kurallar bütünüdür. Töre, eski Türk devlet hukukunun dayandığı sözlü geleneğin anayasasıdır. “Bazı araştırmacılara göre “Türk” kelimesi, “Töre” kelimesinden türetilmiş bir kelimedir ki, “Törük”ten bozularak “Türk” haline gelmiştir. “Törük”, “Törelî, Töre sahibi” demektir. Eski Türklerde Töre, kaynağını “Türk Dini” diyebileceğimiz eski Türk inanç ve telakkilerinden alan topluluk hayatını tanzim eden hukuk normlarından ibarettir.”³⁷⁹

Dedem Korkut töresiyle törelî
Edep, ahlâk, sevgi, saygı sıralı
Kırk yıl önce aklım erdi ereli
Bir güzel ülküdür gönül verdiğim.³⁸⁰

Karakoç, Dedem Korkut ve onun töresiyle törelî cümlesindeki töre kelimesini Türk milletinin özüne kadar indirgemıştır. Töre kelimesi onun şiirinde Türklükle ilişkilendirilmiştir. “Eski Türkler “Töre” sözünü, “Törü” şeklinde söylerlerdi. Türklerin “Töre” deyiminin ifade ettiği anlamlar, çok geniştir. Eski Türklere göre “Törü” daha çok, “Devletin kuruluş düzeni ve işleyişi” idi. “Törü” sözü Uygur çağında ise artık doğrudan doğruya “kanun” anlamına kullanılmağa başlanmıştı. Göktürkler daha gerçekçi idiler. Bu sebeple, “Törü”, sözünü yalnızca devlet düzeninin kaideleri için kullanıyorlardı” Ancak Töre eski Türklerde sadece devleti ilgilendiren alanlarda geçerli olan bir kanun olarak görülmemiştir. Töre eski Türklerde, devleti ilgilendiren kanuni hususlarda bir anayasa hükmünde olmasının yanında, budunu ilgilendiren sosyal ve ahlaki konularda geleneğin, göreneğin, âdetin ve teamülün hükmünü de işletmiştir. Bu haliyle töre, eski Türk devlet ve topluluklarında, devletin ve milletin dâhil olduğu o büyük kamusal alanda, tek söz sahibi olan sözlü geleneğin anayasası durumundadır. Kaynağını ise geleneksel kültürden ve eski Türk dini ve geleneğinden almaktadır. Yani eski inanç ve inanış pratikleri ile geleneksel kültür, törenin dayandığı sütunlar konumundadır. Bu doğrultuda töre geleneği, sonraki nesillere ve yeni kurulan Türk devletlerine geçerek egemenliğini sürdürebilmiştir.”³⁸¹

³⁷⁹ Serdar Uğurlu- Kaan Yılmaz, “Türk Devlet Yönetme Geleneğinde Töre’den Örf’e Değişim”, *Turkish Studies Dergisi*, 6, 2011, 6.

³⁸⁰ Karakoç, *Bir Güzel Ülkü*, 1.

³⁸¹ Serdar Uğurlu- Kaan Yılmaz, *Türk Devlet Yönetme Geleneğinde Töre’den Örf’e Değişim*, 6.

Türk milletlerinin İslamiyet öncesi dönemdeki adalet sitemini, eşitlik kavramını, birlik ve beraberlik ölçütlerini belirleyen töre kavramı Türk devletleri için önemlidir.

3.2.16.2. Örf

Karakoç, şiirinde toplumun bir arada yaşayabilmesi için en çok ihtiyaç duyduğu toplumsal, ulusal, yöresel, dinsel vb. ölçütleri esas alan kurallar olan örf kelimesini kullanmıştır. Şair *kanun olmadığı halde, halk tarafından alışkanlık olarak uyulan, bulunan yere ve hallerin icabına göre teşekkül eden akla aykırı olmayan, dince kötü olmayan davranış. İnsanlar arasında iyi kabul edilen adetler*³⁸² gibi anlamlara gelen örf kelimesini inanç ve ahlak kelimeleriyle bir arada kullanarak bu kelimelerin ayrılmaz bütün olduğuna dikkat çekmiştir.

Ne yazdımsa inanç, ahlâk, örf ile
Postaladım gönül denen zarf ile
Anlatılmaz yirmi dokuz harf ile,
Bir güzel ülküdür gönül verdiğim.³⁸³

Eski Türk devlet geleneğinin dayandığı kurallar bir gelenektir. Töre, Türk hanlarının kendi milletlerine ve ağırlıklı olarak milletlerinden oluşan devletlerine egemen olması için koyduğu kurallar bütünüdür. Ritüelin etkisi İslam sonrası dönemde de devam etmiştir. Geleneği Türk milleti nezdinde özgüleştirme bu etkinin en iyi örneğidir. Örf, günümüzde sosyal bir norm olarak kabul edilse de aslında Türk geleneğinin İslam'da kazandığı son aşamalardan biridir. Bu son formun elde edilmesinde ve şekillenmesinde Türk beyleri, han ve hükümdarları ve de din adamlarının önemli rolü olmuştur. Hatta adet denilen yeni bir gelenek icat ettiler. Türkiye hukuk geleneğinde örf ve âdet arasında bir evrim yenileşmesi yaşanmıştır. Bu değişikliği geleneklerin dini gruplara dâhil edilmesi olarak görmemek gerekmektedir. Tarih boyunca değişen, gelişen, farklı kültürlerle sıkı bir ilişki içerisine giren ve bunlar neticesinde pek çok yenilik kazanan ve bu sebeple birbiriyle çelişen yeni değerler ortaya çıkmıştır. Türk devlet yöneticileri ve yönetime yakın bazı kesimlerin bazı örf ve adetlerinde dinin emir ve yasaklarına uymayan ve bu emir ve yasaklarla ikilik oluşturacak olan özellikler görülmüştür. Bunun yanı sıra Türk

³⁸² Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 625.

³⁸³ Karakoç, *Bir Güzel Ülkü*, 1.

örf adetleri, İslami dönemde bazı güncellemelerle varlığını sürdüren yeni bir gelenek halini almıştır.

3.2.17. Oymak

Karakoç, şiirinde Türk devlet yapılanmasının temel taşlarından ilk aşamalarından biri olan oymak kelimesini kullanmıştır.

Yüklenir bir ülke oymak ve avul,
Sel olur ordular, batıya akar.
Uçar elden ele bozkurtlu bayraklar.
Emreder bir başbuğ sade ve vakur:
- Vur! Bayrak aşkına vur!³⁸⁴

*“Bir topluluğun kavmin ayrıldığı kısımlardan her biri, kabile, aşiret”*³⁸⁵
anlamlarına gelen oymak kelimesi, şairin şiirinde ülkeleri kuracak olan milletleri oluşturan topluluk anlamında kullanılmıştır.

3.2.18. Seğmen

Karakoç, göçebe yaşamı hayat tarzı haline getirmiş eski Türk boylarında büyük bir öneme sahip olan seğmenleri bizlere hatırlatmıştır. Seğmen kelimesinin tarihsel gelişimine baktığımızda eski Türk toplumlarındaki koruyucu birlikler günümüzde yerini temsili bir atlı birliğe bırakmıştır. Kelimelerin kazandıkları anlamların zamanla değişimi kültürün değişimine de işarettir. Düğün gelenekleri, Türk kültürünün en önemli parçalarındandır. Ancak pek çok değerimiz gibi geleneksel düğünler ve pek çok âdet yok olmaya yüz tutmuştur. Bu âdetlerden birisi, geleneksel Niğde düğünlerinin vazgeçilmez unsurlarından olan “seğmen alayı”dır. Seğmen alayları, milli felaket günlerinde ülkeyi savunma amacıyla kurulmuş, kahramanlık ve yiğitlik temalarının hâkim olduğu bu oluşum, daha sonra düğünlerde gelin alınması esnasında sürdürülmüştür. Köyün önde gelen kişilerinden seçilen seğmen başı önderliğinde kurulan seğmen alayı, genellikle at

³⁸⁴ Karakoç, *Vur Emri*, 16.

³⁸⁵ Doğan, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, 619.

üzerinde ve silahlı kişilerden oluşur. Zaman içinde gelin kızı almaya giden tüm ahali de bu olaya dâhil olmuştur.³⁸⁶

Seğmenleri sarhoş, hünerli gizir,
Sanki canlarımız onlara nezir.
Bakarız bakarız görünmez Hızır
İman'a küfreder sazları Hasan.³⁸⁷

3.3. TÜRK DÜNYASI VE TARİHSEL İLİŞKİLER

3.3.1. Çeçenistan – Çerkez – Çeçenya

Karakoç, Kafkas-Rus Savaşlarında Kafkasya bölgesini Ruslar karşısında komünizm ve asimile olma tehlikesine karşı canı pahasına koruyan, kollayan Çeçenistan-Çeçenya olarak bilinen devlete şirinde yer vermiştir.

Hatırıma Çeçenistan oturdu
Kış dağıldı, bir gülistan oturdu
Şeyh Şamil'e gelen destan oturdu
Binlerce Ebabil aklıma düştü.³⁸⁸

Şair şiirinde Çeçenistan, destan, Şeyh Şamil kelimelerini kullanarak dillere destan olmuş Çeçen mücadelesini akıllara getirmektedir. Kafkasya bölgesini Rus zulmünden, din ve ırk açısından asimile edilmesinden milli bir direnişle koruyan Çeçenlerden bahsetmiştir. Çerkezler ve Çeçenler Kafkasya bölgesini uzun yıllar korumuşlardır. Bu iki Müslüman halk, bağımsızlıklarını korumak için mücadele etmiştir. Rus istilası ise Kafkasyalıların kahramanlıklarını ve mücadelelerini içerir.³⁸⁹

Ağlamasın Çeçenyalı bacılar
Ağlamasın Mekke'deki hacılar
İnsanlık adına insanlar ağlasın...³⁹⁰

³⁸⁶ Feyzan Göher Vural- Timur Vural, "Niğde Düğünlerinde Seğmen Alayı ve Bu Alaya Eşlik Eden Çalgılar", *Türk Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 9, 2017, 85.

³⁸⁷ Karakoç, *Vur Emri*, 128.

³⁸⁸ Karakoç, *Yasaklı Rüyalar*, 61.

³⁸⁹ Emine Eser, "Kafkasya'dan Anadolu'ya Göçen Çerkez ve Çeçenlerin Göç Hikâyeleri", *Uluslararası Beşerî Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 11, 2019, 591.

³⁹⁰ Karakoç, *Yasaklı Rüyalar*, 42.

Karakoç, şiirinde anayurdu Kafkasya olan ve Türk boylarıyla birlikte Anadolu bölgelerine göç eden, sığınan, kendini Türk milletiyle bir gören Çerkezlere yer vermiştir. Çerkezleri Türklük bilinciyle kardeş sayan şair Türk-Kürt-Çerkez halklarının aynı çatıda bir olduğu, kardeş sayıldığını vurgulamıştır. Pek çok sıkıntı yaşayan Çerkez ve Çeçenlerin Müslüman ve Türk Anadolu'sunda din kardeşleriyle huzurlu bir yaşam ortamı bulduğunu ve zamanla Türkleştiğini vurgular. *“Kafkasya'nın asıl yerlileri; Çerkezler, Gürcüler, Dağıstanlılar, Çeçenler, Kuşhanlar (As etinler) ve bir dereceye kadar Ermenilerdir. Kafkasya coğrafyasındaki yabancı kesim, yani sonradan bu coğrafyaya gelip yerleşmiş olanları ise; Türkler, Ruslar, Acemler, Almanlar, Yahudiler vb. halklar oluşturmaktadır. Bugün Kafkasya'nın yerli halklarından olan Çerkez ve Çeçenlerden 21 Mayıs 1864 tarihinde sürgünden dolayı Anadolu'nun Yozgat ve Kayseri bölgesinde yerleşmiş olanları bulunmaktadır.”*³⁹¹

Dünün insan yiyen kanlı çarkı yok!
Yüzlerde gam, gönüllerde korku yok...
Çerkezi yok, Kürdü yoktur, Türkü yok...
Kardeşiz, tek vücut, tek bir milletiz.³⁹²

3.3.2 Çin – Çin Seddi

Karakoç, Türk milletinin tarih boyunca büyük mücadeleler verdiği zaman zaman hâkimiyet altına aldığı zaman zaman ise hâkimiyeti altına girdiği Çin kelimesini şiirinde kullanmıştır. Çin otoritesini kabul etmeyen ve kültürünü, dilini, dinini, soyunu, töresini, bağımsızlığını, devletini, varlığını ve devamlılığını korumak için Çin'le devamlı mücadele etmek zorunda kalan bir milletin varlığı söz konusudur. Yiğitlerin at üstünde gezdiği ve milliliğin, bağımsızlığın savaşıyla kazanıldığı ve de korunduğu bu dönemde Türkler Çin ile yakın ilişkiler içerisindeydi. Türk tarihinin en derinlerinde yer alan bu ilişki şairin şiirine de yansımıştır.

Bir haber dolaşır semada pul pul;
Kılınçlar bilensin, akın var Çin'e.
Yiğitler at sürer düşman içine;
Tarihe hükmeden bir ses duyulur;
- Vur! TÜRKLÜK aşkına vur!³⁹³

³⁹¹ Emine Eser, *Kafkasya'dan Anadolu'ya Göçen Çerkez ve Çeçenlerin Göç Hikâyeleri*, 591.

³⁹² Karakoç, *Suları Islatamadım*, 17.

³⁹³ Karakoç, *Vur Emri*, 16.

Karakoç, Türk-Çin mücadelesinin tarihe hükmeden bir sahne olarak görülmesi gerektiğini vurgulamış ve mücadelenin Türk kimliğinin ve Türk varlığının hayatta kalması için bir zorunluluk olduğuna dikkat çekmiştir. Tarihin derinliklerine kadar inen bu mücadelede Çinlilerin evlilik vb. yollar dâhil pek çok yolları denemiş olması ve Türklerin kendini koruması, tehlike gördüğü için akınlar düzenlemesi akıllara gelmiştir. İpek yolu, tarihin en eski ticaret yollarından biridir. Çin'den Avrupa'ya kadar kervanların yol aldığı bu yolun hâkimiyetini elinde bulunduran devletler zenginleşmişler, yol üzerindeki önemli noktalara kervansaraylar, hanlar yapmayı; yolun güvenliğini sağlamayı kendilerine bir görev bilmişlerdir. İpek yolunun büyük bir kısmı Türkistan coğrafyasından geçtiğinden 19. yüzyıla kadar İpek yolunu kontrol eden Türkler olmuştur. Türkler yol üzerindeki hâkimiyetini devam ettirmek için sayısız mücadeleye girişmiştir. Çin'in en büyük kaynağı ipeğe bağlı olduğu için en uzun mücadele Çin ile Türkler arasında olmuştur.³⁹⁴

Çağdaş, Laik, demokratik
Tıraş, makas ve permatik
Çin seddi, Asya, Atlantik
Ninni yavrum, uyu yavrum.
Yut mamayı, büyü yavrum?³⁹⁵

Çin, dünyanın en eski ülkelerinden biridir hatta pek çok medeniyetin özünü oluşturma özelliğine sahiptir. Asya'da ülkemizle siyasi ilişkiler kuran ilk ülkelerden biri Çin İmparatorluğu'dur. Çinliler kuzeyden gelen Türk saldırılarını durduramadılar ve bu saldırılardan korunmak için akrabalık yoluyla parçalama, zehirleme, ani baskınlar, ekonomik-kültürel-siyasi baskılar yoluyla göçe zorlama gibi pek çok yolu denemişlerdir. Türkleri durdurmak için attıkları en önemli adımlardan biri de Çin Seddi'ni inşa etmektir. Çin-Türkiye ilişkileri tarihin ilk zamanlarından itibaren başladı. Ordu ile ülkemizi durduramayacaklarını anlayan Çin hükümeti, uzun vadeli bir koruma planı geliştirerek uygulamaya koydu. Orta Asya'da yaşayan Türk boylarının tek bayrak altında birleşmesini engellemeyi en önemli hedefi haline getirdi. Çünkü Türkler tek vatan çatısı altında birleşirlerse Türklerle baş edemezlerdi. Türk birliğinin kurulması engellenmeliydi ve pek çok yöntem neticesinde bu birlik engellendi. Farklı Türk boylarını çeşitli şekillerde

³⁹⁴ Abdullah Cinkara, "Uygurlar ve İpek Yolu", *Asya Araştırmaları Dergisi*, 2, 2019, 329.

³⁹⁵ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 16.

birbirleriyle savaştırdılar ve herhangi bir şekilde Türk birliği kurulduysa, evlilik, hanlık teklifi gibi pek çok hainlikle bu birliği bozmaya çalıştılar. Çinliler bununla da kalmamış, Türkleri de kendi hâkimiyetleri altına almaya çalışmış, Türkleri tarih sahnesinden silmek istemişlerdir.

3.3.3. Kore

Karakoç, Türklerin İslamiyet'i yaymak için uzun yıllar uğraştığı akraba millet sayılan Kore'ye şiirlerinde yer vermiştir. Şair, Kore savaşlarına gönderme yaparak Türk milletinin canı pahasına ettiği mücadeleyi akıllara getirir. Kore halkını her türlü tehlikeden korumak için fedakârlıkta bulunan camide ve cephede tek millet, tek vücut diyen şair bu birlikteliğe yer vermiştir. 1950'de Kuzey Kore, Güney Kore'ye saldırarak bu mücadeleyi silâh zoruyla kazanmaya çalışmış, fakat Kuzey Kore'nin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin ateşkes çağrısına uymaması üzerine Güney Kore'nin yanında savaşa girmiş ve üç yıl sonra Kuzey Kore birliklerinin 38. paralelin kuzeyine çekilmesini sağlamıştır.³⁹⁶

Yırtılıp atılmaz tarih sepete!
Birlik oldu camide ve cephede;
Kore'de, Kıbrıs'ta, Kocatepe'de
Kardeşiz, tek vücut, tek bir milletiz.³⁹⁷

3.3.4. Kıbrıs

Ayastefanos Anlaşması (1878) sonrasında büyük bir sorun haline gelen Kıbrıs adası, 1950'li yıllara kadar anlaşmazlıkların odağında yer almıştır. 1951 yılında Yunanistan, bölgede yaşayan Türkleri yok sayarak, BM'den resmen Kıbrıs'ı talep etmiştir. Bu talep sonrası Yunanistan'da "Kıbrıs" bir devlet politikası haline gelmiştir. 1974 yılına kadar olan süreçte Türkler ve Rumlar arasında birçok kez çatışmalar yaşanmıştır. 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı ile Yunanistan'ın Enosis amaçları doğrultusunda acımasızca yaptıkları katliamlara son verilmiştir.³⁹⁸

³⁹⁶ Rıza Kurtuluş, "Kore Cumhuriyeti", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2002, XXVII, 198-199.

³⁹⁷ Karakoç, *Suları İslatamadım*, 50.

³⁹⁸ Hasan Yılmaz, "Kıbrıs Barış Harekâtı ve Sonuçları", *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, (2017), 98.

Karakoç, şiirinde Türk milletlerine yönelik yapılan saldırılar ve zulümlere değinmiştir. Kıbrıs dün olduğu gibi bugün de Türk milletinin beka sorunudur, sorun yarın da devam edecektir. Çünkü Kıbrıs Türk milleti için çok önemli bir yere sahiptir. Tarih boyunca kimseye zulmetmeyen, hiçbir milleti kendisinden tiksindirmeyen Türk milleti bu yönüyle dünyaya örnek olurken kendisi pek çok milletin fiziksel, ekonomik ve psikolojik saldırısına uğramıştır. Bu saldırılardan, zulümlerden etkilenen Kıbrıs şairin şiirinde yer almıştır.

Yanar Bosna-Hersek, Karabağ, Keşmir
Sonra Kıbrıs, Lübnan sayamam bir bir
Aklıma Abhazya, Urumçi gelir
Türk birliği kurulmayı bekliyor
Ölü dünya dirilmeyi bekliyor.³⁹⁹

3.3.5. Semerkant-Buhara

Buhara ve Semerkant, Buhara Emirliği'nin en önemli iki merkezidir. Bu şehirler coğrafi konumları, iklimleri, verimli toprakları ve demografik yapılarından dolayı emirliğin diğer şehirlerine göre ön plana çıkmıştır. Semerkand; güzel iklimi ve çevresini saran verimli toprakları ile adından söz ettirirken, Buhara; medrese ve camileri ile ünlenerek İslam dininin önemli merkezlerinden biri haline gelmiştir. XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Rus işgali ile bu şehirlerde mimari ve demografik yapı başta olmak üzere birçok alanda kayda değer değişimler meydana gelmiştir.⁴⁰⁰

Semerkant ve Buhara Türk-İslam tarihinin iki ana değeri, iki ana merkezi, iki ana yönü olma özelliğine sahiptir. Şair, tarih boyunca pek çok Türk âlimlerinin yetiştiği, pek çok Türk komutanlarının koruduğu ve uğruna nice gönüllerin yandığı bilim ve kültür merkezi olan Semerkant ve Buhara gibi iki büyük merkezden bahsetmektedir. Şaire göre İslam birlik üzeredir ve bu birliğin sağlanamaması İslam coğrafyalarını üzmektedir.

Sabahtan haber yok, ufuklar kara
Semerkant kan ağlar, yanar Buhara
Keşmir, Kâbil, Kerkük hasret bahara
Kudüs'ün, Sina'nın bayramı nasıl?⁴⁰¹

³⁹⁹ Abdurrahim Karakoç, *Akıl Karaya Vurdu*, Ocak Yayınları, Ankara 1994, 18.

⁴⁰⁰ Seda Yılmaz Vurgun, "Buhara Emirliğinin İki Önemli Şehri: Buhara ve Semerkand", *Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 1, 2016, 138.

⁴⁰¹ Karakoç, *Suları İslatamadım*, 50.

3.3.6. Bosna-Hersek

Karakoç, bizlere dünyanın karanlık yüzünü ve bu yüzden kadın-erkek, genç-yaşlı en kötüsüye bebek-çocuk ayrımı olmadan milletçe en çok etkilenen Bosna-Hersek katliamını hatırlatmaktadır. Yugoslavya'nın dağılma sürecinde önce Sırpların, sonra Hırvatların, Bosna-Hersek'i işgal maksadıyla saldırımları üzerine, 1992-1995 yılları arasında kanlı bir savaş yaşanmıştır. ABD ve AB'nin girişimleriyle 1995'te Dayton Antlaşması yapılmış ve Bosna-Hersek Cumhuriyeti Sırp, Hırvat ve Boşnak bölgelerine bölünmüştür. 43 ay süren savaşta, işgalciler 200.000-250.000 Boşnaklı'yı plânlı ve sistemli bir şekilde katletmiş ve yüz binlerce insanı evlerinden kovmuştur.⁴⁰²

Tarihi kaynaklara göre Sırp işgalciler, Srebrenitsa ve çevresinde II. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da en büyük soykırımı yapmışlardır. Sırpalar bebek, çocuk ve kadınlar dâhil olmak üzere 8.000-12.000 Boşnakı katlederek toplu mezarlara atmış, 30.000 civarında Müslümanı silâh zoruyla evlerinden kovmuş, Türk-Boşnak-İslâm eserlerini tahrip etmiş ve her çeşit vahşeti sergilemişlerdir.⁴⁰³

Şair, yakın dönem tarihinin en büyük katliamlarından biri olan Bosna-Hersek katliamından dolayı Müslümanların en çok da Türklerin içinin yandığını vurgularken diğer zulümlerin de karşısında durmak gerektiğini söylemekte, bu karşı duruşu ancak Türk birliğinin sergileyebileceğini ve bu olaylar karşısında ölü taklidi yapan ya da gerçekten değerleri ölen tüm dünyayı Türklerin tekrardan dirilteceğini dile getirmektedir.

Yanar Bosna-Hersek, Karabağ, Keşmir
Sonra Kıbrıs, Lübnan sayamam bir bir
Aklıma Abhazya, Urumçi gelir
Türk birliği kurulmayı bekliyor
Ölü dünya dirilmeyi bekliyor.⁴⁰⁴

3.3.7. Keşmir

Karakoç, şiirinde İslamcılık çatısı altında Keşmir bölgesinde yapılan zulümlere yer vermiştir. Hatta bu zulümleri engellemenin ve sona erdirmenin tek yolu olarak kurulacak olan Türk birliğini görmüştür. Şair, Türk-İslam devletlerinin uğradığı bu zulümlerin

⁴⁰² İlker Alp, "Srebrenitsa Soykırımı (Temmuz 1995)", *Avrasya Etüdleri Dergisi*, 52, 2017, 153.

⁴⁰³ Alp, *Srebrenitsa Soykırımı (Temmuz 1995)*, 153.

⁴⁰⁴ Karakoç, *Akıl Karaya Vurdu*, 18.

Keşmir gibi Müslüman bölgelerine de uğradığını ve bunun İslam düşmanlığından olduğunu bizlere göstermektedir.

Yanar Bosna-Hersek, Karabağ, Keşmir
 Sonra Kıbrıs, Lübnan sayamam bir bir
 Aklıma Abhazya, Urumçi gelir
 Türk birliği kurulmayı bekliyor
 Ölü dünya dirilmeyi bekliyor.⁴⁰⁵

3.3.8. Kırım

Karakoç, Türk milliyetçiliğinin en aktif olduğu geçmişten günümüze bize, bizden olanlara ait olan ve güçsüzleşmemiz neticesinde bağımsızlık vaadi ile kandırılıp sonra savaşla elimizden alınan Kırım bölgesinden bahsetmiştir. Tarihin akışına baktığımızda 1475’de Osmanlı İmparatorluğu’nun hegemonyası altına giren Kırım, 1783’de Rus Çarlığı’nın işgaline uğramıştır. Bu tarihten sonra baskı ve zulüm altında yaşamak zorunda kalan Kırım Türkleri birçok kez bağımsızlık mücadelesi içerisine girmişlerdir. Bu mücadelelerin ana kaynağı Müslümanlık ve Türklük fikri olmuş, I. Dünya Savaşı’nda da Kırım Türkleri bu fikir doğrultusunda bazı girişimlerde bulunmuştur. Savaş sonunda Kırım’ın Ruslar tarafından işgal edilmesiyle Kırım Türklerinin girişimleri sonuçsuz kalmıştır.⁴⁰⁶

Esir iken Kırım, Kerkük, Türkistan,
 Bana zindan olur Maraş, Elbistan
 İbni Sina, Dedem Korkut, Alparslan
 Susarsam hakkını helal etmesin.⁴⁰⁷

Türk-İslam milliyetçiliği neticesinde ırkını, namusunu, vatanını, dinini, dilini, kültürünü, varlığını, varlık amaçlarını en önemlisiyse milli şuurunu işgalci ve katliamcı devletlere karşı korumak zorunda kalan Türk-İslam çatısı altında yaşamış devletler vardır. Zamanla Türkleşmiş veya İslamlaşmış bu devletlerden biri olan Kırım, tarih boyunca Rus işgaline karşı mücadele vermiştir. Kırım, bağımsızlığını elde etmek, hakkı hâkim kılmak için zorlu bir süreç yaşamıştır. Bu zorlu süreçte kendi kimliğinden asla vazgeçmemiş ve Allah yolundan ayrılmamaya özen göstermiştir. Şair, Allah yolunun iki cihanda da kutsal

⁴⁰⁵ Karakoç, *Akıl Karaya Vurdu*, 18.

⁴⁰⁶ Onur Köse -Edip Öncü, “I. Dünya Savaşı Sırasında Kafkasya, Kırım ve Kazan’daki Türkçülük Hareketlerine Dair Genel Bir Giriş”, *KTÜEFAD*, 2022, 2, 52-69.

⁴⁰⁷ Karakoç, *Kan Yazısı*, 78.

olduğunu ve asıl mücadelenin bunun için verilmesi gerektiğini ve Kırım milletini Türk ve Müslümanlar olarak gönülden desteklediğimizi vurgulamakta, Kırım halkının yaşadığı ve kahramanca mücadele ettiğini hatırlatmaktadır.

Siz!
Kırım'da, Kerkük'te, Azerbaycan'da
Batı Trakya'da, Doğu Türkistan'da
Hakkı hâkim kılma cihadındasınız
Makbulsünüz iki cihanda...
Allah Settar, Allah bir
Gönlümüz sizinledir.⁴⁰⁸

3.3.9. Türkistan-Doğu Türkistan

Karakoç, Rusların yayılmacı politikası karşısında kan kaybeden, can kaybeden, din kaybeden, dil kaybeden, bağımsızlık kaybeden ve daha pek çok kişiselliğini-değerini önemini baskı ve şiddet gibi zorunlu hallerle kaybetmek zorunda kalan Türkistan bölgesinden bahsetmektedir.

Esir iken Kırım, Kerkük, Türkistan,
Bana zindan olur Maraş, Elbistan
İbni Sina, Dedem Korkut, Alparslan
Susarsam hakkını helal etmesin.⁴⁰⁹

Şair, Kırım-Kerkük-Türkistan kelimelerini esir kelimesiyle aynı satırda kullanır çünkü bu milletler Rus vb. sömürgeci güçlerin hâkimiyeti altında yıllarca her türlü onur kırıcı davranışa maruz kalmışlardır. Türkistan bölgesinde, XVI. yüzyılda başlayıp yirminci yüzyıla kadar devam eden Rus yayılması ve Rusların hâkimiyeti altına aldıkları bölgelerde yaşayan Türklere kötü muamelede bulunmaları Türklerde Ruslara karşı büyük tepkilerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Toplumsal yapı ve zihniyetteki değişme doğal olarak siyasi alanda da etkisini göstermiş, modern toplumun ihtiyaçları doğrultusunda yeni siyasi kurumlar ve ideolojik yaklaşımlar gelişmeye başlamıştır.⁴¹⁰

Karakoç Kırım, Kerkük, Azerbaycan, Batı Trakya, Doğu Türkistan bölgelerindeki sömürgecilğe dikkat çekmiştir. İnsanları temel hak ve özgürlüklerinden mahrum bırakan,

⁴⁰⁸ Karakoç, *Suları İslatamadım*, 18.

⁴⁰⁹ Karakoç, *Kan Yazısı*, 78.

⁴¹⁰ Mehmet Alpaslan Eşki, *Türk Milliyetçiliğinin Oluşum Sürecinde Osmanlı Dışı Unsurların Etkisi; Rusya Örneği*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep 2016, 237.

sömüren, şiddetle susturan, kan dökerek yola getiren, fikir beyanlarını kısıtlayan, din ve vicdan özgürlüklerini ellerinden alan bu zihniyete karşı durmak gerekmektedir. Doğu Türkistan gibi Türklük bilincinin, Türklük soyunun anayurtlarının yaşadığı ve uzun yıllar daha yaşayacağı bu tehlikeleri dile getirir.

Siz!
Kırım'da, Kerkük'te, Azerbaycan'da
Batı Trakya'da, Doğu Türkistan'da
Hakkı hâkim kılma cihadındasınız
Makbulsünüz iki cihanda...
Allah Settar, Allah bir
Gönlümüz sizinledir⁴¹¹

3.3.10. Azerbaycan- Karabağ

Azerbaycan ve Karabağ, Türklerin tarihin en utanç verici sahnelerine maruz kalmak zorunda kalan evveli ve ahiri kardeşleri de Sovyet zulmüne maruz kalmışlardır. Osmanlı aynı dini, aynı dili, aynı kültürü, aynı coğrafyayı, aynı ideali paylaşan tüm Türk devletlerini kardeş olarak görmüş ve bir bayrak altında toplamak istemiştir. *“Osmanlı Devleti, Azerbaycan Hükümeti'ne yardım edecekti. Böylece Rus ve Ermenilerin Türklere karşı zulümlerini engellemek için Osmanlı Devleti yardım sözü vermiştir. Bu yardımlaşmanın temelinde manevi bir düşünce yatmaktaydı. Dil, kültür ve geçmişten gelen ideoloji temelli olarak aynı kutsal gayelere sahip iki devletin birbirleriyle kuracakları iyi ilişkiler sonucunda rahata kavuşacak bir Kafkasya halkı amaçlanmaktaydı.”*⁴¹²

Siz!
Kırım'da, Kerkük'te, Azerbaycan'da
Batı Trakya'da, Doğu Türkistan'da
Hakkı hâkim kılma cihadındasınız
Makbulsünüz iki cihanda...
Allah Settar, Allah bir
Gönlümüz sizinledir.⁴¹³

⁴¹¹ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 18.

⁴¹² Köse - Öncü, *I. Dünya Savaşı Sırasında Kafkasya, Kırım ve Kazan'daki Türkçülük Hareketlerine Dair Genel Bir Giriş*, 61.

⁴¹³ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 18.

Şair, Türk devletlerinin bölünüp parçalandığını böylelikle bir daha bir araya gelemediğini vurgulamıştır. Bir araya gelemeyen, zamanla kimliğini yitiren, yozlaşan Türk devletleri cihat anlayışını da yitirmiştir. Aynı çatıda Allah için savaşamayan Türk milletleri işgalci güçlerin hedefi haline gelmiş ve akla hayale sığmayacak türlü insanlık dışı muamelelere maruz kalmışlardır.

Tarihin, insanlığın asla unutmayacağı bir mücadele içerisinde olan Azerbaycan ve bu mücadele de insanlık dışı muameleye maruz kalan Karabağ şairin şiirinde yer almıştır. *“1991’de sistemli bir şekilde Azerileri hedef alan Ermeni saldırıları sonucu toplu taşıma araçları tarandı, evler yakıldı. Kısa bir sürede; 186 bin Azeri Azerbaycan’a gitmeye zorlandı. Bu tam anlamıyla bir “Etnik Temizlik Operasyonu” olarak tanımlanabilir. Amaç, topyekûn olarak o coğrafyada bir tek Azeri’nin kalmaması, Karabağ topraklarının tamamen Ermeni ve Ruslarca işgal edilmesiydi. Bu saldırılar sonunda öldürülme korkusu yaşayan Azeriler Azerbaycan’a göç etmeye başladılar. Hocalı katliamı esnasında orada yaşayan 10 bin Azeri’den 3 bin Azeri kalmış, keskin nişancı dehşeti içinde olan halk yürümekten korkar olmuştur.”*⁴¹⁴ Türk ve İslam milletlerinin ses çıkarmadıkça sırayla uğradıkları zulme dikkat çeken şair Türk birliğinden medet ummaktadır. Türk milletlerinin kendilerine yapılmayan fakat din ve soy kardeşlerine yapılan bu zulümlere ses çıkarmamaları yeni zulümleri doğurmuştur. Şair bu kısırdöngüye son vermek için Türk milletlerinin tek güç olarak hareket etmesini tavsiye etmektedir. Şaire göre kimliğini unutan veya kimliği zorla unutturulan tüm Türk milletlerini uyandırmak ve böylelikle zulüm karşısında aktif güç olmayı uyandırmak lazımdır.

Yanar Bosna-Hersek, Karabağ, Keşmir
Sonra Kıbrıs, Lübnan sayamam bir bir
Aklıma Abhazya, Urumçi gelir
Türk birliği kurulmayı bekliyor
Ölü dünya dirilmeyi bekliyor.⁴¹⁵

3.3.11. Kerkük

Musul-Kerkük bölgesi tarih boyunca Türkler için olduğu kadar diğer milletler içinde önem arz eder. Bu sebeple *“1118’den itibaren bir Selçuklu toprağı ve 1517’den*

⁴¹⁴ Meşkure Yılmaz, “Karabağ Savaşı ve Adım Adım Hocalı Soykırımı”, *Fırat Üniversitesi Orta Doğu Araştırmaları Dergisi*, 2013, 2, 91.

⁴¹⁵ Karakoç, *Akil Karaya Vurdu*, 18.

itibaren de bir Osmanlı vilayeti olan Musul, Birinci Dünya Savaşı sona erdikten sonra Mondros Mütarekesi'nin 7. maddesi bahane edilerek İngilizler tarafından işgal edilmiş, bunun üzerine İngilizlerle Türkler arasında şiddetli bir mücadeleye sahne olmuş, sorun silahlı mücadeleyle çözülememiş ve konu Lozan Konferansı'na bırakılmıştır. Musul bu konferansta büyük tartışmalara neden olmuştur. Ancak Musul'un statüsü burada da kesin olarak belirlenemediği için sorunun çözümü bir sonraki görüşmelere ertelenmiş, bu görüşmelerden de bir sonuç alınamaması üzerine 1926 yılında yapılan Ankara Antlaşması'yla İngiliz mandasındaki Irak'a bırakılmıştır.”⁴¹⁶

Karakoç, şiirinde Türk tarihinin en önemli meselelerinden biri olan ve hâlâ tüm Türk milletinin gönlünde kapanmayan bir yara olan Musul-Kerkük meselesine yer vermiştir. Musul-Kerkük, hileyle, kanla, vahşetle alınan diğer Türk milletleri gibi bir kurtuluş yolu beklemektedir. Karakoç, Musul-Kerkük bölgesinin uzun yıllar Türk milletine ait olduğunu ve Türk milletinden türlü oyunlarla alındığını dile getirir.

Sabahtan haber yok, ufuklar kara
Semerkant kan ağlar, yanar Buhara
Keşmir, Kâbil, Kerkük hasret bahara
Kudüs'ün, Sina'nın bayramı nasıl?⁴¹⁷

3.3.12. Yunan

Tarih boyunca kimseye zulmetmeyen Türk milleti bu yönüyle dünyaya örnek olurken kendisi pek çok milletin fiziksel, ekonomik ve psikolojik saldırısına uğramıştır. Bu saldırıları gerçekleştiren ve yakın süreçte Türk milletine en çok düşmanlık besleyen milletlerin başında Yunanlar gelir. “3 Şubat 1830'da büyük devletlerin yardımıyla kurulduğu andan itibaren Osmanlı Devleti'ne karşı sürekli yayılmacı bir politika izleyen ve Megali İdea'yı halen gerçekleştirmeye çalışan Yunanistan'ın, günümüzde de Türkiye'ye karşı izlediği politikanın temelinde bu düşüncenin yattığı söylenebilir.”⁴¹⁸

Karakoç, şiirinde Türk milletlerine yönelik yapılan saldırılar ve zulümlere değinirken, Yunanların Türklere karşı düşmanca tavırlar sergilediğini de hatırlatmaktadır.

⁴¹⁶ Sezen Kılıç, “Musul Sorunu ve Lozan”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 2008, 71, 319.

⁴¹⁷ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 96.

⁴¹⁸ Hakan Uzun, “1919-1950 Yılları Arasında Türkiye – Yunanistan İlişkileri”, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 2004, 38.

Onların eylemlerinde hem ırksal hem dinsel düşmanlıkların olduğunu ve bizler tarafından ırk veya din olarak verecekleri cevabın hazmedilemediğini dile getirir.

Türk'e karşı Yunan'ın yaptığı her eylemde
Siyahlara bürünmüş yobaz bir keşiş yürür.
Eğer bizde bir müftü teskin için konuşsa.
Hazmedemez ardından yüzlerce köpek ürür.⁴¹⁹

3.3.13. Bizans

11. yüzyılın ortalarından sonra, Bizans, ekonomik ve sosyal çöküntüye maruz kalmış, büyük toprak sahipleri ve askeri aristokrasi hareket serbestisi kazanmıştır. 11. ve 15. yüzyıllar arasında Bizans merkezi hükümetini zayıflamış, çökmesine sebep olmuştur. 13.yüzyılda ‘Frank’ istilas ve IV. Haçlı Seferi Bizans’taki yapı değişikliğini tamamlayınca merkezi hükümetin zayıflaması dıştan gelen etkilere karşı koyma gücünü azaltmış, siyasal ve sosyal çalkantı ortasında kalan imparatorluk kolaylıkla çökmüştür.⁴²⁰ Karakoç, şiirinde Türk milletinin Avrupa’ya açılmasına engel olan, Türk milletinin Anadolu’da güç sahibi olmasını, Anadolu’nun Türkleşmesi ve Müslümanlaşmasına engel olmaya çalışan Bizans’a yer vermiştir.

Karışır top sesi nal sesi davul...
Çağdan çağa çığır açar gemiler.
Bir hâkan atını denize sürer
Ve der ki “-Yıkılsın Bizans’ı koruyan sur”
Vur! Fetih aşkına vur!⁴²¹

Karakoç, Bizans kelimesini top, nal, davul, çığır açma ve çağ atlatma, surların yıkılması ve de Fetih kelimeleriyle bir arada kullanmış ve İstanbul’un fethini akıllara getirmiştir. Şair, tarihte alınması pek mümkün görünmeyen, pek çok devletin, milletin ve ün salmış komutanların kuşattığı İstanbul’un fethinden duyduğu sevinci paylaşır bizimle. Şair bu savaşın insanlar üzerindeki psikolojik etkisine vurgu yapar. “*Ertesi gün, 29 Mayıs 1453 Salı günü, beklenen genel taarruz başladı. Bunun üzerine alarm verilince birden bütün şehir çan sesleriyle çınladı. Tekbir sesleri arasında kösler vuruluyor, davullar,*

⁴¹⁹ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 66.

⁴²⁰ Mehmet Kayıran- Mustafa Metintaş, “Türk-Yunan İlişkileri (1878 – 1952)”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Yakın Tarih Dergisi*, 3, 2018, 31.

⁴²¹ Karakoç, *Vur Emri*, 16.

*borular hiç susmuyordu. Mehter de hiç durmadan savaş nameleri çalıyor, bu ses top atışları kesildiğinde karşı sahilten bile duyulabiliyordu. Ok, mızrak, taş, top yağmuruna tutulan Bizanslılar bir an soluk alma imkânı bulamıyorlardı. Halk, sıvı ateş ve taşlar fırlatıyor, Türklerin tırmanma merdivenlerini ve diğer araçlarını tahrip etmek için canla başla çalışıyordu.”*⁴²² Atını denize süren komutan cümlesiyle İstanbul’u kuşatan, Türklere Avrupa’nın kapılarını açan, çok derin köklere sahip Anadolu’daki Türklük ve İslam karşısında en büyük tehlikelerden biri olan Bizans’ı yıkan büyük komutanı kastetmiştir.

3.4. MODERN TÜRKİYE VE KİMLİK POLİTİKALARI

3.4.1. AB

Karakoç, şiirinde Türkiye’nin katılmak istediği Avrupa Birliği kelimesini kullanmıştır. AB istiyor vermezsek olmaz cümlesiyle bu konudaki tavizlerin gereksiz olduğunu, bu birliğin İslami yönünün olmadığını hatta Haçlı zihniyetini barındırdığını vurgulamıştır. AB politikası izleyen, bu birliğe katılmak için öz değerlerimizden ödün veren modern dönem Türkiye’inde ekonomik ve sosyal-kültürel problemlere yol açacak olan bu birlik şaire göre gerekli önlemler alınmazsa alnımızda bir leke oluşturabilir.

AB de istiyor vermezsek olmaz
Haçlı çemberine girmezsek olmaz
Alnımıza leke sürmezsek olmaz
Aşkımızı IMF’ye devrettik.⁴²³

3.4.2. Devrim

Devrim, “belli bir alanda hızlı, köklü ve nitelikli değişiklik, ihtilal, inkılâp” gibi anlamlara gelmektedir. Şair “katil”, “yanlış hüküm”, “devran süren” gibi kelimelerle devrim kelimesini bir arada kullanarak devrim kelimesinden ihtilal anlamını çıkarmamız gerektiğini vurgulamaktadır. Literatürde sık alıntılanan devrim tanımlarının öne çıkardıkları husus, devrimin şiddet içeren araçlar vasıtasıyla siyasî değişim doğurmak

⁴²² Ebru Altan, “İstanbul’un Fethi Sırasında Şehirde Yaşananlar ve Psikolojik Durum”, *Tarih Dergisi*, 66, 2017, 74.

⁴²³ Karakoç, *Parmak İzi*, 101.

olduğu yönündedir.⁴²⁴ Devrim kelimesi şairin şiirinde de şiddetle yönetime el koyma hareketi olarak kullanılmıştır. Şair, kan dökme fırsatlarına bu izni veren, halkın demokrasiyle getirdiği yöneticiyi kasıtlı yanlış hükümlerle alaşağı eden ve haksız yere yönetim görevini sürdürme yetkisi veren devrim mantığını eleştirmiştir. Halkın seçme ve seçilme hakkına, yaşam hakkına, fikir beyanı hakkına kast eden ve yaşam özgürlüğünü her açıdan kısıtlayan bu anlayışı şair eleştirmiştir.

Katillere döşek seren,
Yalan yanlış hüküm veren,
Avantadan devran süren,
"Devrim" der de kül savurur.⁴²⁵

3.4.3. Faşist

*“Demokratik düzenin yerine aşırı bir ulusçuluk ve baskı düzeni kurmayı amaçlayan öğreti, 1. Dünya savaşından sonra İtalya’da ortaya çıkan antikomünist, devletçi, toplumcu ve milliyetçi hareket ve idare tarzı”*⁴²⁶ gibi anlamlara gelen faşizm ve *“faşizm yanlısı olan kimse”*⁴²⁷ anlamına gelen faşist kelimesini Karakoç, “vatani satmak”, “cinayet işlemek”, “devrim” kelimeleriyle bir arada kullandığı faşist kelimesinin toplumda kazandığı olumsuz anlamını akıllara getirmektedir. Vatani bir tutma düşüncesini savunan şair kendisinin faşist olarak görülmesine karşı çıkmıştır. Şair tek elden yönetimi baskıcı, zorlayıcı bir yönetim olarak savunmamıştır. Devrime karşı çıkış noktası halkın iradesinin, temel hak ve özgürlüklerinin kısıtlanmasıdır.

Cinayet işleyip üstüme atma;
Sen satıldın bari vatani satma;
Devrim, mevrin diye lafı uzatma;
Ben faşist değilim, sen komünistsin.⁴²⁸

⁴²⁴ İsmail Kurun, “Devrim Teorileri Işığında 2011 Mısır Devrimi ve Sonrası: Ne Tür Bir Devrim Gerçekleşti?”, *Ankara Üniversitesi Sbf Dergisi*, 4, 2019, 1014.

⁴²⁵ Karakoç, *Vur Emri*, 68.

⁴²⁶ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 247.

⁴²⁷ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 247.

⁴²⁸ Karakoç, *Kan Yazısı*, 38.

3.4.4. Komünist

Karakoç, şiirinde “*mülkiyete son verme ve dini ortadan kaldırma gibi esasları olan materyalist içtimai doktrin*”⁴²⁹ anlamına komünizm ve “*komünizmle alakalı, dinsiz, imansız, ahlaksız*”⁴³⁰ anlamlarına gelen komünist kelimesini kullanmıştır. Şair Moskova yani Sovyet Rusya anlayışından medet uman komünistleri eleştirmiştir. “Fitneyi zaman” kelimesiyle birlikte kullanarak yakın dönem tarihinde ayrılıkçı, ayrımcı zihniyetin tamamını eleştirmiştir.

Moskova'dan medet uman,
Komünistler tümen tümen,
Sicilli "fitneyi zaman"
"Devrim" der de kül savurur.⁴³¹

3.4.5. Siyonist

Karakoç, yakın tarihte hatta günümüzde bile İslam dünyasının en büyük ve güncel problemlerinden biri olan Filistin meselesine karşı sessiz duramamıştır. “*İlk hedef olarak Filistin’de bir Yahudi devleti kurmayı hedefleyen Yahudi ideolojisi ve hareketi*”⁴³² anlamına gelen Siyonizm ve “*Siyonizm taraftarı*”⁴³³ anlamına gelen Siyonist kelimesini kullanarak gönderme yapmıştır.

Komünist, siyonist, pusudan çıktı
Dinime saldırdı, töremi yıktı
Gönenli Gülizar, Bünyanlı Sıtkı,
Susarsam hakkını helal etmesin.⁴³⁴

Komünist, Siyonist gibi illegal kişi ve örgütlerin Türk töresine, Türk-İslam kültürüne beslediği nefret ve gösterdiği saldıran davranışlardan dolayı içinde bulunduğu bu duruma susmayacağını dile getirmiştir.

⁴²⁹ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 473.

⁴³⁰ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 473.

⁴³¹ Karakoç, *Vur Emri*, 68.

⁴³² Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 706.

⁴³³ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 706.

⁴³⁴ Karakoç, *Kan Yazısı*, 78.

3.4.6. Laiklik – Demokratik - Cumhuriyet

3.4.6.1. Laiklik

Karakoç, şiirinde Türkiye Cumhuriyeti devletinin kuruluşunun temelinde yer alan Atatürk İlke ve İnkılâplarından biri olan Laikliğe yer vermiştir. Yeni kurulan, büyüme ve gelişme ihtiyacı olan Türkiye Cumhuriyeti devletinin belki de en çok ihtiyaç duyduğu ve psikolojik dinsel sömürüyü engelleyebilecek en etkili ilkelerden biri Laikliktir. *“Atatürk İnkılâbı’nın en önemli ilkesi, Laikliktir. Laiklik, Ortaçağ’ın İslami düşüncesinde, içtihat kapısının kapalı olduğu gerekçesiyle sosyal ilerlemeyi köstekleyen, fikir hürriyetini baltalayan skolâstik zihniyeti yıkıp, vicdan hürriyetini korumak, dinin şahsi ve siyasi yararlar uğruna sömürülmesini önlemektir.”*⁴³⁵

Dinime sövene hürmet edersin;
Din yalnız benim mi? Söyle ne dersin?
Lâiklik turşusun ölçüsüz yersin;
Zehirini tuz belleme mebus beğ.⁴³⁶

Şair, laiklik kelimesinin yeterince anlaşılmadığını hatta bazı kesimlerce yanlış anlaşıldığını ve dini yaşamların engellenmeye çalışıldığını dile getirmiştir. Dini ritüellere, Allah’ın emir ve yasaklarına, inananların inançlarını yaşamalarına saygı duyulması gerektiğini vurgular.

3.4.6.2. Demokratik-Cumhuriyet

Karakoç, Atatürk İlke ve İnkılâplarından biri ve Türkiye Cumhuriyeti devletinin yönetim şekli olan Cumhuriyetçilik ve de Cumhuriyetçiliğin ayrılmaz bir parçası olan Demokratik kavramlarına yer vermiştir. *“Halk hâkimiyetine dayandığı, halkın kendi kendini idare etmesini esas aldığı kabul edilen idare şekli”*⁴³⁷ anlamına gelen demokrasi kavramı ve *“Başında cumhurbaşkanı bulunan ve siyasi mekanizması nazari olarak demokrasiyle kurulan devlet idaresi”*⁴³⁸ anlamına gelen Cumhuriyet kavramı birbirini tamamlayıcı unsurlardır.

⁴³⁵ Yaşar Yücel, “Atatürk İlkeleri”, *Belleten Dergisi*, 204, 1988, 809.

⁴³⁶ Karakoç, *Vur Emri*, 48.

⁴³⁷ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 247.

⁴³⁸ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 124.

Üç siyasi tecavüz üç ortağın niyeti
Yapılan her yanlışta millet öder diyeti
Koru hukukumuzu, koru cumhuriyeti
Şerefimiz diz çöktü, uyan artık Türkiye!
Rize’de şafak söktü, uyan artık Türkiye!⁴³⁹

Demokrasiz bir Cumhuriyet düşünölemeyeceğı gibi Cumhuriyet yönetim şeklini kısmen de olsa barındırmayan bir demokrasinin varlığı tartışılabilir. Halkın kendisini yönetecek kişiyi kendi oylarıyla belirlemesi hem kişisel hem devlet yönetimi için önem arz edecektir. Hatta bu konuda Atatürk şunu söyler: *"Demokrasi ilkesinin en çağdaş ve mantık uygulanmasını sağlayan hükümet şekli Cumhuriyettir. Millet, egemenliğini, devlet yönetimine katılmasını, ancak zamanında oyunu kullanmakla temin eder."*⁴⁴⁰ Bu sözden de anlaşılacağı üzere Cumhuriyet en etkili demokratik yoldur.

Çağdaş, Laik, demokratik
Tıraş, makas ve permatik
Çin seddi, Asya, Atlantik
Ninni yavrum, uyu yavrum.
Yut mamayı, büyü yavrum.⁴⁴¹

3.4.7. Meclis

"Milletvekillerinin teşkil ettiği topluluk, Türkiye Büyük Millet Meclisi" ⁴⁴² anlamlarına gelen Meclis kavramı, halkın iradesinin merkezi olan Meclis Türk milletinin taleplerin yerine getirileceğı ve sıkıntılarının giderileceğı yerdir. Gücünü Türk milletinden alan Meclisin ve meclise bağılı Mebusların asıl görevlerinin milletin derdiyle ilgilenmek, hizmet etmek olduklarını bilmeleri gerektiğini vurgular. Halkın saygı duyduğu gayretle var ettiği meclisin de halka saygı duyması gerektiğini tavsiye eder. Böylelikle Meclisteki mebuslara halk adına seslenmiş olur.

Görevin sırf parmak kaldırmak değil,
Biraz da milletin derdine eğil.
Meclise hürmet et, ne döv, ne dövöl.
Hizmet belle, söz belleme mebus beğ.⁴⁴³

⁴³⁹ Karakoç, *Parmak İzi*, 22.

⁴⁴⁰ Yücel, *Atatürk İlkeleri*, 808.

⁴⁴¹ Karakoç, *Gerdanlık-1*, 108.

⁴⁴² Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 534.

⁴⁴³ Karakoç, *Vur Emri*, 48.

3.4.8. Lozan

Karakoç, Türkiye Cumhuriyeti devletinin bağımsızlık yolundaki en önemli adımı olan Lozan Antlaşmasına gönderme yapmıştır. Türk milletinin kurtuluş mücadelesi neticesinde elindekileri korumak ve toprak bütünlüğünü sağlamak amacıyla attığı adımlar Avrupa devletlerinin baskısıyla birlikte bir antlaşma ihtiyacı doğurmuş olabilir. *“Lozan Barış Antlaşması, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş belgesidir. Ayrıca, Türklerin imha planı olarak bilinen Sevr Antlaşması’nı geçersiz kılan, Türklerin Anadolu’da imha edilemeyeceğini dünya kamuoyuna kabul ettiren ve Anadolu’nun tapusunun Türk milletine ait olduğunu “zorla” kabul ettiren siyasî belgedir.”*⁴⁴⁴

İçtiğimiz turşu, nane
Gün sayarız tane tane
Avrupa’da Patrikhane
Asya’da Lozan vaktidir.⁴⁴⁵

Şair, “Asya’da Lozan vakti” cümlesiyle Türk milletinin yaşadığı haksızlık, işgal, bölünme, parçalanma ve sömürülme ve de Anadolu bölgesinin şartlı bağımsızlığının Asya bölgesinde de yaşanacağını dile getirir. Asya halkının yaşayacağı sıkıntıları, savaşları, esirliği, bölünmeyi ve tüm bu mücadeleler neticesinde kendi topraklarında yabancı ve işgalci muamelesi göreceğini Türk Lozan’ına benzetmiştir.

3.4.9 Kürt

Kürt sorunu olduğuna inanmayan şair, bu olayların birileri tarafından organize edilebileceğini bu korkunun tüm Türk milletinin gönlüne salındığını ifade etmiştir. “İnsan yiyen kanlı çark” cümlesi bu problemin gerçek olmadığını ve bazı art niyetlilerin Türkiye üzerindeki planlarına hizmet ettiğini vurgular. Masum halkı kandıran, katleden, türlü oyunlarla birbirlerine ve devlete düşman hale getirilen bu kirli ellerin oyunları halk yıpratılmıştır. Şaire göre Kürt, Türk, Çerkez ayrımı yoktur çünkü Türkiye yaşayan herkes kardeşir.

⁴⁴⁴ Tahir Kodal, “Lozan Barış Antlaşması ve Türk Kamuoyu”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 64, (2006), 242.

⁴⁴⁵ Karakoç, *Gökçekimi*, 79.

Dünün insan yiyen kanlı çarkı yok!
 Yüzlerde gam, gönüllerde korku yok...
 Çerkezi yok, Kürdü yoktur, Türkü yok...
 Kardeşiz, tek vücut, tek bir milletiz.⁴⁴⁶

3.4.10. PKK

KARAKOÇ, Kürt etnik probleminin arkasına sığınarak öncelikleri Kürtleri öldüren ve zamanla tüm Türk milletine sıçrayan bu ölümler silsilesinin arkasındaki illegal örgüt olan PKK terör örgütüne yer vermiştir. *“1950-1980 arası dönemlerde ise komünizm gibi ideolojilere karşı alınan tedbirler kapsamında Kürt siyasetinin talepleri reddedilmiş ve adeta meselenin daha sonra terör sorununa dönüşmesi için ortam hazırlanmıştır. 80’li yıllardan sonra ise PKK terörünün gölgesi ve himayesi altında kalan Kürt sorununa çözüm bulmak iyice zorlaşmıştır.”*⁴⁴⁷

PKK_‘Kürdüm’ der, Kürtleri vurur
 Alevî, Sünnî’den uzakta durur
 Dindar, karşısında ‘laik’i bulur
 Vahdeti harcadık... Daha ne kaldı?⁴⁴⁸

Şaire göre PKK, Kürt olduğunu iddia ederek yıllarca Güneydoğu Anadolu bölgesinde bebek, çocuk, yaşlı, genç, Türk, Kürt, Müslüman demeden insan öldürmüş ve bunu Kürtler adına yaptığını iddia etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti içerisinde yaşayanların vahdet yani birlik ve beraberliğine düşman olan terör örgütlerinin ülkeye verdiği zarara karşı Türk milletini uyarmış, birlik olmaya davet etmiştir.

3.4.11. Alevi-Sünni

Karakoç, Türkiye Cumhuriyeti’nin yakın dönemine damga vuran en önemli problemlerinden biri olan dini sebeplere dayandırılmak istenen Alevi-Sünni problemini akıllara getirmiştir. *“Türkiye’de gerek Alevi örgütlerinin, gerek akademik çevrelerin ve gerekse siyasi otoritenin müşterek bir çaba ile halletmek istedikleri ülkemizin kanayan ve kan kaybettiren iki büyük probleminden biri olan Alevi-Sünni meselesi tarihi nedenlerine*

⁴⁴⁶ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 50.

⁴⁴⁷ Altun, *Modern Türkiye’de Kimlik: Kürt Kimliğinden Kürt Sorununa*, 64.

⁴⁴⁸ Karakoç, *Parmak İzi*, 27.

inilmeden doğru bir analizle çözüme kavuşturulması imkânsızdır."⁴⁴⁹ Alevi ve Sünniler arasındaki soğukluğun gereksiz olduğu birbirlerin uzak durmamaları gerektiğini vurgular. Vahdetin önemine dikkat çeken şair Alevi-Sünni, Türk-Kürt, Laik-Dindar çatışmalarına son verilmesi gerektiğini ve birlik çağrısı yapmıştır.

PKK 'Kürdüm' der, Kürtleri vurur
Alevî, Sünnî'den uzakta durur
 Dindar, karşısında 'laik'i bulur
 Vahdeti harcadık... Daha ne kaldı?⁴⁵⁰

3.4.12. IMF

KARAKOÇ, Türkiye Cumhuriyetinin yakın dönem dâhil dış borçlanmasında kredi aldığı kısaca borçlandığı en etkili kredi kurumu olan IMF kelimesine şiirinde yer vermiştir. Şair AB kapsamında IMF borçlanmaları yaşandığı, alınan borçlar neticesinde ülkenin ne gibi kayıplar yaşadığı, nelerin taviz verildiğine dikkat çekmiştir.

Şair, IMF kelimesiyle Haçlı çemberi kelimesini bir arada kullanarak bu yapılanmanın Türk milleti üzerindeki maddi ve manevi olumsuzluklarına değinmiştir.

AB de istiyor vermezsek olmaz
 Haçlı çemberine girmezsek olmaz
 Alnımıza leke sürmezsek olmaz
 Aşkımızı IMF'ye devrettik.⁴⁵¹

Karakoç, yakın dönem Türkiye'sinde yaşanan siyasi-sosyal-ekonomik pek çok problemin temelinde IMF yapılanmasının yer aldığını vurgular. Haçlı oyunu olarak gördüğü bu kan emici yapıya uymamak ve alnımıza kara leke sürmemek gerektiğini tavsiye eder. *"İktisat politikası seçeneklerinde IMF programları siyasi iktidarların hükümranlık alanlarını elbette kısıtlar. Ancak, imzalama yetkisi hükümetlerde olduğu için, siyasi sonuçları, "dolaylı" olarak görülebilir. Örneğin 1978-79'da IMF'nin Ecevit hükümeti üzerinde çok katı bir programı kabul ettirme baskısı söz konusu idi. Bu baskı Türkiye'nin büyük sermayesi ile koordinasyon içinde yürütülmekteydi. Baskılar başarılı oldu; Ecevit hükümetinin istifası ile başlayıp, 12 Eylül darbesi ile noktalanmış bir süreç*

⁴⁴⁹ Eşref Doğan - Hasan Çelik, "Alevi Sünni Bütünleşmesinin Önündeki Engeller: Tarihsel Yanlış Algılamalar", *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 2014, 121.

⁴⁵⁰ Karakoç, *Parmak İzi*, 27.

⁴⁵¹ Karakoç, *Parmak İzi*, 101.

oluştı. Ancak, bu tür sonuçlar, yansımalar, IMF tarafından “biz ekonomik programı hazırladık; darbe planı bize ait değildir” diye geçiştirilebilir.”⁴⁵²

3.4.13. Ruhban Okulu

Karakoç, Türkiye gündemini uzun yıllar meşgul eden Ruhban Okulu problemine değinmiştir. Laiklik çatısı altında dini yaşantıların kısıtlandığı yıllarda Ruhban Okulu probleminde Patrikhaneye bağlı özerk bir dini okulun varlığına dikkat çeken şair Laikliğin sadece Türk milleti için mi geçerli olduğunu sorgular. Ruhban Okulu pek çok olumsuzluğu akıllara getirmiştir. Bir varlık problemi bir bağımsızlık meselesi haline gelmiştir. *“Heybeli Ada Ruhban Okulu, Türkiye gündemini uzun zamandır meşgul eden konulardan biridir. Bu konu genellikle Fener Patrikhanesinin ekümeniklik iddiası ile birlikte ele alınmaktadır. Fener Patrikhanesi bu okulu bütün Ortodoks Hristiyanlar için uluslararası teoloji okulu olarak faaliyete geçirmek istemektedir. Ancak Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında her ne olursa olsun özel yüksek okullara böyle bir meşruiyet verilmemektedir. Anayasa özel yüksek okullara izin vermediği için, diğer özel yüksek okullarla birlikte Heybeli Ada Ruhban Okulu da kapatılmıştır.”⁴⁵³* Türk milletinin bir iç meselesi olarak karşımıza çıkan Ruhban Okulu meselesine başka devletlerin müdahalesinin kabul edilemeyeceğini dile getiren şair köklü bir geçmişe sahip olan Türk milletinin kayıplar yaşamasına sessiz kalamamıştır.

Ekümenik Patrik, Ruhban Okulu
Laiklik cartayı çekecek mi ne?
Asırlık kavaklar ladin kokulu
Çınarlar yaprağın dökecek mi ne?⁴⁵⁴

3.4.14. Kızıl Elma

Karakoç, *“ulaşılması gereken, varılmak istenen hedef, büyük ülkü”⁴⁵⁵* anlamına gelen Kızıl Elma kelimesini şiirinde kullanmıştır. Âlemin huzuru için Kızıl Elma ülküsüne ulaşmak gerektiğini vurgular. *“Tanzimat’tan sonraki yıllarda hemen hemen unutulmaya*

⁴⁵² Korkut Boratav, “Imf: Dün ve Bugün”, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1, (2016), 32.

⁴⁵³ Münir Yıldırım, “Dünden Bugüne Heybeli Ada Ruhban Okulu Sorunu ve Etrafındaki Tartışmalar”, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 2006, 383.

⁴⁵⁴ Karakoç, *Gerdanlık-3*, 143.

⁴⁵⁵ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 461.

yüz tutan bu sembole yeni bir anlam kazandırmaya çalışan Ziya Gökalp'te kızılelma bu defa, çökmekte ve dağılmakta olan Osmanlı Devleti yerine bütün Türklerin bir araya gelerek kuracakları ve yüzyıllardır özlemini çektikleri Turan ülkesiyle eş anlamda kullanılır.”⁴⁵⁶ Şair, para, pul ve şöhretin önemli olmadığını Türk gençliğinin Kızılelma fikrine talip olarak bu milleti refaha ulaştırması gerektiğini dile getirir. Türk milletlerini bir çatı altında toplayarak güçlü bir Türk birliğini hedefleyen şair bunun Nizam-ı Âlem olacağını savunur.

Nizam-ı Âlem'e içten talip ol
Kızılelma neredeyse ara bul
Bağlamasın seni şöhret, para, pul
Hesaplar var, sorulmayı bekliyor
Ölü dünya dirilmeyi bekliyor.⁴⁵⁷

3.4.15. Mankurt

Karakoç, Türk milletinin kurt olarak anıldığını akıllara getirerek mankurt kelimesini kullanır. Türk milletinde son dönemlerde kullanımı yaygınlaşan bir kavram olan mankurt kelimesi günümüzde de kullanılmaktadır. “*Mankurt kavramını edebiyat literatürüne sokan sadece Kırgız edebiyatının değil, tüm dünyanın en büyük sanatkârlarından biri olarak kabul gören Cengiz Aytmatov'dur. Aytmatov eserlerini bir kuyumcu, bir heykeltıraş gibi tezgâhında olağanüstü titizlikle işlemiştir. Bu tezgâhtan çıkan en nadide mücevher belki de Gün Olur Asra Bedel ya da diğer adıyla Gün Uzar Yüzyıl Olur romanıdır. Söz konusu romanda Aytmatov bir hikâye anlatır: Sarı Özbek'i işgal eden düşmanlar tutsaklara korkunç işkenceler yaparlarmış. İnsanın hafızasını yitirmesine, deli olmasına yol açan bir işkence usulleri varmış. Önce esirin başını kazır, saçları tek tek kökünden çıkarırlarmış. Bunu yaparken usta bir kasap oracıkta bir deveyi yatırıp keser, derisini yüzermiş. Sonra bu deriyi parçalara ayırır, taze taze esirin kan içinde olan kazınmış başına sımsıkı sararlarmış. Böyle bir işkenceye maruz kalan tutsak ya acılar içinde kıvrınarak ölür ya da hafızasını tamamen yitiren, ölünceye kadar geçmişini hatırlamayan bir “mankurt”, yani geçmişini bilmeyen bir köle olurmuş. Bundan sonra deri geçirilen tutsağın boynuna başını yere sürmesin diye bir kütük ya da*

⁴⁵⁶ M. Şükrü Hanioglu, “Türkçülük”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2012, XXXI, 551-554.

⁴⁵⁷ Karakoç, *Akıl Karaya Vurdu*, 18.

*tahta bağlar, yürek parçalayan çığlıkları duyulmasın diye uzak, ıssız bir yere götürürler, elleri ayakları bağlı, aç susuz güneşin altında öylece birkaç gün bırakırlarmış. Sarı-Özek'in kızgın güneşine "mankurt" olmaları için bırakılan tutsakların çoğu ölür, beş-altı kişiden ancak bir ya da ikisi sağ kalırmış. Onları öldüren açlık ya da susuzluk değil, başlarına geçirilen soğumamış deve derisinin güneşte kuruyup büzülmesi, başlarını mengene gibi sıkıp dayanılmaz acılar vermesiymiş. Bu dayanılmaz acılar sonunda tutsak ya ölür, ya da aklını hafızasını yitirmiş. Bir "mankurt" kim olduğunu, hangi soydan, hangi kabileden geldiğini, anasını babasını bilmezmiş. İnsan olduğunun bile farkında değilmiş."*⁴⁵⁸ Cengiz Aytmatov tarafından kullanılan mankurt kelimesi günümüzde asimile, kültürel yozlaşma gibi kavramların şiddetle gerçekleşmesi olarak açıklanabilir. Dünya üzerindeki Türk milletlerin dini ve milli kimliklerini koruması son derece önem arz eder. Türk milletlerinin kimliklerini korumaya gösterdiği bu özen pek çok kesimi rahatsız etmiş olacak ki bu rahatsızlık romanlara bile konu olmuştur. Kişilere kendini hatırlatan, kişilerin milli şuurunu, inancını pekiştiren ve onu o yapan değerlerle bağ koparmaya yönelik psikolik-fiziksel şiddet içeren bir sürü kötü davranışlar sergilenmektedir. Bu davranışların özünde kişiyi kendine bağlı bulunduğu dine ve topluma yabancılaştırmak vardır. Bu tür davranışlar neticesinde kişi kim olduğunu, niçin var olduğunu, nasıl yok olacağını kısaca ona değer katan yaşamsal amaçlarını kaybedecek ve bir hiç olarak yok olacaktır. Şair "fikirsiz angut" sözüyle bizlerin kendi düşünceleri dışında bizlere modernlik adı altında dayatılmış olan başka kültürlerle kendimizi kültürümüzü kaybetmiş şekilde ayak uydurmamızı eleştirmiştir.

Biz her şeye ram olan fikirsiz angutlarız
 Uydurulmuş bir günde yılbaşını kutlarız
 İsa hangi gün doğmuş, müspet delil yok amma
 Geleneğe uyarız, çünkü biz Mankurt'larız...⁴⁵⁹

Çok zengin sözlü ve yazılı kültür unsurlarına sahip olan Türkler, göç, savaş ve ticari ilişkiler nedeniyle birçok kavim ile etkileşim halinde olmuş, Türk kültür ürünlerinden efsane ve destanlar ayrı bir önem arz etmiştir. Destansı ağaçlar, ışıklar, kurtlar ve daha fazlası. Bu gibi temalar, destanın kilit noktalarını oluşturur. Bu motifler

⁴⁵⁸ Samed Azap, "Kurtlar ve Mankurtlar", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(1), 2013, 281.

⁴⁵⁹ Karakoç, *Gerdanlık*-3, 87.

arasında kurt motifi, Türklerin yaratılışına ve soylarının devamına dair efsanelerin varlığından dolayı ayrı bir öneme sahiptir. Eril; köpek-kurt vb. kavramlar önem kazanmıştır. Kurdun köpekleştirilmesine benzeyen mankurtluk sürecinde içerideki hainler ve art niyetli bölücülerle işbirliği yapılarak devletin eğitim ve kültür politikalarını millete aleyhine değiştirirler. Türk milletini milli kimliğine yabancılaştırarak, kendini kendi toplumunda ve kültüründe yabancılaştırırlar. Manevi değerlerin yok edilebilmesi için bilinç ve kimlik sömürüsüne uğrayarak milli ve dini şuuru yitiren bir toplum yaratırlar. Sonra da yardım algısını yaratarak toplumun kendi çıkarları doğrultusunda yeniden inşasını gerçekleştirirler. Yeniden yaratılan bu toplum fizik olarak önceki toplumla benzer olsa da içi boşaltılmış maneviyatıyla manen benzerliğini yitirmiş, yabancılaşmış bir toplumdur. Böylelikle bu yeni ulusun sömürgecilerinin manevi kölesi haline getirilmesi, kendi değerlerine karşı sosyokültürel bir düşmanlığı söz konusu olacaktır.

3.5. TÜRK DESTANI TİP VE MOTİFLERİ

3.5.1. Türk Destanı Alp Tipiyle (Kahramanlık) İlgili Kavramlar

3.5.1.1. Bahadır-Alperen-Gazi-Ermiş

Karakoç, Türk destanlarında kahramanlık manasına gelen İslamiyet Öncesi alp, bahadır gibi isimlerle anılan ve İslamiyet sonrası ise alperen, eren, gazi, ermiş, yiğit gibi isimlerle anılan alp tipinden bahsetmiştir. *“Türk destanları üzerine yapılan değerlendirmelerde, İslam öncesi Türk destanlarının baş tipi olan alp ile İslamî dönem Türk destanlarının baş tipi olan alp-eren (gazi) üzerinde zaman zaman mukayeseler yapıldığı görülmektedir. Tanrı’nın nizamı anlamına gelen törenin dışında hareket etmiş olan han ya da bey, Tanrı tarafından verilen kutu geri alınarak halk arasından çıkan bir bahadır vasıtasıyla cezalandırılmaktadır. Büyük devlet kurma ve töre adına dünyaya hâkim olma ideolojisine sahip bir toplumun ortaya çıkardığı alp tipi olan Oğuz’un yapmış olduğu mücadeleler, en az bir şeyh, bir rüya ve onun yorumu vasıtasıyla fetihlerinin ilahî olduğu vurgulanan Osman Gâzi’nin fetih mücadeleleri kadar ilahî ya da tanrısalıdır.”*⁴⁶⁰

⁴⁶⁰ Mehmet Aça, “Türk Destancılık Geleneğine Bütüncül Yaklaşabilme ve Alp Kavramı Üzerine Bazı Yeni Yaklaşım Denemeleri”, *Milli Folklor Dergisi*, 6, 2000, 7.

Alp-erenler, gaziler, ulu sultanlar
Eğlenceye daldık... Unuttuk sizi.
Bin yıldır toprakta uyuyan canlar
Televizyon aldık... Unuttuk sizi.⁴⁶¹

Karakoç, şiirinde “Alperen ve gazi” motiflerini kullanmıştır. “Bin yıldır toprakta uyuyan canları unuttuk” sözüyle Anadolu’nun Türkleşmesi ve Müslümanlaşması için en güzel yıllarını hiçe sayarak şehit olan, Allah’ın emir ve yasaklarını yayabilmek ve de koruyabilmek için mücadele edenleri eğlence uğruna unuttuğumuzu dile getirir. Televizyon gibi günümüz güncel uğraşlarının insanlara geçmişlerini, değerlerini, inanışlarını, kimliklerini, milli şuurlarını en önemlisiyse bunlar için kendini feda edenleri unutturması gerçeğini unutmamalıyız.

Fatih’çe, Yavuz’ca sevdalan gene
Bayrak ol, her yerde dalgalan gene
Ya gazi olasın ya kurban gene
Uyan şehadete talibim uyan.⁴⁶²

Şair, Fatih ve Yavuz gibi kahramanca vatan uğruna savaşabilecek bir cesarete sahip olunması gerektiğini vurgular. Türk halkına en çok yakışacak olan gazilik ve şehitliğe talip olduğunu söyleyerek vatana duyduğu aşkı vurgular.

Bu yol bahadırlar, ermişler yolu;
Kendini davaya vermişler yolu!
Şeyh Mevlâna, Derviş Yunus, Köroğlu,
Susarsam hakkını helal etmesin.⁴⁶³

Şair, “bahadırlar ermişler yolu” cümlesiyle Türklük ve İslam davasını dile getirmiştir. Bu davaya kendini vermeyi bahadırlar ve ermişler gibi kutsal görev bileceğini söyler.

3.5.2. Türk Destanı Motifleri

3.5.2.1. At

Karakoç, Türk milletlerinin destanlarında başkahraman kadar önem arz eden at motifini şiirinde kullanmıştır. Bir hakan için bir yiğit için at namus kadar önemlidir.

⁴⁶¹ Karakoç, *Yasaklı Rüyalar*, 54.

⁴⁶² Karakoç, *Vur Emri*, 24.

⁴⁶³ Karakoç, *Kan Yazısı*, 78.

Çünkü at kahramanların en yakın dostlarından, sırdaşlarından, yardımcılarındandır. Bu sebeple at motifi Türk destanlarında kahramanla birlikte olan yardımcı unsur gibi görülmüştür. *“Türklerin sosyal ve ekonomik hayatının ayrılmaz unsuru olan atlar, doğal olarak destanların da önemli ve ayrılmaz bir parçasıdır. Örneklerden de görüldüğü gibi atlar, sürekli mücadele hâlinde olan başkahramanların, üstün yetenekli son derece sadık savaş arkadaşlarıdır.”*⁴⁶⁴

Bir haber dolaşır semada pul pul;
Kılınçlar bilensin, akın var Çin’e.
Yiğitler at sürer düşman içine;
Tarihe hükmeden bir ses duyulur;
- Vur! Türklük aşkına vur!⁴⁶⁵

Atıyla tarihe hükmeden, düşmana giden yiğit için o esnada eli, ayağı hatta canının emanetçisi atıdır. Sadık bir asker, dost gibi at da düşmanla mücadelede sahibinin yanında yer alır. Hatta çoğu savaşlarda hakanı savaş meydanında manevraları ve hızı sayesinde düşmandan koruyan hakanın atıdır. Kahraman atına duyduğu güvenle düşmana korku salar. Şairin şiirinde geçen atını düşmanın üstüne süren yiğitler, denize süren hakanlar için at motifi ne kadar önemliyse Türk destanlarında da at motifi aynı işlevsel öneme sahiptir. *“Atlar, sahiplerini zor anlarda kurtaran, onlar için yas tutan, akıllı, olağanüstü yetenekli varlık olarak işlenir. Manas’ın atı Akkula, Alpamış’ın Baycibar, Köroğlu’nun Kırat’ı, Koblandı’nın Tayburul’u sahipleri gibi üstün özelliklere sahiptir.”*⁴⁶⁶

Karışır top sesi nal sesi davul...
Çağdan çağa çıkar açar gemiler.
Bir hâkan atını denize sürer
Ve der ki “-Yıkılsın Bizans’ı koruyan sur
— Vur! Fetih aşkına vur!⁴⁶⁷

3.5.2.2 Bozkurt

Karakoç, Türk milletin en önemli temsillerinden, simgelerinden biri olan kurt motifini kullanmıştır. Türk milleti doğadaki bağımsız duruşuna, asla boyunduruk altına

⁴⁶⁴ Caşteğin Turgunbayer, “Türk Dünyası Destanlarında Ortak Motifler Üzerine”, *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, 24, 2007, 100.

⁴⁶⁵ Karakoç, *Vur Emri*, 16.

⁴⁶⁶ Turgunbayer, *Türk Dünyası Destanlarında Ortak Motifler Üzerine*, 99-100.

⁴⁶⁷ Karakoç, *Vur Emri*, 16.

girmeyişine, evcilleştirilememesine, yırtıcılarla olan muhteşem mücadelesine, her zorlu şartta hayatta kalabilmeyi başarısına hayran olduğu kurt ile benzer noktalara sahip olduklarına inanırlar. Asil bir duruşa, muazzam bir dış görünüşe sahip olan kurt kavramı Türk milletinin destanlarında da yer almıştır. *“Türklerin genel totemi sayılan kurt motifi pek çok destanda görülür. Ergenekon Destanı'nda, doğru yolu göstererek Türkleri kurtaran yine kurt olmuştu. Bu türeyiş efsanesinde insan baba, kurt anadır. “Nart” destanında ise başkahraman Örüzmek'i dişi kurdun emzirerek büyüüttüğünü anlatılmaktadır. Hatta Örüzmek'in kurt kürkünün onu her beladan koruduğunu, şeytanların bile ona hiçbir kötülük yapamadıkları anlatılır”*⁴⁶⁸

Yüklenir bir ülke oymak ve avul,
Sel olur ordular, batıya akar.
Uçar elden ele bozkurtlu bayraklar.
Emreder bir başbuğ sade ve vakur:
— Vur! Bayrak aşkına vur!⁴⁶⁹

3.5.2.3. Nevruz

Karakoç, Türk kültüründe bağımsızlığın sembolü haline gelmiş bir kavram olan nevrüz kavramını şiirinde kullanmıştır. Nevruz kavramı Türk milletlerinin destanlarında da yerini almış ve önem arz etmiş bir kavramdır. Şair, Türklerin milli kimlik unsurlarından biri olan nevrüze sahip çıkılması gerektiğini vurgular. Çünkü *“Nevruz geleneği, Türk kültürünün en eski, en temel âdeti olarak tarihi kestirilemeyen bir dönemden günümüze kadar ulaşmıştır. Ergenekon menkıbesi; eski Çin kaynaklarının da ifade ettiği gibi, 400 yıl etrafı dağlarla çevrili bir vadide Türk'ün yaşama kavgasıdır. Ergenekon'dan bir bahar günü tekrar ata yurduna döndüğünde hürriyetini, istiklalini tekrar kazanmış; dünyadaki yerini tekrar almıştır. İşte o gün, 21 Mart günü, “istiklalin kazanıldığı” kurtuluş günü Türklerde bir geleneğin doğmasına sebep olmuş ve bu gelenek günümüze kadar gelmiştir. Bu özelliği ile Ergenekon Nevruz Bayramı, Türk'ün aynı zamanda kurtuluş ve varoluş bayramıdır.”*⁴⁷⁰

⁴⁶⁸ Turgunbayer, *Türk Dünyası Destanlarında Ortak Motifler Üzerine*, 100.

⁴⁶⁹ Karakoç, *Vur Emri*, 16.

⁴⁷⁰ Abdulhaluk Mehmet Çay; *Türk Ergenekon Bayramı Nevruz*, Türk Kültürü Araştırma Vakfı Yayınları, Ankara 1993, 236-237.

Yenilendi noel, eskidi nevrüz
 Çiftleştı çiftlikte katırla domuz
 Aşağı su gölü, yukarı boynuz
 Kelleler bakımlı Koruya döndü.⁴⁷¹

Şair, günümüz insanlarının gelenek ve göreneklerine sahip çıkmadığını, milleti millet yapan ve bir arada tutan bu değerlerin zamanla yerini ithal kültürlere yani dışarıdan getirilen ve bizim kültürümüzle örtüşmeyen adetlere bıraktığını söyler. Nevruz gibi Türklüğün bir nevi bağımsızlık bayramı yerini bize ait olmayan ve bizimle bütünleşmeyen Noel bayramına bıraktığını dile getirir. Hatta bu değişim gibi kökten yapılan bazı yanlış tercihlerin sosyal hayatı, kimliği değiştirebileceğini savunur.

3.6. DİĞER TİPLER

3.6.1. Leyla ile Mecnun

Karakoç, şiirinde Türk edebiyatının en bilinen mesnevilerinden biri olan Leyla ve Mecnun mesnevisindeki Leyla ve Mecnun aşkına yer vermiştir. Mecnun ve Leyla arasında geçen Leyla ile başlayıp Mevla ile buluşan ölümsüz aşka değinen şair bize aşkın her halini hatırlatır. “*Leylâ vü Mecnûn mesnevisi ilahi aşkı arayan insanın macerasını ele aldığı, aslında Mecnun’un Leyla’ya layık olmak için bir tür olgunlaşma sürecinden geçtiği görülür. Nitekim Fuzuli eserinin dibace kısmında, hikâyedeki unsurların birer sembol olarak kullanıldığını, hikâye anlatmanın bir bahane olduğunu, aslında mecaz yoluyla ilahi aşkın sırları ile gizli hakikatlerini anlatmak istediğini söylemektedir.*”⁴⁷²

Bana Mevlana’yı Yunus’u verin
 Mecnun’u, Leyla’yı size bıraktım
 Kırk yıldır susuzdum, bir tas su verin
 Irmağı, deryayı size bıraktım.⁴⁷³

Şair, zamansız gelen ve zamana sığmayan ve de zamanla anlaşılacak olan bir aşktan bahseder. Zaman, arayanların ve bulanların aynasıdır. Öncekiler ve sonrakiler sadece zamanla anlaşılacaktır. Kusur ise kusur arayanın kendinde bulabileceği bir noksandır.

⁴⁷¹ Karakoç, *Yasaklı Rüyalarda*, 11.

⁴⁷² Mücahit Kaçar- Halil Sercan Koşık, “Fuzuli’nin Leylâ vü Mecnûn Mesnevisinin Dibacesi Hakkında Bazı Mülâhazalar”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(2), 2014, 154.

⁴⁷³ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 61.

Çünkü aşk kusurluların kusursuzluğa duyduğu hayranlıktır. Şaire göre Mevla'yı ararken kusursuzlaşan Mevla'dan gayrısına yabancılaşan bir Mecnun'dan bahseder. Mecnun Leyla zanneder her şeyi oysa her şey Mevla'dan bir yansımadır. Mecnun bunun farkına vardığı an Leyla onun için sadece bir yabancı olacaktır. Aşk, budur. Bugün her şeyin olan bir varlık yarın hiçbir şeyin olabilir. Çünkü her yolun sonu Mevla'dır. Aslında şair de bu gerçeği yansıtmış ve her yolculuğu Mevla yolunda saymıştır.

Her ne kusur varsa geçen zamanda
Suçsuzdur aynalar, ela gözlü yar.
Mecnunlar Mevla'yı bulursa canda
El olur Leylalar, ela gözlü yar.⁴⁷⁴

3.6.2. Aslı ile Kerem

Karakoç, şiirinde Aslı ve Kerem isimlerini kullanarak Türk edebiyatının vazgeçilmezlerinden olan halk hikâyeleri arasında en çok bilinen ve sevilen aşk hikâyelerinden biri olan Aslı ile Kerem hikâyesini bizlere hatırlatır. *“Kerem ile Aslı hikâyesi, gerek Anadolu”da gerekse diğer Türk boyları içerisinde oldukça sevilen, dilden dile gönülden gönüle çok geniş bir coğrafyaya yayılabilmiş bir halk hikâyesidir.”*⁴⁷⁵ Zamanın âşıklarını Kerem ve Aslı gibi olamadıkları için eleştiren şair günümüz âşık ve maşukunun iyi niyetlerini kaybettiklerini, kirlendiklerini dile getirir. Muhabbetin yerini artık muhannet almıştır. Eski saf duygular yerini modern dünyanın hesapçı ve çıkarıcı sevgisine bırakmıştır. Zaman bizi kökten değiştirmiş hatta bu değişim en saf duygularımızı bile etkisi altında bırakmıştır.

Ne Kerem Kerem'dir ne Aslı, Aslı...
Âşık da maşuk da kirli ve paslı
Muhabbet faslını unutun artık
Kapladı her yanı muhannet faslı.⁴⁷⁶

⁴⁷⁴ Karakoç, *Vur Emri*, 47.

⁴⁷⁵ Sahra İpek Edis Aydoğan, “Folklorik Bir Ürünün Yeniden Yazımı: Kerem İle Aslı Örneği”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(1), 2019, 462.

⁴⁷⁶ Karakoç, *Yasaklı Rüyalara*, 188.

3.6.3. Ferhat

Karakoç, Türk edebiyatında aşk mesnevisi veya aşk konulu halk hikâyesi olarak bilinen Ferhat ve Şirin hikâyesini akıllara getirecek olan Ferhat'ı şiirinde kullanır. *“Ali Şir Nevai'nin mesnevi tarzında işlemiş olduğu Ferhat u Şirin hikâyesi, Anadolu'da da Hüsrev ü Şirin veya Ferhat ile Şirin adıyla işlenmiş olup çok tanınan ve sevilen bir hikâyedir. Bu hikâyeye Anadolu'nun hemen hemen her bölgesinde hem hikâyeye olarak anlatılır hem de efsaneleşmiş bir şekilde yaşamaya devam eder. Anadolu'da Şirin tepelerine ve Ferhat mağaralarına rastlarız.”*⁴⁷⁷

Dicle-Fırat yoruldu, ben hiç mola vermedim
Nice kırat yoruldu, ben hiç mola vermedim
Yunus'ça bir sevdaya kaptırmışım gönlümü
Kerem-Ferhat yoruldu, ben hiç mola vermedim.⁴⁷⁸

Şair, “Kerem-Ferhat”, “Dicle-Fırat” “Kırat-Yunus” gibi kelimeleri bir arada kullanarak Türk edebiyatında sevdasıyla, sevdalara mesken olmasıyla ve de aşığı durmadan, yorulmadan hak yolunda taşımasıyla bilinen bu kavramlarla kendi aşkının büyüklüğünü ortaya koymuştur. Her şey bitmiş ama şairin aşkı kalmış, her şey durmuş ama şairin aşk için atan kalbi durmamış, herkes yorulmuş ama şair durmadan ve mola vermeden bu yola her şeyiyle her şeye rağmen devam edeceğini vurgulamıştır.

3.6.4. Derviş – Salık

Karakoç, Dini-Tasavvufi edebiyatta ömrünü Allah yolunda harcayan, arayan, aradığına benzemek için kendinden ve nefsinden vazgeçen derviş ve salıklere yer vermiştir.

Dervişler, hacılar, asa kulları
Tüccarlar, patronlar kasa kulları.
Amirler, memurlar masa kulları
Vicdanınız mı yok, ölü müsünüz?⁴⁷⁹

⁴⁷⁷ Bilge Seyidoğlu, “Ferhat ile Şirin”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 19, 2002, 133.

⁴⁷⁸ Karakoç, *Gerdanlık-3*, 107.

⁴⁷⁹ Karakoç, *Vur Emri*, 170.

Şair günümüzde bazı dervişlerinin hakkı savunamadığı ve zulüm karşısında sustuğunu dile getirir ve bu yönüyle bu tarzdaki dervişleri eleştirir. Oysa *“bütün serveti "bir lokma bir hırka" olan derviş/sâlik, seyr ü sülûk sınavında nefsin ve kalbini tasfiye etmelidir. Elbette ki bu tasfiyenin en önemli silahları biyolojik anlamda riyazet, psikolojik anlamda mücahedattır. Bunlar ancak inzivayla mümkündür. İnziva, dervişin terbiye yolculuğunda asıl mekânıdır. Bundan kasıt, kuyuya inip kaybolmak ya da hayatı anlamsız bir hapis haneye çevirmek değil, bireyin kendinden sıyrılıp aşkın bir varlık olan Yaradan'a yaklaşmasıdır.”*⁴⁸⁰ Şair Bektaşilerde salıkların Mevlevilerde dervişlerin hakkı savunmasını yürüdüğü Allah yolundan ayrılmamasını ve insanlığını buna olan ihtiyacını dile getirir.

Mevlevi dervişleri neyden alır ilhamı
Bektaşî salıkları meyden alır ilhamı
Şehrin entel takımı hiç gitmemiş, görmemiş
Telepati yoluyla köyden alır ilhamı...⁴⁸¹

3.6.5. Ozan- Âşık

Karakoç, bizi bize bizce anlatan, duygularımıza ve endişelerimize tercüman şiirler yazan, sazlar eşliğinde milli sevinçlerimiz ve üzüntülerimizi kısacası gönlümüzden kopanları türkülerle söyleyen, içimizde yer edinmiş hikâyeleri anlatarak insanları bilgilendiren ve eğlendiren edebiyatımızın temel taşı olan “Ozan” ve “Âşık” kavramlarına yer vermiştir. Şaire göre ozanların sustuğu, susturulduğu bir dünyanın bozkurtlar yerine aylara ev olabileceğini yani Türklüğün, Türk kültürünün yerine vahşet ve kabalık içeren yeni bir kültürün gelmektedir. Kökü Türklük olan Türk milletinin kendi kültürüne sahip çıkması ve kültürünü yaşayıp yaşatması lazımdır. Aksi Türk töresinin, örf ve adetlerinin yerine bize ait olmayan ve bizi bir arada tutmayı amaçlayamayan bir takım dayatma kültürler türeyecektir.

Kara pas bağlamış ozan dilleri
Ayıya in olmuş Bozkurt illeri.
Ulu Tanrısı'na açmış kolları
Kökü Türklük olan bir çınar üşür.⁴⁸²

⁴⁸⁰ Teymur Erol, “Klasik Türk Şiirinde Derviş Tipi”, *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 2019, 462.

⁴⁸¹ Karakoç, *Gerdanlık*-3, 130.

⁴⁸² Karakoç, *Vur Emri*, 73.

Karakoç, ozan, âşık, bozkurt, Türk kelimelerini bir arada kullanarak âşıklık geleneğinin Türk kültürüyle olan bağlantısını akıllara getirir. *“Türk kültürünün en önemli geleneklerinden biri de şüphesiz âşıklık geleneğidir. Kökleri şamanlık/kamlık dönemlerine dayanan, ozan/baksı geleneğiyle varlığını sürdüren ve nihayet XV-XVI. yüzyıldan itibaren yeni bir formla karşımıza çıkan âşıklık geleneği, Türk kültürünün mihenk taşlarından birini oluşturmaktadır. Âşıklık geleneği geçmişten itibaren Türk milletinin ihtiyaçlarına göre değişmiş, gelişmiş, yeni geleneklerin oluşmasını sağlamıştır. Geleneği yaşatan ve geliştirenler onların yaratıcıları ve aktarıcılarıdır. Âşıklık geleneğinin de taşıyıcıları âşıklardır. Âşıklık geleneği Türklerde kamlık/bahşılık/ozanlık geleneğinin İslamiyet’in kabulünden sonra aldığı yeni biçimdir.”*⁴⁸³

Âşıklar diyarı Elbistan ili...
Olur bu mevsimin bağ-ı İrem'i,
Her çeşmenin üç-beş tane güzeli,
Her çiçeğin bir arısı var şimdi.⁴⁸⁴

Şairi, “çeşme-güzel” ve “çiçek-arı” kelimelerini bir arada kullanarak âşıklık geleneğini akıllara getirir. Şairin “her çiçeğin bir arısı” “her çeşmenin güzeli” sözlerinden Âşıklık geleneğinin günümüzde bile ülkemizin her yerinde varlığını devam ettirdiğini anlayabiliriz.

3.7. YEREL DİL UNSURLARI

3.7.1. Nine – Dede

Karakoç, halk arasında “anneanne, babaanne, büyük anne, yaşlı kadın”⁴⁸⁵ gibi anlamlar için kullanılan “nine” kelimesini ve “büyükbaba, çok yaşlı kimse”⁴⁸⁶ gibi anlamlar için kullanılan dede kelimesini şiirinde kullanmıştır. “Bizlerden huzur bekleyen nineler-dedeler” cümlesinde nine ve dede kelimesini yaşlılar anlamında kullanan şair yaşlılarımızın bizden beklentisini dile getirmiştir. Şiirinde halk deyişine yer veren şair “huzurlu bir Türkiye” için yaşlı-geç, kız-erkek gibi ayrıları bakılmaksızın bir arada

⁴⁸³ Mehmet Emin Bars, “Âşık Kimdir?”, *Uluslararası Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 4, 2020, 169.

⁴⁸⁴ Karakoç, *Vur Emri*, 80.

⁴⁸⁵ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 602.

⁴⁸⁶ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 166.

olmanın gerekli olduğunu vurdular. Çünkü bu ülkedeki herkes eşitlik çatısı altında kardeşir.

Nineler, dedeler, masum bebekler,
Bizlerden Huzurlu Türkiye bekler;
Tutuşsun el- ele kızlar erkekler:
Kardeşiz, tek vücut, tek bir milletiz.⁴⁸⁷

3.7.2. Bala – Balaban

Karakoç, halk arasında sırasıyla “*çocuk, iri yarı çocuk*”⁴⁸⁸ anlamlarını karşılayan bala ve balaban kelimelerini şiirlerinde kullanmıştır. Şair halk arasında kullanılan bala ve balaban kelimelerini tercih ederek yerel söyleyişlere verdiği önemi gözler önüne serer. Beşikteki yavrudan başlayarak kâinattaki her canlıya varana kadar İslam dinini yaymayı görev kabul eden şair ömrünün geri kalanını bu yolda harcayacağını hissettirir bizlere. Şaire göre her eve, her ev ahalisine, her sofraya, her yemeğe kısacası her şeye İslam dinini anlatmak gerekir.

Her kapının eşiğine
Her sofranın kaşığına
Balaların beşiğine
Hak yol İslâm yazacağız.⁴⁸⁹

Karakoç, “Gayrısı toz Balabanım” cümlesinde gençlere öğüt verir. Gündelik hayatın geçici ve boş heveslerine değil İslam dininin emir ve yasaklarına, imana ve ilme önem verilmesi gerektiğini vurgulayan şair gerisinin gereksiz ve geçici olduğuna dikkat çeker.

“Ahval-i âleme kafayı takma
Allah Kerim, sabrı elden bırakma
İlmi düstur eyle, imanı sakla
Gayrısı savrulan toz Balabanım.⁴⁹⁰

⁴⁸⁷ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 50.

⁴⁸⁸ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 60.

⁴⁸⁹ Karakoç, *Vur Emri*, 48.

⁴⁹⁰ Karakoç, *Suları Islatamadım*, 32.

3.7.3. Bacı – Gardaş

Karakoç, halk arasında “*abla, kızkardeş*”⁴⁹¹ gibi anlamlar için kullanılan “*bacı*” kelimesini kullanmıştır. Şair ayrıca *gardaş* kelimesini şiirinde *kardeş* manasında kullanmıştır. Türk milletinin *kardeş* olduğunu savunan şair bu *bacı-gardaş* ilişkisinde dikkat edilmesi gereken hususların varlığına dikkat çekmiştir. Sahtekâra, bir başkasının hakkını yiyene ve tüm bunları din adı altında yapanlara *bacı* ve *gardaş* diyemeyeceğini *bacısız* ve *gardaşsız* kalacağını bilse de bu fikrinden vazgeçemeyeceğini dile getirmiştir.

Bacısız, gardaşsız kalsam da garip,
Sahtekâra gardaş olamam varıp,
Camide ön safa karargâh kurup
Kul hakkı yiyene gardaş mı deyim?⁴⁹²

3.7.4. Avrat

Karakoç, halk arasında “*kadın, karı*”⁴⁹³ gibi anlamlar için kullanılan *avrat* kelimesine şiirinde yer vermiştir. Yerel söyleyişleri kullanmaya özen gösteren şair eş kelimesinin yerine *avrat* kelimesini kullanmayı tercih etmiştir.

Avrat yeğin sayrı, benim karnım aç,
Keyf için gelmedik bura tohdur beğ.
Fukara harcından yaz da bir ilaç,
Olsun derdimize çare tohdur beğ.⁴⁹⁴

3.7.5. Tohdur

Karakoç, yerel söyleyişle “*tohdur beğ*” sesleniş kelimesini günümüzde sıklıkla kullanılan “*doktor bey*” sesleniş kelimesinin yerine kullanmıştır. Şair, içinde bulunduğu zor durumdan, maddi imkânsızlıktan, yaşadığı sağlık probleminin verdiği acıdan en önemlisiyse ücretsiz tedavi edecek doktor bulamamasından yakınır. Uykularına giren maddi problemler yüzünden zor günler yaşayan kişi mahcubiyet korkusundadır. Bir yakınına yardım edemeyecek olmanın verdiği sıkıntıyı derinlemesine hisseden şair “*tohdur beğ*”den erkekliğin hatırına yardım talep eder. İnsanlığın hala yaşadığını, her

⁴⁹¹ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 56.

⁴⁹² Karakoç, *Vur Emri*, 108.

⁴⁹³ Karakoç, *Vur Emri*, 86.

⁴⁹⁴ Karakoç, *Vur Emri*, 86.

şeyin sadece para olmadığını dile getirmek isteyen şair bu yakınına yardımcı olmak uğruna kendisinden taviz vermektedir. Şair, yaşadığı dönemin maddi ve manevi olanaklarını gözler önüne serer.

Dert-belâ tebelleş oldu başıma,
Her gece tahsildar girer düşüme...
Beni mahcup etme can yoldaşıma,
Erkeklik öldü mü bre tohdur beğ?⁴⁹⁵

3.7.6. “Hemi.....hemi”

Karakoç, “Hemi Müslüman’ım” “insanım hemi” cümlelerinde hemi kelimesini hem insan hem Müslüman anlamında kullanmıştır. Şair hem kelimesinin halk arasında yaygın kullanımı olan hemi kelimesini kullanmayı tercih etmiştir.

Hemi Müslüman’ım, insanım hemi;
Hâlimi arzettim darılma e mi?
İçinde mangır yok, gördün kesemi;
Bir de ceplerimi ara tohdurbeğ.⁴⁹⁶

3.7.7. “e mi”

Karakoç, “darılma e mi?” cümlesinde “e mi” kelimesindeki soru ifadesini onaylama anlamında kullanmıştır. Şair “doğru mu?” veya “öyle midir?” gibi soru ifadeleri yerine halk arasında kullanılan e mi kelimesini kullanmayı tercih etmiştir.

Hemi Müslümanım, insanım hemi;
Hâlimi arzettim darılma e mi?
İçinde mangır yok, gördün kesemi;
Bir de ceplerimi ara tohdur beğ.⁴⁹⁷

⁴⁹⁵ Karakoç, *Vur Emri*, 86.

⁴⁹⁶ Karakoç, *Vur Emri*, 86.

⁴⁹⁷ Karakoç, *Vur Emri*, 86.

3.7.8. Mangır

Karakoç, “*dördü bir akçe eden bir cins bakır para*”⁴⁹⁸ anlamına gelen mangır kelimesine şiirinde yer vermiştir. Para kelimesinin halk arasında yaygın kullanımlarından biri olan mangır kelimesini kullanan şair, kesede mangır olmadığını söylemiştir.

Hemi Müslümanım, insanım hemi;
Hâlimi arzettim darılma e mi?
İçinde mangır yok, gördün kesemi;
Bir de ceplerimi ara tohdur beğ.⁴⁹⁹

3.7.9. İrezillik

Karakoç, rezillik kelimesinin halk arasındaki kullanımlarından biri olan irezillik kelimesini kullanmıştır. Yaşanan tatsız olayları ve bu olayların ardı ardına gelmesiyle birlikte oluşan tatsızlıkları irezillik olarak anlamlandıran şair rezil kelimesi yerine yerel söyleyişini tercih etmiştir.

Kırk yıl önce; yani babam ölünce,
Kadıllıklar hâkimliğe dönünce,
Mirasçılar tarla, takım bölünce,
İrezillik beni buldu hâkim beğ.⁵⁰⁰

3.7.10. Bellemek

Karakoç, “*öğrenme, akılda tutma, ezberleme*”⁵⁰¹ gibi anlamlara gelen bellemek kelimesini şiirinde kullanmıştır. Şair, “naz belleme” cümlesinde bellemek kelimesini naz yaptığımı sanma, düşünme, varsayma gibi anlamlarda kullanmıştır.

Vallahi sıtkımı sıyırdım senden,
Tiksintimi naz belleme mebus beğ.
Yoksulluktan yanan kara bağrımı,
Isınacak köz belleme mebus beğ.⁵⁰²

⁴⁹⁸ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 526.

⁴⁹⁹ Karakoç, *Vur Emri*, 86.

⁵⁰⁰ Karakoç, *Vur Emri*, 273.

⁵⁰¹ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 74.

⁵⁰² Karakoç, *Vur Emri*, 48.

3.7.11. Abo

Karakoç, halk dilinde tek kelimeden oluşan şaşkınlık ifadesi sayılan Aboo kelimesini şiirinde kullanmıştır. Şair bereket kelimesini duyunca yaşadığı şaşkınlığı ve inanma noktasında tatmin olamayışını Abo kelimesiyle dile getirmiştir.

Okumuş cahiller sakar mı sakar...
Fikirsiz oğlanlar dünyayı yıkar.
Maşallah, bir maçtan kırk ölü çıkar
Bereket mi? Abo... Gole mi? Oho...⁵⁰³

3.7.12 Amma

Karakoç, ama ve fakat anlamındaki halk dilinde tek kelimeden oluşan bağlayıcı unsurlardan amma kelimesine şiirinde yer vermiştir. Dava dosyasını bir tay yer amma anlayan olmaz diyerek amma kelimesini fakat anlamında kullanmıştır.

Ne yapsa ‘eyvallah’ ne dese ‘hay hay’.
Hep böyle giderse sonumuz vay vay.
Dava dosyamızı sünepe bir tay
Yer, yer amma gardaş, anlayan hani?⁵⁰⁴

3.7.13. Bre

Karakoç, “*ey, hey, bre*”⁵⁰⁵ gibi seslenme anlamlarına gelen bire kelimesine şiirinde yer vermiştir. Şair, halk arasında seslenmenin yaygın kullanımlarından biri olan bire kelimesini kullanarak şiirlerinde yerel söyleyişlere önem verdiğini gösterir. Bire kelimesi bire doktor kullanımındaki gibi bazı kullanımlarda seslenme ve onay ifadesi, bre kâfirler gibi kullanımlarda kızgınlık ifadesi barındırabilir. Bre savaşçılar kullanımında ise kahramanlık duygusu içerebilir.

Dert-belâ tebelleş oldu başıma,
Her gece tahsildar girer düşüme...
Beni mahcup etme can yoldaşıma,
Erkeklik öldü mü bre tohdur beğ?⁵⁰⁶

⁵⁰³ Karakoç, *Vur Emri*, 251.

⁵⁰⁴ Karakoç, *Vur Emri*, 137.

⁵⁰⁵ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 100.

⁵⁰⁶ Karakoç, *Vur Emri*, 86.

3.7.14. Gâvur

Karakoç, Türk edebiyatında ve tarihinde sıklıkla karşılaşılabileceğimiz gâvur kelimesine şiirinde yer vermiştir. “*Kâfir, dinsiz, zalim*”⁵⁰⁷ gibi anlamları halk dilinde karşılayan gâvur kelimesi şairin şiirinde de “dine ve ırka” sataşan “dinsiz ve zalim” anlamalarında kullanılmıştır. Tarih boyunca Türk milletine ve İslam dinine nefret besleyen, saldırmak isteyen pek çok ırk ve din düşmanları olmuştur. Şair bu tarz sataşmalarda bulunan gâvurlara fırsat verilmemesini ve bunları püskürtülmesini savunmuştur.

Ya., işte tarihin böyledir oğul!
Geçmişten hız alsın geleceğin de
Göster Türklüğünü tunç bileğinle
Bu dine bu ırka ve bu toprağa
Sataşmak isterse herhangi gâvur;
— Vur! ALLAH aşkına vur!⁵⁰⁸

3.7.15. Caz

Karakoç, halk arasında anlam değişikliğine uğrayarak kullanılan caz kelimesine yer vermiştir. “*Kuzey Amerika zencilerine ait müzik ve bu müziğe dayanılarak ortaya konan modern müzik*”⁵⁰⁹ anlamındaki caz kelimesini halk dilinde “caz belleme” cümlesiyle kullanmıştır. Ağıt ve caz belleme kelimelerini bir arada kullanan şair ağıdının gereksiz ve kafa yoran bir müzik olmadığını, gerçek duyguları olduğunu vurgulamak istemiştir.

Refah-mefah deme bari utan da
Ne var, ne yok gez de öğren vatanda.
Ekin biçen de bir, sarhoş yatan da.
Ağıdımı caz belleme mebus beğ.⁵¹⁰

⁵⁰⁷ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 268.

⁵⁰⁸ Karakoç, *Vur Emri*, 16.

⁵⁰⁹ Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, 112

⁵¹⁰ Karakoç, *Vur Emri*, 48.

SONUÇ

Abdurrahim Karakoç, XX. yüzyılda yaşamış Türk edebiyatının en önemli şairlerindendir. 7 Nisan 1932 tarihinde Kahramanmaraş-Elbistan ilçesi Cela köyünde dünyaya gelen şair, Türk kültürüne ve İslamî ilimlere vâkıf hem halk şairi hem muhtar hem de okuryazar aydın bir babaya sahiptir. Ünlü şair ve yazar Bahaettin Karakoç'un kardeşi, şair ve eğitimci Ertuğrul Karakoç, şair Nafiz ve Osman Karakoç'un da ağabeyiydi. Şairliğin bir bayrak olarak taşındığı bir ailede dünyaya gelen Karakoç, şiire derin bir muhabbetle bağlanmıştır. Zorlu bir ilkokul eğitiminden geçen şair, bu yaşında bile şiirle ilgilenmiş, sınıf arkadaşlarını eleştiren şiirler yazmıştır. Hayatın zorlukları karşısında yaşadığı sıkıntılar, elde edemediği imkânlar ve yaşadığı haksızlıklara karşı susmayarak sanatını iç sesi olarak kullanmıştır. Marangozluk ve çiftçiliğin yanı sıra Cela Belediyesi'nde memurluk kazanan şair, şiirle olan bağını koparmamıştır. 1960 ve 1980 yılları arasında en verimli çağını yaşayan şairin bilinen on altı şiir kitabı mevcuttur. Dadaloğlu, Karacaoğlu, Yunus, Köroğlu, Seyranî gibi büyük şairlerin şiirlerini dinleyerek, ezberleyerek büyüyen şairin şiir ahlâkı ve zevki bu doğrultuda oluşmuştur

Abdurrahim Karakoç, Hak diye bağırarak isteyenlerin kısılmayan sesi, ezilenlerin, mazlumların, haksızlığa uğrayanların feryadı, âşıkların sırtındaki yükü hafifleten iksir, insan eti yiyenlerin, hak gözetmeyenlerin düşmanıdır ve bu doğrultuda olan toplumdaki herkesin duygularına tercüman olmuş bir şairdir.

Karakoç, gerçek manada halkın içinde yetişmiş ve halkın sıkıntılarını iliklerine kadar hissedebilmiştir. Halkın siyasi-sosyal-ekonomik kısacası her türlü problemlerine çözüm arayan şair, şiirlerinin içeriğini sanat yapmaktan ziyade halkı ve hakkı dile getirmek için kullanmıştır. Gerek yaşadığı coğrafya gerek içinde bulunduğu dönem gerekse karıştığı toplum açısından ele alındığında bu toprakların ruhunu, imkânlarını, imkânsızlıklarını kısacası kaderini şiirlerinde en ince ayrıntısına kadar yaşayan ve de yaşatan halkın şairi ve halk şairi olarak kabul görmektedir. Bazı şiirlerinde halkın hakkı, bazı şiirlerinde hakkın savunucusu, bazı şiirlerinde yurdun güzelliği, bazı şiirlerinde yurdun bizzat kendisi olmuştur.

Şiirlerinde günlük hayatın en ince ayrıntısını, toplumun her kesiminin ortak problemlerini halk diliyle söyler. Her coğrafyaya nasip olmayan eşsiz güzelliklerden, her topluma nasip olmayan birlik ve beraberlikten, amcalardan, ninelerden, beşikteki

baladan, gurbetteki babadan... Aşk ile yoğrulanlardan, kavuşamayanlardan, deli gönüllülerden, bağlanmışlardan, ne yapsa çözülemeyenlerden, bilinenlerden, bilinmeyenlerden, duyulanlardan, duyulmayanlardan, zalimlerden, mazlumlardan, başı okşanmayan yetimlerden, ayak takımı tarafından kesilmiş başlardan, yenilmiş haklardan, hak uğruna konuşmaktan, haram yiyenlerden, kendi geleceğinden çalan hırsızlardan, kendi değerlerini hiçe sayan uğursuzlardan, suskunlardan... Yetimlerden, yiğitlerden, gazilerden, davasına gönül vermişlerden, memleketten, Türk dünyasından bahsetmekten vazgeçmemiştir.

Karakoç, şiirlerinin bir kısmında aşkı işlemiştir. Onun aşk şiirleri söz olmuş yetmemiş, ses olmuş milyonların can kenarına, duygu dünyasına hitap etmiştir. Aşk onu büyük şair yapmış hatta yetmemiş, aşk denilince akıllara gelen ilk isimlerden olmuştur. Karakoç, bazı şiirlerinde hem toplumun sorunlarından bahsetmiş hem toplumu hem de toplumu bu hale getirenleri acımadan ve çekinmeden eleştirmiştir.

Abdurrahim Karakoç, şiirlerinin bir kısmında dini-tasavvufi temaları işlemiştir. Hz. Peygamberin kılavuzluğuyla Kur'an yolundan başka yol benimsemeyen şair seksen yıllık hayatını bu uğurda harcamıştır. Hem insanlığa hem İslam'a hiç yorulmadan hizmet eden şair, şiirleriyle yaşam tarzını, fikirleri eşliğinde yoğurmuştur. Şairin haram-helal ayırımına dikkat ettiği, haram yemekten çekindiği, yetim ve dul hakkına girmekten kaçındığı şiirlerinden anlaşılmaktadır.

Karakoç, şiirlerinin bir kısmında millî duyguları işlemiştir. Onu halkın şairi yapan, milyonları bir arada barış içerisinde huzurla yaşatan, görünmez bir çatı olan Türklük ve uğruna nesillerin hayatları pahasına kan döktükleri, umutlarından, hayallerinden vazgeçerek can verdikleri yurt kavramı gibi millî duygular içeren terimler Karakoç'un şiirlerinde dikkati çeken unsurlardandır. Biz de bu unsurları gözler önüne sererek ilgililerin dikkatlerini çekmek istedik.

KAYNAKÇA

- Aça, Mehmet, “Türk Destancılık Geleneğine Bütüncül Yaklaşabilme ve Alp Kavramı Üzerine Bazı Yeni Yaklaşım Denemeleri”, *Milli Folklor Dergisi*, 6, 2000, 7.
- Akbaş, Ali, “Abdurrahim Karakoç’un Özgeçmişi”, *Kardeş Kalemler Dergisi*, 69, 2012, 2.
- Algül, Hüseyin, “Emin”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları*, İstanbul 1995, XI, 111.
- Alp, İlker, “Srebrenitsa Soykırımı (Temmuz 1995)”, *Avrasya Etüdleri Dergisi*, 52, 2017, 153.
- Altan, Ebru, “İstanbul’un Fethi Sırasında Şehirde Yaşananlar ve Psikolojik Durum”, *Tarih Dergisi*, 66, 2017, 74.
- Apak, Âdem, *H. Ömer’in Sosyal Adalet Anlayışı, İslam Tarihi*, (Mart 2017) <https://http://www.islamtarihi.net/> “H. Ömer’in Sosyal Adalet Anlayışı”, (Erişim Tarihi: 3 Mart 2023).
- Arifoğlu, Yunus, “Toprak ve İnsan: Birkaç Edebi Metinde ve Avesta’da Toprağın Yansıması”, *AÇÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 2019, 54.
- Ateş, Süleyman, *Kur’an-ı Kerim ve Yüce Meali*, Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul 1995.
- Avcı, Ramazan, *Halk Şairi Abdurrahim Karakoç, Hayatı, Sanatı ve Şiirleri*, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Erzurum, 1986.
- _____, “Abdurrahim Karakoç”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(2), 2012, 90.
- Aydoğan, Sahra İpek Edis, “Folklorik Bir Ürünün Yeniden Yazımı: Kerem İle Aslı Örneği”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(1), 2019, 462.
- Azap, Samed, “Kurtlar ve Mankurtlar”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(1), 2013, 281.
- Bars, Mehmet Emin, “Âşık Kimdir?”, *Uluslararası Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 4, 2020, 169.

- Bayram, Enver, “Hz. İbrahim’in Ateşe Atılması ve Bu Hususta Ön Plana Çıkan İşarî Yorumlar”, *Gaziosmanpaşa İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7, 2019, 8.
- Bilgin, Arif, “Üç Karakoç Yoklar Anılarımı”, *Kardeş Kalemler Dergisi*, 69, 2012, 4.
- Boratav, Korkut “İmf: Dün ve Bugün”, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1, 2016, 32.
- Buluvalı, Hümeysra, “Türküleşen Şair Abdurrahim Karakoç”, *Kültür*, (Haziran 2022) <https://www.aa.com.tr//> “Şair Karakoç”, (Erişim Tarihi: 13. 05. 2023.)
- Cebecioğlu, Ethemî *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, .Otto Yayınları, Ankara 2014.
- Cinkara, Abdullah, “Uygurlar ve İpek Yolu”, *Asya Araştırmaları Dergisi*, 2, 2019, 329.
- Çağrııcı, Mustafa, “Yaratmak”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2013, XXXXIII, 324-329.
- _____, “Fil Suresi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1996, XIII, 69-70.
- Çay, Abdulhalûk Mehmet, *Türk Ergenekon Bayramı Nevruz*, Türk Kültürü Araştırma Vakfı Yayınları, Ankara 1993.
- Çelebi, İlyas, “Sıfat”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2009, XXXVII, 100-106.
- Dini Terimler Sözlüğü*, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., Ankara 2002.
- Diyanet İşleri Başkanlığı, *Dini Kavramlar Sözlüğü*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2009.
- Doğan, D. Mehmet, *Temel Büyük Türkçe Sözlük*, Bahar Yay., I, İstanbul 1994.
- Doğan, Eşref- Çelik, Hasan, “Alevi Sünni Bütünleşmesinin Önündeki Engeller: Tarihsel Yanlış Algılamalar”, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 2014, 121.
- Eroğlu, Türker, “Türkü Nedir?”, *Kesit Akademi Dergisi*, 7, 2006, 78.
- Erol, Teymur, “Klasik Türk Şiirinde Derviş Tipi”, *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 2019, 462.

- Eser, Emine, “Kafkasya’dan Anadolu’ya Göçen Çerkez ve Çeçenlerin Göç Hikâyeleri”, *Uluslararası Beşerî Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 11, 2019, 591.
- Eşki, Mehmet Alpaslan, *Türk Milliyetçiliğinin Oluşum Sürecinde Osmanlı Dışı Unsurların Etkisi; Rusya Örneği*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep 2016.
- Fayda, Mustafa, “Ebu Bekir”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, X, 101-108.
- Fırlı, Ethem Ruhi, “Ali”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1989, II, 375-378.
- Gökalep, Ziya, *Türkçülüğün Esasları*, Olympia Yayınları, Kocaeli 2012.
- Gözükara, Mehmet, “Abdurrahim Karakoç Anlatırken”, *Kardeş Kalemler Dergisi*, 69, 2012, 28.
- Gümüşçü, Osman- Küçükbaşçı, Mustafa Sabri, “Köy”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2019, III, 85-87.
- Güneş, Mehmet, “Türk Şiirinin ve İdealizmin Son Efsanesi”, *Kardeş Kalemler Dergisi*, 69, 2012, 37.
- Güngör, Harun, “Tanrı”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2010, IXXXX, 570-571.
- Güngör, Ömer Faruk, *Kur’ân-ı Kerim’de Hz. Musa’nın Eğitimi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Dini Bilimler Anabilim Dalı, Samsun 2019.
- Hanioğlu, M. Şükrü, “Türkçülük”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2012, XXXXI, 551-554.
- Kabaklı, Ahmet, “Abdurrahim Karakoç’un Şairliği”, *Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi – Abdurrahim Karakoç*, Haz. Hayrullah Eraslan, Nar Yayınları, İstanbul 2012.
- Kaçar, Burhan, “Bir Ülkü Adamı Abdurrahim Karakoç”, *6-8 Mayıs Kahramanmaraş Sempozyumu*, 2004, Kahramanmaraş: Maraşder Kahramanmaraş Belediyesi, 181.

Kaçar, Mücahit- Koşık, Halil Sercan, “Fuzulî’nin Leylâ vü Mecnûn Mesnevisinin Dibacesi Hakkında Bazı Mülâhazalar”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(2), 2014, 154.

Kadioğlu, Ahmet Selim, “Türk-İslam Sentezinin Oluşum ve Gelişim Süreci”, *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 27, 2020, 3.

Karakoç, Abdurrahim, *Kan Yazısı*, Alperen Yayınları, Ankara 2006.

_____, *Kan Yazısı*, Töre-Devlet Yayınları, Ankara 1978.

_____, *Dosta Doğru*, Alperen Yayınları, Ankara 2006.

_____, *Gerdanlık- 1*, Alperen Yayınları, Ankara 2005.

_____, *Gerdanlık-2*, Alperen Yayınları, Ankara 2002.

_____, *Gerdanlık- 3*, Kadim Yayınları, Ankara 2015.

_____, *Gökçekimi*, Kadim Yayınları, Ankara 2015.

_____, *Suları Islatamadım*, Kadim Yayınları, Ankara 2015.

_____, *Beşinci Mevsim*, Kadim Yayınları, Ankara 2015.

_____, *Parmak İzi*, Kadim Yayınları, Ankara 2015.

_____, *Yasaklı Rüyalar*, Kadim Yayınları, Ankara 2015.

_____, *Vur Emri*, Kadim Yayınları, Ankara 2015.

_____, “Bir Güzel Ülkü”, *Türk Yurdu Dergisi*, 299, 2012, 1.

_____, *Akıl Karaya Vurdu*, Ocak Yayınları, Ankara 1994.

Kartal, Abdullah, “Sekk”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2009, XXXVI, 334-335.

Kayıran, Mehmet- Metintaş, Mustafa, “Türk-Yunan İlişkileri (1878 – 1952)”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Yakın Tarih Dergisi*, 3, (2018), 31.

Kebeli, Ömer, “Karakoç”, *Ülkücü Dünya*, (Haziran 2014)
<https://www.ulkucudunya.com.tr/> / “Karakoç”, (Erişim Tarihi: 02 Mayıs 2023).

- Keleş, Reyhan, *Divan Şiirinde Lafzî Âyet ve Hadis İktibasları*, (Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi, İslâm Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Erzurum 2013.
- Kılıç, Sezen, “Musul Sorunu ve Lozan”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 71, 2008, 319.
- Kodal, Tahir, “Lozan Barış Antlaşması ve Türk Kamuoyu”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 64, 2006, 242.
- Köse, Onur- Öncü, Edip, “I. Dünya Savaşı Sırasında Kafkasya, Kırım ve Kazan’daki Türkçülük Hareketlerine Dair Genel Bir Giriş”, *KTÜEFAD*, 2, 2022, 52-69.
- Kur’ân-ı Kerîm Meâli*. çev. Halil Altuntaş – Muzaffer Şahin. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 3. Basım, 2003.
- Kurtuluş, Rıza, “Kore Cumhuriyeti”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2002, XXVII, 198-199.
- Kurun, İsmail, “Devrim Teorileri Işığında 2011 Mısır Devrimi ve Sonrası: Ne Tür Bir Devrim Gerçekleşti?”, *Ankara Üniversitesi Sbf Dergisi*, 4, 2019, 1014.
- Küpcük, Selçuk, “Abdurrahim Karakoç”, *Dünya Bizim*, (Kasım 2012) <https://www.dunyabizim.com/> / “Karakoç”, (Erişim Tarihi: 13 Mayıs 2023)
- Memduhoğlu, Ahmed, “Kelime-i Tevhidin Yüklediği Mükellefiyetler”, *İslam Medeniyeti Dergisi*, 25, 1972, 14-16.
- Mert, Yüksel- Açıkgöz, Cengiz, *Büyük Türk Milleti*, Tutku Yay., Ankara 2010.
- Önal, Mehmet “Abdurrahim Karakoç’la Yapılan Son Mülâkat”, *Kardeş Kalemler Dergisi*, 69, 2012, 20-21.
- Özarlan, Metin, “Abdurrahim Karakoç Üzerine Düşünceler”, *Kardeş Kalemler Dergisi*, 69, 2012, 93.
- Sarıçam, İbrahim, *Hız. Ebu Bekir*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 2019.
- _____, *Hız. Osman*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 2020.
- Say, Ahmet, *Müzik Sözlüğü*, Müzik Ansiklopedisi Yay., Ankara 2002.
- Sevim, Ali, “Anadolu”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, XXVII, 481-483.

- Seyidoğlu, Bilge, “Ferhat ile Şirin”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 19, 2002, 133.
- Soysal, Mahmut Enes, “Tarihsel Süreçte Bayrak ve Sancaklarımız”, *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 42, 2010, 209-239.
- Sümer, Faruk, “Türkmenler”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2012, XXXXI, 607-611.
- Şehsuvaroğlu, Lütfü, *Şair'in Haberci Olarak Portresi*, Genç Arkadaş Yayınları, İstanbul 2013.
- Şimşek, Atilla, *Türk Dünyası*, Tüdev Yay., Ankara 1998.
- Topaloğlu, Bekir, “Esmâ-i -hüsna”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1995, IX, 404-418.
- _____, “Allah”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1989, II, 471-498.
- _____, “Kerim”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2022, XXV, 287-288.
- Toygar, Mustafa, “Lambada Titreyen Alevi Üşüten Dostum”, *Haber Platosu*, (Haziran 2022) <https://www.haberplatosu.com//> “Lambada Titreyen Alevi Üşüten Dostum”, (Erişim Tarihi: 07 Mayıs 2023).
- Tuncel, Metin, “Anadolu”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1991, III, 106-109.
- Turgunbayer, Caşteğin, “Türk Dünyası Destanlarında Ortak Motifler Üzerine”, *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, 24, 2007, 100.
- Türer, Osman, “Hû”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1998, XVIII, 260-261.
- Türkdoğan, Orhan, *Türk Toplumunun Kültürel Dinamikleri*, Kum Saati Yay., İstanbul 2009.
- Türkyılmaz, Mehmet, “Abdurrahim Karakoç”, *Edebiyat ve Şiir*, (Aralık 2019) <http://www.mehmeteminturkyilmaz.com.tr//> “Karakoç”, (Erişim Tarihi: 13 Mayıs 2023.)

- Uğurlu, Serdar- Yılmaz, Kaan “Türk Devlet Yönetme Geleneğinde Töre’den Örf’e Değişim”, *Turkish Studies Dergisi*, 6, 2011, 6.
- Uludağ, Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yay., İstanbul 2012.
- Uzun, Hakan, “1919-1950 Yılları Arasında Türkiye – Yunanistan İlişkileri”, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 2004, 38.
- Vural, Feyzan Göher - Vural, Timur, “Niğde Düğünlerinde Seğmen Alayı ve Bu Alaya Eşlik Eden Çalgılar”, *Türk Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 9, 2017, 85.
- Vurgun, Seda Yılmaz, “Buhara Emirliğinin İki Önemli Şehri: Buhara ve Semerkand”, *Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 1, 2016, 138.
- Yağlı (Mavil), Hikmet Ebü’l-Muin *En-Nesefti’nin Fiili Sıfatlar Anlayışı*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Kelam Bilim Dalı, Bursa 2004.
- Yavuz, Yusuf Şevki, “İlah”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, XXIII, 64.
- _____, “Peygamber”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, XXXIII, 257-262.
- Yazır, Elmalılı Hamdi, *Kur’ân-ı Kerim ve Yüce Meali* (haz. Kasım Yayla), Zafer Yay., İstanbul 2002.
- Yıldırım, Münir, “Dünden Bugüne Heybeli Ada Ruhban Okulu Sorunu ve Etrafındaki Tartışmalar”, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 2006, 383.
- Yıldız, Fatih, “Allah’ın Sıfatları”, *Medium*, (Ağustos 2018) <https://afatihyildiz.medium.com//> “Allah’ın Sıfatları”, (Erişim: 07 Mayıs 2023).
- Yılmaz, Âdem, *Kur’ân’da Hz. İbrahim Kıssasında Bulunan Temel Duygular ve Bunların Yönetimi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sabahattin Zaim Üniversitesi, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Temel İslam Bilimleri Bölümü, İstanbul 2020.
- Yılmaz, Hasan, “Kıbrıs Barış Harekâtı ve Sonuçları”, *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 2017, 98.

Yılmaz, Meşkure, “Karabağ Savaşı ve Adım Adım Hocalı Soykırımı”, *Fırat Üniversitesi Orta Doğu Araştırmaları Dergisi*, 2, 2013, 91.

Yücel, Yaşar, “Atatürk İlkeleri”, *Belleten Dergisi*, 204, (1988), 809.

Zavotçu, Gencay, “Ney’in Öyküsü ve Dîvân Şiirinde İşleniş”, *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 39, 2009, 74.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Şeyhmus BAŞARAN
Doğum Yeri ve Tarihi	
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	
Y. Lisans Öğrenimi	
Bildiği Yabancı Diller	
Bilimsel Faaliyetleri	
İş Deneyimi	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Millî Eğitim Bakanlığı (Öğretmen)
İletişim	
E-Posta Adresi	
Tarih	2023